

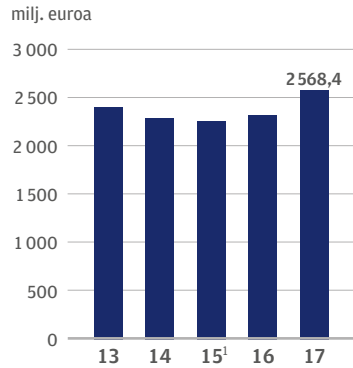

AVAINLUVUT, HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS JA TILINPÄÄTÖS

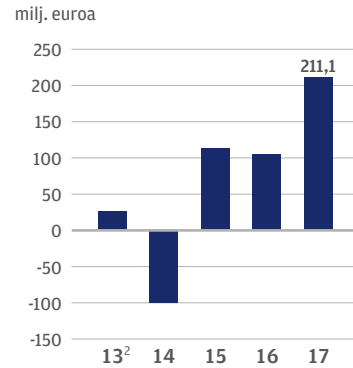
1.1.-31.12.2017

AVAINLUVUT

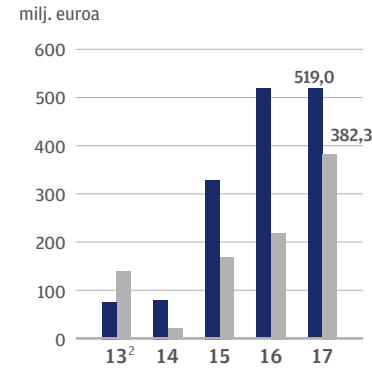
Liikevaihto

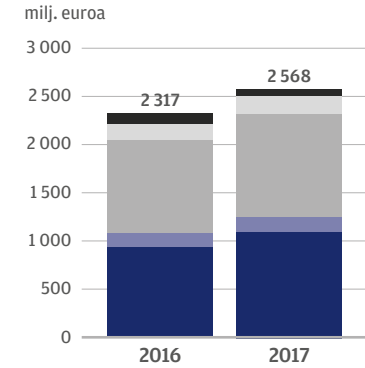
Tulos ennen veroja

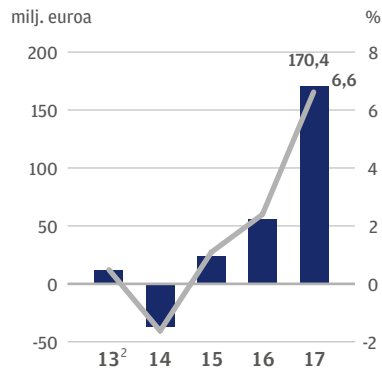
Bruttoinvestoinnit ja liiketoiminnan nettorahavirta

Liikevaihto liikennealueittain

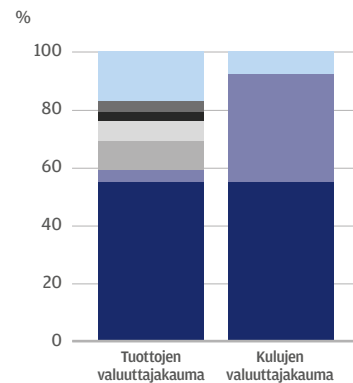
Vertailukelpoinen liike-tulos*

■ % liikevaihdosta

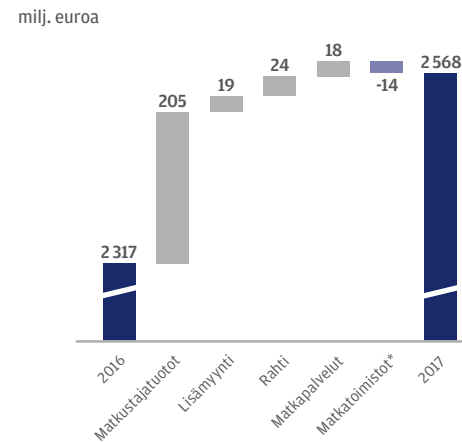
*Konsernin vertailukelpoinen liike-tulos eli liike-tulos ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä, käyttöomaisuuden myyntivoittoja, johdannaisten käyvän arvon ja valuuttamääräisten lentokaluksen huoltovarausten arvon muutosta.

Tuottojen ja kulujen valuuttajakauma vuonna 2017

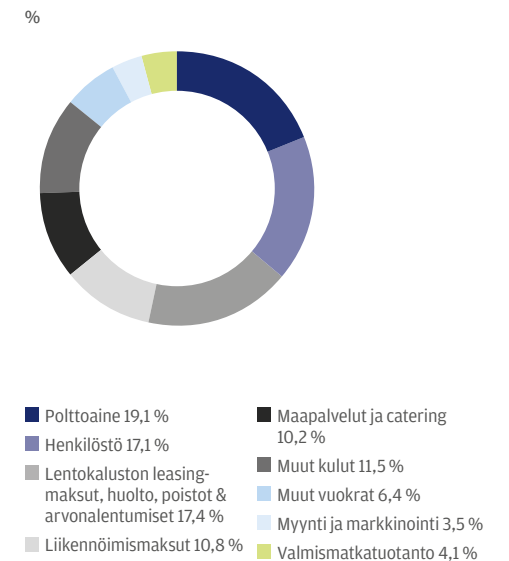
■ EUR ■ USD ■ CNY ■ KRW ■ SEK ■ Muut

Liikevaihdon kehitys tuotteittain

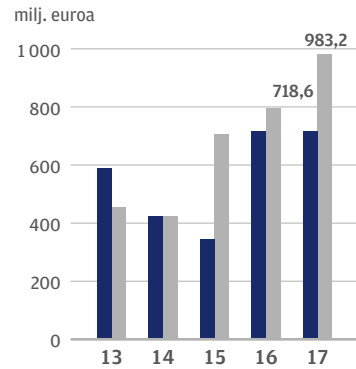
* Matkatoimistojen välityksellä on laskenut Finnairin myytyä välityksellä harjoittavat tytäryhtiönsä vuosien 2015 ja 2016 aikana. Lokakuun 2016 jälkeen Finnairilla ei ole enää välityksellä harjoittavia matkatoimistoja.

Toiminnallisten kulujen (2 475,0 milj. euroa) jakautuminen

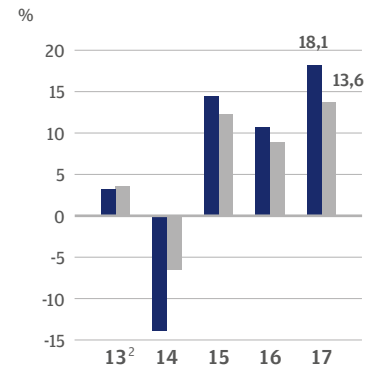
² Vertailutiedot vuodelta 2013 on oikaistu huoltokulujen käsittelyyn liittyvän laskentaperiaatteen muutoksen vuoksi.

Korolliset velat ja likvidit varat

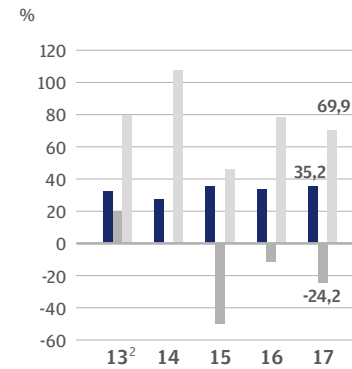
■ Korolliset velat
■ Likvidit varat

Oman pääoman tuotto (ROE) ja sijoitetun pääoman tuotto (ROCE)

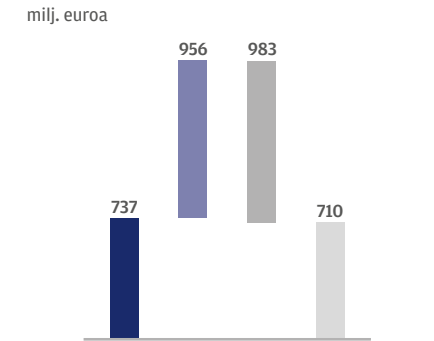
■ Oman pääoman tuotto (ROE)
■ Sijoitetun pääoman tuotto (ROCE)

Omavaraisuusaste, nettovelkaantumisaste ja oikaistu nettovelkaantumisaste

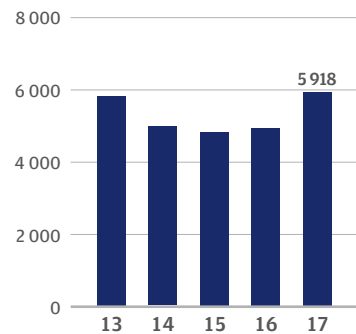
■ Omavaraisuusaste
■ Nettovelkaantumisaste
■ Oikaistu nettovelkaantumisaste

Oikaistun korollisen nettovelan koostumus

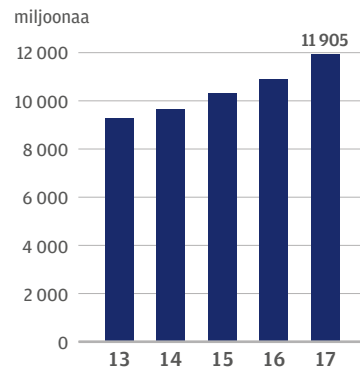

■ Oikaistu korollinen velka
■ 7 x lentokoneiden leasing-kulut
■ Likvidit varat
■ Oikaistu korollinen nettovelka

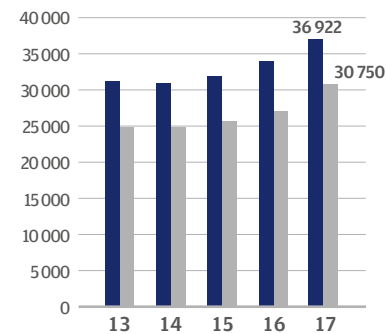
Työsuhteessa olevan henkilöstön määrä vuoden lopussa

Matkustajamäärä

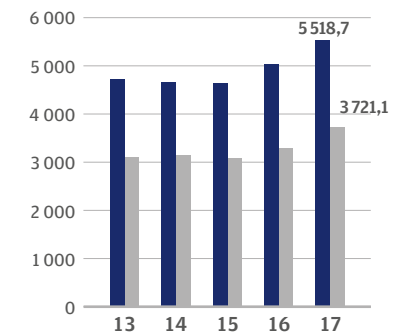

Tarjotut henkilökilometrit (ASK) ja myydyt henkilökilometrit (RPK)

■ Tarjotut henkilökilometrit (ASK)
■ Myydyt henkilökilometrit (RPK)

Tarjotut tonnikilometrit (ATK) ja myydyt tonnikilometrit (RTK)

■ Tarjotut tonnikilometrit (ATK)
■ Myydyt tonnikilometrit (RTK)

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 2017

Markkinaympäristö

Markkinaympäristö oli vuonna 2017 suotuisa ja lentoliikenteen tarjonta Finnairin päämarkkina-alueilla kasvoi. Finnairin Euroopan-kohteiden ja Helsingin välinen reittilentomarkkina tarjotuilla tuolikiilometreillä mitattuna kasvoi 5,3 prosenttia vuonna 2017, ja Finnairin markkinaosuus laski hieman Euroopan-liikenteessä.¹

Finnairin Aasian- ja Euroopan-kohteiden välisten suorien reittien markkina kasvoi 4,7 prosenttia vertailukaudesta. Kilpailutilanne Aasian-liikenteessä oli kaksijakoinen: markkinakapasiteetin kasvu kohdistui pääasiassa Kiinan ja Euroopan välisille reiteille, kun sen sijaan Japanin ja Euroopan välisillä reiteillä Finnair oli ainoa merkittävästi kapasiteettia lisännyt lentoyhtiö, ja monet kilpailijat supistivat Japanin lentojen tarjontaansa edellisvuodesta. Finnairin markkinaosuus nousi Eurooppa - Aasia-liikenteessä 5,9 prosenttiin (5,6).¹

Kysyntäympäristö kehittyi suotuisasti vuonna 2017. Liikenne Aasiasta Eurooppaan alkoi normalisoitua alkuvuonna, kun vuoden 2016 turvallisuushuolet alkoivat hälventyä. Kysyntä kasvoi verkostonlaajuisesti koko vuoden lähes kaikkiin matkakohteisiin. Etenkin matkustus Japanista ja Kiinasta Eurooppaan lisääntyi. Myös liikenne pohjoismaisiin kohteisiin jatkoi kasvuaan, ja vuoden ensimmäisellä neljänneksellä sekä Helsinki että Lappi kasvoivat kohteina keskimääräistä paremmin. Parantuneiden yhteyksien ansiosta myös matkustus Pohjois-Amerikasta Eurooppaan ja Venäjälle kasvoi. Kokonaisuutena sekä yritysmyynti että ryhmämatkojen toteutumisaste olivat vuonna 2017 selvästi vahvempia kuin edellisvuonna.

Finnairin toimintaan vaikuttivat maaliskuussa ulkopuolisten toimijoiden lakot Helsinki-Vantaalla ja joulukuussa Ilmailualan Unionin ylityökielto. Joulukuussa Finnairin liikenne kärsi myös erittäin vaikeista talvi- ja tuuliolosuhteista.

Finnairin kapasiteettikasvun ja vahvan matkustuskysynnän siivittämänä Euroopan ja Japanin välisiin lentoihin keskittyneen Siberian Joint Business -yhteishankkeen markkinaosuus kasvoi vuonna 2017. Hyvä kysyntä Pohjois-Amerikasta Eurooppaan hyödytti Euroopan ja Pohjois-Amerikan välisiin lentoihin keskittyntä Atlantic Joint Business -yhteishanketta, joka edellisvuosien tapaan kärsi Pohjois-Atlantin liikenteen ylikapasiteetista ja kireästä kilpailutilanteesta.

Valmismatkakysyntä pysyi vahvana vuonna 2017. Suomessa toimivien matkanjärjestäjien matkatarjonta ylitti alkuvuonna kysynnän erityisesti kaukokohteissa, mutta kysynnän ja tarjonnan välinen tasapaino palautui kesää kohden, kun Turkkiin suuntautuneiden matkojen väheneminen laski koko kesäkauden tarjontaa. Huonon sään ja Suomen kohentuneen taloustilanteen vuoksi valmismatkojen kysyntä ja käyttöasteet olivat erittäin korkeat vuoden kolmannella neljänneksellä. Talvikaudella 2017/2018 valmismatkatarjonta kasvaa noin 5 prosenttia edellisvuodesta. Vuonna 2017 matkanjärjestäjät pyrkivät siirtymään lentokiintiöpohjaisesta toimintamallista kohti dynaamisempaa tuotantomallia.

Lentorahtimarkkina jatkoi vahvaa kasvua vuonna 2017, ja kaikki markkina-alueet myötävaikuttivat kasvuun. Markkinakapasiteetin kasvu tasoittui, mikä yhdessä suotuisan kysyntäympäristön kanssa johti rahdin käyttöasteiden ja yksikkötuottojen paranemiseen.

Euron jälkeen Finnairin merkittävin kuluvaluutta Yhdysvaltain dollari heikentyi euroon nähden 2,0 prosenttia vuodesta 2016. Merkittävimmistä tulovaluutoista Japanin jeni oli 5,1 prosenttia heikompi euroon nähden kuin vuotta aiemmin. Kiinan yuan heikkeni euroon nähden 8,7 prosenttia edellisvuodesta. Lentopetrolin dollari-

hinta oli 24,1 prosenttia korkeampi kuin vuotta aiemmin. Finnair suojaa polttoainehankintojaan sekä keskeisiä valuuttamääräisiä eria, minkä vuoksi kurssimuutokset eivät välity sellaisenaan sen tulokseen.

Strategian toteutus ja merkittävät tapahtumat vuonna 2017

Finnair jatkoi vuonna 2017 strategiansa toteuttamista neljällä, keväällä 2016 vahvistetulla painopistealueella, jotka ovat kasvu, asiakaskokemus, henkilöstökokemus ja uusiutuminen. Osana vuotuista strategiatyötäan yhtiön hallitus täsmensi kesäkuussa 2017 Finnairin strategisia tavoitteita siten, että yhtiön tavoitteena on kaksinkertaistaa Aasian-liikenne vuoden 2010 tasosta jo vuonna 2018 eli kaksi vuotta ennen aiempaa 2020-tavoitetta. Lisäksi Finnair panostaa asiakaskokemuksen kehittämiseen ja pyrkii lähes kaksinkertaistamaan lisämyyntituotonsa vuoden 2016 tasosta vuoteen 2020 mennessä. Uutena tavoitteena Finnair pyrkii kasvattamaan matkustajamääränsä 20 miljoonaan vuoteen 2030 mennessä panostamalla Aasian-liikenteeseen.

Finnair teki vuoden aikana useita matkustajamäärää, matkustajakäyttöastetta ja kapasiteetin kasvua koskevia kuukausikohtaisia ennätyksiä. Koko vuonna tehtiin uusi matkustajaennätys, kun matkustajamäärä kasvoi yli miljoonalla matkustajalla edellisvuodesta – Finnairilla oli vuonna 2017 yhteensä 11,9 miljoonaa matkustajaa.

Strategian toteutuksen edellyttämät investoinnit, rekrytoinnit ja koulutukset jatkuivat. Samalla vastuullisuusnäkökulmia sulautettiin entistä syvemmin Finnairin strategiaan ja brändiin vuonna 2016 määritellyn Finnairin kestävä kehityksen strategian mukaisesti. Investoinnit kohdistuivat pääasiassa laivastouudistukseen, istuinten lisäämiseen osaan nykyisiä Airbus-kaupunkokoneita, WiFi-yhteyden asentamiseen A330-lai-vastoon, digitaalisten ratkaisujen ja palvelujen kehittämiseen asiakkaille ja henkilöstölle, uuteen COOL Nordic Cargo -rahtiterminaliin sekä henkilöstön kehittämiseen.

Asiakaskokemuksen kehittämisessä keskityttiin neljään tekijään, jotka olivat erinomainen henkilökohtainen asiakaspalvelu, kaukoliikenteen businessluokka, kilpailukykyiset lisäpalvelut ja operaatioiden luotettavuus. Finnairin asiakastytyytyväisyydestä kertova NPS-tulos² vuonna 2017 oli 47 (43 vuonna 2016).

Uusiutumisessa vuoden 2017 tavoitteena oli luoda pohja mobiilille Finnairille, ja painopistealueita olivat käyttökokemuksen parantaminen, teknisten taustajärjestelmien modernisointi ja tietoturvan parantaminen.

Rekrytoinnit kohdistuivat etenkin lentävään henkilökuntaan sekä vuoden aikana rakennettuun Finnairin digitiimiin. Henkilöstömäärä kasvoi lisäksi noin 500 hengellä lentojen ateriapalvelujen siirryttyä osaksi Finnairin toimintaa Finnair Kitchen -nimisenä huhtikuussa. Henkilöstökokemuksessa pääpaino oli resurssoinnin, johtamisen, osaamisen, työtapojen ja työhyvinvoinnin kehittämisessä.

Kasvun tukemiseksi syksyllä 2016 aloitettu 20 milj. euron kustannustehokkuusohjelma toteutui vuoden 2017 ensimmäisellä puoliskolla täysimääräisesti. Tämän jälkeen toiminnan tehokkuutta parannetaan jatkuvan kehittämisen periaatteella.

Muut tapahtumat

Finnair allekirjoitti huhtikuussa ateriapalvelutoimittajansa LSG Sky Chefsin kanssa sopimuksen, jonka mukaan Helsinki-Vantaan lentoasemalla toimiva catering-yhtiö LSG Sky Chefs Finland Oy palasi Finnairin hallintaan. Järjestely tuli voimaan 21.4.2017, jolloin lentojen aterioiden valmistuksesta ja kehittämistä tuli jälleen osa

¹ Perustuu ulkopuolisiin lähteisiin (kapasiteetit SRS Analyzerin tietoihin ja markkinaosuudet DDS:n matkustajamääräarviointiin tammi-marraskuulta). Laskentapohjana ovat Finnairin ympärivuotiset kohdekaupungit.

² NPS=Net Promoter Score eli nettosuositteellutulos.

Finnairin toimintaa. Nykyinen Finnair Kitchen Oy on osa Finnairin Customer Experience -yksikköä, ja sen palveluksessa on noin 500 henkilöä. Järjestelyllä ei ollut merkittävää vaikutusta Finnairin tulokseen tai taloudelliseen asemaan.

Finnair ilmoitti lokakuussa ostavansa StaffPoint Holding Oy:ltä ja Kilco Oy:ltä 60 prosenttia Nordic Regional Airlines AB:n (Norra) osakkeista. Finnair omisti Norrasta ennen kauppaa 40 prosenttia. Kauppa toteutui marraskuussa, ja sen seurauksena Norra siirtyi väliaikaisesti kokonaan Finnairin omistukseen. Finnairin tavoitteena on löytää uusi, teollinen kumppani kehittämään Norran toimintaa. Kaupalla ei ollut vaikutusta Norran toimintaan eikä henkilöstöön, eikä sillä ollut merkittävää vaikutusta Finnairin tulokseen tai taloudelliseen asemaan.

Taloudellinen kehitys vuonna 2017

Liikevaihto

Finnairin liikevaihto kasvoi 10,9 prosenttia vuotta aiemmasta ja oli 2 568,4 miljoonaa euroa (2 316,8). Kaikki jatkuvien liiketoimintojen liikevaihdon erät kasvoivat vertailuvuodesta. Yksikkötuotto (RASK) nousi 1,8 prosenttia vertailukaudesta ja oli 6,96 eurosenttiä (6,83).

Matkustajaliikenteen kapasiteetti tarjotuilla henkilökilometreillä (ASK) mitattuna kasvoi 8,9 prosenttia. Ensimmäisellä neljänneksellä vuotuinen kasvuvauhti oli 0,1 prosenttia, toisella 6,8 prosenttia, kolmannella 11,1 prosenttia ja viimeisellä vuosineljänneksellä 17,2 prosenttia. Liikenne myydyillä henkilökilometreillä (RPK) mitattuna kasvoi 13,6 prosenttia, ja matkustajakäyttöaste (PLF) nousi selvästi kaikilla muilla liikennealueilla paitsi kotimaassa, jossa se laski. Koko vuoden matkustajamäärä kasvoi yli miljoonalla matkustajalla eli 9,6 prosenttia 11,9 miljoonaan matkustajaan.

Liikevaihto tuotteittain

Milj. euroa	2017	2016	Muutos, %
Matkustajatuotot	2 020,8	1 816,1	11,3
Lisämyynti	144,6	125,5	15,2
Rahti	197,4	173,8	13,5
Matkapalvelut	205,6	187,5	9,7
Matkatoimistot		13,8	n/a
Yhteensä	2 568,4	2 316,8	10,9

Matkustajatuotot ja liikennesuoritteet alueittain 1-12/2017

Liikennealue	Lipputuotot		ASK		RPK		PLF	
	Milj. euroa	Muutos %	Milj. km	Muutos %	Milj. km	Muutos %	%	Muutos %-yks.
Aasia	881,7	19,2	18 355,0	11,7	15 911,3	18,3	86,7	4,9
Pohjois-Amerikka	118,8	2,7	2 776,1	3,1	2 311,5	8,0	83,3	3,8
Eurooppa	839,0	10,2	14 152,0	6,8	11 421,6	9,7	80,7	2,1
Kotimaa	174,1	5,5	1 638,9	6,5	1 105,2	3,9	67,4	-1,7
Reiteille kohdistumaton	7,2	-79,3						
Yhteensä	2 020,8	11,3	36 922,0	8,9	30 749,7	13,6	83,3	3,5

Aasian-liikenteen tarjotut henkilökilometrit kasvoivat 11,7 prosenttia vuonna 2017. Kapasiteettia kasvattivat A350-koneiden käyttöönotto Aasian-reiteillä sekä etenkin Tokion ja Hongkongin lisävuorot kesäkaudella sekä Bangkokin, Hongkongin ja Singaporen lisävuorot talvikaudella. Myydyt henkilökilometrit nousivat 18,3 prosenttia, ja Aasian-liikenteen matkustajakäyttöaste nousi 4,9 prosenttiyksikköä 86,7 prosenttiin.

Pohjois-Amerikan-liikenteen kapasiteetti nousi 3,1 prosenttia. Pohjois-Amerikan-liikenteen myydyt henkilökilometrit kasvoivat 8,0 prosenttia ja matkustajakäyttöaste nousi 3,8 prosenttiyksikköä 83,3 prosenttiin.

Euroopan-liikenteessä tarjotut henkilökilometrit kasvoivat 6,8 prosenttia ja myydyt henkilökilometrit kasvoivat 9,7 prosenttia; matkustajakäyttöaste nousi 2,1 prosenttiyksikköä 80,7 prosenttiin. Kapasiteettia kasvattivat uusien A321-koneiden käyttöönotto, uudet reittikohteet ja etenkin Pohjois-Euroopan-reiteille kohdistuneet lisävuorot.

Kotimaan-liikenteessä kapasiteetti kasvoi 6,5 prosenttia ja liikenne kasvoi 3,9 prosenttia. Liikenteen kasvu painottui voimakkaasti alku- ja loppuvuoteen (talvikausille), jolloin kapasiteettia lisättiin Pohjois-Suomen kasvaneen turistikysynnän vuoksi. Kesällä kotimaan suurin kohde, Oulun lentokenttä, oli suljettuna koko heinäkuun kiitotien kunnostuksen takia, ja vielä elokuussa kentällä oli liikennerajoitteita, mikä laski kotimaan käyttöastetta. Koko vuoden matkustajakäyttöaste laski 1,7 prosenttiyksikköä 67,4 prosenttiin.

Matkustajat ostivat aiempaa enemmän lisämyyntipalveluita vuonna 2017. Lisämyynti kasvoi 15,2 prosenttia vertailukaudesta ja oli 144,6 miljoonaa euroa (125,5) eli 12,1 euroa (11,5 euroa) matkustajaa kohti. Erityisesti kasvoivat istumapaikkojen ennakkovaraukset, matkustusluokan korotukset sekä matkustajamyynti.

Tarjotut rahtitonnikilometrit kasvoivat 6,5 prosenttia, ja myydyt rahtitonnikilometrit kasvoivat 11,0 prosenttia. Finnair kuljetti rahtia 157 028 tonnia (144 596), ja rahdin määrä kasvoi 8,6 prosenttia. Rahdin keskimääräiset yksikkötuotot nousivat vuodentakaisesta 2,3 prosenttia. Rahtiliikevaihto kasvoi 13,5 prosenttia vertailukaudesta ja oli 197,4 miljoonaa euroa (173,8).

Matkapalveluliiketoiminnan (Aurinkomatkat ja Finnair Holidays) liikevaihto kasvoi 9,7 prosenttia ja oli 205,6 miljoonaa euroa (187,5). Aurinkomatkat nousi matkustajamäärällä mitattuna Suomen suurimmaksi toimijaksi, kun sen matkustajamäärä kasvoi vertailukaudesta 5,8 prosenttia 214,411 matkustajaan. Kiintiötuotannon täyttöaste oli 96,6 prosenttia. Uusi vapaa-ajanmatkustamiseen keskittynyt Finnair Holidays -tuote lanseerattiin Suomen markkinoille kesällä 2017 ja Ruotsissa vuoden viimeisellä neljänneksellä. Matkatoimistojen liikevaihdon lasku nollaan vertailukauden jälkeen johtuu SMT:n myynnistä marraskuussa 2016.

Kustannuskehitys ja tulos

Finnairin toiminnalliset kulut kasvoivat 5,9 prosenttia vuonna 2017 ja olivat 2 475,0 miljoonaa euroa (2 337,1). Yksikkökustannus (CASK) laski 2,6 prosenttia ja oli 6,49 eurosenttiä (6,67). Ilman polttoainekustannuksia laskettu valuuttakurssioikaistu yksikkökustannus nousi 0,3 prosenttia.

Toiminnalliset kulut ilman polttoainetta kasvoivat 8,5 prosenttia ja olivat 2 002,9 miljoonaa euroa (1 845,6). Polttoainekulut, mukaan lukien suojaustulos ja päästökauppalut, pienenivät 3,9 prosenttia vertailukaudesta 472,2 miljoonaan euroon (491,5). Polttoainetehokkuus (kulutus/ASK) parani 3,2 prosenttia pääasiassa taloudellisempien A350-koneiden käyttöönoton ansiosta. Matkustaja- ja rahtikäyttöasteen paranemisen huomioiva polttoainetehokkuus (kulutus/RTK) parani jopa 6,7 prosenttia A350-koneiden käyttöönoton ja parantuneiden käyttöasteiden ansiosta.

Henkilöstökulut kasvoivat 423,3 miljoonaan euroon (362,5). Kasvua selittävät henkilöstömäärän kasvu vertailukaudesta, Finnair Kitchenin hankinta, lentävän henkilöstön laajamittaiset koulutukset sekä kannustinpalkkioita ja henkilöstörahaston 6,7 milj. euron voittopalkkiota varten tehdyt varaukset. Summaan sisältyy myös koko henkilöstölle maksettava kertaluonteinen, yhteensä 13 miljoonan euron käännepalkkio. Laivaston kasvu ja uudistuminen kasvattivat poistoja, lentokaluston leasemaksuja ja huoltokuluja. Muut kulut kasvoivat 285,1 miljoonaan euroon (266,6). IFRS 9:n käyttöönoton myötä valuuttasuojauksen vaikutukset on vuonna 2017 kohdistettu asianomaisille kuluriveille (polttoainekulut, lentokaluston leasemaksut, huoltokulut ja liikennöimismaksut).

Syksyllä 2016 julkistettu 20 miljoonan euron tehokkuusparannusohjelma toteutui vuonna 2017 täysimääräisesti ja aikataulussa. Ohjelman toteututtua parannamme toiminnan tehokkuutta jatkuvasti kehittäen, ilman erillisiä projekteja.

Yhtiön vertailukelpoinen EBITDAR kasvoi 436,2 miljoonaan euroon (270,4). Vertailukelpoinen liiketulos eli liiketulos ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä, käyttöomaisuuden myyntivoittoja, johdannaisten käyvän arvon ja valuuttamääräisten lentokaluston huoltovarausten arvon muutosta nousi ennätykselliseen 170,4 miljoonaan euroon (55,2).

Johdannaisten käyvän arvon ja lentokaluston huoltovarausten valuuttamääräisen arvon muutos oli 11,1 miljoonaa euroa (32,0). Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät olivat yhteensä 43,3 miljoonaa euroa (29,0) ja sisälsivät yhden A350-koneen myyntivoiton sekä Airbusille myytyihin A340-koneisiin liittyviä kertakuluja. Liiketulos oli 224,8 miljoonaa euroa (116,2), tulos ennen veroja 211,1 miljoonaa euroa (105,8) ja tulos verojen jälkeen 169,4 miljoonaa euroa (85,1).

Tase 31.12.2017

Konsernin taseen loppusumma oli vuoden 2017 lopussa 2 887,1 miljoonaa euroa (2 528,7). Pysyvät vastaavat kasvoivat vuoden aikana 257,1 miljoonaa euroa pääasiassa lentokoneinvestointien vuoksi. Myytävänä olevat omaisuuserät vähenivät 122,6 miljoonaa euroa, kun neljä A340-konetta myytiin Airbusille aikaisemman sopimuksen mukaisesti. Loput kauppasummasta, noin 100 miljoonaa euroa, saadaan vuonna 2018, ja ne näkyvät myynti- ja muissa saamisissa, jotka kasvoivat 319,8 miljoonaan euroon. Oma pääoma oli 1 015,7 miljoonaa euroa (857,0) eli 7,95 euroa osakkeelta (6,73).

Omaan pääomaan sisältyy käyvän arvon rahasto, jonka arvoon vaikuttavat suojauslaskennassa mukana olevat lentopetrolin ja valuuttajohdannaisten käyvän arvon muutokset sekä IAS 19:n mukaiset, lentäjien etuuspohjaisiin eläkkeisiin liittyvät vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot. Joulukuun 2017 lopussa erän suuruus oli laskennallisten verojen jälkeen 63,0 miljoonaa euroa (33,9). Vuonna 2017 edellä mainittujen johdannaisten käyvän arvon muutokset vähensivät sitä, mutta tilinpäätöskäytännön muutos ja etuuspohjaisten eläkkeiden vakuutusmatemaattiset voitot kasvattivat sitä vastaavasti.

Kassavirta ja rahoitusasema

Finnairilla on vahva rahoitusasema, mikä tukee liiketoiminnan kehitystä ja tulevia investointeja. Vuonna 2017 yhtiön liiketoiminnan nettorahavirta oli 382,3 miljoonaa euroa (219,7). Rahavirtaa vahvisti edellisvuodesta pääasiassa vertailukelpoisen liiketuloksen kasvu. Investointien nettorahavirta oli -157,5 miljoonaa euroa (-499,6), mikä muodostui erityisesti lentokoneinvestoinneista ja -myynneistä sekä osana konsernin maksuvalmiuden hallintaa käytettyjen yli kolmen kuukauden rahamarkkinasijoitusten erääntymisistä.

Omavaraisuusaste 31.12.2017 oli 35,2 prosenttia (33,9) ja nettovelkaantumisaste (gearing) negatiivinen -24,2 prosenttia (-11,2). Oikaistu nettovelkaantumisaste (adjusted gearing) oli 69,9 prosenttia (78,3). Vuoden lopussa oikaistu korollinen velka oli 737,1 miljoonaa euroa (701,5) ja korollinen nettovelka negatiivinen -246,0 miljoonaa euroa (-95,8).

Yhtiön maksuvalmius oli katsauskaudella vahva. Konsernin rahavarat olivat vuoden lopussa 983,2 miljoonaa euroa (797,3). Finnairilla on reservirahoitukseksi tarkoitettu, kokonaan käyttämätön 175 miljoonan euron vakuudeton syndikoitu luottolimiitti. Järjestely on voimassa kesäkuuhun 2019 ja sisältää kaksi vuoden pituista jatko-optiota. Finnair laski maaliskuussa liikkeeseen 200 miljoonan euron vakuudettoman senior-joukkovelkakirjalainan ja lunasti aikaisempaa vastaavaa joukkovelkakirjalainansa 85 miljoonalla eurolla.

Finnairilla on 200 miljoonan euron lyhytaikainen vakuudeton yritystodistusohjelma, joka oli katsauskauden lopussa käyttämätön. Rahoituksen nettorahavirta oli vuonna 2017 yhteensä 40,8 miljoonaa euroa (200,5). Rahoitustuotot olivat -0,3 miljoonaa euroa (1,0) negatiivisen korkoympäristön takia ja rahoituskulut olivat -13,4 miljoonaa euroa (-11,5).

Investoinnit

Vuoden 2017 kokonaisinvestoinnit ilman ennakkomaksuja olivat 519,0 miljoonaa euroa (518,9), ja ne kohdistuivat pääasiassa laivastoon.

Vuoden 2017 investointien (käyttöomaisuusinvestoinnit) rahavirta oli -397,4 miljoonaa euroa mukaan lukien ennakkomaksut. Käyttöomaisuuden myynnit ja vähennykset olivat 156,9 miljoonaa euroa ja kohdistuivat suurelta osin huhtikuussa 2017 toimitetusta A350-lentokoneesta solmittuun myynti- ja takaisinvuokraussopimukseen. Yli kolmen kuukauden päästä erääntyvien korkosijoitusten nettomuutos oli 82,9 miljoonaa euroa. Investointien nettorahavirta oli -157,5 miljoonaa euroa.

Finnair lisää vuosien 2017–2018 aikana istuimia valtaosaan nykyisiä Airbus-kapearunkokoneita tehostamalla keittiötiloja lentokoneiden etu- ja takaosassa. Lisäksi Finnair asentaa vuosina 2017–2018 langattoman internetyhteyden valtaosaan yhtiön nykyisiä kapearunkokoneita. Finnairin koko laajarunkolaivastossa on langaton WiFi-verkkoyhteys.

Laivastoinvestointien lisäksi Finnair on rakennuttanut Euroopan moderneimman rahtiterminalin, joka otettiin vaiheittain käyttöön 2017 viimeisellä neljänneksellä. Se palvelee kaikkia rahtitoimintoja tammikuusta 2018.

Luottomarkkinoiden tämänhetkinen suotuisa tilanne ja Finnairin hyvä velkakapasiteetti tukevat tulevien käyttöomaisuusinvestointien rahoitusta kilpailukykyisin ehdoin. Yhtiöllä on 36 kiinnittämätöntä lentokonetta, jotka muodostavat noin 65 prosenttia koko laivaston 1 155 miljoonan euron tasearvosta.³

Laivasto

Finnairin operoima laivasto

Finnairin laivastoa hallinnoi yhtiön kokonaan omistama tytäryhtiö Finnair Aircraft Finance Oy. Vuoden 2017 lopussa Finnair operoi itse 55 lentokonetta, joista 19 oli laajarunkokoneita ja 36 kapearunkokoneita. Koneista 25 oli Finnair Aircraft Finance Oy:n omistamia, 23 vuokrattu operatiivisella vuokrasopimuksella ja seitsemän hankittu rahoitusleasing-sopimuksella.

Vuoden lopussa Finnairin operoiman laivaston keski-ikä oli 8,9 vuotta.

³ Laivaston tasearvosta 42,6 milj. euroa kohdistuu pitkäaikaisiin leasosopimuksiin, jotka kirjanpidossa raportoidaan taseessa.

Finnairin operoima laivasto 31.12.2017*

	Istuimia	Kpl	Muutos 31.12.2016 verrattuna	Omat**	Vuokratut		Keski-ikä 31.12.2017	Tilaukset
					(Käyttö- leasing)	(Rahoitus- leasing)		
Kapearunkolaivasto								
Airbus A319	138	8	-1	7	1		16,6	
Airbus A320	165/174	10		7	1	2	15,4	
Airbus A321	209/196	18	7	4	12	2	6,9	
Laajarunkolaivasto								
Airbus A330	289/263	8			5	3	8,2	
Airbus A340	263/257	0	-4					
Airbus A350	297/336	11	4	7	4		1,3	8
Yhteensä		55	6	25	23	7	8,9	8

* Finnairin lentotoimintalupa eli AOC (Air Operator Certificate).

** Sisältää JOLCO-rahoitetut (Japanese Operating Lease with Call Option) A350-koneet.

Laivastouudistus

Finnair otti vastaan syyskuun 2017 loppuun mennessä kaikki neljä vuoden 2017 aikana toimitettua Airbus A350 XWB-lentokonetta, mikä päätti Finnairin kaukoliikennelaivastouudistuksen ensimmäisen vaiheen. Alkuperäiseen 11 lentokoneen tilaukseen kuuluneista lentokoneista kolme A350-lentokonetta toimitettiin vuonna 2015 ja neljä vuonna 2016. A350-lentokoneiden toimitusten ansiosta Airbus A340-lentokoneet poistuivat operoinnista ja laivastosta. Ne myytiin takaisin Airbusille vuonna 2014 tehdyn kauppasopimuksen mukaisesti.

Nykyisen toimitusaikataulun mukaisesti Finnair saa kahdeksan, vuonna 2014 lisäoptiona tilattua A350 -lentokonetta vuosina 2018–2022. Finnairin investointisitoumukset käyttöomaisuushyödykkeisiin, yhteensä 1 013 miljoonaa⁴ euroa, sisältävät tulevat kaukoliikennelaivastoinvestoinnit.

Finnair lisäsi kapearunkolaivastoonsa vuonna 2017 seitsemän uutta vuokrattua Airbus A321-lentokonetta ja luopui yhdestä Airbus A319-koneesta sen vuokrasopimuksen päätyttyä.

Finnairilla on mahdollisuus sopeuttaa laivastonsa kokoa näkyvien mukaisesti eri aikoihin päättyvien vuokrasopimusten avulla.

Norran operoima laivasto (ostoliikennelaivasto)

Nordic Regional Airlines Oy (Norra) operoi 24 lentokoneen laivastoa Finnairin ostoliikenteenä. Kaikki lento-koneet on vuokrattu Finnair Aircraft Finance Oy:ltä.

Norran operoima laivasto 31.12.2017*

	Istuimia	Kpl	Muutos 31.12.2016 verrattuna	Finnairin omistamat lentokoneet	Vuokratut** (Käyttö- leasing)	Keski-ikä 31.12.2017	Tilaukset
ATR 72	68-72	12		6	6	8,4	
Embraer 190	100	12		9	3	9,5	
Yhteensä		24	0	15	9	9,0	

* Nordic Regional Airlines Oy:n lentotoimintalupa eli AOC (Air Operator Certificate).

** Finnair Aircraft Financen omistamiin koneisiin sisältyy JOLCO-rahoitettu E190-kone.

Lentoliikenteen palvelut ja tuotteet
Reittiverkosto ja allianssit

Finnairin Aasian-lentojen määrä kasvoi vuonna 2017. Lentoja Aasiaan on talvikaudella 2017/2018 enimmäkseen 89 viikossa (78 talvikaudella 2016/2017) ja kesäkaudella 2017 niitä oli enimmäkseen 87 (97 kesäkaudella 2018 ja 80 kesäkaudella 2016). Koko verkostossa uusia reittikohteita kesäkaudella 2017 olivat San Francisco, Alicante, Ibiza, Korfu, Menorca ja Reykjavik. Lisäksi Tokioon ja Hongkongiin sekä Kööpenhaminaan, Berliiniin ja Pietariin lisättiin vuoroja. Talvikauden 2017/2018 uusia kaukokohteita ovat Havanna, Puerto Vallarta, Puerto Plata ja Goa.

Finnair vastasi Suomeen ja etenkin Lappiin kohdistuvaan kasvavaan kansainväliseen matkustuskysyntään lisäämällä kapasiteettiaan Helsingistä Lappiin talvikaudeksi 2017/2018 yli 20 prosenttia. Lisäksi Finnair aloitti suorat lennot Lappiin Lontoosta, Pariisista ja Zürichistä vuoden 2017 viimeisellä neljänneksellä.

Finnair on osa **oneworld**-allianssia, ja se tekee myös syvempää yhteistyötä muutamien **oneworld**-kumppaniensa kanssa osallistumalla Siberian Joint Business- ja Atlantic Joint Business -yhteishankkeisiin. Yhteishankkeet ovat sopimuksia muun muassa kyseisten reittialueiden lentojen tuottojen jakamisesta sekä hintojen ja kapasiteetin määrittelystä.

Muut uudistukset ja palvelut

Finnair kehitti vuonna 2017 etenkin lentolippujen varaamiseen ja ostamiseen sekä lippujen ja lisätuotteiden maksamiseen liittyviä palveluja.

Tammikuussa Finnair tarjosi ensimmäisenä lentoyhtiönä maailmassa mahdollisuuden kiinalaisten asiakkaiden suosimaan Alipay-maksamiseen lennoillaan, ja Alipay-järjestelmä otettiin vuoden 2017 aikana käyttöön kaikilla Kiinan-reiteillä. Lisäksi kaikilla lennoilla käytetty myyntijärjestelmä vaihdettiin kesäkuussa uuteen, käyttäjäystävälliseen SkyPay-järjestelmään, joka nopeuttaa lennonaikaista ostamista ja mahdollistaa asiakkaille muun muassa lähimaksun.

Lokakuussa Finnair aloitti yhteistyön Kiinan johtaviin verkkokauppoihin kuuluvan JD.comin eli Jingdongin kanssa. Finnair on ensimmäinen ei-kiinalainen lentoyhtiö, joka avasi verkossa tehtävien lentovarausten kaupan JD Travel -kauppa-alustalla vuoden 2018 alussa. Finnair myös aloitti ensimmäisenä eurooppalaisena lentoyhtiönä lentolippujen myynnin suoraan virallisen WeChat-tilinsä kautta Kiinassa. Finnairin asiakkaat voivat hakea Finnairin lentolippuja, varata lentoja sekä maksaa ostoksia WeChat-tilin kautta ja maksaa ne WeChat Pay -maksumenetelmällä.

⁴Järjestyksessä numeroilla 15-19 toimitettavien A350-koneiden penkki- ja viihdejärjestelmävalintaa arvioidaan, eivätkä niiden penkit sisälly nykyisiin investointisitoumuksiin.

Joulukuussa Finnair toi asiakkaidensa käyttöön Apple Pay -palvelun, jonka avulla Finnairin asiakkaat voivat maksaa lippu- ja lisäpalveluostokset niin Finnair mobiilisovelluksen kuin Finnairin internetsivujen kautta mobiililaitteella. Apple Pay on saatavilla iOS -mobiililaitteita käyttäville asiakkaille niillä markkinoilla, missä Apple on ottanut maksutavan käyttöön.

Asiakkaat ovat voineet maaliskuusta lähtien varata Finnairin lentoja ja lisäpalveluita suoraan Finnairilta Skyscannerin verkkosivuilta. Finnair myös tehosti ja sujuvoitti lentotuotteiden myyntiä ja jakelua Finnairin omissa myyntikanavissa ja kumppaneiden sivustoilla yhteistyössä matkailualan IT-ratkaisujen toimittaja Amadeuksen kanssa. Kesäkuussa Finnair esitteli asiakkailleen täysin uudenlaisen mobiilisovelluksen lentolip-pujen ostamiseksi.

A330-laivaston WiFi-asennukset valmistuivat toisella vuosineljänneksellä, minkä ansiosta koko Finnairin laajarunkolaivastossa on nyt WiFi-verkkoyhteys. Uusissa A350-koneissa palvelu on tehdasasennettuna. Airbus-kapearunkokoneiden WiFi-asennukset alkoivat vuonna 2017 ja jatkuvat vuonna 2018.

Digitaalisiin työkaluihin ja kanaviin tehdyt investoinnit lisäsivät Finnairin digipalvelujen käyttäjien ja näissä kanavissa ostettujen lentolippujen määrää. Vuoden 2017 aikana Finnairin internetsivuilla (finnair.com) oli keskimäärin 1,8 miljoonaa kävijää kuukaudessa, mikä oli noin 17 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Kesäkuussa sivuilla vieraili ennätykselliset 2,5 miljoonaa kävijää. Vuoden lopussa aktiivisten Finnair-mobiili-sovellusten käyttäjien määrä oli 210 000, mikä on 87 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Vuoden 2017 aikana lentolippujen myynti digitaalisissa kanavissa kasvoi 18 prosenttia, ja niiden osuus kaikista myydyistä lipuista nousi jo 24 prosenttiin. Digitaalisten kanavien osuus lisämyynnistä oli 30 prosenttia vuonna 2017.

Vuoden aikana uudistettiin myös muita palveluita. Finnairin keskuscentän Helsinki-Vantaan laajennus-työt etenevät, ja terminaali 2:n lisäksi otettiin käyttöön kesällä. Schengen-alueen Finnair-loungea uudis-tettiin ja palveluntarjoaja vaihdettiin. Vuoden lopulla tiedotettiin useista tuoteuudistuksista, joihin kuuluvat ateriauudistusten lisäksi vuonna 2018 toteutuvat business-luokan palvelu-uudistus ja lapsiperheille suun-natut Muumi-teemaiset palvelut ja tuotteet. Finnairin lennoilla tarjolla olevaa aterialavikoimaa on kehitetty osana Finnairin toimintaa huhtikuusta 2017, jolloin ateriapalvelut palasivat osaksi Finnairin toimintaa Finnair Kitchen -nimellä.

Matkapalvelut-toiminnassa Finnair lanseerasi kesäkuussa uuden, omatoimimatkailun ja valmismatkan parhaat puolet yhdistävän Finnair Holidays -tuotteen. Sen avulla asiakas voi räätälöidä mieleisensä loman valitsemalla sopivat Finnair- tai **oneworld**-lennot, hotellin ja matkaa täydentävät elämykset ammattilaisten kokoamasta laajasta valikoimasta. Finnair Holidays -matkan voi koota ja ostaa Finnairin verkkosivuilta (<https://holidays.finnair.com>).

Tunnustukset ja palkinnot

Finnair menestyi vuonna 2017 hyvin toimialan tekemisissä laatu- ja tyytyväisyys tutkimuksissa.

Maaliskuussa Finnair nimettiin toisena vuonna peräkkäin parhaaksi eurooppalaiseksi lentoyhtiöksi Kiinassa TTG:n julkaisujen lukijoiden äänestyksen perusteella. Kesäkuussa Skytrax World Airline Awards nimesi Finnairin Pohjois-Euroopan parhaaksi lentoyhtiöksi jo kahdeksatta kertaa peräkkäin. Palkinto myönnetään Skytraxin puolueettoman kyselyn perusteella, joka toteutettiin elokuun 2016 ja toukokuun 2017 välisenä aikana 105 maassa. Kesäkuun lopulla Finnair palkittiin Future Travel Experience Ancillary Gold Award -tunnus-tuksella lisäpalveluista ja niiden tuomisesta helposti asiakkaiden ulottuville eri digitaalisissa kanavissaan. Finnair tarjoaa asiakkaille lentoa täydentävien lisäpalveluiden ostomahdollisuuksia verkkosivujensa varaus-

koneessa, mobiilisovelluksessaan ja kaukolennoilla tarjolla olevassa Nordic Sky wifi-portaalissaan. Marras-kuussa Finnairin mobiilisovellus voitti German Design Award -palkinnon erinomaisesta viestintämuotoilusta. Palkinnon tuomaristo totesi sovelluksen tarjoavan Finnairin matkustajille korvaamatonta tukea ja tietoa.

Syyskuussa Finnair sai neljä tähteä (Four Star Global Airline) APEXin (Airline Passenger Experience Asso-ciation) lentoyhtiöarvioinnissa. Myös APEXin antama tunnustus perustuu matkustajien antamiin arvioihin ja palautteeseen. Arvioitavana oli 470 lentoyhtiötä.

Tammikuussa 2018 ilmestyneessä OAG:n Punctuality League -julkaisussa Finnairin saapumistäsmällisyys todettiin maailman 15. korkeimmaksi omassa viiteryhmässään vuonna 2017. Niin ikään tammikuussa 2018 FlightStats nimesi **oneworld**-allianssin täsmällisimmäksi lentoyhtiöallianssiksi vuonna 2017.

Finnair sai vuoden aikana tunnustusta myös vastuullisuustyöstään. Aurinkomatkat nimettiin maaliskuussa jälleen Suomen vastuullisimmaksi matkanjärjestäjäksi Sustainable Brand -indeksissä, joka on Pohjoismaiden suurin kestävään kehitykseen ja vastuullisuuteen keskittyvä bränditutkimus. Tutkimus tehdään vuosittain haastatteleamalla kuluttajia neljässä Pohjoismaassa ja Alankomaissa. Kysely pohjautuu YK:n Global Compact -aloitteen 10 periaatteeseen. Syyskuussa Suomen Matkatoimistoalan liitto palkitsi Finnairin "Vuoden vastuul-lisena toimijana" tunnustuksena pitkäjänteisestä ja monipuolisesta työstä kestäväen kehityksen hyväksi.

Saksalainen ESG-rating -yhtiö oekom Research AG päivitti keväällä analyysinsä Finnairin vastuullisuu-desta, ja Finnairin ESG-rating on C+, mikä on liikenne- ja logistiikka-alan 69:stä yhtiöstä koostuneen vertai-luryhmän korkein. Finnair myös uusi Prime-luokituksensa, joka kertoo Finnairin arvopaperien sopivuudesta vastuullisten sijoittajien sijoituskohteeksi. Sijoittajien seuraaman Carbon Disclosure Project (CDP) -raportin arvosanaksi Finnair sai B:n, joka vastaa Management level -tasoa. Alan keskiarvo oli C. Management level -arvosanan saaneet yritykset toimivat tehokkaasti päästöjen vähentämiseksi ja ympäristövaikutuksien huomi-oimiseksi toiminnassaan. Finnairin saama arvosana kertoo yhtiön mittaavan ja hallinnoivan ympäristövai-kutuksiaan tehokkaasti. Finnairin ympäristöpolitiikka ja strategia kattavat negatiivisten ilmastovaikutusten huomioon ottamisen ja niiden vähentämisen.

Muutokset yhtiön johdossa

Finnairin johtoryhmässä ei tapahtunut muutoksia vuonna 2017.

Henkilöstö

Finnairin palveluksessa oli vuonna 2017 keskimäärin 5 526 (4 908)⁵ henkilöä eli 12,6 prosenttia enemmän kuin vertailuvuonna. Jatkuvien toimintojen henkilöstömäärä oli 5,2 prosenttia suurempi kuin vertailuvuonna. Työsuhteessa olevien määrä 31.12.2017 oli 5 918 (4 838). Vuonna 2017 henkilöstömäärä kasvoi 1 080:lla. Muutos johtuu LSG Finlandin henkilöstön (noin 500 henkeä) siirtymisestä Finnair Kitchen Oy:n palvelukseen sekä erityisesti matkustamohenkilökunnan ja lentäjien määrän kasvusta. Lentävää henkilökuntaa palkattiin vuonna 2017 yli 600.

Finnaria edustavan Paltan sekä toimisto-, asiakaspalvelu- ja teknistä henkilökuntaa edustavien FINTO:n, PRO:n ja IAU:n kanssa sovitut valtakunnallisen kilpailukykysopimuksen raamin mukaiset työehdot astuivat voimaan keväällä 2017. Kentän asiakas- ja maapalvelun, rahdin, tekniikan ja Finnair Kitchenin työntekijöitä edustavan IAU:n kanssa työehtosopimus uusittiin 2017 lopussa, ja sopimus on voimassa tammikuun 2020 puoliväliin. PRO:n kanssa on saavutettu neuvottelutulokset toimihenkilöiden ja teknisten toimihenkilöiden

⁵ Henkilöstön laskentaperiaatetta on muutettu vuoden 2017 alusta siten, että peruskoulutuksessa olevia henkilöitä ei lasketa mukaan henkilöstöön.

työehtosopimusten jatkamisesta tammikuun 2020 loppuun saakka. Neuvottelutulokset edellyttävät vielä liit-tojen hyväksyntää. Kaikkia edellä mainittuja sopimuksia on mahdollista jatkaa vuodella sopimalla erikseen kolmannen vuoden palkoista. Ylempiä toimihenkilöitä koskevat työehtosopimusneuvottelut ovat käynnissä Finton kanssa, nykyinen työehtosopimus umpeutuu helmikuun 2018 lopussa. Lentäjiä edustavan SLL:n kanssa sopimus uusittiin helmikuussa 2017, ja se on voimassa maaliskuun 2020 loppuun. Sopimus matkustamohen-kilökuntaa edustavan SLSY:n kanssa solmittiin syksyllä 2016, ja se on voimassa tammikuun 2019 loppuun. Aurinkomatkoissa noudatettava Paltan ja AKT välinen matkatoimistoja koskeva työehtosopimus on voimassa tammikuun loppuun 2020 saakka ja sen voimassaoloa on liittojen välillä mahdollista jatkaa edelleen.

Vuoden 2017 aikana työntekijäkokemusindeksi nousi edellisvuodesta. Henkilöstön kehittämiseen käytet-tiin noin 10 miljoonaa euroa ja henkilöstön opiskeluun noin 370 000 tuntia. Hyvinvointiin panostaminen näkyi edellisvuotta vähäisempinä sairauspoissaoloina sekä tapaturmia mittaavan LTIF:n (Lost Time Injury Frequency) laskuna.

Henkilöstökokemukseen kuuluu Finnairissa vahvasti yhdessä tekeminen. SkyPay -sovellus ja linjahuollon sovellus kehitettiin ja otettiin käyttöön vuonna 2017 yhdessä henkilökunnan muutosagenttien avulla. Lisäksi 750 tietotyöläistä pääsi vaikuttamaan oman työtilansa ja työtapojensa kehittämiseen uusia työtapoja ja jous-totyötä tukeviksi.

Osakkeet ja osakkeenomistajat

Osakkeet ja osakepääoma

Finnairin kaupparekisteriin 31.12.2017 merkitty osakemäärä oli 128 136 115 osaketta ja rekisteröity osake-pääoma 75 442 904,30 euroa. Yhtiön osakkeet noteerataan Nasdaq Helsingissä. Yhtiökokouksessa kullakin osakkeella on yksi ääni.

Valtion omistus

Vuoden 2017 lopussa Suomen valtio omisti 55,8 prosenttia Finnairin osakkeista ja osakkeiden tuottamista äänistä. Eduskunnan 20.6.1994 tekemän päätöksen mukaan valtion tulee omistaa Finnair Oyj:n osakkeista yli puolet. Omistuksen laskeminen tämän osuuden alle edellyttää eduskunnan päätöksen muuttamista.

Johdon osakkeenomistus

Yhtiön hallituksen jäsenet eivät omistaneet lainkaan Finnairin osakkeita ja sen toimitusjohtaja omisti 122 562 osaketta 31.12.2017. Yhtiön johtoryhmän jäsenet, toimitusjohtaja mukaan lukien, omistivat yhteensä 340 654 osaketta 31.12.2017, mikä edustaa 0,27 prosenttia osakkeista ja niiden tuottamista äänistä.

Omat osakkeet

Finnair ei käyttänyt vuonna 2017 yhtiökokouksen antamaa valtuutusta omien osakkeiden hankkimiseen.

Vuoden 2017 aikana Finnair luovutti yhtiökokouksen antamaa valtuutusta käyttäen yhteensä 355 597 omaa osaketta henkilöstön osakesäästöohjelman Fly Sharen kannustinpalkkioina sekä yhtiön vuosien 2014–2016 osakepohjaisen kannustinjärjestelmän sääntöjen mukaisesti.

Finnairin hallussa oli 31.12. 2017 yhteensä 433 367 osaketta (788 964), mikä vastaa 0,34 prosenttia yhtiön koko osakepääomasta.

Finnair Oyj:n omien osakkeiden hankinta, luovutus sekä osakepalautukset

Aika	Osakemäärä	Hinta euroa	Keskihinta euroa
01/01/2013	410 187	3 179 335,94	7,75
2013	600 000	1 684 650,10	2,81
2013	-731 019	-4 055 744,86	5,55
2014	33 864	85 801,22	2,53
2014	-940	-2 334,40	2,48
2015	14 893	37 734,40	2,53
2015	-1 780	-6 764,00	3,80
2016	800 000	4 327 860,54	5,41
2016	-336 241	-975 326,55	2,90
2017	-355 597	-1 962 443,86	5,52
31/12/2017	433 367	2 312 768,53	5,34

Liputusilmoitukset

Vuonna 2017 ei annettu liputusilmoituksia.

Osakassopimukset

Finnairin tiedossa ei ole yhtiön omistukseen tai äänivallan käyttöön liittyviä osakassopimuksia.

Määräysvallan vaihtumiseen liittyvät ehdot merkittävässä sopimuksissa

Joihinkin Finnairin rahoitus sopimuksiin sisältyy ehto, jonka mukaan rahoittajalla on oikeus vaatia lainan ennenaikaista takaisinmaksua tai perua lainalupaus, mikäli joku muu kuin Suomen valtio hankkii osakkeiden enemmistön tai määräysvallan Finnairissa.

Osakepohjaiset kannustinjärjestelmät

Henkilöstön osakesäästöohjelma FlyShare

Finnairin hallitus päätti joulukuussa henkilöstön FlyShare-osakeohjelman uudesta 12 kuukauden säästökau-desta. Vuonna 2013 perustetun ohjelman tarkoituksena on kannustaa henkilöstöä yhtiön osakkeenomistajiksi ja palkita heitä pitkällä aikavälillä osakkeen mahdollisella arvonnousulla, mikä vahvistaa henkilöstön sitoutu-mista yhtiön omistaja-arvon kehitykseen. Osakesäästöohjelmaa on kuvattu tarkemmin 20.12.2017 julkaistussa pörssitiedotteessa, yhtiön palkka- ja palkkioselvityksessä vuodelta 2017 ja yhtiön internet-sivuilla.

Avainhenkilöiden osakeperusteinen kannustinjärjestelmä

Finnairin hallitus päätti joulukuussa uudesta osakepalkkio-ohjelmasta, joka käsittää vuodet 2018–2020. Ohjelman osallistujilla on mahdollisuus ansaita Finnairin osakkeita pitkän aikavälin kannustinpalkkiona, jos hallituksen ohjelmalle asettamat suoritusavoitteet täyttyvät. Ohjelman perusteella mahdollisesti makset-tavat osakepalkkiot maksetaan sen osallistujille keväällä 2021. Ohjelma koskee noin 70 henkilöä. Ohjelmaa on kuvattu tarkemmin 20.12.2017 julkaistussa pörssitiedotteessa, yhtiön palkka- ja palkkioselvityksessä vuodelta 2017 ja yhtiön internet-sivuilla.

Finnair Oyj:n suurimmat osakkeenomistajat 31.12.2017

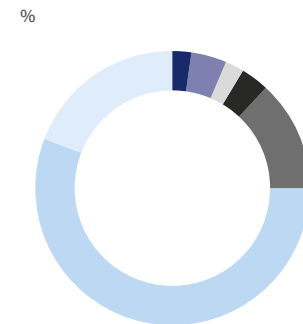
		Osakkeet kpl	%	Muutokset 2017
1	Suomen valtio/ Valtioneuvoston kanslia	71 515 426	55,8	0
2	KEVA	6 200 875	4,8	0
3	Kyöstitä Heikki	3 070 000	2,4	120 000
4	Tiiviste-Group Oy	2 200 000	1,7	0
5	Valtion Eläkerahasto	2 100 000	1,6	0
6	Ilmarinen Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö	1 967 271	1,5	-734 119
7	Varma Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö	1 111 053	0,9	-2 242 949
8	Etra Invest Oy	1 000 000	0,8	0
9	Veritas Eläkevakuutusosakeyhtiö	731 048	0,6	-319 103
10	Laakkonen Mikko	640 000	0,5	140 000
	Hallintarekisteröidyt	24 391 027	19,0	13 364 168
	Muut	13 209 415	10,3	
	Yhteensä	128 136 115	100,0	

Osakeomistuksen jakautuminen 31.12.2017

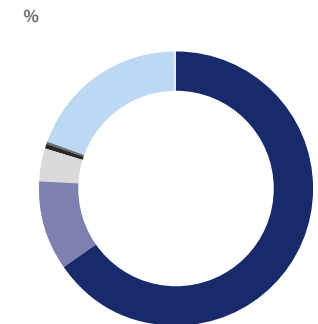
	Osakemäärä, kpl	%	Omistajia, kpl	%
1-200	721 111	0,6	9 373	57,7
201-1 000	2 459 641	1,9	4 844	29,8
1 001-10 000	5 026 656	3,9	1 879	11,6
10 001-100 000	2 841 101	2,2	111	0,7
100 001-1 000 000	4 515 098	3,5	15	0,1
1 000 001-10 000 000	16 649 199	13,0	6	0,0
10 000 001-	71 515 426	55,8	1	0,0
Hallintarekisteröidyt	24 391 027	19,0	10	0,1
Arvo-osuuksiksi vaihtamatta	16 856	0,0	-	-
Yhteensä	128 136 115	100,0	16 239	100,0

Osakkeenomistajaryhmät 31.12.2017

	Osakkeita, kpl	Osakkeita, %	Omistajia, kpl	Omistajia, %
Julkisyhteisöt	83 873 372	65,5	11	0,1
Kotitaloudet	13 406 075	10,5	15 762	97,1
Yritykset	4 898 415	3,8	358	2,2
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	893 528	0,7	16	0,1
Yhteisöt	463 759	0,4	33	0,2
Kotimaiset osakkeenomistajat, yhteensä	103 535 149	80,8	16 180	99,6
Hallintarekisteröidyt	24 391 027	19,0	10	0,1
Ulkomaiset	193 083	0,2	49	0,3
Hallintarekisteröidyt ja ulkomaiset, yhteensä	24 584 110	19,2	59	0,4
Arvo-osuuksiksi vaihtamatta	16 856	0,0	-	-
Yhteensä	128 136 115	100,0	16 239	100,0

Omistuksen jakaantuminen omistumäärittäin

- 1-1 000 osaketta 2,5 %
- 1 001-10 000 osaketta 3,9 %
- 10 001-100 000 osaketta 2,2 %
- 100 001-1 000 000 osaketta 3,5 %
- 1 000 001-10 000 000 osaketta 13,0 %
- 10 000 001- osaketta 55,8 %
- Hallintarekisteröidyt 19,0 %

Omistuksen jakaantuminen omistajaryhmittäin

- Julkisyhteisöt 65,5 %
- Kotitaloudet 10,5 %
- Yritykset 3,8 %
- Rahoitus- ja vakuutuslaitokset 0,7 %
- Yhteisöt 0,4 %
- Hallintarekisteröidyt 19,0 %
- Ulkomaiset 0,2 %

Osakemäärät ja pörssikehitys

Milj. euroa		2017	2016	2015	2014	2013
Osakkeiden lukumäärä tilikauden lopussa	kpl	128 136 115	128 136 115	128 136 115	128 136 115	128 136 115
Ylin kaupantekokurssi	euroa	13,52	5,92	5,50	3,01	3,25
Alin kaupantekokurssi	euroa	3,98	3,80	2,49	2,30	2,40
Osakekannan markkina-arvo 31.12.	milj. euroa	1 643	516	695	318	355
Osakkeiden vaihto	kpl	44 333 288	28 099 932	25 456 779	10 750 318	26 024 070
Vaihto keskimääräisestä osakemäärästä	%	34,60 %	21,93 %	19,87 %	8,39 %	20,31

Osakkeen kurssikehitys ja vaihto

Finnairin markkina-arvo kasvoi 218 prosenttia vuonna 2017 ja oli vuoden lopussa 1 642,7 miljoonaa euroa (516,4). Päätöskurssi 31.12.2017 oli 12,82 (4,03). Vuonna 2017 Finnairin osakkeen ylin kurssi Nasdaq Helsingissä oli 13,52 euroa, alin kurssi 3,98 euroa ja keskimurssi 8,79 euroa. Osakkeita vaihdettiin 44,3 miljoonaa kappaletta yhteensä 389,4 miljoonalla eurolla.

Osinkopolitiikka ja hallituksen esitys voitonjaosta

Finnairin osinkopolitiikan tavoitteena on maksaa suhdannesykin aikana keskimäärin vähintään kolmasosa osakekohtaisesta tuloksesta osinkoina. Yhtiön kulloinenkin tuloskehitys ja näkymät sekä rahoitustilanne ja pääomatarpeet pyritään ottamaan huomioon osingonjaossa. Vuonna 2017 osakekohtainen tulos oli 1,23 euroa (0,55).

Finnair Oyj:n jakokelpoiset varat olivat 424 036 052,14 euroa 31.12.2017. Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että vuodelta 2017 jaetaan osinkoa 0,30 euroa osaketta kohden.

Finnairin osake 2013–2017

■ Keskihinta

Vertailu eurooppalaiset lentoyhtiöt

■ Finnair
■ Bloomberg Europe Airline Index

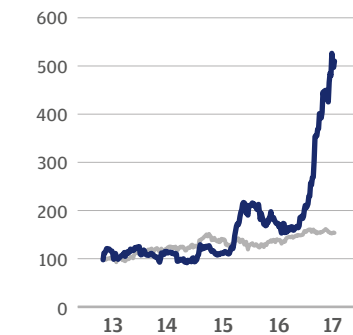
Vastuullinen Finnair – Muun kuin taloudellisen tiedon raportointi

Finnair on Aasian ja Euroopan väliseen matkustaja- ja rahtiliikenteeseen erikoistunut verkostolentoyhtiö. Finnairin visiona on tarjota matkustajille ainutlaatuinen pohjoismainen kokemus, ja sen missiona on tarjota Helsingin kautta pohjoisen pallonpuoliskon sujuvimmat ja nopeimmat lentoyhteydet sekä kotimarkkinoidensa paras lentoverkosto maailmalle.

Finnair luoma lisäarvo osakkeenomistajille ja muille sidosryhmille perustuu siihen, että yritys

- pystyy käyttämään ja kasvattamaan reittiverkostoaan tehokkaasti ja kannattavasti,
- kohtelee asiakkaita, työntekijöitä ja muita sidosryhmiä hyvin ja sitouttaa heidät yritykseen,
- pystyy ottamaan toiminnassaan huomioon ympäristötekijät ja muut ulkoiset seikat.

Yhteiskuntavastuu on tärkeä osa Finnairin kaikkea toimintaa. Finnairin vastuullisuusstrategia on kuvattu yhtiön yhteiskuntavastuupolitiikassa, ja sen tavoitteena on vähentää toiminnan ympäristövaikutuksia sekä tuottaa taloudellista ja sosiaalista hyötyä yhteiskunnalle. Yritysvastuun ja kestävä kehityksen strategia tiivistyy kolmeen teemaan: puhtaammin, välittäen ja yhdessä. Strategian toteutus on suunnattu edistämään vastuullisuuden lisäksi kustannusten ja riskien hallintaa sekä tuottamaan lisäarvoa. Finnairin merkittävimmät ympäristövaikutukset liittyvät polttoaineen kulutukseen, yhtiön toimitilojen energiankulutukseen ja lentomeluun. Tärkeimmät sosiaalisen vastuun alueet koskevat turvallisuutta, henkilöstöä, asiakkaita sekä eettistä liiketoimintaa ja vastuullista hankintaa.

Vertailu Nasdaq Helsinki yleisindeksi

■ Finnair
■ Nasdaq Helsinki yleisindeksi

Finnair allekirjoitti vuonna 2013 Yhdistyneiden Kansakuntien Global Compact -aloitteen ja sitoutui noudattamaan Global Compactin kymmentä yritysvastuun periaatetta. Finnair on raportoinut yritysvastuustaan GRI G4 raportointiohjeiden mukaisesti vuodesta 2015.

Tärkeimmät vastuullisuuden tunnusluvut

	Toteuma 2017	Toteuma 2016
Hiilidioksidipäästöt/RTK laskevat 17 % 2013–2020, kumulatiivinen toteuma vuoden 2013 tasoon	-9,4 %	-3,0 %
Hiilidioksidipäästöt/ASK laskevat, muutos edelliseen vuoteen	-3,2 %	-1,7 %
Saapumistämällisyys vähintään 89,5 %	83,2%	85,3%
Asiakastytytvyisyys/NPS* 60 % vuoteen 2020 mennessä	47	43
We Together @Finnair -henkilöstökokemuksen kokonaisarvosana vähintään 3,75 asteikolla 1–5	3,78	3,69
Sairauspoissaoloja vähemmän kuin edellisenä vuonna	4,1 %	4,6 %
Tapaturmataajuus (LTIF) alle 14,8**	15,6	16,6
Eettisten ohjeiden tuntemus We Together@Finnair -kyselyssä asteikolla 1–5***	4,22	n/a

* NPS = Net Promoter Score, nettosuosittelutulos.

**Vuoden 2017 tapaturmataajuus sisältää myös keväällä 2017 Finnairin omistukseen siirtyneen Finnair Kitchenin tiedot.

Vuoden 2016 luvussa Finnair Kitchen ei ole mukana. Tapaturmataajuus ilman Finnair Kitcheniä oli 13,8 vuonna 2017.

***Vertailulukua ei ole saatavilla. Eettisten ohjeiden tuntemusta on mitattu vuodesta 2017.

Ympäristöasiat

Lainsäädännön muutosten vaikutuksia lentoyhtiön toimintaan ja/tai kustannuksiin on vaikea arvioida.

Keskeiset riskit liittyvät markkinapohjaisten päästökauppamekanismien ja meluntorjunnan sääntelyn sekä muiden ympäristösäädösten muutoksiin ja niiden kustannuskilpailukykyvaikutuksiin.

Finnairin ympäristöjohtamisen tavoitteet määritellään yhtiön ympäristö- ja energiatehokkuuspolitiikassa. Finnairin ympäristövastuun johtaminen perustuu yhtiön ympäristöjärjestelmään eli IATA Environmental Assessment (IEnvA) ympäristöjärjestelmään, joka noudattaa ISO 14001:2005 -standardia. Tässä johtamisjärjestelmässä Finnair on tunnistanut toimintansa merkittävimmät ympäristötekijät ja riskit. Finnairin IEnvA-ohjelmalla on kaksi ulottuvuutta: lentotoiminnan päästöt ja yhtiön toimittajien energiankulutus. Ohjelmaa arvioivat Kansainvälisen ilmakuljetusliitto IATA:n valtuuttamat ulkopuoliset auditoijat, jotka ovat päteviä suorittamaan ympäristöjärjestelmien auditointeja.

Finnairin tärkein ympäristöteko ovat investoinnit nykyaikaiseen laivastoon, joka on energiatehokkaampi ja hiljaisempi kuin edellisen sukupolven lentokoneet. Finnairilla on nyt 11 uutta Airbus A350 -koneetta, ja vuonna 2017 laivasto kasvoi myös seitsemällä uudella Airbus A321 -koneella. Polttoainetehokkuuden parantamiseksi Finnair otti käyttöön vuonna 2017 uuden ohjelmiston, jolla voidaan tarkastella polttoaineen kulustietoja lento- ja konekohtaisesti. Finnair on sitoutunut alan yhteisiin tavoitteisiin hiilineutraalista kasvusta vuodesta 2020 eteenpäin sekä päästöjen puolittamiseen vuoden 2005 tasosta vuoteen 2050 mennessä. Tämän lisäksi Finnair asetti oman, kunnianhimoisen tavoitteen vähentää päästöjään suhteessa myytyihin tonnikilometreihin 17 prosenttia vuoden 2013 tasosta vuoden 2020 loppuun mennessä.

Lentomelulla on vaikutuksia lentoasemien ympäristössä sekä koneiden nousu- ja lähestymisreittien alapuo-

lella. Edistynyt moottoritekniikka ja parempi aerodynamiikka auttavat vähentämään lentomelua. Finnairin laivaston melutaso on vähentynyt merkittävästi laivaston nykyaikaistamisen ja muiden toimien, kuten CDA-lähestymisen (Continuous Descent Approach eli jatkuvan liu'un lähestyminen) ansiosta.

Finnair on liittynyt kansalliseen energiatehokkuussopimukseen ja siten sitoutunut vähentämään kiinteistöjensä energiankulutusta seitsemän prosenttia vuoden 2016 tasosta vuoteen 2025 mennessä. Tämän tavoitteen saavuttamista edistää osaltaan muun muassa se, että Finnair hyödyntää aurinkovoimaa uudessa COOL Nordic Cargo -rahtiterminalissaan. Lisäksi se on tehnyt lukuisia muita teknisiä parannuksia kiinteistöissään.

Sosiaaliset- ja henkilöstöasiat

Finnair on merkittävä työnantaja, jonka sosiaalinen vastuu liittyy ennen kaikkea henkilöstöön ja työoloihin. Merkittävien henkilöstöön liittyvä riski on se, että Finnair ei kykenisi toteuttamaan strategiaansa inhimillisen pääoman riittämättömän laadun, sitoutumisen tai resursoinnin takia.

Finnairin henkilöstösuunnitelmat ja -politiikat kattavat kaikki olennaisiksi tunnistetut sosiaalisen vastuun näkökohdat, ja Finnairin vuosittainen henkilöstökysely We Together @Finnair auttaa yritystä seuraamaan tällä alueella tapahtuvaa kehitystä. Lisäksi yhteiskuntavaikutuksia ja riskejä tunnistavat ja arvioivat osana yhtiön yleistä riskinhallintaprosessia kahdesti vuodessa henkilöstö-, yritysvastuu- ja riskinhallintaorganisaatiot.

Työturvallisuus ja työhyvinvointi

Vuoden 2017 aikana Finnair jatkoi strategista työkykyä, työturvallisuutta ja yleistä työhyvinvointia koskevan kokonaisvaltaisen johtamisjärjestelmän kehittämistä. Johtamisjärjestelmän odotetaan olevan kokonaisuudessaan käytössä vuoden 2018 loppuun mennessä. We Together @Finnair -henkilöstökokemuksen kokonaisarvioinnissa mitataan myös Finnairin henkilöstön yleiseen hyvinvointiin kohdistettujen toimien vaikuttavuutta.

Työturvallisuudessa Finnairin pitkän aikavälin tavoitteena on tapaturmattomuus sekä yhtiön omassa toiminnassa että sen yhteistyökumppaneiden ja urakoitsijoiden toiminnassa. Finnairin konsernitason tapaturmataajuus LTIF (Lost Time Injury Frequency) oli 15,6 vuonna 2017, ja luku on tasaisesti parantunut viime vuosina. Ilman Finnair Kitcheniä LTIF oli 13,6 vuonna 2017.

Strategisen työkykyjohtamisen tehostamiseksi Finnair on toteuttanut työkykyä tukevia prosesseja tavoitteenaan tarjota parhaat mahdolliset keinot kuntouttaa työntekijä takaisin entiseen työhönsä, löytää uusi tehtävä yrityksessä tai tarjota koulutus ja ura Finnairin ulkopuolella. Painopiste on ennaltaehkäisyssä, ja siksi Finnair päätti ottaa liikuntaan kannustavan Sportti ePassin käyttöön kaikille Suomessa toimiville työntekijöille vuoden 2018 alusta.

Finnairilla on nollatoleranssi kiusaamiseen ja kaikenlaiseen häirintään. Vuonna 2017 jalkautettiin henkilöstön kanssa sovittuja toimintatapoja ja menettelyjä häirinnän ja epäasianmukaisen käytöksen estämiseksi ja viestintää näistä teemoista lisättiin.

Monimuotoisuus, tasa-arvo ja syrjimättömyys

Finnair ei syrji ketään sukupuolen, iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteiden, terveydentilan, vammaisuuden, sukupuolisen suuntautumisen tai muiden henkilökohtaisten ominaisuuksien tai seikkojen perusteella.

Vuonna 2017 Finnair allekirjoitti Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumuksen, joka on Suomen hallituksen aloite YK:n kestävän kehityksen toimeenpanon tueksi. Finnair sitoutui painottamaan tasa-arvoa ja monimuotoisuutta omassa toiminnassaan, edistämään tasa-arvoa ja syrjimättömyyttä asiakasprosesseissaan sekä edistämään monimuotoisuutta eri ammattiryhmissä.

Finnairin tasa-arvotyöryhmä kävi läpi ja tarkensi vuonna 2016 julkaistun tasa-arvosuunnitelman sisältöä, ja We Together @Finnair -työtyytyväisyyskyselyyn lisättiin syrjimättömyyteen ja tasa-arvoon liittyviä tarkempia kysymyksiä, jotta mahdolliset ongelmat voidaan havaita aiemmin ja paremmin.

Finnair toteutti myös toimia, joiden tavoitteena on ottaa huomioon matkustajien erilaiset tarpeet aiempaa paremmin. Joitakin varausmenettelyjä muutettiin ja koneen viihdejärjestelmää kehitettiin palvelujen saavutettavuuden parantamiseksi.

Asiakaskokemus

Finnairin sosiaalisen vastuun toinen olennainen teema ovat asiakkaat. Se liittyy matkustajien hyvinvointiin ja turvallisuuteen, asiakastytyväisyyteen sekä täsmällisyyteen. Keskeiset riskit tällä alueella liittyvät siihen, että Finnair ei pystyisi varmistamaan asiakkaiden turvallisuutta ja hyvinvointia tai ylläpitämään asiakastytyväisyyttä.

Finnairin turvallisuuden johtamisjärjestelmä kattaa kaikki lentoturvallisuuden näkökohdat: lentoturvallisuuspolitiikan, operatiivisen riskienhallinnan, turvallisuuskoulutuksen ja viestinnän sekä varmentamisen, joka sisältää myös toiminnan jatkuvan auditoinnin ja toimintaympäristön muutosten mahdollisten vaikutusten arvioinnin.

Viranomais määräykset ja standardit asettavat vähimmäisvaatimukset, jotka yhtiö pyrkii ylittämään kaikilla alueilla. Vahva turvallisuuskulttuuri, yrityksen oman toiminnan objektiivinen seuranta ja jatkuva kehittäminen, korjaavien toimien toteuttaminen sekä avoin vuoropuhelu viranomaisten kanssa takaavat lentoyhtiön turvallisen ja laadukkaan toiminnan. Vuonna 2017 Finnair uudisti tavoitteitaan lentoturvallisuuden, operatiivisen riskienhallinnan ja turvallisuuskulttuurin edelleen kehittämiseksi. Finnair toteutti vuonna 2017 myös laajan sisäisen turvallisuuden edistämiskampanjan "Heidän turvallisuutensa. Meidän prioriteettimme".

Finnair kerää jatkuvasti asiakastytyväisyyspalautetta. Kyselytulokset ja muu asiakaspalaute raportoidaan kullekin yksikölle vähintään kerran kuukaudessa. Vuonna 2017 Finnairin asiakastytyväisyyttä mittaava nettosuosittelutulos oli 47. Vuonna 2017 asiakaspalautetta hyödynnettiin muun muassa asiakaskokemuksen strategisten tavoitteiden ja kehityssuunnitelmien määrittelyssä.

Finnairin pitkän aikavälin tavoite lentojen täsmällisyydelle on 89 %. Vuonna 2017 Finnairin lentojen täsmällisyys oli 83,2 prosenttia. Tammikuussa 2018 julkaistu OAG:n täsmällisyystilasto luokitteli Finnairin saapumistäsmällisyyden vuonna 2017 maailman 15. parhaaksi omassa viiteryhmissään.

Ihmisoikeudet ja vastuullinen hankinta

Finnairin omiin toimintoihin ei liity merkittäviä suoria ihmisoikeusriskejä tai -vaikutuksia. Välillisiä riskejä ja seurauksia voi kuitenkin olla toimitusketjussa ja ulkoistetuissa toiminnoissa. YK:n Global Compact -aloitteen ja sitoumuksensa mukaisesti Finnair pyrkii ehkäisemään ihmisoikeusloukkauksia sekä pakkotyön tai lapsityövoiman käyttöä sekä omassa toiminnassaan että toimitusketjussaan.

Finnairilla on omat hankintatoimen eettiset ohjeet tavaroiden ja palvelujen toimittajille. Finnair edellyttää lisäksi, että sen kumppanit ja alihankkijat noudattavat YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen periaatteita sekä paikallista lainsäädäntöä. Finnairin hankinnan eettiset toimintaperiaatteet (Supplier Code of Conduct) uusittiin vuonna 2017, mukaan lukien ohjeistuksen ihmisoikeusnäkökohdat. Hankinnan eettisiä periaatteita täydentää Finnairin vastuullisen hankinnan käsikirja, joka sisältää sisäisiä soveltamisohjeita.

Finnair tekee yhteistyötä useiden yhteistyökumppaneiden kanssa riskien arvioinnin sekä sosiaalisen vastuun ja ihmisoikeuksien toteutumisen parantamiseksi toiminnassaan ja toimitusketjussaan. Se on ottanut käyttöön hankintaprosesseissaan yhdessä oneworld-allianssin kanssa valitun SEDEX -auditointityökalun riskienhallinnan, sosiaalisten vaikutusten arvioinnin ja toimitusketjun jäljitettävyyden parantamiseksi. Finnair osallistuu aktiivisesti kansainvälisen siirtolaisjärjestö IOM:n ja IATAN toimintaan ihmiskaupan torjumiseksi ja ehkäisemiseksi sekä ihmisoikeuksien edistämiseksi ilmailualalla. Vuonna 2017 Finnair toteutti kampanjan, jolla pyritään lisäämään lentävän henkilöstön tietoisuutta ihmiskaupasta ja salakuljetusriskeistä.

Vuonna 2017 Finnair jatkoi myös SEDEX-järjestelmän implementointia ottamalla käyttöön Maplecroftin riskinarviointityökalut. Finnair valitsi myös ulkopuolisen auditointikumppanin tekemään riskiperusteisia hankintatarkastuksia vastuullisen hankinnan näkökulmasta. Finnair pyrkii saattamaan uudet toimittajansa SEDEX-järjestelmän piiriin jo kilpailutusvaiheessa ja jatkaa yhteistyötä oneworld-allianssin kanssa SEDEX-sertifioinnin kattavuuden laajentamiseksi toimitusketjussa.

Korruption ja lahjonnan torjunta

Korruption vastaiset käytänteet on kuvattu Finnairin eettisissä toimintaohjeissa (Code of Conduct), hankinnan eettisissä toimintaperiaatteissa sekä lahjontaa, vieraanvaraisuutta ja viranomaisten kestitystä koskevilla konsernitason ohjeilla. Finnairin eettisissä toimintaohjeissa (Finnair Code of Conduct) on korruptio käsitelty erikseen. Lahjusten vastaanottaminen ja antaminen on ehdottomasti kielletty.

Finnair edellyttää alihankkijoilta olennaisilta osiltaan samanlaisten eettisten normien noudattamista kuin Finnair noudattaa omassa toiminnassaan. Finnairin hankinnan eettiset ohjeet muodostavat selkeät periaatteet, joilla varmistetaan hankintojen eettisyys, mukaan lukien korruption nollatoleranssi. Hankinnan eettisiä toimintaperiaatteita täydentää Finnairin vastuullisen hankinnan käsikirja, jossa on sisäisiä soveltamisohjeita. Finnairin Supplier Code of Conduct uudistettiin vuonna 2017, ja yhtiön tavoitteena on sisällyttää uusitut hankinnan eettiset toimintaperiaatteet kaikkiin uusiin toimitus- ja alihankintasopimuksiin sekä myös nykysovimuksiin sitä mukaa, kuin niitä uusitaan.

Finnair ei tue poliittisia puolueita tai henkilöitä.

Korruptioon liittyvien riskien tunnistaminen ja arviointi ovat osa yhtiön ja sen liiketoimintayksiköiden yleistä riskinarviointia, ja Finnairin liiketoimintayksiköt tekevät korruptioriskianalyysin osana yhtiön yleistä riskikartoitusta.

Vaikka Finnairin omiin toimintoihin ja palveluihin ei näiden arviointien perusteella liitetä suurta korruptioriskiä, se pyrkii joka tapauksessa sisällyttämään vastuulliset liiketoimintakäytännöt kaikkiin toimintansa osa-alueisiin. Korruption torjuntaan osallistuu Finnairissa koko henkilöstö, mutta erityisesti liiketoimintayksiköiden vastuuhenkilöt, vaatimuksenmukaisuus (compliance) ja sisäinen tarkastus valvovat yhtiön ohjeiden noudattamista.

Vuoden 2017 aikana 4 360 Finnairin työntekijää suoritti Finnairin eettisiä toimintaohjeita koskevan verkkokurssin. Lisäksi johtoryhmien jäseniä ja esimiehiä koulutettiin Finnairin eettisistä toimintaohjeista interaktiivisissa työpajoissa. Vuoden 2017 (We Together @Finnair) henkilöstökyselyssä Finnairin eettisten toimintaohjeiden tuntemus ja noudattaminen oli itsearvion perusteella hyvä: tulos oli 4,22/5.

Vuoden 2017 aikana Finnairin eettiseen palautekanavaan (Finnair Ethics Helpline) ei tullut korruptiota koskevia ilmoituksia, eikä yhtiössä ollut meneillään korruption liittyviä tutkimuksia.

Merkittävät lähiajan riskit ja epävarmuustekijät

Lentoliikenne on globaalisti suhdanneherkkä toimiala, joka reagoi nopeasti ulkoisiin häiriöihin, kausivaihteluihin ja taloussuhdanteisiin. Finnairin strategian toteuttamiseen ja yhtiön toimintaan kohdistuu monenlaisia riskejä ja mahdollisuuksia. Finnairilla on käytössä kokonaisvaltainen riskienhallinnan prosessi sen varmistamiseksi, että riskit tunnistetaan ja niitä vähennetään mahdollisuuksien mukaan, vaikka monet riskeistä jäävätkin yhtiön täyden kontrollin ulkopuolelle. Hyödyntääkseen arvon luomisen mahdollisuuksia Finnair on valmis myös ottamaan hallittuja riskejä riskinkantokykynsä rajoissa.

Alla kuvatuilla riskeillä ja epävarmuustekijöillä katsotaan mahdollisesti olevan merkittävää vaikutusta Finnairin liiketoimintaan, taloudelliseen tulokseen ja tulevaisuuden näkymiin seuraavan 12 kuukauden aikana. Tämän luettelon ei ole tarkoitus olla tyhjentävä.

Polttoaineen hinnan poikkeukselliset vaihtelut ja hintamuutosten mahdollinen siirtyminen lentolippujen hintoihin sekä hintamuutosten vaikutukset kapasiteetin kasvuun Finnairin päämarkkina-alueilla muodostavat riskin Finnairin tuottokehitykselle. Myös valuuttakurssien äkilliset epäedulliset muutokset ja heikentyvä kysyntä voivat vaikuttaa liikevaihdon kehitykseen.

Nykyisten tai uusien kilpailijoiden mahdolliset kapasiteetin lisäykset ja tuoteparannukset voivat vaikuttaa Finnairin palveluiden kysyntään ja tuottoon. Lisäksi lentoyhtiöalliansseja tiiviimpien yhteenliittymien ja yhteishankkeiden arvioidaan edelleen kehittyvän.

Finnairin digitaalisella transformaatiolla ja uusilla palveluilla tavoiteltavaan liikevaihdon kasvuun ja tehokkuusparannuksiin liittyy epävarmuutta. Myös Finnairin strategian toteutukseen ja laivastouudistukseen liittyy riskejä. Finnairin kapasiteetin kasvuohjelma ja sen resursointi aiheuttaa lisäksi kustannuspainetta ja operatiivisia haasteita lyhyellä aikavälillä.

Lentoliikennetoimialaan kohdistuu useita EU- ja kansainvälisen tason sääntelyhankkeita, joiden vaikutuksia lentoyhtiöiden operatiiviseen toimintaan ja/tai kustannuksiin on etukäteen vaikea arvioida. Esimerkkejä näistä sääntelyhankkeista ovat hiilidioksidipäästökauppaan liittyvä kansainvälinen sääntely, melumääräykset sekä muu ympäristöperustainen sääntely, EU:n yksityisyyden suojaa koskeva sääntely sekä EU-tuo-

mioistuimen lokakuussa 2012 antamat päätökset lentomatrustajien oikeuksista. Viimeksi mainittujen tulkinnaan liittyy riskejä, joista esimerkkinä kuluttaja-asiamiehen syyskuussa hakema kielto Finnairin korvauskäytäntöille. Lisäksi ei-taloudellisen tiedon, kuten vastuullisuusraportoinnin sääntely ja muut sidosryhmävaatimukset ovat selvästi lisääntyneet.

Geopoliittisella epävarmuudella, kasvavalla terrorismin uhalla ja mahdollisilla muilla ulkoisilla häiriötekijöillä saattaa niiden toteutuessa olla merkittävä vaikutus lentomatrustuskysyntään ja yhtiön liiketoimintaan. Poliittisessa ympäristössä mahdollisesti lisääntyvä protektionismi voi myös haitata Finnairin kasvuohjelman mukaista markkinoille pääsyä.

Helsinki-Vantaan lentoaseman vuoteen 2020 jatkuvan laajennuksen rakennustyöt saattavat aiheuttaa häiriöitä liikenteeseen. Finnair tekee tiivistä yhteistyötä Finavian kanssa minimoidakseen laajennustöistä aiheutuvan haitan. Laajennustyö mahdollistaa lentoaseman matrustajamäärän kasvattamisen sekä Finnairin kasvustrategian toteuttamisen.

Finnairin riskienhallintaa ja toimintaan liittyviä riskejä kuvataan tarkemmin yhtiön internet-sivuilla <https://investors.finnair.com/fi/governance/risk-management>.

Liiketoiminnan kausiluonteisuus ja herkkyydet

Lentoliiketoiminnan kausivaihtelun vuoksi yhtiön liikevaihto ja liikevoitto ovat yleensä selvästi pienimmät vuoden ensimmäisellä neljänneksellä ja suurimmat vuoden kolmannella neljänneksellä. Aasian-liikenteen kasvava suhteellinen osuus lisää kausivaihtelua myös Aasian vapaa-ajan ja liikematrustuksen kohdekohtaisten sesonkien mukaisesti.

Finnairin tulokseen vaikuttaa operatiivisen toiminnan ja markkinatilanteen lisäksi keskeisesti polttoaineen hinnan kehitys, sillä polttoainekustannukset ovat yhtiön suurin kuluerä. Yhtiön valuuttariski syntyy lähinnä polttoaineostoista, lentokoneostoista ja -myynneistä, lentokoneiden leasing-maksuista, lentokoneiden huoltovarauksista, ylilentomaksuista sekä valuuttamääräisestä liikevaihdesta. Merkittäviä dollarikuluja ovat polttoainekulut ja lentokoneiden leasing-maksut. Myös suurimmat investoinnit eli lentokoneiden ja niiden varaosien hankinta tapahtuvat pääosin Yhdysvaltain dollareissa. Euron jälkeen yhtiön suurimpia tulovaluuttoja ovat Japanin jeni, Kiinan yuan ja Ruotsin kruunu.

Yhtiö suojautuu valuutta-, korko- ja lentopetrolipositoiden riskeiltä käyttämällä eri johdannaisinstrumentteja, kuten termiinejä, koronvaihtosopimuksia ja optioita hallituksen vuosittain vahvistaman riskienhallintapolitiikan mukaisesti. Polttoainehankintoja suojataan 24 kuukautta eteenpäin rullaavasti, ja suojausaste laskee suojausjakson loppua kohden. Suojausasteen ylä- ja alarajat ovat seuraaville kuudelle kuukaudelle 90 ja 60 prosenttia.

Operatiivisen toiminnan herkkyydet, vaikutus vertailukelpoiseen liikevoittoon (rullaavasti seuraavat 12 kk tilinpäätöspäivästä)

	1 % muutos
Matkustajakäyttöaste (PLF, %)	24 milj. euroa
Matkustajaliikenteen keskituotto (yield)	23 milj. euroa
Yksikkökustannus (CASK ilman polttoainetta)	22 milj. euroa

Polttoaineherkkyydet (rullaavasti seuraavat 12 kk tilinpäätöspäivästä)

	10 %:n muutos ilman suojauksia	10 %:n muutos suojaukset huomioon ottaen	Suojausasteet	
			H1/2018	H2/2018
Polttoaine	54 milj. euroa	21 milj. euroa	74 %	53 %

Valuuttajakauma %

	2017	2016	Valuuttaherkkyydet USD ja JPY (rullaavasti seur. 12 kk tilinpäätöspäivästä liiketoiminnan kassavirroille)		Suojausaste liiketoiminnan kassavirroille (rullaavasti seur. 12 kk tilinpäätöspäivästä)
Myyntivaluutat			10 %:n muutos ilman suojauksia	10 %:n muutos suojaukset huomioon ottaen	
EUR	55	56	-	-	
USD*	4	4	ks. alla	ks. alla	ks. alla
JPY	10	9	19 milj. euroa	8 milj. euroa	66 %
CNY	7	7	-	-	
KRW	3	3	-	-	
SEK	4	5	-	-	
Muut	17	16	-	-	
Ostovaluutat					
EUR	57	54	-	-	
USD*	35	38	57 milj. euroa	21 milj. euroa	67 %
Muut	7	8			

* Suojausaste ja herkkyyyslaskelma USD-korille, joka käsittää USD-, CNY- ja HKD-nettokassavirrat. Herkkyyyslaskelmassa Kiinan yuanin ja Hongkongin dollarin oletetaan korreloivan Yhdysvaltojen dollarin kurssikehityksen kanssa vahvasti.

Katsauskauden jälkeiset tapahtumat

Finnair aikaistaa vuodelle 2023 suunniteltua A350-lentokoneen toimitusta vuodelle 2019, minkä seurauksena loput kahdeksan A350-lentokonetta toimitetaan vuosien 2018-2022 aikana.

Tulevaisuuden näkymät

Kansainvälisen lentoliikenteen odotetaan kasvavan voimakkaasti vuonna 2018. Finnair odottaa kilpailun lisääntyvän erityisesti Euroopan ja Aasian välisillä reiteillä sekä Euroopan ja Pohjois-Amerikan välisillä reiteillä, kun nykyiset ja uudet toimijat lisäävät kapasiteettia.

Finnair suunnittelee kasvattavansa kapasiteettiaan yli 15 prosentilla vuonna 2018, suurimman osan tästä kasvusta osuessa vuoden ensimmäiselle puoliskolle. Matkustajamäärän odotetaan kasvavan jokseenkin saman verran kuin kapasiteetin, kun taas liikevaihdon odotetaan kasvavan hieman kapasiteetin kasvua hitaammin.

Tiedonantopolitiikkansa mukaisesti Finnair antaa koko vuoden vertailukelpoisen liiketuloksen kehitystä kuvaavan ennusteen puolivuotiskatsauksen yhteydessä heinäkuussa.

Finnair Oyj

Hallitus

Avainluvut 2013-2017

LIIKEVAIHTO JA TULOS		2017	2016	2015	2014	2013
Liikevaihto*	milj. euroa	2 568	2 317	2 255	2 284	2 400
muutos edelliseen vuoteen	%	10,9	2,8	-1,3	-4,8	-2,0
Vertailukelpoinen liiketulos	milj. euroa	170	55	24	-36	12
suhteessa liikevaihtoon	%	6,6	2,4	1,1	-1,6	0,5
Liiketulos	milj. euroa	225	116	122	-72	8
Vertailukelpoinen EBITDAR	milj. euroa	436	270	231	177	210
Tilikauden tulos	milj. euroa	169	85	90	-83	23
TASE JA RAHAVIRTA		2017	2016	2015	2014	2013
Bruttoinvestoinnit	milj. euroa	519	519	330	82	77
suhteessa liikevaihtoon	%	20,2	22,4	14,6	3,6	3,2
Sijoitettu pääoma keskimäärin	milj. euroa	1 654	1 324	1 008	1 106	1 295
Osingot tilikaudelta**	milj. euroa	38	13	0	0	0
Korolliset velat	milj. euroa	719	718	346	428	593
Likvidit varat	milj. euroa	983	797	708	426	459
Korollinen nettovelka	milj. euroa	-246	-96	-362	1	134
Oikaistu korollinen nettovelka	milj. euroa	710	671	333	553	537
Liiketoiminnan nettorahavirta	milj. euroa	382	220	171	24	142
TUNNUSLUVUT		2017	2016	2015	2014	2013
Laimentamaton ja laimennettu osakekohtainen tulos	euroa	1,23	0,55	0,57	-0,71	0,11
Oma pääoma/osake	euroa	7,95	6,73	5,69	4,02	5,30
Osinko/osake**	euroa	0,30	0,10	0,00	0,00	0,00
Osinko tuloksesta**	%	24,4	18,2	0,0	0,0	0,0
Efektiiivinen osinkotuotto**	%	2,3	2,5	0,0	0,0	0,0
Liiketoiminnan rahavirta/osake	euroa	3,00	1,73	1,34	0,19	1,12
Hinta/voitto-suhde, P/E		10,43	7,32	9,46	-3,47	25,02
Oikaistu nettovelka / Vertailukelpoinen EBITDAR		1,6	2,5	1,4	3,1	2,6
Omavaraisuusaste	%	35,2	33,9	35,5	27,3	32,0
Nettovelkaantumisaste	%	-24,2	-11,2	-49,8	0,3	19,9
Oikaistu nettovelkaantumisaste	%	69,9	78,3	45,8	107,5	79,2
Oman pääoman tuotto	%	18,1	10,7	14,4	-13,8	3,2
Sijoitetun pääoman tuotto	%	13,6	8,9	12,2	-6,5	3,6
HENKILÖSTÖ		2017	2016	2015	2014	2013
Henkilöstö, keskimäärin		5 526	4 908	4 906	5 172	5 859

EI-TALOUDELLISET TUNNUSLUVUT	2017	2016	2015	2014	2013
Hiilidioksidipäästöt/RTK laskevat 17 % 2013-2020, kumulatiivinen toteuma vuoden 2013 tasoon	-9,4	-3,0	-0,8	-1,0	-
Hiilidioksidipäästöt/ASK laskevat, muutos edelliseen vuoteen, %	-3,2	-1,7	-0,6	+0,4	-
Saapumistämällisyys vähintään 89,5 %	83,2	85,3	89,5	88,3	89,0
Asiakastyytyväisyys/NPS*** 60 % vuoteen 2020 mennessä	47	43	39	-	-
We Together @Finnair-henkilöstökokemuksen kokonaisarvosana vähintään 3,75 asteikolla 1-5***	3,78	3,69	3,65	-	-
Sairauspoissaoloja vähemmän kuin edellisellä vuonna, %	4,1	4,6	4,8	4,6	4,6
Tapaturmataajuus (LTIF) alle 14,8****	15,6	16,6	18	13	10
Eettisten ohjeiden tuntemus We Together@Finnair-kyselyssä vähintään 4 asteikolla 1-5*****	4,22	-	-	-	-

* Muista kuin Finnairin ydinliiketoiminnasta kertyneet tuotot on siirretty liikevaihdosta liiketoiminnan muihin tuottoihin vuodesta 2015 alkaen.

** Tilikauden 2017 osinko on hallituksen esitys yhtiökokoukselle.

*** NPS = Net Promoter Score, nettosuositelutulos. NPS ja henkilöstökokemus mitattu vuodesta 2015, sitä ennen käytössä toinen mittari.

**** Vuoden 2017 tapaturmataajuus sisältää myös keväällä 2017 Finnairin omistukseen siirtyneen Finnair Kitchenin tiedot.

Finnair Kitchen ei ole mukana vuosien 2013-2016 luvuissa. Tapaturmataajuus ilman Finnair Kitcheniä vuonna 2017 oli 13,8.

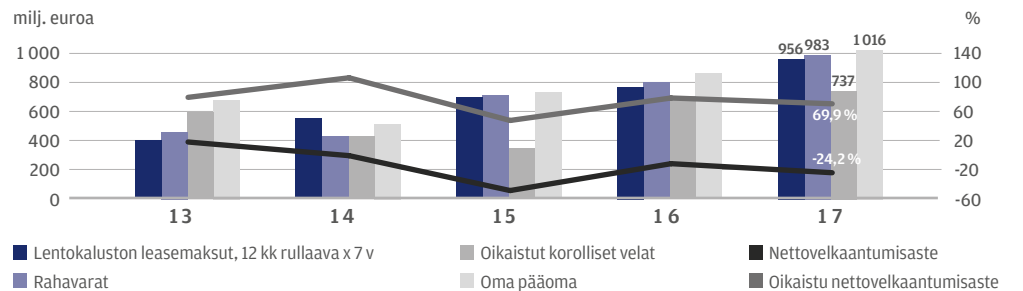
***** Vertailulukuja ei ole saatavilla. Eettisten ohjeiden tuntemusta on mitattu vuodesta 2017.

★ Finnair saavutti toiminnalle asetetut pitkän aikavälin taloudelliset tavoitteet

Vuosi 2017 oli Finnairille menestyksellinen. Finnairin vertailukelpoinen liiketulos saavutti 6 %:n ja EBITDAR 17 %:n pitkän aikavälin tavoitetasoon. Rahoitusasema oli vahva ja oikaistu nettovelkaisuus 69,9 % jäi roimasti alle sille asetetun 175 % maksimitason. Sijoitetun pääoman tuotto 13,6 % ylitti puolestaan sille asetetun 7 %:n tavoitetasoon.

Hallitus esittää yhtiökokoukselle, että tilikauden tuloksesta jaetaan osinkoa 0,30 euroa osakkeelta.

Nettovelkaantumisaste

TILINPÄÄTÖS 1.1.–31.12.2017

Miten lukea Finnairin tilinpäätöstä?

Finnair on pyrkinyt helpottamaan tilinpäätöksen lukemista ja parantamaan tilinpäätöksestä saatavaa kokonais kuvaa. Liitetiedot on yhdistelty liiketoimintalähtöisiksi asiakokonaisuuksiksi ja laadintaperiaatteista sekä kriittisistä tilinpäätösarvioista ja epävarmuustekijöistä on kerrottu niitä koskevan liitetiedon yhteydessä. Lisäksi kiinnostavia lukuja on korostettu ympyröimällä, ja näitä ja muita kohokohtia on selostettu tähdellä merkityssä kehyksessä. Tilinpäätöksen eri osioihin on myös lisätty havainnollistavia kuvaajia lukujen hahmottamisen helpottamiseksi.

i Liitetiedot on yhdistelty asiakokonaisuuksien mukaisiksi osioiksi, jotta tilinpäätös antaisi paremman kokonaiskuvan Finnair-konsernista ja sen liiketoiminnasta. Jokaisen osion sisällön alussa on kuvattu ja selitetty osion sisältöä. Selitykset tunnustaa **i**-merkistä.

L Laadintaperiaatteet on pyritty kuvaamaan sen liitetiedon yhteydessä, jota periaate lähinnä koskee. Laadintaperiaatteet on merkitty **L**:llä.

! Kriittiset tilinpäätösarvot ja epävarmuustekijät on esitetty niitä koskevan liitetiedon yhteydessä, ja erotettu merkillä **!**.

★ Aihepiiriin liittyvistä kohokohdista on kerrottu tähdellä merkityissä kehyksissä olleiden asioiden esiin nostamiseksi.

O Kiinnostavia lukuja on korostettu ympyröimällä, ja niitä on selostettu yllämainituissa kohokohdat -kehyksissä.

Sisältö

Konsernin tuloslaskelma	18
Konsernin laaja tuloslaskelma	18
Konsernin tase	19
Konsernin rahavirtalaskelma	20
Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista	21
Konsernitilinpäätöksen liitetiedot	22

1 Liiketulos	23
1.1 Segmentti-informaatio	23
1.2 Liiketoiminnan tuotot	24
1.2.1 Liikevaihto tuotteittain ja liikennealueittain	24
1.2.2 Liikevaihto valuutoissa	25
1.2.3 Myynti- ja muut saamiset	25
1.2.4 Myynnin siirtovelat	25
1.3 Liiketoiminnan kulut	26
1.3.1 Toiminnalliset kulut valuutoissa	26
1.3.2 Vuokratulot	26
1.3.3 Muut kulut	26
1.3.4 Muut velat	26
1.3.5 Varaukset	27
1.3.6 Vertailukelpoisesta tuloksesta oikaistut erät	27
1.3.7 Palkitseminen	28
1.3.7.1 Henkilöstökulut ja osakeperusteiset maksut	28
1.3.7.2 Eläkkeet	30

2 Lentokalusto ja muut aineettomat ja aineelliset hyödykkeet sekä leasing-järjestelyt	33
2.1 Aineelliset hyödykkeet	33
2.2 Vuokrasopimukset	35
2.3 Aineettomat hyödykkeet	36

3 Pääomarakenne ja rahoituskulut	36
3.1 Rahoitustuotot ja -kulut	36
3.2 Rahoitusvarat	37
3.2.1 Muut lyhytaikaiset rahoitusvarat	37
3.2.2 Rahavarat	37
3.3 Rahoitusvelat	38
3.4 Vastuusitoumukset	39
3.5 Rahoitusriskien hallinta	39
3.6 Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu	42
3.7 Rahoitusvarojen ja -velkojen netotus	43
3.8 Johdannaiset	44
3.9 Omaa pääomaa koskevat tiedot	46
4 Konsolidointi	48
4.1 Yleiset konsolidointiperiaatteet	48
4.2 Tytäryhtiöt	48
4.3 Hankitut ja myydyt liiketoiminnot	48
4.4 Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	49
4.5 Myytäväksi luokitellut omaisuuserät ja velat	49
4.6 Lähipiiritapahtumat	50
4.7 Muutokset laadintaperiaatteissa	50
5 Muut liitetiedot	53
5.1 Tuloverot	53
5.2 Riidat ja oikeudenkäynnit	54
5.3 Tilinpäätöksen jälkeiset tapahtumat	54
6 Emoyhtiön tilinpäätös	55
Tunnuslukujen laskentakaavat	65
Hallituksen esitys osingonjaosta	66
Tilintarkastuskertomus	67

Konsernin tuloslaskelma

Milj. euroa	Liite	2017	2016
Liikevaihto	1.1, 1.2	2 568,4	2 316,8
Liiketoiminnan muut tuotot		77,0	75,5
Liiketoiminnan kulut			
Henkilöstökulut	1.3.7	-423,3	-362,5
Polttoainekulut		-472,2	-491,5
Muut vuokrat	1.3.2	-157,9	-167,4
Lentokaluston huoltokulut		-165,7	-147,3
Liikennöimismaksut		-266,5	-262,8
Maaselvitys- ja cateringkulut		-252,2	-258,9
Valmismatkatuotannon kulut		-100,5	-87,8
Myynti- ja markkinointikulut		-85,8	-76,9
Muut kulut	1.3.3	-285,1	-266,6
Vertailukelpoinen EBITDAR		436,2	270,4
Lentokaluston leasemaksut	1.3.2	-136,6	-109,5
Poistot ja arvonalentumiset	2.1, 2.3	-129,2	-105,8
Vertailukelpoinen liike-tulos		170,4	55,2
Johdannaisten käyvän arvon muutokset ja lentokaluston huoltojen valuuttakurssimuutokset	1.3.6	11,1	32,0
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	1.3.6	43,3	29,0
Liiketulos		224,8	116,2
Rahoitustuotot	3.1	-0,3	1,0
Rahoituskulut	3.1	-13,4	-11,5
Tulos ennen veroja		211,1	105,8
Tuloverot	5.1	-41,7	-20,6
Tilikauden tulos		169,4	85,1
Jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		169,4	85,1
Emoyhtiön omistajille kuuluva osakekohtainen tulos, euroa (laimentamaton ja laimennettu)		1,23	0,55

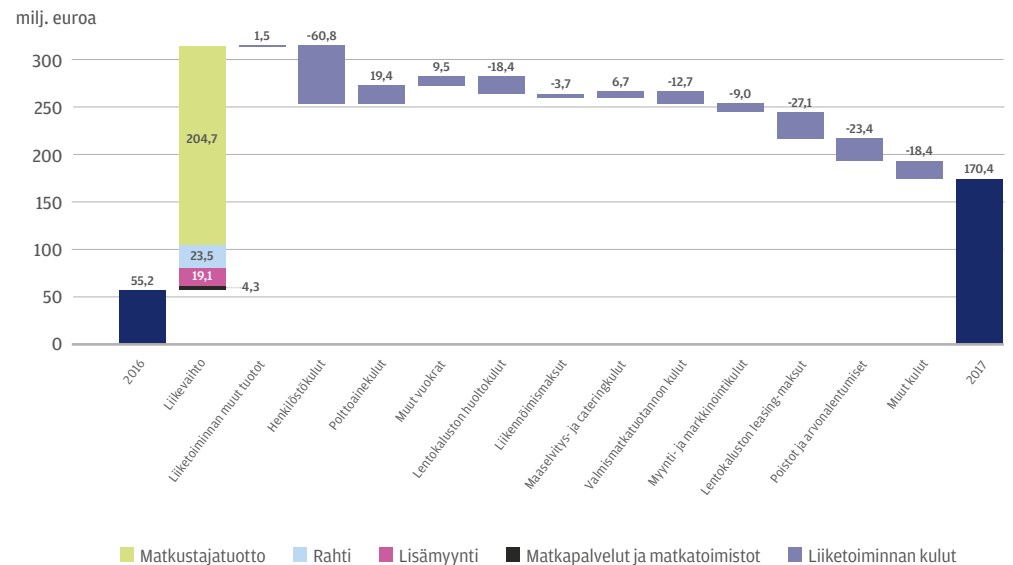
★ Erinomainen vuosi tuotti ennätystuloksen 170,4 (55,2)

2017 oli kannattavan kasvun vuosi. Liikevaihto kasvoi lähes 11 % 2,6 miljardiin, kun kapasiteetti kasvoi noin 9 %. Polttoainesuojausten ja heikentyvän dollarin ansiosta yksikkökustannukset laskivat, ja koko vuoden vertailukelpoinen liike-tulos nousi 170 miljoonan euroon.

Konsernin laaja tuloslaskelma

Milj. euroa	Liite	2017	2016
Tilikauden tulos		169,4	85,1
Muut laajan tuloksen erät			
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi			
Suojausinstrumenttien käyvän arvon muutos		-18,5	145,2
Verovaikutus		3,7	-29,0
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi			
Etuuspohjaisten järjestelyiden vakuutusmatemaattinen voitto/tappio	1.3.7.2	35,9	-18,1
Verovaikutus		-7,2	3,6
Muut laajan tuloksen erät yhteensä		14,0	101,7
Tilikauden laaja tulos		183,4	186,9
Jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		183,4	186,9

Vertailukelpoisen liike-tuloksen muutokset 2017

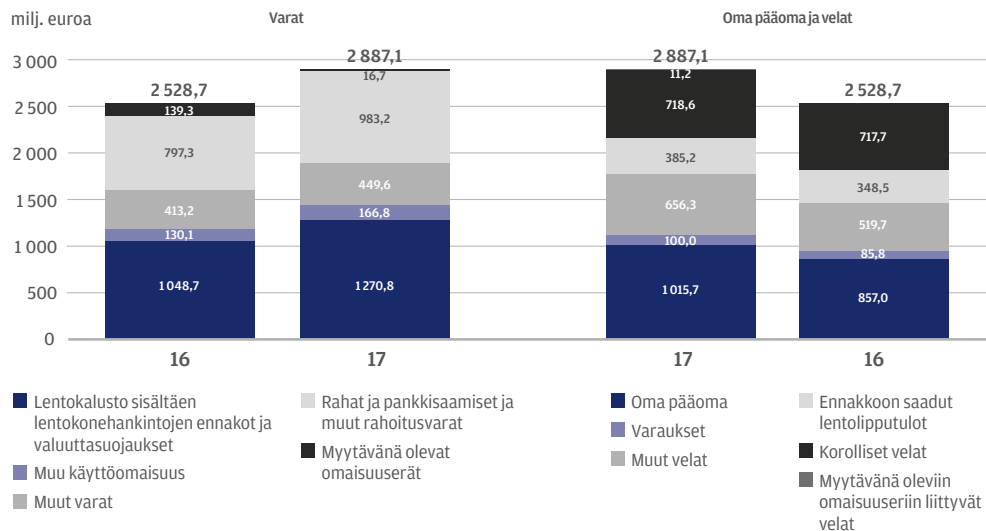
★ = Kohokohtat

Konsernin tase

Milj. euroa		Liite	31.12.2017	31.12.2016
VARAT				
Aineettomat hyödykkeet	O	2.3	15,5	12,4
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	O	2.1	1 422,1	1 166,5
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	O	4.4	2,5	2,5
Laina- ja muut saamiset	O		5,6	7,4
Pitkäaikaiset varat yhteensä			1 445,7	1 188,7
Vaihto-omaisuus	O		17,2	14,9
Myyntisaamiset ja muut saamiset	O	1.2.3	319,8	211,9
Johdannaissopimuksiin perustuvat saamiset	O/IA*	3.8	104,5	176,6
Muut rahoitusvarat	IA	3.2.1	833,0	727,9
Rahat ja pankkisaamiset	IA	3.2.2	150,2	69,4
Lyhytaikaiset varat yhteensä			1 424,6	1 200,7
Myyttävänä olevat omaisuuserät	O	4.5	16,7	139,3
Varat yhteensä			2 887,1	2 528,7

✦ Kaukoliikennelaivaston uudistus eteni – neljä uutta A350-konetta, kolme omaan taseeseen

Finnairin kaukoliikennelaivastouudistuksen ensimmäinen vaihe päättyi, kun alkuperäisen yhdentoista A350 XWB -lentokoneen tilauksen neljä viimeistä konetta toimitettiin vuonna 2017. Näistä kolme hankittiin omaan taseeseen ja yhdestä tehtiin myynti- ja takaisinvuokraus-sopimus. A350-koneet korvasivat penkkimäärältään pienemmät Airbus A340 -laajarunkokoneet, jotka poistuivat laivastosta ja myytiin Airbusille vuonna 2014 tehdyn kauppasopimuksen mukaisesti.

✦ = Kohokohdat

Milj. euroa		Liite	31.12.2017	31.12.2016
OMA PÄÄOMA JA VELAT				
Osakepääoma	E		75,4	75,4
Muu oma pääoma	E		940,3	781,6
Oma pääoma yhteensä			1 015,7	857,0
Laskennalliset verovelat	O	5.1	73,9	32,7
Korolliset velat	IL	3.3	586,2	617,3
Eläkevelvoitteet	O	1.3.7.2	6,4	31,9
Varaukset	O	1.3.5	79,0	63,6
Muut velat	O	3.3	1,1	4,9
Pitkäaikaiset velat yhteensä			746,7	750,4
Varaukset	O	1.3.5	21,1	22,2
Korolliset velat	IL	3.3	132,4	100,4
Ostovelat	O		90,7	94,4
Johdannaissopimuksiin perustuvat velat	O/IL*	3.8	81,3	25,2
Myyntiin siirtovelat ja myynnistä saadut ennakot	O	1.2.4	475,3	424,6
Työsuhde-etuuksiin liittyvät velat	O	1.3.7.1	139,2	93,4
Muut velat	O	1.3.4	173,4	161,1
Lyhytaikaiset velat yhteensä			1 113,4	921,3
Myyttävänä oleviin omaisuuseriin liittyvät velat	O	4.5	11,2	0,0
Velat yhteensä			1 871,4	1 671,7
Oma pääoma ja velat yhteensä			2 887,1	2 528,7

Finnair raportoi korollisen velan, nettovelan ja oikaistun nettovelkaantumisasasteen antaakseen yleiskuvan Finnairin taloudellisesta asemasta. Niillä tase-erillä, jotka sisältyvät korolliseen nettovelkaan, on merkintä "IA" tai "IL". Sijoitetun pääoman laskentaan sisältyvillä erillä on merkintä "E" tai "IL". Muilla erillä on merkintä "O".

Taseen lisätietoja: Korollinen nettovelka ja oikaistu nettovelkaantumisaste	31.12.2017	31.12.2016
Korolliset velat	718,6	717,7
Valuutan- ja koronvaihtosopimukset*	18,5	-16,1
Oikaistut korolliset velat	737,1	701,5
Muut rahoitusvarat	-833,0	-727,9
Rahat ja pankkisaamiset	-150,2	-69,4
Korollinen nettovelka	-246,0	-95,8
Lentokaluston leasemaksut edellisiltä 12 kuukaudelta * 7	956,4	766,4
Oikaistu korollinen nettovelka	710,3	670,6
Oma pääoma yhteensä	1 015,7	857,0
Oikaistu nettovelkaantumisaste, %	69,9 %	78,3 %

* Valuutan- ja koronvaihtosopimuksia käytetään korollisten lainojen valuutta- ja korkoriskin suojaamiseen, mutta suojauslaskentaa ei sovelleta. Käyvän nettoarvon muutokset vastaavat korollisten velkojen käyvän arvon muutoksia. Sen vuoksi valuutan- ja koronvaihtosopimusten käypää nettoarvoa, joka kirjataan johdannaissopimuksiin perustuviin saamisiin/velkoihin ja raportoidaan liitteessä 3.8 Johdannaiset, pidetään korollisena velkana nettovelan laskennassa.

Konsernin rahavirtalaskelma

Milj. euroa	2017	2016
Liiketoiminnan rahavirta		
Tilikauden tulos	169,4	85,1
Poistot ja arvonalentumiset	129,2	102,9
Muut oikaisut tilikauden tuloksesta		
Rahoitustuotot ja -kulut	13,6	10,5
Tuloverot	41,7	20,6
EBITDA (Käyttökate)	353,9	219,2
Lentokone- ja muiden transaktioiden voitot ja tappiot	-44,1	-30,4
Liiketapahtumat, joihin ei sisälly maksua *	33,4	-19,6
Käyttöpääoman muutos	56,8	55,5
Maksetut rahoituskulut, netto	-17,1	-5,0
Maksetut tuloverot	-0,7	0,0
Liiketoiminnan nettorahavirta	382,3	219,7
Investointien rahavirta		
Investoinnit aineettomiin hyödykkeisiin	-11,3	-10,3
Investoinnit aineellisiin hyödykkeisiin	-393,6	-475,7
Investoinnit tytäryhtiöosakkeisiin	7,5	0,0
Käyttöomaisuushyödykkeiden ja tytäryhtiöosakkeiden myynti	156,9	153,2
Yli kolmen kuukauden päästä erääntyvien korkosijoitusten nettomuutos	82,9	-168,4
Pitkäaikaisten saamisten muutos	0,0	1,6
Investointien nettorahavirta	-157,5	-499,6
Rahoituksen rahavirta		
Lainojen nostot	199,3	377,4
Lainojen takaisinmaksut ja muutokset	-130,0	-115,1
Oman pääoman ehtoisen lainan takaisinmaksut	0,0	-38,3
Oman pääoman ehtoisen lainan korot ja kulut	-15,8	-19,1
Omien osakkeiden osto	0,0	-4,3
Maksetut osingot	-12,8	0,0
Rahoituksen nettorahavirta	40,8	200,5
Rahavirtojen muutos	265,5	-79,3
Rahavarat tilikauden alussa	378,4	457,7
Rahavirtojen muutos	265,5	-79,3
Rahavarat kauden lopussa**	643,9	378,4

★ = Kohokohdat

Konsernin rahavirtalaskelman liitetiedot

* Liiketapahtumat, joihin ei sisälly maksua

Milj. euroa	2017	2016
Työsuhde-etuuudet	14,5	15,1
Johdannaisten käyvän arvon muutokset	-0,3	-34,0
Muut oikaisut	19,1	-0,6
Yhteensä	33,4	-19,6

Muut oikaisut sisältävät lähinnä huoltovarausten ja muiden varausten muutokset.

** Rahavarat

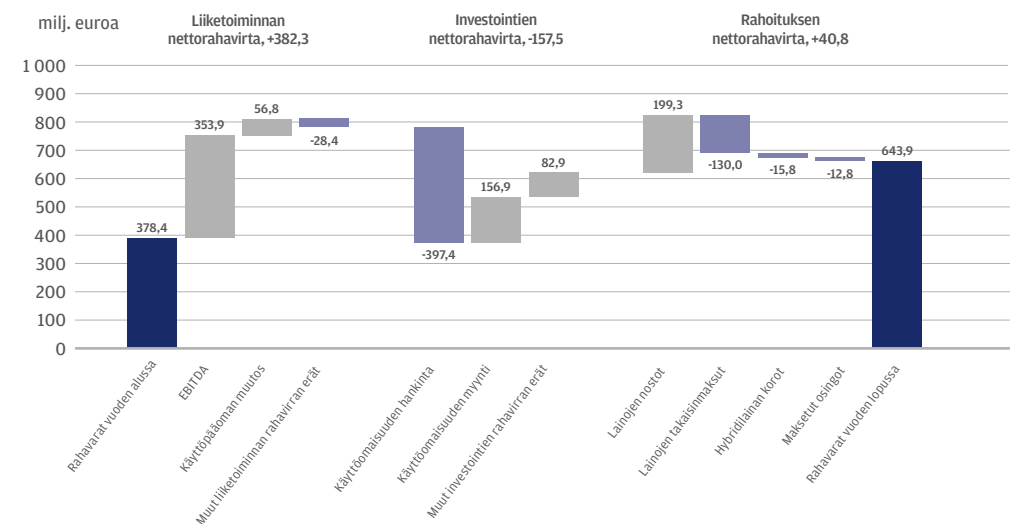
Milj. euroa	2017	2016
Muut rahoitusvarat	833,0	727,9
Rahat ja pankkisaamiset	150,2	69,4
Rahavarat taseessa	983,2	797,3
Yli kolmen kuukauden päästä erääntyvät	-339,2	-418,9
Yhteensä	643,9	378,4

Rahoituksen rahavirroiksi luokiteltavien rahoitusvelkojen muutokset sisältäen rahavirrat ja muutokset, joihin ei liity maksua, on esitetty liitetiedossa 3.3 Rahoitusvelat.

★ Vahva rahoitusasema tukee liiketoiminnan kehitystä ja laivastouudistuksen rahoitusta

Yhtiön maksuvalmius parani raskaista investoinneista huolimatta, kun konsernin rahavarat nousivat 983,2 miljoonaan euroon (797,3). Rahoitusasemaa vahvisti positiivisen tuloskehityksen ansiosta parantunut liiketoiminnan rahavirta, yksi A350-koneen myynti- ja takaisinvuokrausjärjestely sekä uuden 200 miljoonan euron vakuudettoman senior-joukkovelkakirjalainan liikkeellelasku. Toisaalta Finnair lunasti aikaisempaa vastaavaa joukkovelkakirjalainansa 85 miljoonalla eurolla ja osti kolme uutta A350-lentokonetta omaan taseeseensa.

Rahavirran muutos 2017, 265,5 milj. euroa

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

Milj. euroa	Osakepääoma	Muut sidotun oman pääoman rahastot	Käyvän arvon rahasto ja muut laajan tuloksen erät	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Edellisten tilikausien voitto	Oman pääoman ehtoinen laina	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 31.12.2016	75,4	168,1	33,9	248,6	132,8	198,2	857,0
Laadintaperiaatteen muutos (IFRS 9)			15,2		-16,1		-0,9
Oma pääoma 1.1.2017	75,4	168,1	49,0	248,6	116,6	198,2	856,1
Tilikauden tulos					169,4		169,4
Suojausinstrumenttien käyvän arvon muutos			-14,8				-14,8
Etuuspohjaisten järjestelyiden vakuutusmatemaattinen voitto/tappio			28,7				28,7
Tilikauden laaja tulos	0,0	0,0	14,0	0,0	169,4	0,0	183,4
Oman pääoman ehtoisen lainan korot ja kulut					-12,6		-12,6
Osingot					-12,8		-12,8
Osakeperusteiset maksut				1,6			1,6
Oma pääoma 31.12.2017	75,4	168,1	63,0	250,3	260,7	198,2	1 015,7

Milj. euroa	Osakepääoma	Muut sidotun oman pääoman rahastot	Käyvän arvon rahasto ja muut laajan tuloksen erät	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Edellisten tilikausien voitto	Oman pääoman ehtoinen laina	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2016	75,4	168,1	-67,9	248,1	67,6	236,2	727,5
Tilikauden tulos					85,1		85,1
Suojausinstrumenttien käyvän arvon muutos			116,2				116,2
Etuuspohjaisten järjestelyiden vakuutusmatemaattinen voitto/tappio			-14,4				-14,4
Tilikauden laaja tulos	0,0	0,0	101,7	0,0	85,1	0,0	186,9
Oman pääoman ehtoisen lainan takaisinmaksut						-38,3	-38,3
Oman pääoman ehtoisen lainan korot ja kulut					-15,7	0,3	-15,3
Omien osakkeiden osto					-4,3		-4,3
Osakeperusteiset maksut				0,6			0,6
Oma pääoma 31.12.2016	75,4	168,1	33,9	248,6	132,8	198,2	857,0

Finnair maksoi vanhan vuonna 2012 nostetun hybridilainan 38,3 miljoonaa euroa pois tilikauden 2016 aikana.

★ Positiivinen tulos vahvisti omaa pääomaa. Omavaraisuusaste 35,2 % (33,9 %).

Finnairin oma pääoma vahvistui tilikaudella 857 miljoonasta eurosta 1 016 miljoonaan euroon lähinnä tilikauden tuloksen ansiosta (169,4).

Voitonjakokelpoisia varoja oikaistiin IFRS 9 Rahoitusinstrumentit -standardin implementoinnin johdosta. Standardimuutoksen vuoksi Finnair voi soveltaa suojaslaskentaa aikaisempaa laajemmin. Sen seurauksena johdannaisten käyvän arvon muutokset, jotka aikaisemmin ovat jääneet suojaslaskennan ulkopuolelle, luokiteltiin uudelleen voittovaroista käyvän arvon rahastoon.

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laadintaperiaatteet

Miten Finnairin laadintaperiaatteita tulisi lukea?

Laskentaperiaatteiden paremman ymmärryksen saavuttamiseksi Finnair kuvaa laadintaperiaatteet siihen liittyvän liitetiedon yhteydessä. Yleinen laadintaperusta on kerrottu osana tätä tilinpäätöksen laadintaperiaatteita koskevaa liitetietoa, kun taas sellaiset laadintaperiaatteet, jotka liittyvät läheisesti johonkin tiettyyn liitetietoon, on esitetty osana tätä kyseistä liitetietoa. Laadintaperiaatteissa keskitytään kuvaamaan konsernin vallitsevasta laadintaperustasta muodostamat ja soveltamat laadintaperiaatteet, eikä standardin tekstiä ole toistettu, ellei Finnair ole katsonut sitä liitetiedon sisällön ymmärtämisen kannalta tärkeäksi. Alla olevassa taulukossa on esitetty, minkä liitetiedon yhteydessä mikäkin laadintaperiaate on esitetty ja mihin IFRS-standardiin periaate ensisijaisesti perustuu.

Laadintaperiaate	Liitetieto	Nro	IFRS
Segmenttiraportointi	Segmentti-informaatio	1.1	IFRS 8
Tuloutus, liiketoiminnan muut tuotot ja myyntisaamiset	Liiketoiminnan tuotot	1.2	IAS 18, IFRS 9, IFRS 7
Varaukset ja ehdolliset velat	Varaukset	1.3.5	IAS 37
Työsuhde-etuudet ja osakeperusteiset maksut	Palkitseminen	1.3.7	IAS 19, IFRS 2
Eläkkeet	Eläkkeet	1.3.7.2	IAS 19
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	Aineelliset hyödykkeet	2.1	IAS 16, IAS 36
Rahoitusleasing- ja muut vuokrasopimukset	Vuokrasopimukset	2.2	IAS 17
Aineettomat hyödykkeet	Aineettomat hyödykkeet	2.3	IAS 38
Korkotuotot ja -kulut	Rahoitustuotot ja -kulut	3.1	IFRS 7, IAS 18, IAS 32
Rahoitusvarat ja rahoitusvarojen arvonalentuminen	Rahoitusvarat	3.2	IFRS 9, IFRS 7
Rahavarat	Rahoitusvarat	3.2	IFRS 9, IFRS 7
Rahoitusvelat	Rahoitusvelat	3.3	IFRS 9, IFRS 7
Johdannaissopimukset ja suojauslaskenta	Johdannaiset	3.8	IFRS 9, IFRS 7
Oma pääoma, osinko ja omat osakkeet	Omaa pääomaa koskevat tiedot	3.9	IAS 32, IAS 33
Tytäryhtiöiden yhdistelyperiaatteet	Tytäryhtiöt	4.2	IFRS 10
Määräysvallattomien omistajien osuus ja liiketoimet määräysvallattomien omistajien kanssa	Tytäryhtiöt	4.2	IFRS 10
Osakkuus- ja yhteisyritykset	Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	4.4	IFRS 11
Myyttäväksi luokitellut omaisuuserät ja velat	Myyttäväksi luokitellut omaisuuserät ja velat	4.5	IFRS 5
Tuloverot ja laskennalliset verot	Tuloverot	5.1	IAS 12

Liiketoiminnan kuvaus

Finnair-konserni harjoittaa maailmanlaajuisesti lentoliikennettä ja sitä tukevia palveluja. Konsernin emoyritys on Finnair Oyj, jonka kotipaikka on Helsinki ja pääkonttorin rekisteröity osoite on Tietotie 9, Vantaa. Emoyritys on listattuna NASDAQ OMX Helsingin pörssissä. Finnair Oyj:n hallitus on kokouksessaan 15.2.2018 hyväksynyt tämän tilinpäätöksen julkistettavaksi. Suomen osakeyhtiölain mukaan osakkeenomistajilla on mahdollisuus hyväksyä tai hylätä tilinpäätös varsinaisessa yhtiökokouksessa, joka pidetään tilinpäätöksen julkistamisen jälkeen. Yhtiökokouksella on myös mahdollisuus muuttaa tilinpäätöstä.

Laatimisperusta

Finnair Oyj:n konsernitilinpäätös vuodelta 2017 on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.12.2017 voimassaolevia IAS- ja IFRS -standardeja sekä SIC- ja IFRIC -tulkintoja. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot ovat myös suomalaisen kirjanpito- ja yhteisöläinsäädännön mukaiset. Tilikaudella ja tulevilla kausilla käyttöön otettavien standardien ja ohjeistusten vaikutuksia on kuvattu liitetiedossa 4.7 Konsernin soveltamat ja sovellettavaksi tulevat uudet ja muutetut standardit.

Vuoden 2017 konsernitilinpäätös on laadittu alkuperiaisiin hankintamenoihin perustuen lukuun ottamatta käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja, myytävissä olevia rahoitusvaroja ja johdannaissopimuksia, jotka on arvostettu käypään arvoon. Tilinpäätöstiedot esitetään miljoonina euroina pyöristettynä lähimpään sataantuhanteen euroon. Tämän vuoksi yksittäisten lukujen yhteenlaskettu summa ei välttämättä vastaa esitettyä summalukua.

Tuloslaskelman ja taseen esittäminen

IAS 1 Tilinpäätöksen esittäminen -standardi ei määrittele liiketuloksen käsitettä. Konserni on määrittänyt sen seuraavasti: liiketulos on nettosumma, joka muodostuu, kun liikevaihtoon lisätään liiketoiminnan muut tuotot ja vähennetään liiketoiminnasta aiheutuvat kulut, kuten palkat, polttoainekulut, huoltokulut ja lentokaluston vuokratulot ja poistot. Kurssierot ja johdannaisten realisoituneet käypien arvojen muutokset sisältyvät liiketulokseen, mikäli ne syntyvät liiketoimintaan liittyvistä eristä. Muuten ne on kirjattu rahoituseriin. Liiketulokseen ei sisällytetä rahoituseriin liittyviä tuottoja ja kuluja, osuutta osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista ja tuloveroihin liittyviä eriä.

Tuloslaskelmassa esitetään liiketuloksen ohella vertailukelpoinen EBITDA ja liiketulos, joiden katsotaan antavan vertailukelpoisen kuvan liiketoiminnan tuloksesta verrattuna aikaisempiin kausiin. Vertailukelpoiseen liiketulokseen ei lasketa mukaan omaisuuden myyntivoittoja tai -tappioita, huoltovaruksen valuuttakurssimuutoksista johtuvia realisoitumattomia vaikutuksia, johdannaisten realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia ja järjestelykuluja. Vertailukelpoinen EBITDA on lentoliiketoiminnassa yleisesti käytetty tunnusluku. Sen tavoitteena on kuvata vertailukelpoisen liiketuloksen kehitystä ilman pääomakuluja riippumatta siitä, ovatko lentokoneet omistettuja vai vuokrattuja, eikä siihen tämän vuoksi sisällytetä poistoja ja lentokaluston leasemaksuja.

Taseen varat ja velat luokitellaan lyhytaikaisiksi, mikäli niiden odotetaan realisoituvan 12 kuukauden kuluessa tai mikäli ne luokitellaan likvideiksi varoiksi tai käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi eriksi. Muut varat ja velat luokitellaan pitkäaikaisiksi varoiksi tai veloiksi. Taseen korollisiksi veloiksi luetaan joukkovelkakirjalainat, lentokonerahoitusta varten otetut lainat (JOLCO-lainat), pankkilainat, rahoitusleasing-velat, yritystodistukset sekä lainat huoltokonttorilta. Korollisiksi varoiksi luetaan korolliset talletukset sekä sijoitukset yritys- ja sijoitustodistuksiin, joukkovelkakirjalainoihin ja lyhyen koron rahastoihin. Korollisten varojen ja velkojen erotuksena laskettavaan korolliseen nettovelkaan luetaan näiden lisäksi valuutan- ja koronvaihtosopimukset, joita käytetään korollisten lainojen valuutta- ja korkoriskin suojaamiseen.

Vaihtoehtoisten tunnuslukujen esittäminen

Finnair käyttää Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen julkaisemassa ohjeistuksessa tarkoitettuja vaihtoehtoisia tunnuslukuja kuvaamaan liiketoiminnan ja rahoitusseuran kehittymistä antaakseen vertailukelpoisen kuvan liiketoiminnastaan sekä mahdollistaakseen paremman vertailtavuuden toimialan yhtiöiden välillä. Vaihtoehtoiset tunnusluvut eivät korvaa IFRS:n mukaisia tunnuslukuja. Finnairin pääasialliset vaihtoehtoiset suoritusmittarit ovat vertailukelpoinen liike-tulos ja EBITDAR (määriteltä edellä) ja oikaistu korollinen nettovelka ja nettovelkaantumisaste. Vertailukelpoinen liike-tulos on eritelty liitteessä 1.3.6 Vertailukelpoisesta tuloksesta oikaistut erät. Oikaistua nettovelkaantumisastetta käytetään Finnairin velkaantuneisuuden mittaamiseen. Korollisten lainojen lisäksi oikaistu nettovelkaantumisaste huomioi myös taseen ulkopuoliset vuokrasitoumukset, jotta se antaisi paremman kuvan Finnairin rahoitusasemasta. Finnair erittelee laskelman oikaistusta korollisesta nettovelasta ja oikaistun nettovelkaantumisasteen taseen lisätiedoissa.

Arvioiden käyttö

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää konsernin johdolta tiettyjen arvioiden tekemistä ja harkintaa laadintaperiaatteiden soveltamisessa. Tietoa harkinnasta, jota johto on käyttänyt konsernin noudattamia tilinpäätöksen laadintaperiaatteita soveltaessaan ja jolla on eniten vaikutusta tilinpäätöksessä esitettäviin lukuihin, on esitetty seuraavassa kohdassa Kriittiset tilinpäätösarvot ja epävarmuustekijät.

Kriittiset tilinpäätösarvot ja epävarmuustekijät

Tilinpäätöstä laadittaessa joudutaan tekemään tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia, joiden lopputulemat voivat poiketa tehdyistä arvioista ja oletuksista. Lisäksi joudutaan käyttämään harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Arvot pohjautuvat johdon parhaaseen näkemykseen tilinpäätöshetkellä. Mahdolliset arvioiden ja oletusten muutokset merkitään kirjanpitoon sillä tilikaudella, jonka aikana arvioita tai oletuksia korjataan, ja kaikilla tämän jälkeisillä tilikausilla.

I Tunnistetut kriittiset tilinpäätösarvot ja epävarmuustekijät on esitetty sen liitetiedon ja erän yhteydessä, johon se lähinnä liittyy. Alla olevassa taulukossa on esitetty, minkä liitetiedon yhteydessä mikäkin epävarmuustekijä on esitetty. **I**

Kriittiset tilinpäätösarvot ja epävarmuustekijät	Liitetiedon numero	Liitetiedon nimi
Finnair Plus -kanta-asiakasjärjestelmä	1.2	Liiketoiminnan tuotot
Lentokaluston huoltovaroitukset	1.3.5	Varaukset
Eläkevelvoitteet	1.3.7.2	Eläkkeet
Arvon alentumistestaus	2.1	Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet
Vuokrasopimusten luokittelu	2.2	Vuokrasopimukset

I = Kriittiset tilinpäätösarvot

i = Osion sisältö

L = Laadintaperiaatteet

1 Liiketulos

i Liiketulos -liitetietoon on koottu liikevaihtoon ja liike-tulokseen liittyviä liitetietoja sekä tuloksen että taseen näkökulmasta. **I**

1.1 Segmentti-informaatio

L Segmenttiraportointi

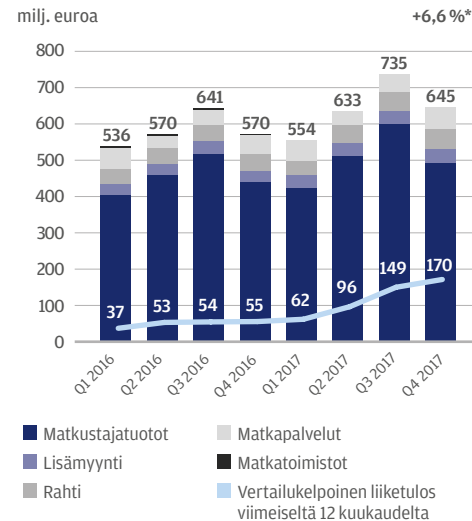
Toimintosegmentit raportoidaan tavalla, joka on yhdenmukainen ylimmälle operatiiviselle päätöksentekijälle toimitettavan sisäisen raportoinnin kanssa. Ylimmäksi operatiiviseksi päätöksentekijäksi, joka vastaa resurssien kohdistamisesta toimintasegmenteille ja niiden tuloksen arvioinnista, on nimetty konsernin johtoryhmä. Raportoivat segmentit perustuvat konsernin liiketoiminnalliseen segmenttijakoon. Konsernilla on yksi toimintosegmentti ja siten raportoitava segmentti: lentoliikenne. **L**

Finnairin johtoryhmä on IFRS 8 Segmenttiraportointi -standardin määritelmän mukainen konsernin ylin operatiivinen päätöksentekijä. Johtoryhmä tarkastelee liiketoimintaa yhtenä toiminnallisena segmenttinä, minkä vuoksi erillisiä raportoitavia segmenttejä ei ole.

Liikevaihdon tuotekohtainen ja maantieteellinen jakauma on esitetty liitetiedossa 1.2.1 Liikevaihto tuotteittain ja liikenne-alueittain. Jaottelu on tehty Finnairin lentokohteiden perusteella. Finnair lentää sekä kansainvälisiin että kotimaan kohteisiin, mutta sen omaisuus on lähes kokonaisuudessaan omistettu Suomessa. Finnairin laivasto muodostaa olennaisimman osan Finnairin pysyvistä vastaavista (ks. liite 2.1 Aineelliset hyödykkeet). Finnairin operoiman laivaston omistaa ja vuokraa Finnairin suomalainen tytäryhtiö, ja sitä operoidaan joustavasti eri maantieteellisillä alueilla. Laivaston omistuksesta ja hallinnoinnista on kerrottu toimintakertomuksen Laivasto-osiossa.

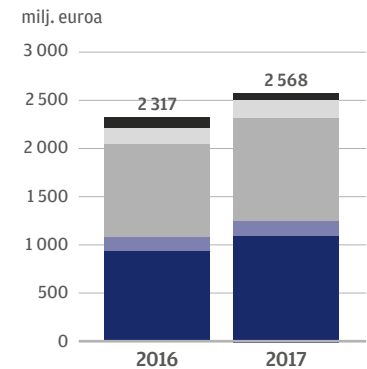
Finnair kuljetti 11,9 miljoonaa matkustajaa tilikaudella 2017. Asiakkaiden suuren määrän ja liiketoiminnan luonteen vuoksi ei myynti millekään yksittäiselle asiakkaalle ole Finnairin liikevaihtoon suhteutettuna merkittävää.

Liikevaihdon ja vertailukelpoisen liike-tuloksen kehitys (tilintarkastamaton)

* Vertailukelpoinen liike-tulos-%

Liikevaihto liikennealueittain

1.2 Liiketoiminnan tuotot

I Liiketoiminnan tuottojen liitetietoon on koottu liikevaihtoon liittyvien tulos- ja tase-erien liitetiedot, jotta tuottojen kokonaiskuva sekä niiden vaikutus Finnairin tulokseen ja taseeseen olisi paremmin hahmotettavissa. Myyntisaamiset sekä lähinnä ennakoon maksetuista lentoliipuista ja matkapaketeista kertyneet siirtovelat on esitetty tuottojen yhteydessä, sillä ne ovat olennainen osa myynnin tuloutukseen liittyvää kokonaisuutta. **I**

I Tuloutus

Liikevaihtona esitetään myytyjen tuotteiden tai palveluiden saadun tai saatavan vastikkeen perusteella määritetty käypä arvo, josta on vähennetty annetut alennukset ja välilliset verot.

Matkustajatuotot koostuvat lentolippujen mynnistä, ja ne tuloutetaan sillä hetkellä, kun lento liikenneohjelman mukaisesti lennetään. Käyttämättä jääneet lentoliput tuloutetaan, kun lippu on vanhentunut eikä Finnairilla ole velvollisuutta palauttaa lipusta saatua vastiketta asiakkaalle.

Matkustajatuottoja vähennetään Finnair Plus -kanta-asiakasjärjestelmästä aiheutuvilla kustannuksilla. Finnairin kanta-asiakkaat voivat kerryttää Finnairilta ostetuista lennoista ja palveluista Finnair Plus -pisteitä, joilla asiakas voi ostaa Finnairin tai yhteistyökumppaneiden palveluja tai tuotteita. Asiakkaan kerryttämät pisteet arvostetaan IFRIC 13:n mukaisesti käypään arvoon, ja kirjataan liikevaihdon vähennykseksi ja velaksi pisteitä kerryttävän tapahtuman (esimerkiksi lento on lennetty) tuloutushetkellä. Käyvän arvon määrittämisessä otetaan huomioon pisteillä hankittavien palveluiden ja tuotteiden käypä arvo sekä pisteillä tehtyjen hankintojen kohdistuminen eri palvelu- ja tuoteryhmille. Lisäksi käyvän arvon määrittämisessä huomioidaan pisteiden vanhentuminen. Velkaa puretaan, kun pisteitä käytetään palvelun tai tuotteen ostamiseen.

Lisämyyntituotot koostuvat lentolippuun liitännäisten palveluiden, kuten lisämatkatavaramaksuista ja istumapaikkojen ennakko-varauksista kertyvistä tuotoista sekä erilaisista palvelumaksuista ja lennolla tapahtuvasta tuotemyynistä. Palvelu tuloutetaan, kun palvelu on suoritettu, ja tuotemyynti tuloutetaan, kun tuote on siirtynyt asiakkaalle.

Rahtituotot tuloutetaan silloin, kun rahti on sopimuksen mukaisesti kuljetettu perille ja luovutettu asiakkaalle.

Matkapalveluiden myynti koostuu matkapakettien mynnistä, joka tuloutetaan lähtöpäivän perusteella.

Myyntisaamiset

Konsernin luottotappiovarauksen arvioiminen perustuu myyntisaamisten koko voimassaolajalta odotettavissa oleviin luottotappioihin IFRS 9-standardin mukaisesti. Finnair on päättänyt soveltaa myyntisaamisten luottoriskin kirjaamiseen yksinkertaistettua varausmatriisia, koska myyntisaamisiin ei sisälly merkittävää rahoituskomponenttia. Näin ollen luottotappiovarauksen arvioiminen perustuu koko voimassaolajalta odotettavissa oleviin luottotappioihin. Odotettuihin luottotappioihin perustuva malli on ennakoiva, ja odotettu tappio-osuus perustuu historiallisten tappioiden määriin. Koko voimassaolajalta odotettavissa olevat luottotappiot lasketaan kertomalla maksattomien myyntisaamisten bruttomääräinen kirjanpitoarvo odotetulla tappio-osuudella jokaisella ikäluokassa. Odotettavissa olevien luottotappioiden muutokset kirjataan liiketoiminnan muihin kuluihin. **L**

I Finnair Plus -kanta-asiakasjärjestelmä

Finnair Plus -velan arvostus ja tuloutusajankohta edellyttävät johdon arviota erityisesti pisteiden käyvän arvon ja pisteiden vanhentamisen määrittelyn osalta. Pisteiden markkina-arvo määritellään jakamalla piste ensin mahdollisille käyttökohteille historiallisen asiakas-käyttäytymisen mukaisesti, eli samassa suhteessa kuin pisteitä on käytetty kuhunkin käyttökohteeseen. Kullekin käyttökohteelle on pyritty arvioimaan markkina-arvoa parhaiten vastaava hinta. Finnair Plus -velka muodostuu kanta-asiakkaiden jäsentileillä olevasta pistemäärästä vähennettynä pisteiden arviodulla vanhenemisolehtamalla. Näin saatu kokonaispistemäärä kerrotaan yllä kuvatus mukaisesti lasketulla pistekohtaisella arvolla, jolloin saadaan tilinpäätöksessä esitettävä Finnair Plus -velka. **I**

1.2.1 Liikevaihto tuotteittain ja liikennealueittain

2017

Milj. euroa	Aasia	Pohjois-Amerikka	Eurooppa	Kotimaa	Kohdistamaton	Yhteensä	Osuus, % liikevaihdesta tuotteittain
Matkustajatuotot	881,7	118,8	839,0	174,1	7,2	2 020,8	78,7
Lisämyynti	34,9	5,6	41,4	4,4	58,3	144,6	5,6
Rahti	147,1	10,9	31,0	1,8	6,5	197,4	7,7
Matkapalvelut	34,7	13,0	159,3	0,5	-1,9	205,6	8,0
Yhteensä	1 098,4	148,3	1 070,7	180,8	70,2	2 568,4	
Osuus, % liikevaihdesta liikennealueittain	42,8	5,8	41,7	7,0	2,7		

Liikevaihdon jako liikennealueittain on tehty Finnairin lentokohteiden perusteella. Tilikauden 2016 loppupuolella myytiin matkatoimistojen välityksellä harjoittanut tytäryhtiö SMT Oy, eikä Finnairilla tämän jälkeen ole välityksellä harjoittavia matkatoimistoja.

2016

Milj. euroa	Aasia	Pohjois-Amerikka	Eurooppa	Kotimaa	Kohdistamaton	Yhteensä	Osuus, % liikevaihdesta tuotteittain
Matkustajatuotot	739,5	115,7	761,0	165,1	34,9	1 816,1	78,4
Lisämyynti	27,5	4,6	35,8	3,5	54,1	125,5	5,4
Rahti	134,5	11,1	15,8	4,0	8,4	173,8	7,5
Matkapalvelut	35,5	11,4	139,2	0,5	1,0	187,5	8,1
Matkatoimistot					13,8	13,8	0,6
Yhteensä	937,0	142,7	951,8	173,0	112,2	2 316,8	
Osuus, % liikevaihdesta liikennealueittain	40,4	6,2	41,1	7,5	4,8		

I = Osion sisältö

L = Laadintaperiaatteet

I = Kriittiset tilinpäätösarvot

1.2.2 Liikevaihto valuutoissa

Milj. euroa	2017	2016
EUR	1 404,8	1 308,0
JPY	245,5	202,0
CNY	181,9	158,5
USD	105,3	101,6
SEK	104,8	123,4
KRW	80,7	63,5
Muut valuutat	445,4	359,6
Yhteensä	2 568,4	2 316,8

Valuuttoihin liittyvää suojauspolitiikkaa on kuvattu liitetiedossa 3.5 Rahoitusriskien hallinta.

1.2.3 Myynti- ja muut saamiset

Milj. euroa	2017	2016
Myyntisaamiset	225,0	98,6
Siirto- ja muut saamiset yhteensä	94,8	113,4
Myyntin siirto- ja muut saamiset	43,6	55,8
Työsuhde-etuuksiin liittyvät saamiset	7,5	5,0
Ennakkoon maksetut lentokaluston vuokrat	5,8	6,6
Arvonlisäverosaamiset	3,2	4,2
Korot ja muut rahoituserät	1,0	5,7
Muut erät	33,7	36,1
Yhteensä	319,8	211,9

Myyntisaamisten ja muiden saamisten käypä arvo ei poikkea olennaisesti tasearvosta. Myyntisaamisten kasvu johtuu pääosin neljästä Airbus A340 -lentokoneesta, jotka palautettiin vuoden 2017 aikana Airbusille aikaisemman sopimuksen mukaisesti. Loput kauppasummasta, noin 100 miljoonaa euroa, saadaan vuonna 2018.

Myyntisaamisten ikäjakauma	2017			2016
	Myyntisaamiset, milj. euroa	Luottotappion todennäköisyys, %	Oletettu luottotappio, EUR mill.	Milj. euroa
Erääntymättömät	215,1	0,4 %	0,8	91,3
Erääntynyt alle 60 pv	5,5	1,4 %	0,1	5,6
Erääntynyt yli 60 pv	4,5	2,5 %	0,1	1,7
Yhteensä	225,0	0,4 %	1,0	98,6

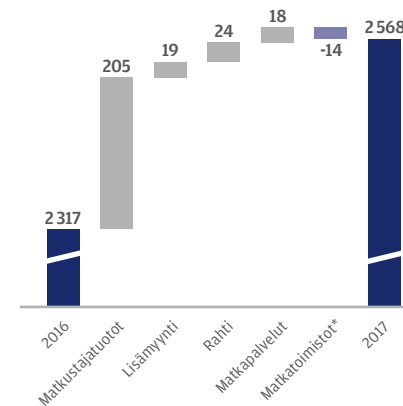
Konserni on kirjannut tilikauden aikana luottotappioita myyntisaamisista yhteensä 1,2 miljoonaa euroa (1,3). Myyntisaamisiin ei sisälly merkittäviä luottoriskikeskittymiä asiakaskannan hajautumisen vuoksi. Tilinpäätöspäivänä luottoriskille alttiina oleva enimmäismäärä vastaa myyntisaamisten kokonaismäärää. Konserni ei ole vastaanottanut myyntisaamisiin kohdistuvia vakuuksia.

Myyntisaamiset valuutoittain

Milj. euroa	2017	2016
EUR	74,1	60,5
USD	107,7	5,5
JPY	6,2	5,1
CNY	5,3	4,3
SEK	4,2	3,3
KRW	2,8	2,0
Muut valuutat	24,6	17,8
Yhteensä	225,0	98,6

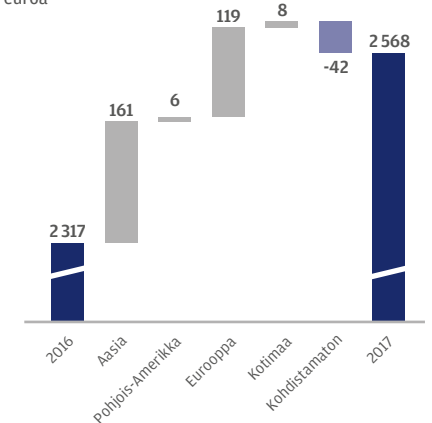
Liikevaihdon kehitys tuotteittain

milj. euroa

Liikevaihdon kehitys liikennealueittain

milj. euroa

* Matkatoimistojen välitysmyynti on laskenut Finnairin myytyä välitysmyyntiä harjoittavat tytäryhtiönsä. Finnairilla ei ole enää välitysmyyntiä harjoittavia matkatoimistoja.

1.2.4 Myynnin siirtovelat

Milj. euroa	2017	2016
Ennakkoon saadut lentolipputulot	385,2	348,5
Kanta-asiakasohjelma Finnair Plus	40,6	33,4
Saadut ennakot valmismatkatuotannosta	36,0	30,4
Muut erät	13,5	12,4
Yhteensä	475,3	424,6

Myyntistä saatuihin ennakomaksuihin sisältyy ennakkoon maksettuja lentolippuja ja valmismatkoja, joiden lähtöpäivä on tulevaisuudessa. Finnair Plus -velka liittyy Finnairin kanta-asiakasohjelmaan, ja se vastaa kerrytettyjen käyttämättömien Finnair Plus -pisteiden käypää arvoa.

1.3 Liiketoiminnan kulut

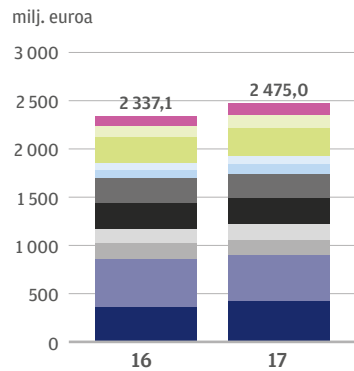
i Liiketoiminnan kuluja käsittelevään liitetietoon on koottu liiketoiminnan kuluihin liittyvien tulos- ja tase-erien liitetiedot, jotta sekä liike-toiminnan luonne että kuluja kokonaiskuva olisivat paremmin hahmotettavissa. Huoltokuluihin olennaisesti liittyvät leasing-kaluston huolto-
varaukset on esitetty liiketoiminnan kuluja yhteydessä. Samoin olennaisesti kuluihin liittyvät siirtovelat, kuten polttoainehankintoihin ja liikennöimismaksuihin liittyvät velat, on esitetty tämän liitetiedon yhteydessä. Palkitseminen on käsitelty omana kokonaisuutenaan liitteen lopussa. Sen yhteydessä on käsitelty palkitsemisen erilaiset muodot, kuten osakeperusteiset maksut ja eläkkeet, näiden vaikutukset henkilös-
tökuluihin ja taseeseen, sekä johdon palkitseminen. **i**

1.3.1 Toiminnalliset kulut valuutoissa

Milj. euroa	2017	2016
EUR	1 414,0	1 270,4
USD	878,1	892,7
Muut valuutat	183,0	173,9
Yhteensä	2 475,0	2 337,1

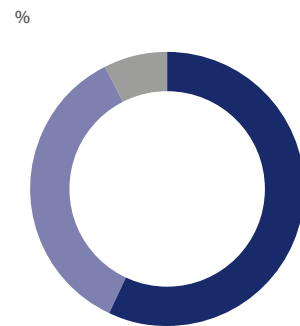
Valuuttoihin liittyvää suojauspolitiikkaa on kuvattu liitetiedossa 3.5 Rahoitusriskien hallinta.

Toiminnalliset kulut

Henkilöstökulut, muutos 17 %	Valmismatkatuotannon kulut, muutos 14 %
Polttoainekulut, muutos -4 %	Myynti- ja markkinointikulut, muutos 12 %
Muut vuokrat, muutos -6 %	Muut kulut, muutos 7 %
Lentokaluston huoltokulut, muutos 13 %	Lentokaluston leasemaksut, muutos 25 %
Liikennöimismaksut, muutos 1 %	Poistot ja arvonalentumiset, muutos 22 %
Maaselvitys- ja cateringkulut, muutos -3 %	

Toiminnalliset kulut valuutoissa

EUR 57 %
USD 35 %
Muut valuutat 7 %

1.3.2 Vuokratulot

Milj. euroa	2017	2016
Rahtikapasiteetin vuokrat	9,9	10,3
Ostoliikenteen veloitukset ja lentokonevuokrat miehistöineen (wet leases)	113,0	123,2
Toimitila- ja muut vuokrat	35,0	34,0
Muut vuokrat yhteensä (sisältyy toiminnalliseen EBITDA:iin)	157,9	167,4
Lentokaluston leasemaksut (dry leases)	136,6	109,5
Yhteensä	294,6	276,9

1.3.3 Muut kulut

Milj. euroa	2017	2016
IT- ja lipunkirjoituskulut	112,7	107,5
Realisoituneet valuuttasuojaukset	0,0	-13,8
Muut erät	172,4	172,9
Yhteensä	285,1	266,6

Liiketoiminnan rahavirtojen valuuttasuojaukset, jotka eivät aiemmin kuuluneet suojauslaskennan piiriin, luokitellaan suojaus-
laskentaan kuuluvaksi konsernissa vuoden 2017 alussa käyttöön otetun IFRS 9 -standardin mukaisesti. Realisoituneet käyvän
arvon muutokset sisältyvät liikevaihtoon ja eri kululajeihin tilikaudesta 2017 alkaen.

Tilintarkastuspalkkiot muissa kuluissa

Milj. euroa	2017	2016
PricewaterhouseCoopers Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	0,3	0,2
Veroneuvonta	0,1	0,1
Muut palkkiot	0,3	0,2
Yhteensä	0,7	0,5

PricewaterhouseCoopers Oy:n suorittamat muut kuin tilintarkastuspalvelut Finnair-konsernin yhtiöille tilikaudella 2017 olivat
yhteensä 380 000 euroa. Palvelut koostuivat tilintarkastajan lausunnoista (62 000 euroa) ja muista palveluista (318 000 euroa).

1.3.4 Muut velat

Milj. euroa	2017	2016
Lentopolttoaineet ja liikennöimismaksut	74,7	67,8
Valmismatkatuotannon velat	13,2	11,2
Lentokaluston huolto	8,2	15,3
Korot ja muut rahoituserät	8,2	5,4
Muut erät	69,2	61,5
Yhteensä	173,4	161,1

Muut erät koostuvat useista eristä, jotka eivät yksittäisinä ole merkittäviä.

i = Osion sisältö

1.3.5 Varaukset

L Varaukset ja ehdolliset velat

Varaus kirjataan, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman vuoksi oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, maksuvelvoitteen toteutuminen on todennäköistä ja velvoitteen suuruus on arvioitavissa luotettavasti. Varauksena kirjattava määrä vastaa johdon parasta arviota menoista, joita velvoitteen täyttäminen edellyttää raportointikauden päättämispäivänä.

Konsernilla on velvollisuus luovuttaa vuokratut lentokoneet ja niiden moottorit vuokrasopimuksessa sovitun huoltotason mukaisessa kunnossa. Mikäli lentokoneen tai moottorin kunto palautushetkellä poikkeaa sopimuksessa sovitusta palautuskunnosta, Finnairin tulee joko huoltaa kone, jotta se vastaa sovitua kuntoa, tai korvata kunnan ja palautusvelvoitteen erotus vuokranantajalle rahassa. Näiden huoltovelvoitteiden täyttämiseksi konserni on kirjannut rungon raskashuoltoon, moottoreiden performanssihuoltoihin ja moottoreiden käyntiaikarajoitteisiin osiin liittyviä varauksia. Varaus määräytyy edellä mainituille huoltokomponenteille sopimuksessa määritellyn palautusvelvoitteen ja huoltokomponenttien tämänhetkisen kunnan erotuksena. Varausta kerrytetään lennettyjen lentotuntien suhteessa joko palautushetkeen tai seuraavaan huoltotapahtumaan ja vaikutus kirjataan lentokaluston huoltokuluihin. Varaus purkautuu, kun huolto tehdään tai kone palautetaan. Lentotunnille määritetty hinta riippuu arvioidusta huoltokustannustason kehityksestä. Arvioidut tulevat kassavirrat diskontataan nykyarvoonsa. Huoltojen markkinahinnat määräytyvät pääsääntöisesti Yhdysvaltain dollareissa, minkä vuoksi varauksen määrä vaihtelee dollarin kurssimuutosten tähden. Realisoitumattomat valuuttakurssimuutokset kirjataan tuloslaskelman erään johdannaisten käyvän arvon muutokset ja lentokaluston huoltojen valuuttakurssimuutokset.

Uudelleenjärjestelyvaraus kirjataan, kun konserni on laatinut yksityiskohtaisen uudelleenjärjestelysuunnitelman ja aloittanut suunnitelman toimeenpanon tai tiedottanut asiasta. **L**

L Lentokaluston huoltovaraus

Lentokaluston huoltovarauksen arvostus edellyttää johdon arviota erityisesti huoltotapahtumien ajoittamisen ja tulevaisuudessa toteutuvien huoltokustannusten arvostuksen osalta. Huoltokustannusten tulevaisuudessa toteutuva määrä ja ajoitus ovat riippuvaisia muun muassa tulevaisuuden lentosuunnitelmien toteutumisesta, huoltokustannustason markkinakehityksestä ja lentokoneen kunnosta huoltohetkellä. **I**

Milj. euroa	Lentokaluston huoltovaraus	Muut varaukset	2017	Lentokaluston huoltovaraus	Muut varaukset	2016
Varaus kauden alussa	81,6	4,2	85,8	86,8	7,1	94,0
Uudet varaukset	45,8	0,8	46,6	42,5	1,0	43,5
Käytetyt varaukset	-20,8	-2,3	-23,2	-50,4	-3,9	-54,3
Diskonttauksesta johtuvat muutokset	1,7		1,7	0,7		0,7
Kurssierot	-10,9		-10,9	2,0		2,0
Yhteensä	97,3	2,7	100,0	81,6	4,2	85,8
Joista pitkäaikaista	78,0	1,0	79,0	61,5	2,1	63,6
Joista lyhytaikaista	19,4	1,7	21,1	20,1	2,1	22,2
Yhteensä	97,3	2,7	100,0	81,6	4,2	85,8

Lentokaluston pitkäaikaisen huoltovarauksen odotetaan purkautuvan vuoteen 2029 mennessä. Muut varaukset sisältää rakennejärjestelyihin liittyviä erä.

L = Laadintaperiaatteet

I = Kriittiset tilinpäätösarvot

1.3.6 Vertailukelpoisesta tuloksesta oikaistut erät

Vertailukelpoinen tulos pyrkii antamaan vertailukelpoisen kuvan liiketoiminnan kehityksestä eri kausien välillä. Sen vuoksi vertailukelpoiseen tulokseen ei sisällytetä lentokaluston huoltovarausten realisoitumattomia valuuttakurssimuutoksia. Lentokaluston huoltovaraus realisoituu pitkän ajan kuluessa tulevaisuudessa huoltojen tai lentokonepalautusten toteutuessa. Huoltokustannukset arvostetaan ja maksetaan pääsääntöisesti Yhdysvaltain dollareissa. Dollarin kurssimuutoksista johtuvaa huoltovarauksen arvonmuutosta ei huomioida vertailukelpoisessa tuloksessa ennen kuin huolto tai koneen palautus tapahtuu ja valuuttakurssimuutokset realisoituvat.

Vertailukelpoiseen liiketulokseen ei myöskään sisällytetä suojauslaskennan ulkopuolisten, suojaustarkoituksessa tehtyjen johdannaisten realisoitumattomia käyvän arvon muutoksia, koska myös liiketapahtumat, joiden arvon muutoksia vastaan johdannaisilla pyritään suojautumaan, kirjataan vertailukelpoiseen tulokseen vasta liiketapahtuman toteutuessa. Näiden johdannaisten realisoituneiden voittojen ja tappioiden käsittely on kuvattu liitetiedossa 3.8 Johdannaiset. IFRS 9 Rahoitusinstrumentit -standardin käyttöönoton myötä suojauslaskentaa voidaan soveltaa aikaisempaa huomattavasti laajemmin, minkä vuoksi määrä tilikaudella 2017 on vähäinen.

Näiden lisäksi vertailukelpoisessa tuloksessa ei huomioida muita vertailukelpoisuuteen vaikuttavia erä. Nämä vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät on luokiteltu kolmeen kategoriaan: Lentokonetransaktioiden voitot ja tappiot, Muiden transaktioiden voitot ja tappiot ja Uudelleenjärjestelykulut. Transaktioiden voitot ja tappiot sisältävät myyntivoitot ja -tappiot sekä muut erät, joiden voidaan katsoa liittyvän suoraan omaisuuden myyntiin. Esimerkiksi alaskirjaus, joka voi tapahtua, kun erä on luokiteltu myytävissä olevaksi omaisuuseräksi IFRS 5:n mukaisesti, raportoidaan transaktioiden voittoina ja tappioina. Uudelleenjärjestelykulut sisältävät irtisanomisen yhteydessä suoritettavat etuudet ja muut kulut, jotka liittyvät suoraan toimintojen uudelleenjärjestelyihin.

Milj. euroa	2017	2016
Lentokaluston huoltovarausten realisoitumattomat valuuttakurssimuutokset	10,9	-2,0
Suojauslaskennan ulkopuolisten johdannaisten käyvän arvon muutokset	0,3	34,0
Johdannaisten käyvän arvon muutokset ja lentokaluston huoltojen valuuttakurssimuutokset	11,1	32,0
Lentokonetransaktioiden voitot ja tappiot	41,0	26,6
Muiden transaktioiden voitot ja tappiot	3,1	3,8
Uudelleenjärjestelykulut	-0,9	-1,4
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	43,3	29,0

1.3.7 Palkitseminen

1.3.7.1 Henkilöstökulut ja osakeperusteiset maksut

Osakeperusteiset maksut

Konsernilla on useita osakkeen arvona maksettavaksi luokiteltavia osakeperusteisia palkitsemisjärjestelmiä, joiden perusteella työntekijät suorittavat työtä konsernin osakkeita tai siitä johdettua palkkiota vastaan. Avainhenkilöille ja lentäjille suunnatuista osakeperusteisista järjestelmistä aiheutuu kustannuksia vain, mikäli hallituksen palkkioiden maksamiselle asettamat tavoitteet saavutetaan. Työntekijöille suunnatussa osakesäästöjärjestelmässä palkkioiden maksamisen edellytyksenä on ainoastaan työsuhteen voimassaolo määrättyä aikana.

Ansaitut, tavoitteiden täyttymistä ja voimassaolevaa työsuhdetta edellyttävät osakeperusteiset palkkiot, jotka sitouttavat työntekijän useammaksi vuodeksi konserniin, jaksotetaan koko oikeuden syntymisjaksolle. Se osuus etuudesta, jonka osallistuja saa osakkeina, kirjataan osakkeina maksettavaksi. Osuus, joka maksetaan rahana, tai jolla osallistujat maksavat etuuteen liittyvät verot ja muut maksut, kirjataan rahana maksettavana järjestelyä. Osakkeina maksettavat palkkiot perustuvat Finnairin osakkeen markkinahintaan niiden myöntämispäivänä ja kirjataan henkilöstökuluksi vaadituille palvelusvuosille ja vastaavasti omaan pääomaan. Rahana maksettavan palkkion arvostus perustuu Finnairin osakkeen markkinahintaan tilinpäätöshetkellä, ja siitä aiheutuva kulu kirjataan henkilöstökuluksi vaadituille palvelusvuosille ja velaksi maksuhetken saakka.

Irtisanomisen yhteydessä suoritettavat etuudet

Irtisanomisetuusia maksetaan, kun konserni lopettaa henkilön työsuhteen ennen normaalia eläkkeelle jäämisaikaa tai kun henkilö suostuu irtisanoutumaan vapaaehtoisesti näitä etuuksia vastaan. Irtisanomisen yhteydessä suoritettavat etuudet kirjataan, kun konserni on todistettavasti sitoutunut lopettamaan nykyisten työntekijöiden työsuhteen yksityiskohtaisen, asianmukaisen suunnitelman mukaisesti ilman peräytymismahdollisuutta. Jos kyseessä on vapaaehtoisen irtisanoutumisen edistämiseksi tehty tarjous, irtisanomisetuus määritetään perustuen niiden henkilöiden lukumäärään, joiden odotetaan hyväksyvän tarjouksen.

Ks. Eläkkeisiin liittyvät laadintaperiaatteet liitetiedosta 1.3.7.2 Eläkkeet **L**

Henkilöstökulut

Milj. euroa	2017	2016
Palkat ja palkkiot	331,0	281,2
Eläkekulut	70,1	61,0
Maksupohjaiset järjestelyt	59,2	50,6
Eläkekulut, etuuspohjaiset järjestelyt	10,9	10,4
Muut sosiaali- ja henkilöstökulut	22,2	20,3
Yhteensä	423,3	362,5
Henkilöstökuluihin liittyvät vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	0,8	1,7
Tuloslaskelman henkilöstökulut yhteensä	424,2	364,2

Finnairin henkilöstölleen maksamat kokonaispalkkiot muodostuvat kiinteästä peruspalkasta, lisistä, lyhyen ja pitkän aikavälin kannustimista sekä luontois- ja muista työsuhte-educista. Konsernin lyhyen aikavälin kannustimista kirjattujen palkkioiden yhteismäärä ilman sosiaalikuluja vuonna 2017 oli 12,1 miljoonaa euroa (7,1). Lisäksi palkkioihin (ennen sosiaalikuluja) sisältyy viime vuosien käänteen johdosta henkilöstölle maksettava erikoispalkkio, yhteensä 9,9 miljoonaa euroa (sosiaalikulut huomioiden 13 miljoonaa euroa).

Henkilöstökulujen lisäksi tuloslaskelman vertailukelpoisuuteen vaikuttaviin eriin sisältyi henkilöstöön liittyviä uudelleenjärjestelykuluja yhteensä 0,8 miljoonaa euroa (1,7), jotka liittyivät konsernin YT-neuvotteluissa sovittujen ratkaisujen toteuttamiseen. Tuloslaskelman henkilöstökulut mukaan lukien vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät olivat yhteensä 424,2 miljoonaa euroa (364,2).

L = Laadintaperiaatteet

Henkilöstörahasiirto

Finnairilla on käytössä henkilöstön omistama ja hallitsema henkilöstörahasiirto, johon ohjataan osa Finnairin voitosta. Voittopalkkioerä määrätty hallituksen asettamien tavoitteiden pohjalta. Finnairin osakepalkkiojärjestelmään (LTI) osallistuvat työntekijät eivät kuulu henkilöstörahasiirtoon. Henkilöstörahasiirto on sitoutunut sijoittamaan osan voittopalkkiosta Finnair Oyj:n osakkeisiin. Tilikauden 2017 vertailukelpoinen tulos ylitti hallituksen voittopalkkiolle asettamat tavoitteet, minkä ansiosta henkilöstökuluihin ja velaksi on kirjattu 6,7 miljoonan euron suuruinen voittopalkkioerä henkilöstörahasiirtoon siirrettäväksi. Tilikauden 2016 tilinpäätöksen perusteella henkilöstörahasiirto maksettiin 0,5 miljoonan euron suuruinen voittopalkkio.

Työsuhde-etuuksiin liittyvät siirto- ja muut velat

Milj. euroa	2017	2016
Lomapalkat	70,0	62,0
Muut työsuhte-etuuksista aiheutuvat velat	69,2	31,4
Työsuhde-etuuksiin liittyvät siirto- ja muut velat yhteensä	139,2	93,4

Muut työsuhte-etuuksista aiheutuvat velat sisältävät lähinnä ennakonpidätysvelat sekä lakisääteisiin henkilösivukuluihin ja henkilöstön palkitsemiseen liittyviä velkoja. Kasvua selittävät lähinnä palkitsemiseen liittyvät velat, kuten henkilöstörahasiirton voittopalkkio ja henkilöstölle maksettavaksi sovitut erityispalkkiot. Lisäksi tilinpäätöksen varauksiin (ks. 1.3.5 Varaukset) sisältyy henkilöstön uudelleenjärjestelyihin liittyviä varauksia yhteensä 2,0 miljoonaa euroa (3,5).

Johdon palkat ja palkkiot

Toimitusjohtajan ja johtoryhmän palkat ja palkkiot

Tuhatta euroa	Toimitusjohtaja Pekka Vauramo	Johtoryhmä	Yhteensä 2017	Toimitusjohtaja Pekka Vauramo	Johtoryhmä	Yhteensä 2016
Kiinteä palkka	649	1 677	2 326	649	1 687	2 336
Lyhyen aikavälin kannustinpalkkiot*	294	809	1 103	196	552	748
Luontoisedut	3	73	76	2	79	82
Työsuhteen päättymisen yhteydessä suoritettavat etuudet	0	0	0		360	360
Pitkän aikavälin kannustimet (osakepalkkiot)	358	988	1 347	172	222	394
Lakisääteinen eläke**	160	444	604	159	410	570
Maksupohjainen lisäeläke	124	57	180	124	93	217
Yhteensä	1 588	4 048	5 636	1 303	3 404	4 707

* Tilikauden 2017 lyhytaikaisten kannustimien määrät perustuvat arvioihin, sillä tavoitteiden lopullista arviointia ei vielä tilinpäätöspäivänä ole tehty. Tilikauden 2016 lopulliset palkkiot toteutuivat tilinpäätöksessä 2016 esitetyn mukaisina.

** Lakisääteinen eläke sisältää Suomen lakisääteisen eläkejärjestelmän Tyeliin liittyvät työnantajamaksut.

Toimitusjohtajan ja johtoryhmän jäsenten palkkiot on esitetty suoriteperusteisina. Osakepalkkiot liittyvät johdon LTI-ohjelmiin ja osakesäästöohjelmiin, ja niiden kuluvaikutus jaksottuu IFRS 2:n mukaisesti oikeuden syntymisjaksolle aina osakkeiden luovutuskäytön päättämiseen asti. Tämän vuoksi suoriteperusteisesti esitetty osakepalkkio sisältää tilikaudelle kohdistuvan kuluvaikutuksen useista eri ohjelmista riippumatta osakkeiden luovutushetkestä. Johdolle ei ole tarjottu muita pitkän aikavälin kannustimia kuin osakeperusteisia palkkioita.

Toimitusjohtajan ja johtoryhmän kahden jäsenen lisäeläkejärjestelyt on hoidettu kotimaisessa eläkevakuutusyhtiössä. Toimitusjohtajan eläkeikä vastaa aikaisinta mahdollista lakisääteistä eläkeikää, ja kahden johtoryhmän jäsenen eläkeikä on 63 vuotta. Eläkejärjestelyt ovat maksupohjaisia.

Konsernin johdon osakeperusteista palkkioista on kerrottu tarkemmin myöhemmin tässä liitteessä ja erillisessä Palkka- ja palkkioselvityksessä. Palkka- ja palkkioselvityksessä on lisäksi kerrottu myös palkitsemisen perusteista sekä johdolle maksetut palkkiot.

Hallituspalkkiot

Hallitustyöskentelystä maksetut korvaukset, euroa	Yhteensä 2017	Vuosipalkkiot	Kokouspalkkiot	Luontoisedut	Yhteensä 2016
Hallitus	375 497	249 600	106 200	19 697	422 895
Barrington Colm, 16.3.2017 alkaen	40 234	22 800	15 600	1 834	
Du Mengmeng, 16.3.2017 alkaen	44 839	22 500	19 200	3 139	
Friman Maija-Liisa	52 260	33 750	9 600	8 910	
Itävuori Jussi	47 412	33 750	13 200	462	
Karvinen Jouko	72 756	54 000	15 600	3 156	
Mårtensson Jonas, 16.3.2017 alkaen	33 900	22 500	11 400	0	
Tuominen Jaana	39 608	30 000	7 800	1 808	
Heinemann Klaus, 16.3.2017 asti	20 100	15 300	4 800	0	
Kronman Gunvor, 16.3.2017 asti	9 689	7 500	1 800	389	
Turner Nigel, 16.3.2017 asti	14 700	7 500	7 200	0	

Hallitukselle maksetaan vuosipalkkion lisäksi kokouspalkkioita. Hallituksen jäsenet ovat oikeutettuja matkakustannusten korvaukseen Finnairin yleisen matkustussäännön mukaisesti. Lisäksi hallituksen jäsenillä ja heidän puolisoillaan on rajoitettu oikeus lentolippuun Finnairin henkilöstölippuohjessään hallituksen jäseniä koskevan ohjeistuksen mukaisesti. Ohjeistuksen mukaan hallituksen jäsenillä ja heidän puolisoillaan on kalenterivuoden aikana oikeus neljään edestakaiseen tai kahdeksaan yhdensuuntaiseen Economy- tai Business-luokan lentomatkkaan Finnairilla. Lentolippujen hinta on nolla euroa, mutta hallituksen jäseniltä ja heidän puolisoiltaan veloitetaan niistä kaikki maakohtaiset verot ja matkustajamaksut. Lentoliput ovat hallituksen jäsenille Suomessa verotettavaa tuloa (ks. ylläolevasta taulukosta luontoisedut).

Osakeperusteiset maksut

Konsernilla on osakeperusteisia henkilöstön kannustinjärjestelmiä, joiden luonnetta ja vaikutuksia on kuvattu alla. Tarkemmat kuvaukset järjestelmistä on annettu Palkka- ja palkkioselvityksessä.

Finnair Oyj:n osakepalkkiojärjestelmät 2013 alkaen

Finnairin osakepalkkiojärjestelmä (LTI) on suoritusperusteinen pitkän aikavälin kannustinjärjestelmä, jossa vuosittain käynnistyy uusi ohjelma hallituksen niin päättäessä. Osakeohjelmien tarkoituksena on kannustaa avainhenkilöitä työskentelemään pitkän aikavälin omistaja-arvon kasvattamiseksi. Ohjelmien suunnittelussa on huomioitu valtion palkitsemisohjeet.

Vuosien 2013–2016 aikana käynnistetyt osakepalkkiojärjestelmät ovat neljä - kuusivuotisia osakeohjelmia. Näistä ohjelmista käynnissä on neljä ohjelmaa (2013–2015, 2014–2016, 2015–2017 ja 2016–2018). Jokainen ohjelma pitää sisällään kolmen vuoden ansaintajakson, jota seuraavana rajoitusaikana osallistuja ei voi myydä tai siirtää kannustinpalkkiona saamia osakkeita. Rajoitusaika on Finnairin johtoryhmän jäsenillä kolme vuotta ja muilla osallistujilla yksi vuosi. Lisäksi toimitusjohtajan ja johtoryhmän jäsenen on kerrytettävä osakeohjelmasta saaduilla osakepalkkioilla – ja sen saavuttamisen jälkeen ylläpidettävä – yhtiössä kiinteän vuosipalkkansa määrää vastaava osakeomistus niin kauan, kuin osakeohjelmaan kuuluva on johtoryhmän jäsen.

Vuonna 2017 käynnistettiin rakenteeltaan uusi osakepalkkiojärjestelmä. Ensimmäinen uuden rakenteen mukainen ohjelma kattaa vuodet 2017–2019. Uudistetun rakenteen mukaan vuosittain alkavat, rullaavat ohjelmat pitävät sisällään kolmen vuoden ansaintajakson kuten aikaisemminkin. Mahdollinen kannustinpalkkio toimitetaan osakkeina osallistujille yhdessä erässä ansaintajaksoa seuraavana vuonna, ja osakkeet ovat osallistujien vapaasti käytettävissä toimituksen jälkeen. Johtoryhmän jäsenen on kerrytettävä ja saavuttamisen jälkeen ylläpidettävä kiinteän vuosipalkkansa määrää vastaavaa osakeomistusta niin kauan kuin, hän on johtoryhmän jäsen.

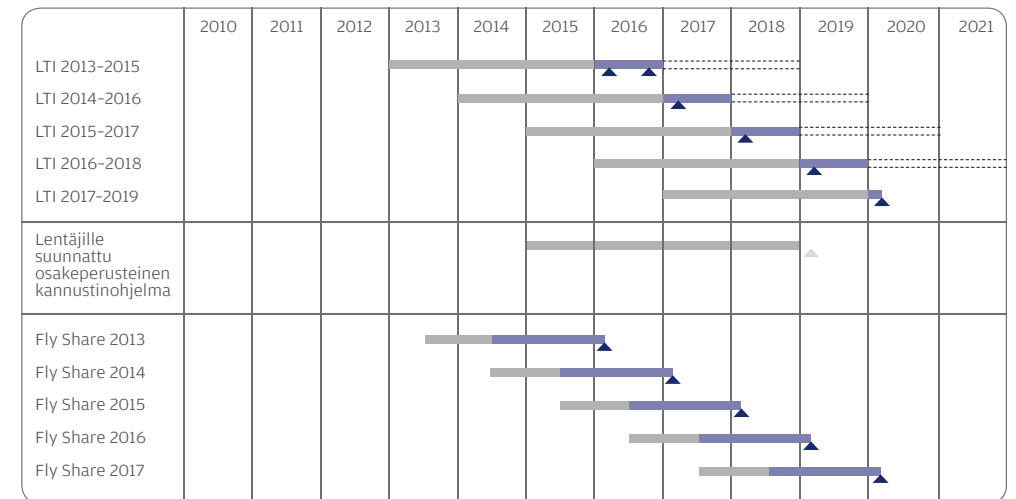
Mahdollinen kannustinpalkkio myönnetään Finnairin osakkeina. Ansaitut osakkeet maksetaan ansaintajaksoa seuraavana vuonna. Ohjelmien palkkiomahdollisuudet määritetään suhteessa osallistujien vuosittaiseen peruspalkkaan kunkin ohjelman alussa. 2013–2016 käynnistetyissä ohjelmissa palkkiomahdollisuus on määritetty euromääräisenä. 2017 käynnistetyissä ohjelmissa palkkiomahdollisuus on määritetty osakemääräisesti, jolloin suoritusjakson aikaiset muutokset osakekurssissa vaikuttavat palkkiomahdollisuuden euromääräiseen arvoon. Mikäli ohjelman suoritusavoitteet täyttyvät tavoitetason mukaisesti, ohjelmassa mukana olevan toimitusjohtajan tai johtoryhmän jäsenen osakkeina maksettava kannustinpalkkio on 2013 - 2016 käynnistyneissä ohjelmissa 30 % ja 2017 käynnistyneessä ohjelmassa 20 % hänen vuosittaisesta peruspalkastaan. Vastaavasti, mikäli ohjelman suoritusavoitteet toteutuvat täysimääräisesti, osakkeina maksettava kannustinpalkkio on 60 % vuosittaisesta peruspalkasta. Muiden avainhenkilöiden kannustinpalkkioiden enimmäistaso vastaa 20–25 % henkilön vuosittaisesta peruspalkasta.

2017–2019 ohjelman sääntöjen mukaan yksittäiselle osallistujalle maksettavat kokonaiskannustinpalkkiot (sisältäen sekä lyhyen että pitkän aikavälin kannustinpalkkiot) eivät minään vuonna voi ylittää 120 prosenttia henkilön vuosittaisesta peruspalkasta. Kannustinpalkkiona maksettavien osakkeiden määrä on ilmaistu ennen veroja. Maksettavista osakkeista vähennetään määrällä, jonka arvo maksuhetkellä vastaa kannustinpalkkiosta maksettavaa ansiotuloveroa ja varainsiirtoveroa.

Vuosia 2014–2016, 2015–2017 ja 2016–2018 koskevien ohjelmien suoritusmittarit ovat sijoitetun pääoman tuotto (ROCE) sekä osakkeen kokonaistuoton kehitys (TSR). Kummankin mittarin painoarvo on 50 prosenttia. Vuosia 2017–2019 koskevan ohjelman suoritusmittarit ovat osakekohtainen tulos (EPS) ja liikevaihdon kasvu. Kummankin mittarin painoarvo on 50 prosenttia. Mittareiden tavoitetasot ja maksimitasot perustuvat yhtiön hallituksen määrittämiin pitkän aikavälin strategiaan tavoitteisiin. Mittareita seurataan vuosineljänneksittäin. Tilikaudella ohjelman 2014–2016 tavoitteet toteutuivat 118-prosenttisesti, tavoitetason ollessa 100 prosenttia ja maksimin 200 prosenttia. Vertailukaudella, vuosia 2013–2015 koskevan ohjelman suoritusmittarit toteutuivat 54-prosenttisesti.

Ohjelmasta aiheutuvat kulut jakotetaan oikeuden syntymisjaksolle, joka 2013–2016 käynnistetyissä ohjelmissa on 4–6 vuotta, kun taas 2017 käynnistetyssä ohjelmassa se on 3 vuotta. 2013–2016 käynnistettyjen ohjelmien palkkioiden määrä mitataan ansaintajakson aikana rahassa, ja ansaintajakson jälkeen myöntämispäivänä euromääräinen palkkio muunnetaan osakkeiksi. Sen vuoksi osakepalkkioista aiheutuva kulu kirjataan velaksi kokonaisuudessaan aina ansaintajakson päättymiseen eli osakkeiden myöntämispäivään asti, ja velka jaetaan myöntämispäivänä osakkeissa ja rahassa maksettaviin osuuksiin. Osakkeina maksettava osuus siirretään omaan pääomaan myöntämispäivänä. 2017 käynnistetyt ohjelman myöntämispäivä on ansaintajakson alussa, koska palkkioiden määrä mitataan ansaintajakson aikana osakkeina. Kokonaisuutena ohjelmista kirjattiin tili-

Finnairin pitkän aikavälin osakeperusteiset kannustinohjelmat

■ Ansainta-/säästöjakso
■ Rajoitusaika

□ Rajoitusaika johtoryhmälle
▲ Palkkion maksu rahana

▲ Osakkeiden luovutus

kaudelle kului yhteensä 3,1 miljoonaa euroa (1,2).

	2013-2015 ohjelma	2014-2016 ohjelma	2015-2017 ohjelma	2016-2018 ohjelma	2017-2019 ohjelma	Yhteensä
Maksimiansainta, miljoonaa euroa	3,4	2,5	2,8	3,3	7,9*	19,8
Maksimiansainta, miljoonaa osaketta	0,3	0,2	0,2	0,3	0,6*	1,5
Tavoitetason ansainta, miljoonaa euroa	1,7	1,2	1,4	1,6	3,2	9,1
Tavoitetason ansainta, miljoonaa osaketta	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,7
Tilikauden kulut, osakeperusteiset maksut yhteensä (miljoonaa euroa)	0,1	-0,1	0,7	0,7	1,7	3,1
josta osakkeina toteutettavat (kirjataan velaksi myöntämispäivään asti)	0,0	0,0	0,3	0,3	0,4	1,0
josta rahana toteutettavat	0,0	-0,1	0,5	0,4	1,3	2,1
Osakeperusteisista maksuista aiheutuva velka yhteensä			0,7	0,5	1,3	2,5
Myönnetty osakkeet, miljoonaa osaketta**		0,3			0,6	0,9

* 2017-2019 ohjelman maksettavat kokonaiskannustinpalkkiot (sisältäen sekä lyhyen että pitkän aikavälin kannustinpalkkiot) eivät minään vuonna voi ylittää 120 prosenttia henkilön vuosittaisesta peruspalkasta.

**2014-2016 ohjelman ansaintajakson päätteeksi ansaitut eurot muunnettiin osakkeiksi ja luovutettiin. 2017-2019 ohjelmassa ansainta-kaudella ansaitaan osakkeita, jolloin osakkeiden myöntäminen tapahtuu ohjelman alussa.

Henkilöstön FlyShare -osakesäästöohjelma vuodesta 2013

Finnairin henkilöstölle tarkoitettu osakesäästöohjelma FlyShare käynnistyy vuosittain hallituksen niin päättyessä. Ensimmäinen ohjelma käynnistyi tilikaudella 2013, ja voimassa on tällä hetkellä kolme ohjelmaa. Ohjelman tarkoituksena on kannustaa työntekijöitä ryhtymään yhtiön osakkeenomistajiksi ja siten vahvistaa Finnairin työntekijöiden sitoutumista yhtiön omistaja-arvon kehitykseen sekä palkita heitä pitkällä aikavälillä.

Ohjelmassa työntekijälle tarjotaan mahdollisuus säästää osuus palkastaan ja sijoittaa se Finnairin osakkeisiin. Enimmäissäästön määrä on 8 % ja vähimmäissäästön 2 % kunkin osallistujan kunkin kuukauden bruttopalkasta. Osakkeita ostetaan kertyneillä säästöillä markkinahintaan neljännesvuosittain Finnairin osavuosikatsausten julkistamispäivien jälkeen.

Finnair antaa 20 bonusosaketta jokaiselle työntekijälle, joka osallistuu ohjelmaan ensimmäistä kertaa ja osallistuu säästämiseen vähintään sen ensimmäisen kolmen kuukauden aikana. Bonusosakkeet luovutetaan vuosittain lokakuussa, ja vaikutus kirjataan tilikauden kuluksi. Ohjelma kestää kolme vuotta, ja Finnair antaa ohjelmaan osallistuneille työntekijöille yhden osakkeen kutakin kahta säästökaudella ostettua ja pidettyä osaketta kohden ohjelman päätyttyä. Nämä lisäosakkeet ovat saajalleen verotettavaa tuloa. Lisäosakkeiden vaikutus jaksotetaan kuluksi oikeuden syntymisjaksolle aina osakkeiden luovutukseen asti.

FlyShare-ohjelman vaikutus tilikauden tulokseen ja taloudelliseen asemaan, miljoonaa euroa	2017	2016
Tilikauden kulut, osakeperusteiset maksut	1,6	0,9
Tilikauden kulut, osakeperusteiset maksut, osakkeina toteutettavat	0,5	0,7
Rahana toteutettavat	1,1	0,1
Osakeperusteisista maksuista aiheutuva velka	1,3	1,0

Lentäjille suunnattu osakeperusteinen kannustinohjelma

Finnairin hallitus hyväksyi tilikaudella 2014 osana Suomen Lentäjäliiton (SLL) kanssa solmittua säästösopimusta lentäjille suunnatun kannustinjärjestelmän. Ohjelma kattaa vuodet 2015-2018. Palkkion toteutumisen edellytyksenä on Finnairin ja SLL:n välisessä säästösopimuksessa määriteltyjen säästöjen toteutuminen sovitun aikataulun mukaisesti vuosina 2015-2018. Lisäksi

yhtiön osakekurssin tulee olla ohjelman päättyessä vähintään neljä euroa. Jos nämä edellytykset täyttyvät, lentäjillä on oikeus rahapalkkioon, joka perustuu osakkeen kurssiin. Palkkion arvo neljän euron osakekurssitasolla on yhteensä 12 miljoonaa euroa. Vastaavasti kahdeksan euron osakekurssia vastaava ansainta on 24 miljoonaa euroa, mikä on myös ohjelman maksimiansaintataso. Finnair on suojautunut neljän euron osakekurssitason ylittävältä kustannusvaikutukselta markkinaehtoisella osto-optiolla.

Ohjelma luokitellaan käteisvaroina maksettavaksi osakeperusteiseksi liiketoimeksi. Ohjelman kuluvaikutus jaksotetaan oikeuden syntymisjaksolle myöntämispäivästä lähtien (2014-2018), ja sitä vastaava velka arvostetaan käypään arvoon jokaisena raportointipäivänä. Finnairin osakkeen päätöskurssi tilinpäätöshetkellä (12,82 euroa) ylitti minimitason (4 euroa). Ohjelmasta kertynyt velka tilinpäätöshetkellä oli 17,5 (6,1) miljoonaa euroa. Finnair on suojautunut 4 euron osakekurssitason ylittävältä kustannusvaikutuksilta. Tilikauden vertailukelpoiseen tulokseen ohjelmasta kirjattiin suojausvaikutusten jälkeen 2,9 miljoonan euron kuluvaikutus (2,9).

1.3.7.2 Eläkkeet

Etuus- ja maksupohjaiset järjestelyt

Eläkejärjestelyt luokitellaan etuuspohjaisiksi ja maksupohjaisiksi järjestelyiksi. Maksupohjaisiin eläkejärjestelyihin tehdyt suoritukset kirjataan tuloslaskelmaan sillä kaudella, jota veloitus koskee. Etuuspohjaisissa eläkejärjestelyissä määritellään eläke-etuus, jonka työntekijä saa eläkkeelle jäädessään. Etuuden määrä riippuu muun muassa iästä, palvelusvuosista ja palkkatasosta. Työsuorituksen perustuvana menona henkilöstökuluihin kirjataan tilikauden työsuorituksella ansaitun etuuspohjaisen eläkejärjestelyn nykyarvo. Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä merkitään taseeseen velaksi velvoitteen raportointikauden päättymispäivän nykyarvo, josta vähennetään järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo. Etuuspohjaisista järjestelyistä johtuvan velvoitteen määrä perustuu riippumattomien vakuutusmatemaatikkojen vuosittaisiin laskelmiin, joissa käytetään ennakoitua etuus-oikeusyksikköön perustuva menetelmä (projected unit credit method). Velvoitteen nykyarvo määritetään diskonttaamalla arvioitua vastaiset rahavirrat korolla, joka vastaa yritysten liikkeeseen laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen korkoa. Lainat, joiden korkoa käytetään, on laskettu liikkeeseen samassa valuutassa kuin maksettavat etuudet ja erääntyvät suunnilleen samaan aikaan kuin vastaava eläkevelvoite. Kokemuserusteisista tarkistuksista ja vakuutusmatemaattisten oletusten muutoksista johtuvat vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot kirjataan muiden laajan tuloksen erien kautta oman pääoman hyvitykseksi tai veloitukseksi sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät. **L**

Kriittiset tilinpäätösarvot ja epävarmuustekijät

Eläkevelvoitteiden nykyarvo riippuu lukuisista tekijöistä, jotka perustuvat vakuutusmatemaattisiin oletuksiin. Mikä tahansa muutos näissä oletuksissa vaikuttaa eläkevelvoitteiden tasearvoon. Alla olevassa liitetiedossa on esitetty kuvaus olennaisimmista riskeistä ja herkkyyksien analyysi vakuutusmatemaattisten oletamien muutosten vaikutuksista. **I**

Kuvaus konsernin eläkejärjestelystä

Konsernin kotimaisten yhtiöiden henkilöstön lakisääteinen eläketurva on hoidettu kotimaisessa eläkevakuutusyhtiössä. Lakisääteinen työeläketurva on maksupohjainen järjestely. Konsernin ulkomaisilla myyntitoimistoilla ja tytäryhtiöillä on erilaisia, lähinnä maksupohjaisia eläkejärjestelyjä, jotka noudattavat eri maiden paikallisia säännöstöjä ja käytäntöjä. Toimitusjohtajalla ja kahdella johtoryhmän jäsenellä on maksupohjainen vanhuuseläkettä koskeva lisäeläkejärjestely, joka on hoidettu eläkevakuutusyhtiössä. Toimitusjohtajan eläkeikä on aikaisin mahdollinen lakisääteinen eläkeikä, ja kahden johtoryhmän jäsenen eläkeikä on 63 vuotta. Konsernin kotimaisten yhtiöiden muu lisäeläketurva (vapaaehtoinen) on järjestetty pääsääntöisesti Finnair Oyj:n eläkesäätiössä, jossa eläkejärjestelmät ovat etuuspohjaisia. Lisäeläketurva kattaa sekä vanhuusajan lisäeläkkeen että ammatilliset työkyvyttömyyskorvaukset ja lesken eläkkeen. Eläkesäätiö on suomalaisen lainsäädännön mukaisesti täysin katettu. 700:lla Finnairin liikennelentäjällä on eläkesäätiössä järjestetyn lisäeläkkeen lisäksi erityinen, eläkevakuutusyhtiössä järjestetty etuusperusteinen lisäeläke, joka koskee ainoastaan yli 58-vuotiaiksi työskenteleviä liikennelentäjiä. Finnairiin vuonna 2015 tai sen jälkeen palkattujen liikennelentäjien lisäeläketurva on maksuperusteinen lukuun ottamatta ammatillista työkyvyttömyyttä, jonka varalta lentäjät on vakuutettu eläkesäätiössä.

L = Laadintaperiaatteet

I = Kriittiset tilinpäätösarvot

Kuvaus olennaisimmista riskeistä

Varojen volatiilisuus: Järjestelyyn kuuluvista varoista osa on sijoitettu osakemarkkinoille, joihin lyhyen aikavälin tarkastelussa liittyy tuotto- ja volatiliiteettiä, mutta joiden odotetaan pitkällä aikavälillä tarjoavan yritysten liikkeeseen laskemia joukkovelkakirjalainoja paremman tuoton. Eläkevelvoitteiden diskonttokorko perustuu kyseisten joukkovelkakirjalainojen korkoihin.

Muutokset joukkovelkakirjalainojen koroissa: Yritysten liikkeelle laskemien joukkovelkakirjalainojen korkojen lasku kasvattaa eläkevelvoitteen määrää sen vuoksi, että eläkevelvoitteet diskonttataan nykyarvoonsa korolla, joka perustuu joukkovelkakirjalainojen korkoihin. Velvoitteen nousua netottaa osittain joukkovelkakirjoihin tehtyjen sijoitusten arvonnousu eläkevaroissa.

Eliniän odote: Merkittävin osa tarjotusta lisäeläketurvasta liittyy vanhuusiän eläkkeisiin, mistä johtuen eliniän odotuksen nousu johtaa eläkevelvoitteen kasvuun.

Inflaatoriski: Eläkevelvoitteiden määrä on sidottu inflaatioon, minkä vuoksi korkeampi inflaatio johtaa velvoitteen määrän kasvuun. Koska kaikkien järjestelyyn kuuluvien varojen arvo ei nouse inflaation myötä, inflaatio todennäköisesti alentaa järjestelyn vakavaraisuutta.

Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt

Milj. euroa	2017	2016
Tuloslaskelman etuuspohjainen eläkekulu määräytyy seuraavasti		
Tilikauden työsuorituksen perustuvat menot	9,9	9,7
Takautuvaan työsuorituksen perustuvat menot	1,0	0,7
Henkilöstökuluihin sisältyvät eläkekulut yhteensä	10,9	10,4
Tytäryhtiön myynnin tai hankinnan yhteydessä kasvaneet tai poistuneet vastuut, netto*	0,2	-0,6
Nettokorkomenot (korkokulut)	0,5	0,1
Tulosvaikutteiset kulut yhteensä	11,6	9,8
Laajan tuloksen erien kautta kirjatut vaikutukset etuuspohjaisista eläkkeistä		
Kokemusperäiset oikaisut	-2,9	1,6
Muutokset taloudellisissa vakuutusmatemaattisissa olettamissa	6,8	19,1
Järjestelyyn kuuluvien varojen nettotuotto	-39,8	-2,7
Laajan tuloksen erien kautta kirjatut vaikutukset yhteensä	-35,9	18,1
Järjestelyn piiriin kuuluvan henkilöstön määrä, eläkesäätiö	4 689	4 732
Muut etuuspohjaiset järjestelyt	34	21

Taseessa esitetyt erät

Milj. euroa	2017	2016
Rahastoitujen velvoitteiden nykyarvo	442,0	438,9
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	-435,6	-407,0
Nettovelka	6,4	31,9

Vuoden 2017 nettovelasta 4,1 miljoonaa euroa (29,7) liittyy eläkesäätiön tarjoamiin eläke-etuuksiin ja 2,3 miljoonaa euroa (2,2) muihin lisäeläkejärjestelyihin. Tilikaudella 2017 nettovelan lasku johtui pääasiassa järjestelyyn kuuluvien varojen tuotosta. Nämä positiiviset sijoitustuotot näkyvät laajan tuloksen kautta kirjatuihin vakuutusmatemaattisissa voitoissa.

Suomen eduskunnan marraskuussa 2015 hyväksymästä ja 2017 voimaan tulleesta lakisääteisen Tyel-eläkejärjestelmän muutoksesta ei aiheutunut olennaisia vaikutuksia lisäeläkkeisiin.

Eläkevelvoitteiden muutokset

Milj. euroa	2017	2016
Järjestelyyn kuuluvat velvoitteet kauden alussa	438,9	426,3
Tilikauden työsuorituksen perustuvat menot	9,9	9,7
Aikaisempaan työsuorituksen perustuvat menot	1,0	0,7
Korkokulu	6,5	8,3
Yrityshankinnat- ja myynnit*	0,8	-7,2
Tulosvaikutteisesti kirjatut vaikutukset	18,2	11,4
Muutokset vakuutusmatemaattisissa olettamissa	6,8	19,1
Kokemusperäiset tarkistukset	-2,9	1,6
Laajan tuloksen erien kautta kirjatut uudelleenarvostukset yhteensä	3,9	20,7
Maksetut etuudet	-18,9	-19,7
Järjestelyyn kuuluvien velvoitteiden nykyarvo	442,0	438,9

Järjestelyyn kuuluvien varojen muutokset

Milj. euroa	2017	2016
Järjestelyyn kuuluvien varojen käyvät arvot tilikauden alussa	407,0	422,0
Korkotuotto	6,0	8,2
Yrityshankinnat- ja myynnit*	0,6	-6,6
Tulosvaikutteisesti kirjatut vaikutukset yhteensä	6,6	1,6
Varojen tuotto	39,8	2,7
Laajan tuloksen erien kautta kirjatut vaikutukset yhteensä	39,8	2,7
Kannatusmaksut	1,0	0,4
Maksetut etuudet	-18,9	-19,7
Järjestelyyn kuuluvien varojen arvo tilikauden lopussa	435,6	407,0

*Tilikaudella 2017 hankittiin tytäryhtiö Finnair Kitchen. Sen eläkevelvoitteisiin liittyvien varojen ja velkojen erotus on kirjattu osaksi hankinnasta aiheutunutta voittoa vertailukelpoisuuteen vaikuttaviin eriin. Tilikauden 2016 aikana myytiin tytäryhtiö SMT Oy. Sen henkilöstöön liittyvät eläkevelvoitteet ja varat siirrettiin myynnin yhteydessä Finnairin eläkesäätiöstä vakuutusyhtiöön ja kirjattiin vertailukelpoisuuteen vaikuttaviin eriin myyntivoiton oikaisuksi.

Järjestelyyn kuuluvien varojen jakautuminen omaisuusryhmittäin

%	2017	2016
Pörssiosakkeet	22,2	21,0
Velkakirjat	53,3	53,0
Kiinteistöt	17,8	18,4
Muut	6,7	7,6
Yhteensä	100,0	100,0

Eläkejärjestelyn varoihin sisältyy Finnair Oyj:n osakkeita käyvältä arvoltaan 1,8 miljoonaa euroa (0,6) sekä konsernin käytössä olevat rakennukset käyvältä arvoltaan 19,7 miljoonaa euroa (2,0).

Etuus pohjaiset järjestelyt: tärkeimmät vakuutusmatemaattiset oletukset

	2017	2016
Diskonttokorko %	1,53 %	1,52 %
Inflaatio %	1,32 %	1,12 %
Vuotuinen palkankorotusolettama %	1,47 %	1,70 %
Tulevat työeläkkeiden korotukset %	1,62 %	1,36 %
Arvioitu jäljellä oleva työaika vuosina	10	11

Herkkyysanalyysi

Herkkyysanalyysi kuvaa, kuinka paljon muutos vakuutusmatemaattisissa oletuksissa vaikuttaisi nettovelkaan. Herkkyysanalyysi kuvaa tietyn oletettaman muutoksen vaikutusta silloin, kun muissa olettamissa ei tapahdu muutosta. Vaikutukset on laskettu käyttäen samoja laskentametoiteita, kuin taseen nettomääräisen eläkevastuun laskennassa on käytetty.

Herkkyysanalyysi tärkeimpien vakuutusmatemaattisten oletusten muutosten vaikutuksista

Vakuutusmatemaattinen oletus	Muutos olettamassa	Vaikutuksen määrä oletettaman kasvaessa, Milj. euroa	%	Vaikutuksen määrä oletettaman pientyessä, Milj. euroa	%
Diskonttokorko %	0,25 %	-15,7	-3,6 %	16,7	3,8 %
Vuotuinen palkankorotusolettama %	0,25 %	5,1	1,2 %	-4,0	-0,9 %
Tulevat työeläkkeiden korotukset %	0,25 %	11,4	2,6 %	-10,8	-2,5 %
Elinikäoletettaman muutos	1 vuosi	13,7	3,1 %	-14,5	3,3 %

Eläkesäätiön tulee olla suomalaisen lainsäädännön mukaisesti täysin katettu. Ennustetut maksut ohjelmasta tuleville viidelle vuodelle ovat n. 48 miljoonaa euroa. Tulevien maksujen määrän ennustamista vaikeuttaa se, että ne riippuvat voimakkaasti si-
joitustoiminnan tuottojen kehityksestä.

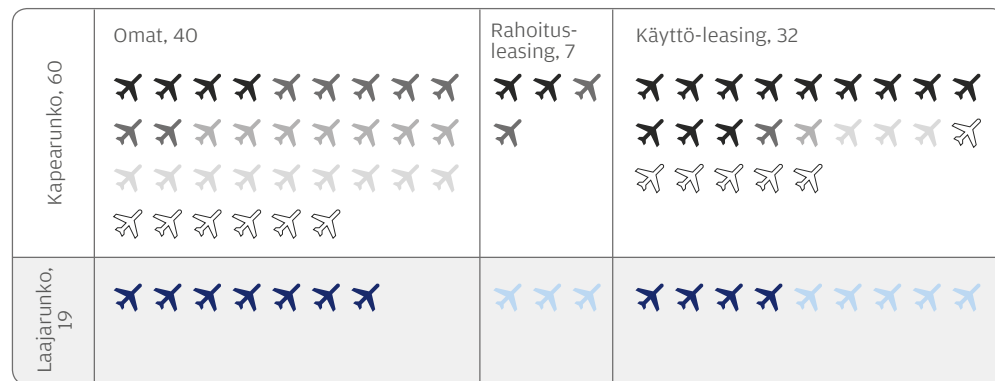
Eläkevelvoitteen duraatio on 15 vuotta. Duraatio on laskettu käyttämällä diskonttokorkokantaa 1,53 %.

2 Lentokalusto ja muut aineettomat ja aineelliset hyödykkeet sekä leasing-järjestelyt

I Lentokalusto ja muut aineettomat ja aineelliset hyödykkeet sekä leasing-järjestelyt -ryhmään on koottu erityisesti lentokalustoon liittyvät liitetiedot. Konsernin operoimaan lentokalustoon liittyvät liitetiedot koskien omistettuja sekä erilaisin vuokrajärjestelyin vuokrattuja koneita sekä myytäväksi määriteltyjä lentokoneita on yhdistetty samaan ryhmään, jotta kokonaiskuva lentokalustosta olisi paremmin hahmotettavissa. **I**

Finnairin omistama ja vuokraama käyttöomaisuus koostuu pääosin Finnairin ja Norran operoimista lentokoneista. Finnairin laivastosta noin puolet on omassa omistuksessa. Liitetiedossa 2.1 on esitetty tarkemmat tiedot Finnairin omistamien ja liitetiedossa 2.2 Finnairin vuokraamien koneiden osalta.

Laivasto

■ A350 (11) ■ A330 (8) ■ A321 (18) ■ A320 (10) ■ A319 (8)
■ E190 Norran operoima (12) □ ATR Norran operoima (12)

Finnairin laivasto

Laivasto omassa taseessa

Milj. euroa	2017	2016	Muutos
Maksetut ennakot tulevasta laivastosta	96,0	99,4	-3,4
Omistettut, käytössä olevat lentokoneet	1 002,5	764,1	238,4
Rahoitusleasing-laivasto	152,9	168,4	-15,5
Myytavissä oleva laivasto	0,0	139,1	-139,1
Kirjanpitoarvo yhteensä	1 251,4	1 171,0	80,4
Tilikauden poistot	110,2	87,1	23,1
Operatiivisilla vuokrasopimuksilla vuokrattu laivasto			
Vuokravastuut operatiivisista vuokrasopimuksista (nimellisarvoonsa)	1 163,6	1 069,9	93,7
Tilikauden leasekulut (lentokaluston leasemaksut)	136,6	109,5	27,1

2.1 Aineelliset hyödykkeet

L Aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen alkuperäiseen hankintamenoonsa poistoilla ja mahdollisilla arvonalentumisilla vähennettynä. Aineelliset hyödykkeet sisältävät pääasiallisesti lentokoneita. Lentokoneiden hankintameno kohdistetaan koneen ja moottoreiden rungolle ja huoltokomponenteille. Huoltokomponenteina käsitellään rungon raskashuollot, moottorin performanssihuollot ja moottorin käyttöaika rajoitteiset osat. Lentokoneen ja moottorin runko poistetaan niille määritellyn taloudellisen vaikutusajan aikana. Huoltokomponentit poistetaan huoltojakson aikana. Sekä omille että vuokratuille koneille tehty merkittävät uudistus- ja peruseräparausinvestoinnit (modifikaatiot) kirjataan taseeseen erillisenä omaisuuseränä ja poistetaan taloudellisen vaikutusajan aikana, joka vuorakoneilla voi olla korkeintaan vuorakauden loppuun. Korvattujen osien kirjanpitoarvo kirjataan pois taseesta. Lentokoneen korjauskiertoiset varaosat aktivoidaan ja poistetaan taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Lentokoneiden ennakkomaksut kirjataan aineellisiin hyödykkeisiin. Ennakkomaksuihin liittyvät korkomenot aktivoidaan osaksi hankintamenoa siltä ajalta, kun Finnair rahoittaa niillä lentokoneen valmistusta. Lentokoneiden sitovien, valuuttamääräisten ostosopimusten valuuttakurssiriskiltä suojaavien johdannaisen käyvän arvon muutokset kirjataan ennakkomaksuihin. Ennakkomaksut, realisoituneet valuuttasuojat ja aktivoidut korot siirretään osaksi lentokoneen hankintahintaa, kun lentokone toimitetaan ja se otetaan kaupalliseen käyttöön. Aineellisten hyödykkeiden poistot perustuvat seuraaviin odotettuihin taloudellisiin vaikutusajoihin:

- Lentokoneet ja moottorit (lentokalusto) sekä lentokonesimulaattorit (muu kalusto) tasapoistoina:
 - Airbus A350-laivasto 20 vuodessa 10 %:n jäännösarvoon
 - Airbus A320 ja Embraer-laivasto 20 vuodessa 10 %:n jäännösarvoon
 - Airbus A330-laivasto 18 vuodessa 10 %:n jäännösarvoon
 - Potkuriturpiinikoneet (ATR-laivasto) 12 vuodessa 10 %:n jäännösarvoon
- Lentokoneiden raskashuollot, moottoreiden performanssihuollot ja käyttöaika rajoitteiset osat tasapoistoina huoltojakson aikana
- Lentokaluston korjauskiertoiset varaosat 15-20 vuodessa 10 %:n jäännösarvoon
- Rakennukset 10-50 vuodessa hankintahetkestä 10 %:n jäännösarvoon.
- Muut aineelliset hyödykkeet 3-15 vuodessa.
 - Menojäännöspoistomenetelmä, jota on käytetty aiemmin joidenkin rakennusten ja muiden aineellisten hyödykkeiden osalta, on muutettu vuoden 2017 aikana tasapoistomenetelmäksi. Muutoksella ei ollut tilikauden poistojen määrään merkittävää vaikutusta.
 - Hyödykkeiden jäännösarvot ja arvioidut taloudelliset pitoajat tarkistetaan jokaisena tilinpäätöspäivänä, ja jos ne eroavat merkittävästi aikaisemmista arvioista, poistoajkoja ja jäännösarvoja muutetaan vastaavasti.
 - Aineellisten hyödykkeiden luovutuksista ja käytöstä poistamisesta syntyvät voitot ja tappiot sisältyvät vertailukelpoisuuteen vaikuttaviin eriin.

Arvonalentuminen

Konserni arvioi jokaisena tilinpäätöspäivänä, onko viitteitä siitä, että jonkin omaisuuserän arvo on alentunut. Arvonalentumistappio kirjataan tulospaikatuksi siltä osin, kuin omaisuuserän kirjanpitoarvo ylittää siitä kerrytettävissä olevan rahamäärän.

Kerrytettävissä oleva määrä lasketaan rahavirtaa tuottaville yksiköille ja arvonalentumistappiota tarkastellaan rahavirtaa tuottavien yksikköjen tasolla. Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä myynnistä aiheutuville menoilla tai sitä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvo perustuu kyseisestä omaisuuserästä tai rahavirtaa tuottavasta yksiköstä saatavissa oleviin arvioituihin tuleviin diskontattuihin nettorahavirtoihin. **L**

Aineellisten hyödykkeiden arvonalentumistestaus

Rahavirtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä olevat rahamäärät on määritetty käyttöarvoon perustuvina laskelmina tai myyntihintoina myynnin kuluilla vähennettynä. Käyttöarvolaskelmien laatiminen edellyttää arvioiden käyttämistä. Arviot perustuvat budjetteihin ja ennusteisiin, joiden toteutumiseen saattaa liittyä epävarmuutta. Keskeiset epävarmuustekijät laskelmissa ovat USD/Euro sekä JPY/Euro -valuuttakurssit, yksikkötuotto, ennakoidut myyntivolyymit ja lentopetrolin hinta. **I**

I = Osion sisältö

L = Laadintaperiaatteet

I = Kriittiset tilinpäätösarviot

Aineelliset hyödykkeet 2017

Milj. euroa	Lentokalusto	Rakennukset ja maa-alueet	Muu kalusto	Ennakot	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2017	1 648,8	29,4	48,9	167,3	1 894,5
Lisäykset yritysostoista			0,4		0,4
Lisäykset	294,5	21,8	14,7	45,8	376,8
Vähennykset	-103,9		-3,0		-106,9
Lentokonehankintojen valuuttasuojaus				92,0	92,0
Siirrot erien välillä	127,1	38,0	6,7	-181,0	-9,2
Siirrot myytävänä olevista omaisuuseristä	6,3				6,3
Hankintameno 31.12.2017	1 973,0	89,2	67,6	124,1	2 253,9
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2017	-699,8	-4,2	-20,8	-3,1	-728,0
Vähennykset	16,4		1,9		18,3
Tilikauden poistot	-115,2	-1,6	-5,2		-122,1
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2017	-798,6	-5,9	-24,2	-3,1	-831,8
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	1 174,4	83,3	43,4	121,0	1 422,1

Lentokalustoon sisältyvien korjauskiertoisten varaosien kirjanpitoarvo on 19,0 miljoonaa euroa (16,4). Lisäksi Finnairin vaihto-omaisuuteen sisältyy kertakäyttöisiä lentokaluston varaosia 13,3 miljoonan euron arvosta (12,9). Lentokonehankintojen valuuttasuojauksesta on kerrottu liitteissä 3.5 Rahoitusriskien hallinta ja 3.8 Johdannaiset.

Aineelliset hyödykkeet 2016

Milj. euroa	Lentokalusto	Rakennukset ja maa-alueet	Muu kalusto	Ennakot	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	1 350,3	25,9	50,4	80,6	1 507,1
Lisäykset	395,9	3,6	5,7	187,2	592,4
Vähennykset	-119,2		-8,0	-0,5	-127,7
Lentokonehankintojen valuuttasuojaus				6,4	6,4
Siirrot erien välillä	94,8	-0,1	0,8	-106,4	-10,9
Siirrot myytävänä oleviin omaisuuseriin	-73,0				-73,0
Hankintameno 31.12.2016	1 648,8	29,4	48,9	167,3	1 894,4
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2016	-667,5	-3,3	-21,7	-3,1	-695,6
Vähennykset	29,2	-0,4	5,6		34,4
Tilikauden poistot	-94,6	-0,6	-4,9		-100,0
Poistot vertailukelpoisuuteen vaikuttavissa erissä	-2,3		0,1		-2,2
Siirrot erien välillä	-4,6	0,0	0,0		-4,6
Siirrot myytävänä oleviin omaisuuseriin	40,1				40,1
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2016	-699,8	-4,2	-20,8	-3,1	-728,0
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	949,0	25,1	28,0	164,2	1 166,5

Aktivoidut vieraan pääoman kulut

Milj. euroa	Lentokalusto		Ennakot		Yhteensä	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Kirjanpitoarvo 1.1.	5,4	1,0	7,3	6,1	12,7	7,1
Lisäykset			9,5	7,5	9,5	7,5
Vähennykset		-1,8	-3,0		-3,0	-1,8
Siirrot erien välillä	9,7	6,3	-9,7	-6,3		
Poistot	-0,4	-0,2			-0,4	-0,2
Kirjanpitoarvo 31.12.	14,6	5,4	4,0	7,3	18,7	12,7

Tilikaudella 2017 aktivoidiin aineellisiin hyödykkeisiin vieraan pääoman kuluja 9,5 miljoonaa euroa (7,5) liittyen Airbus A350 -investointiohjelmaan. Vähennys liittyy A350-lentokoneen myyntiin ja takaisinvuokraukseen. Finnair käyttää korkokustannuksen aktivoinnissa neljännesvuosittaista efektiivistä korkokantaa, joka vastaa investoinnin rahoittamiseen käytetyn lainan kustannuksia. Vuonna 2017 korkokannan keskiarvo oli 9,63 % (5,0 %). Korkeampi korko johtui pääosin ylimääraisistä rahoituskuluista, jotka liittyivät joukkovelkakirjan uudelleenrahoittamiseen.

Pantattu omaisuus ja muut aineellisiin hyödykkeisiin liittyvät rajoitukset

Finnairilla ei ole pantattua omaisuutta pankkilainojen vakuutena. Finnair on rahoittanut kolmen A350-lentokoneen hankinnan JOLCO-lainoilla (ks. 3.3 Rahoitusvelat) ja kolmen A330-lentokoneen rahoitusleasing-järjestelyillä, joissa juridinen omistusoikeus siirtyy Finnairille kun lainat on maksettu. Lisäksi lentokalustoon sisältyy neljä rahoitusleasing-lentokonetta, joissa sopimusten perusteella omistusoikeus ei siirry Finnairille vuokrasopimuksen päätyttyä (ks. 2.2 Vuokrasopimukset). Yhteensä näiden koneiden arvo tilinpäätöshetkellä oli 377,1 miljoonaa euroa (402,8).

Arvonalentumistestaus

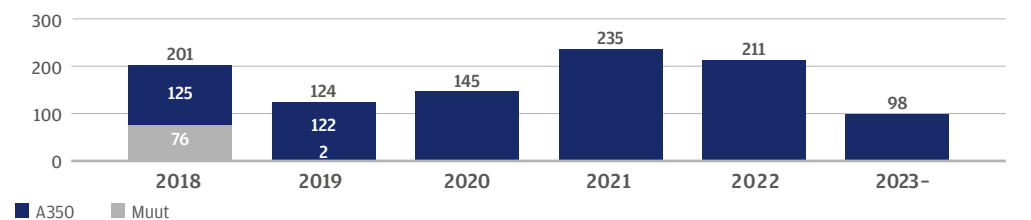
Lentokalustoon on tilinpäätöshetkellä tehty markkina-arvoon pohjautuva arvonalentumistestaus, jonka perusteella ei havaittu arvonalentumistarvetta. Markkina-arvoon perustuva testaus on herkkä EUR/USD-valuuttakurssin liikkeille ja dollarin heikentyessä lentokaluston markkina-arvo pienenee. Lentokaluston markkina-arvo olisi tasearvoa suurempi, vaikka dollari heikentyisi 10 prosenttia.

Investointisisitoumukset

Tilikauden lopussa investointisisitoumukset olivat yhteensä 1 013 miljoonaa euroa (1 601), ja luku sisältää lentokonetilaukset. Kokonaisvastuun määrä vaihtelee lentokoneen tilaamisen ja toimittamisen välisenä aikana pääasiassa EUR/USD-valuuttakurssin ja lentokoneiden ostosopimuksiin sisältyvien eskalaatioehtojen takia. Yhtiön lopullinen vastuu määräytyy jokaisen lentokoneen suhteen vasta toimitushetkellä.

Investointisisitoumukset

milj. euroa

2.2 Vuokrasopimukset

L Konserni vuokralleottajana

Aineellisia hyödykkeitä koskevat vuokrasopimukset, joissa konsernille siirtyy olennainen osa omistukselle ominaisista riskeistä ja eduista, luokitellaan rahoitusleasing-sopimuksiksi. Ne aktivoidaan taseeseen sopimuksen alkaessa varoiksi määrään, joka vastaa vuokrakohteen käypää arvoa tai tätä alemmaa vähimmäisvuokrien nykyarvoa. Vastaava määrä kirjataan rahoitusvelaksi taseen korollisiin velkoihin. Maksettavat leasing-vuokrat jaetaan korkokuluihin ja velan vähennykseen. Rahoitusleasing-sopimuksella vuokratut omaisuuserät poistetaan joko taloudellisenä vaikutusajana tai sitä lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa. Vuokrasopimukset, joissa olennainen osa omistukselle ominaisista riskeistä ja eduista jää vuokranantajalle, luokitellaan operatiivisiksi vuokrasopimuksiksi. Niiden vuokrat kirjataan tuloslaskelmaan kuluksi vuokra-ajan kuluessa lentokaluston lease-maksuihin (ei sisälly vertailukelpoiseen EBITDAR:iin) tai toimitilojen, ostoliikenteen, lentokonevuokrien miehistöineen ja tilapäisten lentokonevuokrien osalta muihin vuokriin.

Konserni vuokralleantajana

Konsernin ulkopuolelle vuokratut hyödykkeet käsitellään operatiivisina vuokrasopimuksina, kun omistukselle ominaiset riskit ja edut eivät ole olennaisilta osin siirtyneet vuokralleottajalle. Vuokralle annetut hyödykkeet sisältyvät taseen aineellisiin hyödykkeisiin ja niistä tehdään poistot taloudellisenä vaikutusajana. Poistoajat vastaavat omassa käytössä olevia hyödykkeitä. Eräät lentokoneiden vuokrasopimukset velvoittavat vuokralleottajaa maksamaan tietyn väliajoin huoltoreservejä kerryttämään varoja lentokoneiden huoltoja varten. Huoltoja varten saadut ennakkomaksut kirjataan velaksi, joka purkautuu, kun huollot toteutuvat. Tilavuokrat ja lentokoneiden vuokratuotot kirjataan tulosvaikutteisesti tasaerinä vuokra-ajan kuluessa liiketoiminnan muihin tuottoihin.

Myynti ja takaisinvuokraus

Jos myynti- ja takaisinvuokraussopimuksen tuloksena syntyy rahoitusleasing-sopimus, kirjanpitoarvon ja myyntihinnan välinen erotus kirjataan taseeseen ja tuloutetaan vuokra-ajan kuluessa. Jos myynti- ja takaisinvuokraussopimuksen tuloksena syntyy operatiivinen vuokrasopimus, kirjanpitoarvon ja myyntihinnan välinen erotus tuloutetaan välittömästi, kun myyntihinta perustuu käypään arvoon. Muussa tapauksessa myyntivoitto tai -tappio kirjataan taseeseen ja tuloutetaan vuokra-ajan kuluessa. **L**

L Kriittiset tilinpäätösarvot ja epävarmuustekijät

Konsernin vuokrasopimusten luokitteluinen rahoitusleasing-sopimuksiin ja operatiivisiin vuokrasopimuksiin edellyttää johdolta arviointia laadintaperiaatteiden valinnassa ja soveltamisessa. Ne tapaukset, joissa yhtiön johdon mukaan olennaiset riskit ja edut ovat yhteisillä, käsitellään rahoitusleasing-sopimuksina, muutoin operatiivisina vuokrasopimuksina. **L**

Rahoitusleasing-järjestelyt

Milj. euroa	Rakennukset	Lentokalusto	Muu kalusto	Yhteensä
Hankintameno		247,8	4,5	252,3
Lisäykset	13,5		1,1	14,6
Vähennykset			-2,0	-2,0
Kertyneet poistot	-0,7	-94,9	-1,6	-97,2
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	12,8	152,9	2,0	167,6
Hankintameno		197,2	8,5	205,7
Lisäykset		50,6	0,5	51,2
Vähennykset			-4,5	-4,5
Kertyneet poistot		-79,5	-2,1	-81,6
Kirjanpitoarvo 31.12.2016		168,4	2,3	170,7

Lisäys rakennusten ja muun kaluston rahoitusleasing-järjestelyiden arvossa johtuu Finnair Kitchenin liiketoimintahankinnassa tunnistetuista rahoitusleasing-sopimuksista.

Rahoitusleasing-velat

	Vähimmäisvuokrien kokonaismäärä		Tulevat rahoituskulut		Vähimmäisvuokrien nykyarvo	
Milj. euroa	2017	2016	2017	2016	2017	2016
alle vuoden	25,8	26,6	3,4	2,6	22,4	24,0
1-5 vuotta	92,0	97,2	9,1	6,3	82,9	90,9
yli 5 vuotta	24,7	25,9	4,4	1,1	20,4	24,8
Yhteensä	142,4	149,7	16,8	10,1	125,6	139,6

Rahoitusleasing-velat koostuvat pääosin kahdesta Airbus A320-, kahdesta Airbus A321- ja kolmesta Airbus A330 -lentokoneesta, joiden vähimmäisvuokrien kokonaismäärä on 117,7 miljoonaa euroa (147,3), tulevat rahoituskulut 6,8 miljoonaa euroa (10,0) ja vähimmäisvuokrien nykyarvo 110,9 miljoonaa euroa (137,3). Lisäksi velkaan sisältyy rakennusten ja maataluston rahoitusleasing-sopimuksia.

Muut vuokrajärjestelyt

Vähimmäisvuokrat ei-purettavissa olevista vuokrasopimuksista, konserni vuokralleottajana

	Lentokoneet		Toimitilat ja maa-alueet		Muu kalusto	
Milj. euroa	2017	2016	2017	2016	2017	2016
alle vuoden	146,6	125,6	23,0	22,4	6,8	5,7
1-5 vuotta	551,2	465,3	78,3	83,4	8,4	9,6
yli 5 vuotta	465,9	478,9	149,4	168,9		
Yhteensä	1 163,6	1 069,9	250,7	274,7	15,1	15,3

Konserni on vuokrannut lentokoneita, toimitiloja ja muuta käyttöomaisuutta ei-purettavissa olevilla vuokrasopimuksilla. Näissä sopimuksissa on eritasoisia uudistamis- ja muita indeksieitoja. Yhtiö on vuokrannut 32 lentokonetta erimittaisilla vuokrasopimuksilla.

Vähimmäisvuokrat ei-purettavissa olevista vuokrasopimuksista, konserni vuokralleantajana

	Lentokoneet		Toimitilat	
Milj. euroa	2017	2016	2017	2016
alle vuoden		43,1	3,0	5,2
1-5 vuotta		166,5	11,4	20,3
yli 5 vuotta		28,6	15,6	35,3
Yhteensä		238,2	30,1	60,8

Konserni on vuokrannut toimitiloja ei-purettavissa olevilla vuokrasopimuksilla. Näissä sopimuksissa on eritasoisia uudistamis- ja muita indeksieitoja. Vuokrasopimukset Norran operoimista 24 lentokoneesta tulivat konsernin sisäisiksi vuokrasopimuksiksi, kun Norra tuli kokonaan osaksi konsernia marraskuussa 2017.

L = Laadintaperiaatteet

I = Kriittiset tilinpäätösarvot

2.3 Aineettomat hyödykkeet

L Aineettomien hyödykkeiden kirjanpitoarvo perustuu poistoilla ja mahdollisilla arvonalentumisilla vähennettyyn hankintamenoon. **L**

Finnairin aineettoman omaisuuden arvo tilinpäätöshetkellä on 15,5 miljoonaa euroa (12,4), ja siitä kirjattiin poistoja ja arvonalentumisia tilikaudella 2017 yhteensä 7,1 miljoonaa euroa (3,8). Aineeton omaisuus koostuu lähinnä tietokoneohjelmista 12,5 miljoonaa euroa (9,4), ja ne poistetaan tasapoistoina 3–8 vuoden pitoaikana. Muu aineeton omaisuus sisältää lähinnä liittymismaksuja, eikä niistä tehdä poistoja. Aineettomaan omaisuuteen sisältyvän liikearvon määrä on 1,3 miljoonaa euroa (1,3), eikä siihen arvonalentumistestauksen perusteella kohdistu tilinpäätöshetkellä arvonalentamistarvetta.

3 Pääomarakenne ja rahoituskulut

3.1 Rahoitustuotot ja -kulut

i Pääomarakenne ja rahoituskulut -ryhmään on koottu rahoitusvaroihin ja -velkoihin, sekä omaan pääomaan liittyvien tulos- ja tase-erien liitetiedot, jotta kokonaiskuva konsernin rahoituksellisesta asemasta olisi paremmin hahmotettavissa. Liitetieto osakekohtaisesta tuloksesta on liitetty osaksi oman pääoman tietojä. **i**

L Korkotuotot ja -kulut

Korkotuotot ja -kulut kirjataan ajan kulumisen perusteella efektiivisen koron menetelmää käyttäen. Merkittävien investointien rahoittamisesta aiheutuvat korkokulut aktivoidaan osaksi omaisuuden hankintamenoa ja poistetaan taloudellisena pitoaikana.

Rahoitusvaroista kerrotaan tarkemmin liitteessä 3.2 ja korollisista veloista kerrotaan tarkemmin liitteessä 3.3. **L**

Milj. euroa	2017	2016
Nettotuotot tulosvaikutteisesti kirjattavista sijoitusinstrumenteista	-0,7	0,7
Muut korkotuotot	0,3	-0,1
Muut rahoitustuotot	0,1	0,4
Rahoitustuotot yhteensä	-0,3	1,0
Korkokulut jaksotettuun hankintamenoan arvostettavista rahoitusveloista	-6,6	-4,8
Rahoitusleasing-korot	-3,3	-1,6
Kurssivoitot ja tappiot	0,1	-2,0
Muut rahoituskulut	-3,5	-3,1
Koronvaihtosopimukset käyvän arvon suojaukset	-3,0	3,6
Suojatusta korkoriskistä johtuva käypää arvoa koskeva oikaisu joukkovelkakirjan kirjanpitoarvoon	3,0	-3,6
Rahoituskulut yhteensä	-13,4	-11,5
Rahoituskulut, netto	-13,6	-10,5

Konsernin suojauslaskennan tehokkuustestauksessa todettiin, että sekä rahavirran että käyvän arvon suojaus on tehokasta. Näin ollen rahoituseriin ei sisälly tehottomuutta 2017 eikä myöskään vertailuvuonna 2016. Rahoitustuottoihin ja -kuluihin sisältyy käyvän arvon suojausinstrumenteista ja suojattavasta riskistä johtuvista suojauskohteista yhtäläinen määrä voittoja ja tappioita. Vuoden 2017 muihin rahoituskuluihin sisältyy 1,8 miljoonan euron tuotto, joka liittyy vuonna 2014 alaskirjatun Nordic Regional Airlines -yhtiölle annetun lainan takaisinmaksuun.

Vuoden 2017 rahoituskuluihin kirjatut kurssivoitot ja tappiot koostuvat 12 miljoonan euron realisoituneista nettokurssitappiosta ja 12,1 miljoonan euron realisoitumattomista nettokurssivoitosta. Tilikaudella 2017 on aktivoitu A350-investointiohjelmaan liittyen yhteensä 9,5 miljoonaa euroa korkokuluja (7,5). Korkojen aktivoinnista on kerrottu liitetiedossa 2.1 Aineelliset hyödykkeet.

Muut rahoituskulut sisältävät muun muassa syndikoituun luottolimiittiin ja takauksiin liittyviä kuluja sekä veroihin liittyvät viivästysseuraamukset ja veronkorotukset.

i = Osion sisältö

L = Laadintaperiaatteet

3.2 Rahoitusvarat

L Rahoitusvarat

Konsernissa rahoitusvarat on luokiteltu IFRS 9 Rahoitusinstrumentit -standardin mukaisesti seuraaviin ryhmiin: jaksotettu hankintameno ja käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Luokittelu tapahtuu liiketoimintamallin tavoitteen sekä sijoitusten sopimusperusteisten rahavirtojen perusteella tai soveltamalla käyvän arvon vaihtoehtoa alkuperäisen hankinnan yhteydessä. Kaikki rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan kaupantekopäivänä.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat sisältävät varat kuten velkakirjasijoitukset ja rahamarkkinarahastot. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät varat on hankittu pääasiallisesti voiton saamiseksi lyhyen aikavälin markkinahintojen muutoksista. Kaikki ne johdannaiset, jotka eivät täytä suojauslaskennan soveltamisen edellytyksiä, luokitellaan kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi ja arvostetaan jokaisessa tilinpäätöksessä käypään arvoon. Käyvän arvon muutoksista johtuvat sekä realisoitumattomat että realisoituneet voitot ja tappiot kirjataan sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät sekä 12 kuukauden sisällä erääntyvät rahoitusvarat sisältyvät lyhytaikaisiin varoihin.

Noteeraamattomat osakkeet arvostetaan Finnair-konsernissa hankintahintaan luotettavan käyvän arvon puuttuessa.

Rahoitusvaroina olevat velkakirjasijoitukset, kuten yritystodistukset ja talletukset, arvostetaan jaksotettuun hankintameno, mutta vain silloin kun liiketoimintamallin tavoitteena on pitää nämä sijoitukset ja kerätä kaikki sopimukseen perustuvat rahavirrat ja kun instrumentin sopimukseen perustuvat rahavirrat koostuvat yksinomaan pääoman ja koron maksusta. Jaksotettuun hankintameno arvostettavat rahoitusvarat sisältävät myyntisaamisia, siirtosaamisia ja lentokonevuokrien takuutalletuksia. Lyhytaikaisten myyntisaamisten ja muiden saamisten luonteesta johtuen niiden kirjanpitoarvon oletetaan olevan sama kuin käypä arvo.

Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun konserni on menettänyt sopimusperusteisen oikeuden rahavirtoihin tai kun se on siirtänyt merkittäviä osin riskit ja tuotot konsernin ulkopuolelle.

Rahoitusvarojen arvonalentuminen

Konsernin luottotappiovarauksen arvioiminen perustuu myyntisaamisten koko voimassaolajalta odotettavissa oleviin luottotappioihin IFRS 9-standardin mukaisesti. Finnair on päättänyt soveltaa myyntisaamisten luottoriskin kirjaamiseen yksinkertaistettua varausmatriisia, koska myyntisaamisiin ei sisälly merkittävää rahoituskomponenttia. Näin ollen luottotappiovarauksen arvioiminen perustuu koko voimassaolajalta odotettavissa oleviin luottotappioihin. Odotettuihin luottotappioihin perustuva malli on ennakoiava, ja odotettu tappio-osuus perustuu historiallisten tappioiden määriin. Koko voimassaolajalta odotettavissa olevat luottotappiot lasketaan kertomalla maksattomien myyntisaamisten bruttomääräinen kirjanpitoarvo odotetulla tappio-osuudella jokaisella ikäluokassa. Odotettavissa olevien luottotappioiden muutokset kirjataan tulosvaikutteisesti. Myyntisaamisten odotetuista luottotappiosta on kerrottu liitetiedossa 1.2.3 Myynti- ja muut saamiset.

Arvonalentumismallilla ei ole vaikutusta muihin rahoitusvaroihin, kuten velkakirjasijoituksiin ja rahamarkkinarahastoihin, sillä ne arvostetaan IFRS 9:n mukaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti, jolloin odotetut luottotappiot on jo otettu huomioon. Jaksotettuun hankintameno arvostettuja rahoitusinstrumentteja Finnair seuraa aktiivisesti ja kirjaa kriteerien toteutuessa arvonalentumista tulosvaikutteisesti.

Rahavarat

Taseen rahavarat koostuvat käteisvaroista ja lyhytaikaisista pankkitalletuksista, joiden maturiteetti on alle kolme kuukautta. Ulkomaanrahan määräiset erät on muunnettu euroiksi käyttäen tilinpäätöspäivän keskipäätöskurssia. **L**

3.2.1 Muut lyhytaikaiset rahoitusvarat

Milj. euroa	2017	2016
Yritys- ja sijoitustodistukset ja joukkovelkakirjalainat	98,0	261,2
Lyhyen koron rahastot	735,0	466,6
Yhteensä	833,0	727,9
Vastapuolien luottoluokittelu		
Parempi kuin A	0,0	22,6
A	23,0	79,9
BBB	24,5	83,5
BB	0,0	2,0
B	2,0	0,0
Luottoluokittelemattomat	783,5	539,9
Yhteensä	833,0	727,9

Tilinpäätöshetkellä sijoitukset luottoluokittelemattomiin instrumentteihin sisälsivät pääosin sijoitukset rahamarkkinarahastoihin (EUR 735 milj.).

Konsernin rahavarojen sijoittamisesta ja rahoituspolitiikasta kerrotaan tarkemmin liitteessä 3.5 Rahoitusriskien hallinta. Rahavarojen käyvät arvot ja IFRS-luokittelu on esitetty liitetiedossa 3.6 Rahavarojen- ja velkojen luokittelu.

3.2.2 Rahavarat

Milj. euroa	2017	2016
Käteinen raha ja pankkitalletukset	150,2	60,0
Talletukset, alle 3 kuukauden päästä erääntyvät	0,0	9,4
Yhteensä	150,2	69,4

Rahavarat sisältävät käteisvarat ja tarvittaessa nostettavia pankkitalletuksia. Valuuttamääräiset erät ja pankkitalletukset on arvostettu tilinpäätöspäivän keskipäätöskurssiin. Rahavirtalaskelman liitetiedoissa on esitetty rahavarojen täsmäytys taseen lukuihin.

3.3 Rahoitusvelat

Rahoitusvelat

Konsernin rahoitusvelat luokitellaan kahteen eriin luokkaan: jaksetettuun hankintamenoon ja käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Rahoitusvelat merkitään alun perin kirjanpitoon saadun vastikkeen perusteella käypään arvoon. Transaktiokulut on sisällytetty rahoitusvelkojen alkuperäiseen kirjanpitoarvoon. Myöhemmin kaikki rahoitusvelat, lukuun ottamatta johdannaisvelkoja, arvostetaan efektiivisen koron menetelmällä jaksetettuun hankintamenoon. Rahoitusvelkoja sisältyy pitkä- ja lyhytaikaisiin velkoihin, ja ne voivat olla korollisia tai korottomia. Lainoista esitetään lyhytaikaisissa veloissa alle 12 kuukauden päästä maksettavaksi erääntyvät lainat. Valuuttamääräiset lainat arvostetaan tilinpäätöspäivän keskikurssiin ja kurssierot kirjataan rahoituseriin.

Ostovelat kirjataan alun perin käypään arvoon ja myöhemmin ne arvostetaan jaksetettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmällä.

Rahoitusvelat kirjataan pois taseesta, kun yhtiö on täyttänyt sopimusperusteisen veloitteensa. **L**

Pitkäaikaiset velat

Milj. euroa	2017	2016
JOLCO-lainat	283,6	346,2
Joukkovelkakirjalainat	199,3	153,4
Rahoitusleasing-velat	103,3	117,6
Korolliset velat yhteensä	586,2	617,3
Korottomat velat	1,1	4,9
Yhteensä	587,3	622,2

Korottomat velat sisältävät pääosin muille lentoyhtiöille vuokrattujen lentokoneiden vuokra- ja huoltovaroauksia.

Lyhytaikaiset korolliset velat

Milj. euroa	2017	2016
JOLCO-lainat	36,4	70,8
Joukkovelkakirjalainat	65,6	0,0
Rahoitusleasing-velat	22,4	22,0
Muut lainat	8,0	7,7
Yhteensä	132,4	100,4

JOLCO-lainat sisältävät kolmen A350-koneen hankintaa varten nostetut JOLCO-lainat (Japanese Operating lease with call option) sekä korollisen lainan E190-koneelle, jonka osto-optio on allekirjoitettu. Finnairin kirjanpidossa JOLCO-rahoitus käsitellään lainana ja kone omistettuna.

	Lyhytaikaiset lainat	Pitkäaikaiset lainat	Lyhytaikaiset rahoitusleasing-velat	Pitkäaikaiset rahoitusleasing-velat	Yhteensä
Rahoitukseen liittyvät bruttovelat 1.1.2017	78,5	499,6	22,0	117,6	717,7
Rahavirrat	0,3	90,6	-0,5	-21,2	69,3
Hankinnat	15,9	0,0	1,6	13,0	30,4
Luovutukset	-44,0	0,0	-0,9	0,0	-44,9
Valuuttakurssioikaisu	-4,1	-41,5	0,0	-5,6	-51,3
Siirto lyhytaikaisiin velkoihin	62,8	-62,8	0,2	-0,2	0,0
Muut muutokset, joihin ei liity maksua	0,7	-3,0	0,0	-0,3	-2,7
Rahoitukseen liittyvät bruttovelat 31.12.2017	110,0	482,9	22,4	103,3	718,6

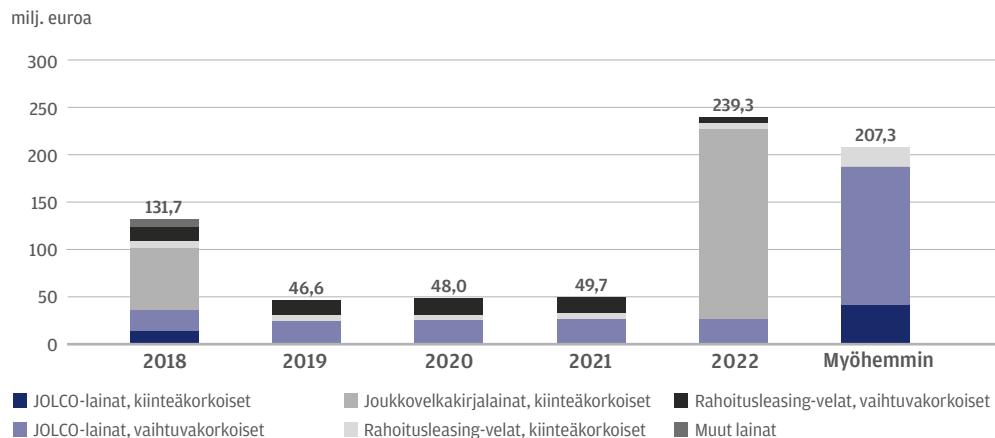
Rahoitusvelkojen erääntymisajat 31.12.2017 milj. euroa	2018	2019	2020	2021	2022	Myöhemmin	Yhteensä
JOLCO-lainat, kiinteäkorkoiset	13,2	0,0	0,0	0,0	0,0	40,7	53,9
JOLCO-lainat, vaihtuvakorkoiset	23,2	24,0	24,8	25,6	26,5	146,3	270,3
Joukkovelkakirjalainat, kiinteäkorkoiset	64,9	0,0	0,0	0,0	200,0	0,0	264,9
Rahoitusleasing-velat, kiinteäkorkoiset	6,8	6,4	6,3	6,4	6,7	20,4	53,1
Rahoitusleasing-velat, vaihtuvakorkoiset	15,5	16,2	16,9	17,7	6,1	0,0	72,6
Muut lainat	8,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,0
Korolliset rahoitusvelat yhteensä	131,7	46,6	48,0	49,7	239,3	207,3	722,8
Maksut valuuttajohdannaisista	717,9	340,9	0,0	0,0	0,0	0,0	1 058,9
Saamiset valuuttajohdannaisista	-695,7	-330,3	0,0	0,0	0,0	0,0	-1 026,0
Hyödykejohdannaiset	-51,0	-11,7	0,0	0,0	0,0	0,0	-62,7
Maksut korkojohdannaisista	18,8	95,5	13,3	130,5	0,0	0,0	258,1
Saamiset korkojohdannaisista	-18,0	-87,2	-12,5	-122,5	0,0	0,0	-240,2
Osakejohdannaiset	0,0	-11,3	0,0	0,0	0,0	0,0	-11,3
Ostovelat ja muut velat	878,7	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	879,8
Sopimuksiin perustuvat korkomaksut	20,0	15,4	14,2	13,0	11,7	24,1	98,4
Yhteensä	1 002,4	59,2	63,1	70,7	251,0	231,4	1 677,7

Rahoitusvelkojen erääntymisajat 31.12.2016 milj. euroa	2017	2018	2019	2020	2021	Myöhemmin	Yhteensä
JOLCO-lainat, kiinteäkorkoiset	29,7	0,0	0,0	0,0	0,0	44,5	74,2
JOLCO-lainat, vaihtuvakorkoiset	41,1	26,2	27,0	27,9	28,9	191,8	342,9
Joukkovelkakirjalainat, kiinteäkorkoiset	0,0	150,0	0,0	0,0	0,0	0,0	150,0
Rahoitusleasing-velat, kiinteäkorkoiset	7,1	7,9	6,2	6,1	6,2	18,8	52,1
Rahoitusleasing-velat, vaihtuvakorkoiset	14,9	15,5	16,2	16,9	17,7	6,1	87,4
Muut lainat	7,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,7
Korolliset rahoitusvelat yhteensä	100,4	199,6	49,4	51,0	52,7	261,2	714,3
Maksut valuuttajohdannaisista	867,5	285,7	0,0	0,0	0,0	0,0	1 153,2
Saamiset valuuttajohdannaisista	-966,2	-295,9	0,0	0,0	0,0	0,0	-1 262,2
Hyödykejohdannaiset	-16,7	-11,6	-0,1	0,0	0,0	0,0	-28,4
Korkojohdannaiset	0,0	-3,6	-3,4	0,0	-12,8	0,0	-19,8
Osakejohdannaiset	0,0	0,0	-1,6	0,0	0,0	0,0	-1,6
Ostovelat ja muut velat	773,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	773,5
Sopimuksiin perustuvat korkomaksut	17,6	16,0	9,2	7,6	6,6	25,9	82,8
Yhteensä	776,1	190,1	53,5	58,5	46,6	287,0	1 411,9

Konsernin vaihtuvakorkoiset lainat on sidottu 3 kuukauden viitekorkoihin, ja vaihtuvakorkoiset rahoitusleasing-sopimukset on sidottu 6 kuukauden viitekorkoihin. Vuonna 2018 erääntyvä joukkovelkakirjalaina ei sisällä koronvaihtosopimuksen 0,7 miljoonan käyvän arvon kirjausta. Lisäksi vuosina 2018 ja 2022 erääntyvät joukkovelkakirjalainat eivät sisällä 0,4 ja 0,7 miljoonan euron kulujaksotusta, joka on maksettu vuosina 2013 ja 2017. Näin ollen korolliset rahoitusvelat poikkeavat tasearvosta yhteensä koronvaihtosopimuksen käyvän arvon kirjauksen ja kulujaksotuksen verran.

Rahoitusleasing-velkojen vähimmäisvuokrien kokonaismäärät, nykyarvot ja diskonttomäärät on esitetty liitetiedossa 2.2 Vuokrasopimukset.

Rahoitusvelkojen erääntymisajat

Korolliset velat jakaantuvat valuutoittain seuraavasti:

Milj. euroa	2017	2016
EUR	356,7	249,5
USD	290,5	383,7
JPY	71,4	84,5
	718,6	717,7

Korollisten velkojen efektiivisten korkokantojen painotettu keskiarvo oli 2,0 % (2,7 %).

Korollisten velkojen koronmääräytymisjakso

	2017	2016
Enintään 6 kuukautta	50,0 %	93,7 %
6-12 kuukautta	9,0 %	2,2 %
1-5 vuotta	28,0 %	0,0 %
Yli 5 vuotta	13,0 %	4,1 %
Yhteensä	100,0 %	100,0 %

Pidemmän koronmääräytymisjakson lainojen osuus on kasvanut pääosin vuonna 2017 liikkeeseen lasketun kiinteäkorkoisen, vuonna 2022 erääntyvän joukkovelkakirjalainan vuoksi.

3.4 Vastuusitoumukset

Milj. euroa	2017	2016
Vakuudet samaan konserniin kuuluvien yritysten puolesta, takaukset	71,0	69,0
Yhteensä	71,0	69,0

3.5 Rahoitusriskien hallinta

Rahoitusriskien hallinnan periaatteet

Finnair-konsernin liiketoiminnan luonne altistaa yhtiön useille rahoitusriskeille: valuutta-, korko-, luotto- ja likviditeettiriskeille sekä hyödykkeiden hintariskeille. Konsernin politiikkana on rajata näiden riskien aiheuttamaa epävarmuutta kassavirtaan, tulokseen, taaseeseen ja omaan pääomaan.

Rahoitusriskien hallinta perustuu rahoitusriskien ohjausryhmän valmistamaan ja hallituksen hyväksymään rahoituspolitiikkaan, jossa määritellään kullekin eri riskityypille sallitut minimi- ja maksimitasot. Rahoituspolitiikan ja riskienhallinnan käytännön toteutus on keskitetty emoyhtiön rahoitusosastolle.

Valuutta-, korko- ja lentopetrolipositoiden sekä sähkön hintariskien hallinnassa yhtiö käyttää rahoituspolitiikan määrittelemissä rajoissa seuraavia johdannaisinstrumentteja: terminejä, swappeja ja optioita. Johdannaiset määritellään niiden tekoehdellällä erittäin todennäköisten kassavirtojen suojauksiksi (rahavirtasuojaus), sitovien ostosopimusten suojauksiksi (kiinteäehtoisen sitoumuksen käyvän arvon suojaus) tai taloudelliseksi johdannaisiksi, jotka eivät ole suojauslaskennan piirissä (taloudellinen suojaus). Finnair-konsernissa toteutetaan tulevan kassavirran suojauksena (rahavirtasuojaus) erittäin todennäköisten, ennustettujen valuuttamääräisten myyntien ja kulujen valuuttasuojauksena, leasemaksujen valuuttasuojauksena, lentopetrolin hinta- ja valuuttariskien suojauksena sekä sähkön hintariskien suojauksena IFRS 9 -suojauslaskennan periaatteiden mukaisesti. Käyvän arvon suojauksena toteutetaan korkosuojauksena liikkeelle lasketulle joukkovelkakirjalainalle sekä kiinteäehtoisen sitoumuksen käyvän arvon suojauksena lentokoneinvestointien valuuttasuojauksena.

Lentotoiminnan polttoaineiden hintariski

Polttoaineen hintariski tarkoittaa sitä kassavirran ja tuloksen epävarmuutta, joka aiheutuu polttoaineen hintavaihtelusta.

Lentopetrolin hintariskin hallinnassa Finnair käyttää lentopetrolitermiinejä ja optioita. Lentopetrolijohdannaisten kohde-etutena käytetään Jet Fuel CIF Cargoes NWE -indeksiä, sillä yli 60 prosenttia Finnairin polttoaineen ostosopimuksista pohjautuu kyseiseen hintaindeksiin.

Finnair noudattaa lentopetrolisuojausissaan aikahajauttamisen periaatetta. Rahoituspolitiikan mukainen suojaushorisontti on kaksi vuotta. Rahoituspolitiikan mukaan suojauksia tulee lisätä kunkin vuosineljänneksen aikana siten, että suojausaste on lähimältä puolelta vuodelta yli 60 prosenttia ja laskee tästä eteenpäin periodikohtaisesti. Suojauksien jaksottamisella periodikohtainen petrolikulu ei hintojen laskiessa ole yhtä alhainen kuin spot-pohjainen hinta, mutta toisaalta spot-hintojen noustessa petrolikulu nousee hitaammin.

Polttoainesuojaukset käsitellään kirjanpidossa rahavirran suojauksena IFRS 9 -suojauslaskennan periaatteiden mukaisesti. IFRS 9 mukaan rahavirran suojaukseksi määritellyn johdannaisten käyvän arvon muutokset kirjataan suoraan omaan pääomaan sisältyvään käyvän arvon rahastoon. Omaan pääomaan kirjattu käyvän arvon muutos puretaan tulokseen samaan aikaan suojattavan erän kanssa. Vuoden 2017 aikana Finnair on suojannut polttoaineriskin kokonaan erottamatta sen riskikomponentteja, esimerkiksi raakaöljyn hintariskiä.

Suojatessaan polttoainehinnan riskiä Finnair määrittää polttoainekulutuksen suojatuiksi eriksi kerroksittain. Kerroksilla tarkoitetaan eri vertailuhintojen mukaan laskettua polttoainekulutusta. Ensimmäinen kerros sisältää Jet Fuel CIF Cargoes NWE-indeksin mukaan laskettuja polttoaineistoja, ja muut kerrokset sisältävät muiden indeksien mukaan (etenkin Cargoes FOB Singapore) laskettuja polttoainekuluja. Kaikkien polttoainejohdannaisten kohde-etutena käytetään Jet Fuel CIF Cargoes NWE-indeksiä, ja nämä määritellään korrelaatio-suojiksi, kun suojaudutaan eri indeksien mukaan määräytyvien polttoaineistojen hinnanheilahtelulta. Tämä voi aiheuttaa suojauksen tehottomuutta, jos Jet Fuel CIF Cargoes NWE-indeksin ja polttoainekulutuksen vertailuhinnan välinen korrelaatio ei riitä kumoamaan suojausinstrumentin ja suojauskohteen käypien arvojen muutosta. Ylisuojauksen tai riittämättömän korrelaation aiheuttama tehottomuus kirjataan Johdannaisten käyvän arvon muutokset ja lentokaluston huoltojen valuuttakurssimuutokset -erään.

Nimellismäärän ajoitus ja suojattu hinta 31.12.2017	Suojattu hinta \$/tonni	Nimellismäärä (tonnit)	Erääntymisaika	
			Vuoden aikana	1-2 vuotta
Jet Fuel CIF Cargoes NWE -indeksin mukaan laskettu polttoainekulutus	535,9	962 407	736 407	226 000
Cargoes FOB Singapore -indeksin mukaan laskettu polttoainekulutus	535,8	64 593	64 593	
Erittäin todennäköisiä polttoaineistoja suojaavien instrumenttien suojattu keskihinta lasketaan ottamalla mukaan ainoastaan suojaava, eli ostettu, instrumentti optioiden kaulusrakenteista. Kyseisellä menetelmällä laskettu suojattu hinta edustaa siis konsernin kannalta huonointa toteumaa. Paras mahdollinen suojattu hinta lasketaan ottamalla mukaan ainoastaan optioiden kaulusrakenteen myyty instrumentti. NWE-kulutuksessa se on 528,8 Yhdysvaltain dollaria tonnilta ja SING-kulutuksessa 519,2 dollaria. Suojauslaskennan ulkopuoliset optiot eivät ole mukana kummassakaan laskelmassa.				

Finnair oli tilinpäätöshetkellä suojannut 74 prosenttia polttoaineistoistaan vuoden 2018 ensimmäiseltä kuudelta kuukaudelta ja 53 prosenttia toiselta vuosipuoliskolta. Tilikaudella 2017 lentotoiminnan polttoaineiden osuus suhteessa konsernin liikevaihtoon oli noin viidennes. Tilinpäätöshetkellä ennuste vuodelle 2018 on noin viidennes. Tilinpäätöshetkellä lentopetrolin markkinahinnan 10 prosentin nousu lisää - ilman suojaustoimintaa reittiliikenteen ennustetuilla lentomääriillä laskettua - vuositista petrolikulua arviolta 54 miljoonaa euroa. Tilinpäätöshetkellä - suojaukset huomioon ottaen - petrolin 10 prosentin nousu alentaa toiminnallista liikevoittoa noin 21 miljoonaa euroa. Vuodenvaihteen positio kuvaa hyvin vuoden keskimääräistä tilannetta vallitsevassa hintaympäristössä.

Valuutariski

Valuutariski tarkoittaa sitä kassavirran, tuloksen ja taseen epävarmuutta, joka aiheutuu valuuttakurssimuutoksista.

Finnair-konsernin valuutariski syntyy lähinnä polttoaineistoista, lentokoneistoista ja myynneistä, lentokoneiden leasing-maksuista, lentokoneiden huoltomaksuista, yllentomaksuista sekä valuuttamääräisestä liikevaihdosta. Konsernin liikevaihdosta noin 55 prosenttia kertyy euroina. Tärkeimmät muut ulkomaiset liikevaihtovaluutat ovat Japanin jeni (10 prosenttia liikevaihdosta), Kiinan yuan (7 prosenttia), Ruotsin kruunu (4 prosenttia) ja Yhdysvaltain dollari (4 prosenttia). Vieraiden valuuttojen osuus konser-

nin operatiivisista kustannuksista on noin puolet. Tärkein ostovaluutta on Yhdysvaltain dollari, jonka osuus on vajaa 40 prosenttia kaikista operatiivisista kuluista. Merkittäviä dollarikulueriä ovat lentokoneiden leasing-maksut ja polttoainekulut. Suurimmat investoinnit, lentokoneiden ja niiden varaosien hankinta, tapahtuvat pääosin Yhdysvaltain dollareissa.

Rahoituspolitiikka jakaa valuuttaposition kolmeen osaan: ennustettuun kassavirtaan, tase- ja investointiposition.

Kassavirtaposition muodostuu pääasiassa dollarimääräisistä kuluista ja useissa eri valuutoissa tapahtuvista myyntituloista. Ennustetut polttoaineistot, lentokaluston huoltokulut ja liikennöimismaksut muodostavat samankaltaisten suojauskohteiden ryhmän, joka suojataan samalla suojausinstrumentilla. Kassavirran suojaamisen tarkoitus on vähentää kurssivaihteluiden aiheuttamaa volatiliiteettiä kassavirrassa ja operatiivisessa tuloksessa. Tämä toteutetaan suojaamalla porrastetusti kahta suurinta valuuttaa sekä hyödyntämällä monien valuuttojen portfolion hajautushyötyä. Suojaussopimukset ajoitetaan erääntymään samaan aikaan operatiivisten kulujen rahavirrat toteutuvat. Suojauslimitit on asetettu vain kahdelle suurimmalle valuuttariskilähteelle eli Japanin jenille (JPY) ja Yhdysvaltain dollarin korille (USD-kori, joka sisältää Yhdysvaltain ja Hong Kongin dollarit sekä Kiinan yuan). Näiden kahden suojaushorisontti on kaksi vuotta, ja se on jaettu neljään kuuden kuukauden periodiin. Aikahajauttamisen hyödyntämiseksi lähimmän kuuden kuukauden minimisuojausaste on 60 prosenttia ja se laskee aina viimeisen kuuden kuukauden periodin nollaan prosenttiin. Myös pienempiä valuuttavirtoja voidaan suojata, vaikka politiikka ei sitä vaadi. Tässä tapauksessa sovelletaan myös osittain porrastettua suojausstrategiaa, mutta suojilla ei ole minimisuojausastetta.

Investointiposition kuuluvat seuraavien neljän vuoden aikana toteutettavat valuuttamääräiset lentokoneinvestoinnit, joista on allekirjoitettu sitova hankintasopimus, sekä sovitut myynti- ja takaisinvuokraustransaktiot. Rahoituspolitiikan mukaan Finnair suojaa 50-100% nettoinvestoinneista. Tulevat lentokoneinvestoinnin suojaukset toteutetaan IFRS 9 sitovan ostosopimuksen käyvän arvon suojauksena.

Tasepositio muodostuu valuuttamääräisistä rahoitusvaroista ja -veloista sekä muista valuuttamääräisistä tase-eristä kuten varaukset, myyntisaamiset, ostoovelat ja myytävänä olevista omaisuuseristä. Finnair-konserni suojaa 75 - 100% 10 miljoonaa euroa ylittävistä valuuttamääräisistä rahoitusvarojen ja rahoitusvelkojen nettopositiosta.

Ennustetuista liiketoiminnan nettokassavirroista Finnair oli tilinpäätöshetkellä suojannut 67 prosenttia USD-korista ja 66 prosenttia Japanin jenistä seuraavalle 12 kuukaudelle sekä 23 prosenttia USD-korista ja 18 prosenttia Japanin jenistä vuodelle 2019. Tilinpäätöshetkellä - ilman suojaustoimintaa - dollarin 10 prosentin vahvistuminen suhteessa euroon vaikuttaa negatiivisesti 24 kuukauden tulokseen noin 125 miljoonaa euroa ja jenin 10 prosentin heikentyminen suhteessa euroon vaikuttaa negatiivisesti noin 39 miljoonaa euroa. Tilinpäätöshetkellä - suojaukset huomioon ottaen - dollarin 10 prosentin vahvistuminen heikentää tulosta noin 75 miljoonaa euroa ja jenin 10 prosentin heikentyminen huonontaa tulosta noin 24 miljoonalla eurolla. Edellä mainituissa luvuissa dollaririskiön on sisällytetty myyntivaluuttoina olennaiset Kiinan yuan ja Hongkongin dollari, joiden historiallinen korrelaatio dollarin kanssa on erittäin korkea. Tilinpäätöshetken tilanne kuvaa hyvin vuoden keskimääräistä tilannetta.

Nimellismäärän ajoitus Milj. euroa 31.12.2017	Erääntymisaika		
	Nimellismäärä (brutto)	Vuoden aikana	1-2 vuotta
USD	1 320,9	694,8	491,2
JPY	349,4	285,0	64,4

Valuutan- ja koronvaihtosopimukset on otettu mukaan nimellismäärän laskelmaan.

Tuloksen valuuttariski Milj. euroa 31.12.2017	JPY	USD-kori
Ennustetut liiketoiminnan nettokassavirrat, 24kk	386,6	-1 245,6
Liiketoiminnan nettokassavirtojen suojat, 24kk	-161,1	535,0
Suojausinstrumenttien painotettu keskipitkin suhteessa euroon	129,3	1,14
Liiketoiminnan rahavirtojen valuuttariskit suojauksen jälkeen, 24KK	225,5	-710,6

Erittäin todennäköisiä ennustettuja myyntejä ja ostoja suojaavien instrumenttien suojattu keskipitkin lasketaan ottamalla mukaan ainoastaan suojaava eli ostettu instrumentti optioiden kaulusrakenteesta. Kyseisellä menetelmällä laskettu suojattu hinta edustaa siis konsernin kannalta huonointa toteumaa. Paras mahdollinen suojattu kurssi, joka lasketaan ottamalla mukaan ainoastaan optioiden kaulusrakenteen myyty instrumentti, on Yhdysvaltain dollarille 1,16 ja Japanin jenille 119,9.

Taseen valuuttariski Milj. euroa 31.12.2017	JPY	USD
Nettotasepositio	-65,7	-318,3
Nettotaseposition suojat	71,8	170,5
Suojausinstrumenttien painotettu keskimääräinen suhteessa euroon	134,4	1,13
Taseposition valuuttariskit suojauksen jälkeen	6,1	-147,8

Investointiposition valuuttariski Milj. euroa 31.12.2017		USD
Nettoinvestointipositio		-625,8
Nettoinvestointiposition suojat		316,2
Suojausinstrumenttien painotettu keskimääräinen suhteessa euroon		1,17
Investointiposition valuuttariskit suojauksen jälkeen		-309,6

Tuloksen valuuttariski Milj. euroa 31.12.2016	JPY	USD-kori
Ennustetut liiketoiminnan nettokassavirrat, 24kk	391,5	-1 201,5
Liiketoiminnan nettokassavirtojen suojat, 24kk	-182,7	603,1
Liiketoiminnan rahavirtojen valuuttariskit suojauksen jälkeen, 24kk	208,8	-598,4

Taseen valuuttariski Milj. euroa 31.12.2016	JPY	USD
Nettotasepositio	-80,9	-359,4
Nettotaseposition suojat	83,9	193,4
Taseposition valuuttariskit suojauksen jälkeen	3,0	-166,0

Investointiposition valuuttariski Milj. euroa 31.12.2016		USD
Nettoinvestointipositio		-662,2
Nettoinvestointiposition suojat		377,1
Investointiposition valuuttariskit suojauksen jälkeen		-285,1

Korkoriski

Korkoriski tarkoittaa sitä kassavirran, tuloksen ja taseen epävarmuutta, joka aiheutuu korkojen muutoksesta.

Finnair-konsernissa korkoriskin mittarina käytetään korkosidonnaisuusajaa. Korkosidonnaisuusajan muokkaamiseksi käytetään tarvittaessa korkojohdannaisia. Rahoituspolitiikan mukaisesti sijoitussalkun korkosidonnaisuusajan mandaatti on 0–12 kuukautta ja korollisten velkojen 0–24 kuukautta. Tilinpäätöshetkellä sijoitussalkun korkosidonnaisuusajaa oli noin 3 kuukautta ja korollisten velkojen ja korkojohdannaisten noin 24 kuukautta. Tilinpäätöshetkellä korkojen yhden prosenttiyksikön nousu lisää vuotuisista sijoitussalkun korkotuottoa noin 7,3 miljoonaa euroa ja lainasalkun korkokulua noin 3,1 miljoonaa euroa. Tilinpäätöshetken tilanne kuvaa hyvin vuoden keskimääräistä tilannetta.

Kiinteäkorkoiset lainat altistavat konsernin käyvän arvon korkoriskille. Konsernissa sovelletaan käyvän arvon suojauslaskentaa elokuussa 2013 liikkeeseen lasketun 150 miljoonan euron kiinteäkorkoisen joukkovelkakirjalainan käyvän arvon korkoriskiltä suojautumiseen.

Tulevat lentokoneiden leasing-sopimukset altistavat yhtiön korkoriskille. Leasing-hinnan yhtenä komponenttina on korko-lementti. Korko lukitaan leasing-maksujen alkaessa. Yhtiö voi tarvittaessa suojautua tätä vastaan rahavirran suojilla.

Nimellismäärän ajoitus Milj. euroa 31.12.2017	Nimellismäärä (brutto)	Erääntymisaika Vuoden aikana	1–2 vuotta	2–4 vuotta
Koronvaihtosopimukset	304,5	82,4	87,2	134,9

Valuutan- ja koronvaihtosopimukset on otettu mukaan nimellismäärän laskelmaan. Finnair ei ole tehnyt koronvaihtosopimuksia, joiden mukaan konserni maksaisi kiinteää korkoa.

Luottoriski

Konserni altistuu vastapuoliriskille sijoittaessaan kassavarojaan ja käyttäessään johdannaisinstrumentteja. Luottoriskiä hallitaan tekemällä sopimuksia vakavaraisen koti- ja ulkomaisten pankkien, rahoituslaitosten ja välittäjien kanssa, rahoituspolitiikan sallimien vastapuoliriskirajojen puitteissa. Rahavaroja sijoitetaan myös rahamarkkinarahastoihin ja konservatiivisesti valittujen yritysten liikkeellelaskemiin velkakirjoihin ja yritystodistuksiin, yrityskohtaisten limiittien rajoissa. Riskit yksittäisten vastapuolien kohdalla eivät näin ollen ole merkittäviä. Konsernin käypään arvoon arvostettujen lainojen arvostus johtuu täysin valuutan ja koron, ei luottoriskin, muutoksista. Konsernin luottoriski aiheutuu liitteessä 3.2.1 eritellyistä lyhytaikaisista muista rahoitusvaroista, liitteessä 3.2.2 esitetyistä rahavaroista, liitteessä 1.2.3 eritellyistä myyntisaamisista sekä liitteessä 3.8 eritellyistä johdannaisista.

Likviditeettiriski

Finnair-konsernin tavoitteena on ylläpitää hyvää maksuvalmiutta. Maksuvalmius varmistetaan kassavaroilla, tililimiiteillä, likviideillä rahamarkkinasijoituksilla ja sitovilla lainalupauksilla. Konsernin pitkäaikaisten velkojen vastapuolek ovat vakavaraisia hyvämaineisia rahoituslaitoksia.

Konsernin likvidit rahoitusvarat olivat tilikauden 2017 päättyessä 983,2 miljoonaa euroa. Finnair Oyj:llä on 200 miljoonan euron kotimainen yritystodistusohjelma, joka ei ollut käytössä tilinpäätöshetkellä. Lisäksi Finnairilla on käyttämätön 175 miljoonan euron sitova luottolimiitti. Luottolimiitti sisältää finanssikovenantin, joka perustuu oikaistuun nettovelkaantumisasasteeseen (adjusted gearing). Oikaistun nettovelkaantumisasasteen kovenantitaso on 175 prosenttia ja tilinpäätöshetkellä tunnusluku oli 69,9 prosenttia. Hallituksen määrittelemä enimmäistaso on 175 prosenttia.

Pääomarakenteen hallinta

Konsernin pääoman hallinnan tavoitteena on turvata pääsy pääomamarkkinoille kaikkina aikoina huolimatta epävarmasta liiketoimintaympäristöstä ja lisäksi tukea tulevaisuuden liiketoiminnan kehitystä. Optimaalisen pääomarakenteen avulla pyritään myös pääomakustannuksen minimoimiseen ja sijoitetun pääoman tuoton maksimoimiseen. Pääomarakenteeseen vaikutetaan muun muassa osingonjaon ja osakeantien kautta. Konserni voi vaihdella ja mukauttaa osakkeenomistajille maksettujen osinkojen, näille palautettavan pääoman määrää tai uusien liikkeeseen laskettavien osakkeiden lukumäärää. Konserni voi myös päättää omaisuusserien myynneistä velkojen vähentämiseksi. Finnairin osingonjakopolitiikan tavoitteena on maksaa suhdannesyklin aikana keskimäärin vähintään kolmasosa osakekohtaisesta tuloksesta osinkona.

Konsernin pääomarakenteen kehitystä seurataan jatkuvasti oikaistulla nettovelkaantumisasasteella (adjusted gearing), jota laskettaessa oikaistu korollinen nettovelka on jaettu oman pääoman määrällä. Konsernin oikaistu nettovelkaantumisasaste oli vuoden 2017 lopussa 69,9 prosenttia (78,3).

Käyvän arvon rahaston herkkyyssanalyysi

Mikäli Jet fuel CIF NWE -hintaa olisi ollut 10 prosenttia korkeampi, olisi rahaston saldo ollut 45,9 miljoonaa euroa (33,9) suurempi. Vastaavasti taas 10 prosenttia alempi Jet fuel CIF NWE -hintaa olisi pienentänyt rahastoa 45,0 miljoonaa euroa (33,9). Yhdysvaltain dollarin 10 prosenttia heikompi taso olisi heikentänyt käyvän arvon rahaston saldoa 51,1 miljoonaa euroa (47,9) ja 10 prosenttia vahvempi dollari olisi vaikuttanut positiivisesti 49,3 miljoonaa euroa (47,9). Japanin jenin 10 prosenttia vahvempi taso olisi heikentänyt käyvän arvon rahaston saldoa 10,0 miljoonaa euroa (0,0) ja 10 prosenttia heikompi JPY olisi vaikuttanut positiivisesti 15,1 miljoonaa euroa (0,0). Korkojen muutoksella ei ole olennaista vaikutusta oman pääoman käyvän arvon rahastoon. Oheisissa herkkyyssuluissa ei ole otettu huomioon laskennallisen verovelan (verosaamisen) muutosta.

3.6 Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu

Milj. euroa	Suojaus- laskennassa olevat	Käypään arvoon tulosvaikuttei- sesti kirjattavat	Jaksotettuun hankintameno- on arvostettavat	Kirjanpitoarvo
31.12.2017				
Rahoitusvarat				
Saamiset			5,6	5,6
Muut rahoitusvarat		833,0		833,0
Myyntisaamiset ja muut saamiset			319,8	319,8
Johdannaiset	100,8	3,7		104,5
Rahavarat			150,2	150,2
Kirjanpitoarvo yhteensä	100,8	836,7	475,6	1 413,0
Käypä arvo yhteensä	100,8	836,7	475,6	1 413,0
Rahoitusvelat				
Korolliset rahoitusvelat			592,9	592,9
Rahoitusleasing-velat			125,6	125,6
Johdannaiset	61,3	20,0		81,3
Ostovelat ja muut velat			879,8	879,8
Kirjanpitoarvo yhteensä	61,3	20,0	1 598,4	1 679,7
Käypä arvo yhteensä	61,3	20,0	1 607,7	1 688,9

Milj. euroa	Suojaus- laskennassa olevat	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat	Lainat ja saamiset	Jaksotettuun hankintameno- on arvostettavat	Kirjan- pitoarvo
31.12.2016					
Rahoitusvarat					
Saamiset			7,4		7,4
Muut rahoitusvarat		727,9			727,9
Myyntisaamiset ja muut saamiset			211,9		211,9
Johdannaiset	133,2	43,3			176,6
Rahavarat			69,4		69,4
Kirjanpitoarvo yhteensä	133,2	771,2	288,7		1 193,1
Käypä arvo yhteensä	133,2	771,2	288,7		1 193,1
Rahoitusvelat					
Korolliset rahoitusvelat				578,1	578,1
Rahoitusleasing-velat				139,6	139,6
Johdannaiset	8,4	16,8			25,2
Ostovelat ja muut velat			4,9	773,5	778,4
Kirjanpitoarvo yhteensä	8,4	16,8	4,9	1 491,2	1 521,3
Käypä arvo yhteensä	8,4	16,8	4,9	1 491,2	1 521,3

Johdannaiset sisältävät valuutta- ja hyödykejohdannaisten lisäksi myös korkojohdannaiset (valuutan- ja koronvaihtosopimukset). Saamiset-erä sisältää pääasiassa vuokratun lentokaluston USD-määräisiä takuutalletuksia. Ostovelat ja muut velat sisältää ostovelat, siirtovelat, eläkevelvoitteet sekä muut korolliset ja korottomat velat.

Johdannaiset arvostetaan käypään arvoon, josta tarkemmin käyvän arvon hierarkiataulukossa. Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat ovat joko rahastoja (käypien arvojen hierarkiataso 1) tai joukkovelkakirjoja tai yritystodistuksia (käypien arvojen hierarkiataso 2). Lainat ja saamiset ovat pääosin lyhytaikaisia ja niiden kirjanpitoarvo vastaa käypää arvoa, sillä diskonttauksen vaikutus ei ole merkittävä. Lyhytaikaisten jaksotettuun hankintameno- on arvostettavien lainojen osuus ilman joukkovelkakirjalainoja on 66,8 miljoonaa euroa, ja niiden kirjanpitoarvo vastaa käypää arvoa, sillä diskonttauksen vaikutus ei ole merkittävä. Merkittävimmän erän jaksotettuun hankintameno- on arvostetuista pitkäaikaisista lainoista muodostavat liikkeelle lasketut joukkovelkakirjalainat. Joukkovelkakirjalaina, joka erääntyy vuonna 2018, noteerattiin 31.12.2017 arvolla 103,3 prosenttia, ja joukkovelkakirjalaina, joka erääntyy vuonna 2022, noteerattiin arvolla 103,6 prosenttia, mikä selittää käyvän arvon ja kirjanpitoarvon eron. Rahoitusvarojen ja -velkojen arvostusperiaatteet on kuvattu tilinpäätöksen laadintaperiaatteissa.

Käyvän arvon hierarkia käypään arvoon arvostetuista rahoitusvaroista ja -veloista
Käyvät arvot raportointikauden lopussa

Milj, euroa	31.12.2017	Taso 1	Taso 2
Varat			
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat			
Kaupankäyntiarvopaperit	833,0	735,0	98,0
Kaupankäyntijohdannaiset			
Valuutan- ja koronvaihtosopimukset	0,7		0,7
- joista käyvän arvon suojauslaskennassa	0,7		0,7
Valuuttajohdannaiset	14,7		14,7
- joista käyvän arvon suojauslaskennassa	0,1		0,1
- joista rahavirran suojauslaskennassa	10,9		10,9
Hyödykejohdannaiset	63,1		63,1
- joista rahavirran suojauslaskennassa	63,1		63,1
Osakejohdannaiset	26,0		26,0
- joista käyvän arvon suojauslaskennassa	26,0		26,0
Yhteensä	937,5	735,0	202,5
Velat			
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat			
Kaupankäyntijohdannaiset			
Valuutan- ja koronvaihtosopimukset	18,6		18,6
Valuuttajohdannaiset	47,6		47,6
- joista käyvän arvon suojauslaskennassa	17,5		17,5
- joista rahavirran suojauslaskennassa	29,0		29,0
Hyödykejohdannaiset	0,5		0,5
- joista rahavirran suojauslaskennassa	0,1		0,1
Osakejohdannaiset	14,7		14,7
- joista käyvän arvon suojauslaskennassa	14,7		14,7
Yhteensä	81,3		81,3

Tilikauden aikana ei tapahtunut merkittäviä siirtoja käypien arvojen hierarkiatasojen 1 ja 2 välillä.

Hierarkiatason 1 käyvät arvot perustuvat täysin samanlaisten omaisuuserien tai velkojen noteerattuihin (oikaisemattomiin) hintoihin toimivilla markkinoilla.

Tason 2 instrumenttien käyvät arvot perustuvat merkittävilta osin muihin syöttötietoihin kuin tasoon 1 sisältyviin noteerattuihin hintoihin, mutta kuitenkin tietoihin, jotka kyseiselle omaisuuserälle tai velalle ovat todettavissa joko suoraan (ts. hintana) tai epäsuorasti (ts. hinnoista johdettuina).

Tason 3 instrumenttien käyvät arvot puolestaan perustuvat omaisuuserää tai velkaa koskeviin syöttötietoihin, jotka eivät perustu todettavissa olevaan markkinatietoon (ei todettavissa olevat syöttötiedot) vaan merkittävilta osin vastapuolten toimittamiin vahvistuksiin, jotka perustuvat yleisesti hyväksyttyihin arvostusmalleihin.

3.7 Rahoitusvarojen ja -velkojen netotus

Milj. euroa	2017	2016
Johdannaisvarat bruttomäärä	104,5	176,6
Taseessa netotetut rahoitusvelat	0,0	0,0
Taseessa esitetty rahoitusvarojen nettomäärä	104,5	176,6
Toimeenpantavissa oleva yleinen netotusjärjestely	-63,8	-95,5
Johdannaisvarat netto	40,7	81,1
Milj. euroa	2017	2016
Johdannaisvelat bruttomäärä	-81,3	-25,2
Taseessa netotetut rahoitusvarat	0,0	0,0
Taseessa esitetetyt rahoitusvelkojen nettomäärä	-81,3	-25,2
Toimeenpantavissa oleva yleinen netotusjärjestely	63,8	95,5
Johdannaisvelat netto	-17,5	70,3

Yllä oleviin rahoitusvaroihin ja -velkoihin voidaan soveltaa yleistä netotus- tai vastaavaa järjestelyä. Jokainen sopimus konsernin ja sopimusosapuolen välillä sallii rahoitusvarojen ja -velkojen netotuksen, mikäli molemmat osapuolet päättävät yhteisesti netotuksesta. Mikäli yhteistä päätöstä ei ole tehty, rahoitusvarat ja -velat toteutetaan bruttomääräisinä, mutta jokaisella yleisen netotusjärjestelyn tai vastaavan osapuolella on oikeus toteuttaa suoritukset nettomääräisinä, mikäli vastapuoli on ajautunut maksukyvyttömäksi. Maksukyvyttömyys määritellään jokaisessa sopimuksessa: osapuoli on maksukyvytön, mikäli se ei toteuta maksujaan eräpäivään mennessä, ei kykene suoriutumaan sopimuksen velvoitteista (muista kuin maksuista) tai jos sopimusrikkomusta ei ole oikaistu 30 tai 60 päivään mennessä siitä, kun huomautus rikkomuksesta on annettu osapuolelle tai jos osapuoli ajautuu konkurssiin.

3.8 Johdannaiset

L Johdannaissopimukset ja suojauslaskenta

Rahoituspolitiikkansa mukaisesti Finnair-konserni käyttäät valuutta-, korko-, osake- ja hyödyke johdannaisia pienentämään valuuttakurssi-, korko- ja hyödykeriskejä, jotka johtuvat konsernin taseen eristä, valuuttamääräisistä ostosopimuksista, ennakoituista valuuttamääräisistä ostoista ja myynneistä sekä tulevista lentopetroliostoista. Konserni ei tee johdannaissopimuksia keinottelutarkoituksiin.

Johdannaissopimukset kirjataan tekohetkellä taseeseen niiden alkuperäiseen hankintameno (käypä arvo), jonka jälkeen ne arvostetaan käypään arvoon jokaisessa tilinpäätöksessä ja osavuositarkastuksessa. Johdannaisten käyvät arvot perustuvat arvoihin, joilla instrumentti voitaisiin asiaa tuntevien, liiketoimeen halukkaiden ja toisistaan riippumattomien osapuolten välillä ilman myyntitilanteeseen liittyvää pakkoa joko ostaa tai myydä. Johdannaisten käyvät arvot määritetään seuraavasti:

Kaikkien johdannaisten käyvät arvot lasketaan käyttäen tilinpäätöspäivän valuuttakursseja, korkoja, volatiliiteetteja ja hyödykehintanoteerauksia. Valuuttatermiinien käyvät arvot lasketaan tulevien kassavirtojen nykyarvona. Valuuttaoptioiden käyvät arvot lasketaan käyttäen Black-Scholes-optiohinnoittelumallia. Koronvaihtosopimusten käyvät arvot lasketaan tulevien kassavirtojen nykyarvona. Koron- ja valuuttanvaihtosopimusten käyvät arvot lasketaan tulevien kassavirtojen nykyarvona. Korko-optioiden käyvät arvot lasketaan käyttäen yleisesti hyväksyttyjä optioiden arvonmäärittämissä. Hyödyketermiinien käyvät arvot lasketaan tulevien kassavirtojen nykyarvona. Hyödykeoptioiden käyvät arvot lasketaan käyttäen yleisesti hyväksyttyjä optioiden arvonmäärittämissä.

Valuutan- ja koronvaihtosopimusten osalta yhtiö tekee luottoriskin oikaisun, sillä näiden instrumenttien maturiteetti on pitkä. Muiden johdannaisten osalta luottoriskin oikaisu ei tehdä, sillä lyhyistä maturiteeteista johtuen oikaisu ei olisi materiaallinen. Luottoriskien hallinnasta on kerrottu tarkemmin liitteessä 3.5.

Voitot ja tappiot, jotka syntyvät käypään arvoon arvostamisesta, käsitellään kirjanpidossa johdannaissopimuksen käyttötarkoituksen määrittämisellä tavalla. Suojauslaskennan piirissä olevien johdannaisten voitot ja tappiot kirjataan yhdenmukaisesti suojatun riskin luonteen kanssa. Johdannaissopimukset määritellään syntymishetkellään tulevien kassavirtojen suojausiksi, taseeseen merkittyjen varojen ja velkojen suojausiksi, sitovien ostosopimusten suojausiksi (rahavirtasuojaus tai käyvän arvon suojaus) tai johdannaissuojaksi, jotka eivät täytä suojauslaskennan ehtoja tai joihin ei sovelleta suojauslaskentaa (taloudellinen suojaus). Konsernilla ei ole käytössä ulkomaisen yksikön nettoinvestointien suojauksia eikä kytkettyjä johdannaissuojauksia.

Finnair-konserni dokumentoi suojauslaskentaa aloittaessaan suojattavan kohteen ja suojausinstrumentin välisen taloudellisen suhteen ja suojausasteen sekä konsernin riskinhallintavoitteet ja suojaukseen ryhtymisen strategian. Konserni dokumentoi ja arvioi suojausta aloittaessaan ja vähintään jokaisen tilinpäätöksen yhteydessä suojaussuhteiden tehokkuutta tarkastelemalla suojaavan instrumentin historiallista ja tulevaa kykyä kumota suojattavan erän käyvän arvon tai rahavirtojen muutokset. Suojaussuhteessa olevien johdannaisten arvot esitetään taseen lyhytaikaisissa rahoitusvaroissa ja -veloissa.

Finnair-konserni soveltaa IFRS-suojauslaskennan periaatteita tulevien kassavirtojen suojauksessa (rahavirtasuojaus). Tätä periaatetta sovelletaan polttoaineiden hintariskin, sähkön hintariskin, leasing-maksujen sekä erittäin todennäköisten valuuttamääräisten myyntien ja ostojen valuuttariskin suojauksessa. IFRS-suojauslaskennan käyvän arvon suojausta sovelletaan lentokoneostojen valuutta- ja korkosuojauslaskennassa, sekä lentäjien kanssa sovitun kannustinohjelman suojaamiseen.

Rahavirran suojauksen ehdot täyttävien ja suojausiksi määritettyjen johdannaissuojaintien tehokkaan osuuden käyvän arvon muutokset kirjataan suoraan muun laajan tuloksen käyvän arvon rahastoon niiltä osin kun suojauslaskennan soveltamisen edellytykset ovat täyttyneet ja suojaus on tehokas. Käyvän arvon rahastoon kirjatut voitot ja tappiot siirretään tuloslaskelmaan sillä kaudella, jolla suojattu erä merkitään tuloslaskelmaan.

Kun rahavirran suojauslaskennaksi hankittu instrumentti eräänntyy tai myydään, tai kun suojauslaskennan kriteerit eivät enää täyty, mutta suojausten ennakoitujen tapahtumien odotetaan toteutuvan, suojausinstrumentista kertynyt voitto tai tappio jää omaan pääomaan siihen asti, kunnes ennakoitu liiketoimi toteutuu. Jos ennakoitujen suojatun liiketoimen ei enää odoteta toteutuvan, omaan pääomaan kertynyt voitto tai tappio kirjataan kuitenkin välittömästi tuloslaskelmaan.

Suojausten tehokkuutta testataan vuosineljänneksittäin. Suojausten tehokas osa kirjataan muun laajan tuloksen käyvän arvon rahastoon, josta se puretaan kohde-etuuden realisoituessa tuloslaskelmaan tai investointien osalta hankintameno.

Käyvän arvon suojausta toteutetaan Finnairissa lentokoneiden sitovien ostosopimusten, kiinteäkorkoisen joukkovelkakirjalainan sekä lentäjien kanssa sovitun kannustinohjelman suojaamiseen. Sitovat ostosopimukset käsitellään IFRS:n mukaan kiinteäehtoisena sitoumuksena, joiden valuuttakurssimuutos suojattavan riskin osalta kirjataan taseeseen omaisuuseräksi ja vastaava voitto tai tappio tulosvaikutteisesti. Samoin näitä ostoja suojaavien instrumenttien käypä arvo esitetään taseessa velkana tai saamisena ja käyvän arvon muutos kirjataan tulosvaikutteisesti.

Lentäjien kanssa lokakuussa 2014 sovitun kertaluonteisen kannustinohjelman toteutumiseen vaikuttaa Finnairin osakekurssi ohjelman päättyessä. Finnair-konserni on suojannut 12 miljoonan euron ylittävän osuuden tämän järjestelyn mahdollisista kustannusvaikutuksista osakeoptioilla. Suojiin sovelletaan käyvän arvon suojausta. Optioiden realisoitumaton ja realisoitunut arvostuslaskennassa esitetään taseessa velkana ja saamisena ja tuloslaskennassa realisoitumaton ja realisoitunut arvonmuutos kirjataan henkilöstökuluihin. Vastaavasti kannustinohjelman käsitellään IFRS:n mukaan kiinteäehtoisena sitoumuksena, jonka realisoitunut ja realisoitumaton arvonmuutos kirjataan tuloslaskennassa henkilöstökuluihin ja esitetään taseessa velkana ja saamisena.

Kiinteäkorkoista lainaa suojaavien koronvaihtosopimusten tehokkaaseen osuuteen liittyvä voitto tai tappio kirjataan tuloslaskennassa rahoituskuluihin. Tehottomaan osuuteen liittyvä voitto tai tappio kirjataan tuloslaskelman muihin rahoitusuottoihin tai kuluihin. Suojattujen kiinteäkorkoisten lainojen korkoriskistä johtuvat käyvän arvon muutokset sisältyvät tuloslaskennassa rahoituskuluihin.

Jos suojaus ei enää täytä suojauslaskennan soveltamisen edellytyksiä, efektiivisen koron menetelmällä kirjattavan suojauskohteen kirjanpitoarvoon tehtävä oikaisu jaksotetaan tulosvaikutteisesti jäljellä olevalle juoksuajalle.

Valuuttamääräisten lainojen korko- ja valuuttariskin suojaamisessa Finnair-konserni käyttää valuutan- ja koronvaihtosopimuksia. Valuutan- ja koronvaihtosopimukset ovat suojauslaskennan ulkopuolella ja näin ollen käyvän arvon muutokset kirjataan taseen johdannaissaamiin ja -velkoihin, sekä rahoitusuottoihin ja -kuluihin. Lainan käyvän arvon muutokset kirjautuvat yhtäaikaaisesti rahoitusuottoihin ja -kuluihin. Valuutan- ja koronvaihtosopimusten realisoituneet valuuttakurssierot sekä korkotuotot ja -kulut kirjataan yhtäaikaaisesti lainasta syntyvää kurssiero, korkotuottoja ja -kuluja vastaan rahoitusuottoihin ja -kuluihin.

Finnair-konserni käyttää lentopetroliswappeja (terminejä) ja -optioita lentopetrolin hintariskin suojaamisessa. Lentopetrolin suojausinstrumenttien realisoitumattomat käyvän arvon muutokset kirjataan muun laajan tuloksen käyvän arvon rahastoon rahavirran suojausiksi määritettyjen johdannaisten osalta, jotka täyttävät IFRS-suojauslaskennan soveltamisedellytykset. Omaan pääomaan kirjattujen johdannaisten kertyneet voitot ja tappiot kirjataan tuloslaskelmaan sen tilikauden tuotoksi tai kuluksi, jolla suojausten kohde kirjataan tuloslaskelmaan. Jos ennakoitujen kassavirran ei enää odoteta toteutuvan ja IFRS-suojauslaskennan kriteerit eivät täyty, esitetään omassa pääomassa raportoidut kertyneet voitot ja tappiot ja käyvän arvon muutokset vertailukelpoisuuteen vaikuttavissa erissä. Suojauslaskennan ulkopuolisten lentopetroliswappien (termiinien) ja optioiden käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelman johdannaisten käyvän arvon muutokset -erään; realisoitu tulos esitetään polttoainekulut -erässä.

Terminien ja optioiden puolelta suojauskohteen ja suojausinstrumentin välillä on taloudellinen suhde, koska odotetaan, että suojausinstrumentin ja suojauskohteen arvon muutokset ovat vastakkaisia yhteisen allaolevan tai suojatun riskin vuoksi. Tämä koskee kaikkia suojaussuhteita paitsi Cargoes FOB Singapore-kulua, joka suojataan Jet Fuel CIF Cargoes NWE-perustuvien instrumenttien avulla (kuten esitetään liitteessä 3.5). Tässä tilanteessa kohde-etuutena oleva indeksi on erilainen, mutta suojauskohteen (SING) ja suojausinstrumentin (NWE) välinen historiallinen korrelaatio on 0.99. Näin ollen tämä suojaussuhde määritellään suojaussuhteeksi, jossa suojausinstrumentti taloudellisesti liittyy läheisesti kohde-etuutena olevaan instrumenttiin. Myös seuraavat tekijät voivat aiheuttaa polttoainejohdannaisten tehottomuutta: erot suojausinstrumentin ja suojauskohteen nimellismäärän ajoituksessa, merkittävät muutokset suojaussuhteeseen liittyvien sopimuspuolten luottoriskissä sekä muutokset suojauskohteen kokonaismäärässä, jotka voivat aiheuttaa ylisuojausta, esimerkiksi jos perusteena oleva polttoainekulutuksen ennuste ei ole riittävästi tarkka. Koska konsernissa ei suojata 100% polttoainekulutusta, ylisuojausten riski on vähäinen. Finnair on sovelnut 1:1 suojausastetta suojauskohteille.

Finnair-konserni käyttää sähköjohdannaissopimuksia suojautuessaan sähkön hintariskiltä kokonaisuudessaan. Sähkösuojaukset kirjataan rahavirran suojauslaskennassa. Rahavirran suojauslaskennaksi IFRS:n mukaan määritettyjen johdannaisten käyvän arvon muutokset kirjataan muun laajan tuloksen käyvän arvon rahastoon. Kertyneet voitot ja tappiot puretaan tulokseen samaan aikaan suojaattavan erän kanssa. Suojauslaskennan ulkopuolisten suojausten käyvän arvon muutokset (jotka eivät täytä IFRS-suojauslaskennan kriteerejä) kirjataan tuloslaskelman johdannaisten käyvän arvon muutoksiin juoksuajanaan, ja realisoitu voitto tai tappio esitetään muissa kuluissa johdannaisten juoksuajan päättyessä.

Finnair käyttää terminejä ja optioita suojautuessaan valuuttamääräisten kassavirtojen aiheuttamilla riskeillä. Valuuttamääräisten kassavirtojen suojat käsitellään kirjanpidossa IFRS 9-standardin mukaisesti rahavirtasuojauksina. Ennakoitujen rahavirtojen suojaamiseksi tehtyjen johdannaisten käyvän arvon muutos kirjataan muun laajan tuloksen käyvän arvon rahastoon rahavirran suojausiksi määritettyjen johdannaisten osalta, jotka täyttävät IFRS-suojauslaskennan soveltamisedellytykset. Suojauslaskennan ulkopuolisten termiinien ja optioiden käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelman johdannaisten käyvän arvon muutokset -erään. Suojausrahastoon kirjattu käyvän arvon muutos siirretään tulosvaikutteiseksi sillä kaudella, kun suojattu tapahtuma vaikuttaa voittoon tai tappioon. Korkopisteet otetaan mukaan suojausinstrumentissa sekä suojaussuhteessa. Seuraavat tekijät voivat aiheuttaa tehottomuutta: erot suojausinstrumentin ja suojauskohteen nimellismäärän ajoituksessa, merkittävät muutokset suojaussuhteeseen liittyvien sopimuspuolten luottoriskissä sekä muutokset suojauskohteen kokonaismäärässä, jotka voivat aiheuttaa ylisuojausta, esimerkiksi jos perusteena oleva kassavirtaennuste ei ole riittävästi tarkka. Koska konsernissa ei suojata 100% kassavirtoja, ylisuojausten riski on vähäinen. Realisoituneiden JPY, CNY ja SEK-määräisten myyntien suojien voitto tai tappio kirjataan liikevaihtoon, ja realisoituneiden USD-määräisten kulujen suojien voitto tai tappio kohdistetaan kuluihin suhteessa realisoituneisiin kuluihin. Muiden valuuttamääräisten rahavirtojen voitto tai tappio kirjataan muihin kuluihin.

Suojaussuhteen suojausaste määritellään sekä suojausinstrumentin että suojattavan kohteen suhteellisen määrän mukaan. Suojautuessaan valuuttariskiltä Finnair yleensä soveltaa 1:1 suojausastetta suojauskohteille. Terminien ja optioiden puolelta suojauskohteen ja suojausinstrumentin välillä on taloudellinen suhde, koska odotetaan, että suojausinstrumentin ja suojauskohteen arvon muutokset ovat vastakkaisia yhteisen alla olevan tai suojatun riskin vuoksi.

Suojauslaskennan piiriin kuulumattomien korkojohdannaisten käyvän arvon muutos kirjataan tuloslaskelman rahoitusuottoihin ja -kuluihin. Finnair-konsernin valuuttamääräisiä tase-eriä suojaavien termiinien käyvän arvon muutokset sekä realisoituvat voitot ja tappiot kirjataan rahoituskuluihin. Myytävänä olevien omaisuuserien suojien käyvän arvon muutokset kirjataan Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat -eriin.

Suojausten kustannus

Konsernissa optiosopimuksen perusarvo ja aika-arvo erotetaan, ja vain optien perusarvo määritetään suojausinstrumentiksi. Aika-arvo käsitellään suojausten kustannuksena. Alkuperäisenä kirjaamisajankohtana optioiden preemiot kirjataan omaan pääomaan sisältyvään suojauskustannuksen rahastoon. Aika-arvon käyvän arvon muutokset kirjataan muun laajan tuloksen suojauskustannuksen rahastoon. Preemiot siirretään tuloslaskelmaan samanaikaisesti suojattavan kohteen realisoitumisen kanssa. Tilinpäätöshetkellä Finnairilla oli vain suojattuihin transaktioihin liittyviä preemioita suojauskustannusrahastossa. L

Milj. euroa	2017				2016			
	Nimellis- arvo	Posi- tiiviset käyvät arvot	Nega- tiiviset käyvät arvot	Käypä netto- arvo	Nimellis- arvo	Posi- tiiviset käyvät arvot	Nega- tiiviset käyvät arvot	Käypä netto- arvo
Valuuttajohdannaiset								
Polttoaineen valuuttasuojauus					307,3	16,6	-0,1	16,5
Liiketoiminnan kassavirtojen suojauus, termiinit	385,2	5,8	-16,3	-10,5				
Liiketoiminnan kassavirtojen suojauus, ostetut optiot	195,1	5,1		5,1				
Liiketoiminnan kassavirtojen suojauus, myydyt optiot	200,1		-4,0	-4,0				
Lentokonehankintojen käyvän arvon suojauus	316,2	0,1	-17,5	-17,4	377,1	74,6		74,6
Leasemaksujen suojauus	131,7	0,1	-8,7	-8,6	172,4	9,7	-0,1	9,6
Suojauslaskennassa olevat erät yhteensä	1 228,4	11,0	-46,5	-35,5	856,8	100,8	-0,1	100,7
Liiketoiminnan kassavirtojen suojauus, termiinit					157,4	5,3	-2,1	3,3
Liiketoiminnan kassavirtojen suojauus, ostetut optiot					173,2	5,9		5,9
Liiketoiminnan kassavirtojen suojauus, myydyt optiot					245,4		-2,4	-2,4
Myytujen lentokoneiden suojauus	101,3	3,7	-0,1	3,6	123,7		-7,3	-7,3
Taseen suojauus, termiinit	101,0		-0,9	-0,9	118,3	1,9	-0,4	1,5
Suojauslaskennan ulkopuoliset erät yhteensä	202,3	3,7	-1,0	2,6	818,0	13,1	-12,2	0,9
Valuuttajohdannaiset yhteensä	1 430,7	14,7	-47,6	-32,8	1 674,8	114,0	-12,4	101,6
Hyödykejohdannaiset								
Lentopetrolitermiinit, tonnia	808 000	58,3		58,3	650 000	26,9	-8,0	18,9
Ostetut lentopetrolioptiot, tonnia	91 000	4,8		4,8				
Myydyt lentopetrolioptiot, tonnia	91 000		-0,1	-0,1				
Sähköjohdannaiset, MWh					13 140	0,0		0,0
Suojauslaskennassa olevat erät yhteensä		63,1	-0,1	63,0		26,9	-8,0	18,9
Lentopetrolitermiinit, tonnia					24 000	0,7	-0,2	0,6
Ostetut lentopetrolioptiot, tonnia					236 000	13,3		13,3
Myydyt lentopetrolioptiot, tonnia	37 000		-0,4	-0,4	472 000		-4,4	-4,4
Suojauslaskennan ulkopuoliset erät yhteensä		0,0	-0,4	-0,4		14,0	-4,6	9,4
Hyödykejohdannaiset yhteensä		63,1	-0,5	62,7		41,0	-12,6	28,4
Korkojohdannaiset								
Koronvaihtosopimukset	64,9	0,7	0,0	0,7	150,0	3,7	0,0	3,6
Suojauslaskennassa olevat erät yhteensä	64,9	0,7	0,0	0,7	150,0	3,7	0,0	3,6

Milj. euroa	2017				2016			
	Nimellis- arvo	Posi- tiiviset käyvät arvot	Nega- tiiviset käyvät arvot	Käypä netto- arvo	Nimellis- arvo	Posi- tiiviset käyvät arvot	Nega- tiiviset käyvät arvot	Käypä netto- arvo
Valuutan- ja koronvaihtosopimukset	239,6		-18,5	-18,5	291,8	16,1		16,1
Suojauslaskennan ulkopuoliset erät yhteensä	239,6	0,0	-18,5	-18,5	291,8	16,1	0,0	16,1
Korkojohdannaiset yhteensä	304,5	0,7	-18,5	-17,9	441,8	19,8	0,0	19,8
Osakejohdannaiset								
Ostetut osakeoptiot	3,0	26,0		26,0	3,0	1,8		1,8
Myydyt osakeoptiot	3,0		-14,7	-14,7	3,0		-0,2	-0,2
Suojauslaskennassa olevat erät yhteensä	6,0	26,0	-14,7	11,3	6,0	1,8	-0,2	1,6
Osakejohdannaiset yhteensä	6,0	26,0	-14,7	11,3	6,0	1,8	-0,2	1,6
Johdannaiset yhteensä		104,5	-81,3	23,2		176,6	-25,2	151,4

* Suojausinstrumenttien positiivinen (negatiivinen) käypä arvo 31.12.2017 esitetään taseessa lyhytaikaisissa varoissa johdannaisoppimuk-
siin perustuvat saamiset - erässä (lyhytaikaisissa veloissa Johdannaisoppimuksiin perustuvat velat - erässä).

Suojauskohteet suojaussuhteissa

31.12.2017	Suojaus- kohteiden kirjanpitoarvo		Suojauskohteiden kirjanpitoarvoon sisältyvät kertyneet käyvän arvon oikaisut		Suojaus- kohde sisältävä taseen erä	Tehottomuuden testauksessa käytetty suojau- s-kohteen käyvän arvon muutos, edelliset 12 kuukautta		Tehottomuuden testauksessa käytetty suojau- s-instrumentin käyvän arvon muutos, edelliset 12 kuukautta	
	Varat	Velat	Varat	Velat					
Rahavirta- suojaukset									
Polttoaineen hintariski									
- Ennustetut polttoaineostot						-121,4		53,6	
Valuuttariski									
- Ennustetut myynnit ja ostot						129,1		-17,2	
- Leasemaksut						41,6		-10,3	
Käyvän arvon suojaus									
Valuuttariski									
- Lentokoneiden hankinnat	17,4		17,4	0,0	Pitkäaikaiset varat	92,0		-92,0	
Korkoriski									
- Kiinteäkorkoiset lainat		65,5		0,7	Korolliset velat	-3,0		3,0	

Johdannaisvastapuolien luottoluokittelu

Milj. euroa	2017	2016
Parempi kuin A	2,3	105,3
A	10,2	42,0
BBB	10,7	4,1
Yhteensä	23,2	151,4

Tulosvaikutteisesti realisoituneet johdannaiset

Milj. euroa		2017	2016
Polttoaineen suojaus	Polttoainekulut	2,1	-90,4
Leasemaksujen suojaus	Lentokaluston leasemaksut	1,9	14,7
Sähköjohdannaiset	Muut kulut	0,0	-0,2
Koronvaihtosopimukset	Rahoituskulut	3,6	2,1
Liiketoiminnan kassavirtojen suojaus	Polttoainekulut	0,1	0,0
Liiketoiminnan kassavirtojen suojaus	Lentokaluston huoltokulut	0,3	0,0
Liiketoiminnan kassavirtojen suojaus	Liikennöimismaksut	0,9	0,0
Liiketoiminnan kassavirtojen suojaus	Liikevaihto	4,1	0,0
Kulut suojauslaskennassa olevista eristä yhteensä		13,0	-73,8
Polttoaineen suojaus	Polttoainekulut	0,1	-24,8
Liiketoiminnan kassavirtojen suojaus	Muut kulut	0,0	14,0
Liiketoiminnan kassavirtojen suojaus	Liikevaihto	0,0	-12,3
Lentokonemyyntien suojaus	Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	1,4	-2,0
Taseen suojaus	Rahoituskulut	-10,6	0,5
Valuutan- ja koronvaihtosopimukset	Rahoituskulut	4,3	1,9
Kulut suojauslaskennan ulkopuolisista eristä yhteensä		-4,7	-22,8

3.9 Omaa pääomaa koskevat tiedot
L Oma pääoma

Osakepääomaan on kirjattu osakkeiden nimellisarvo ennen 22.3.2007 rekisteröityä yhtiöjärjestyksen muutosta. Muihin sidotun oman pääoman rahastoihin on kirjattu emissiovoitot ja omien osakkeiden myyntivoitot ennen osakeyhtiölain muutosta vuonna 2006.

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon on kirjattu osakeannista 2007 saadut varat transaktiokuluilla ja veroilla vähennettynä sekä osakeperusteiset maksut IFRS 2:n mukaisesti.

Käyvän arvon rahasto ja muut laajan tuloksen erät sisältävät rahavirran suojauksena käytettävien johdannaisinstrumenttien käyvän arvon muutokset, etuus pohjaisen eläkejärjestelyiden vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot sekä muuntoerot.

Lunastettujen omien osakkeiden hankintameno ja transaktiomenot verojen jälkeen on vähennetty omasta pääomasta, kunnes ne mitätöidään ja lasketaan uudelleen liikkeelle. Omien osakkeiden myynnistä tai liikkeeseenlaskusta saatu vastike sisällytetään omaan pääomaan.

Hallituksen yhtiökokoukselle ehdottamaa osinkoa ei vähennetä jakokelpoisista veroista ennen yhtiökokouksen päätöstä.

Omaan pääomaan kirjataan oman pääoman ehtoinen laina, joka on vakuudeton ja muita velkasitoumuksia heikommassa etuoikeusasemassa. Lainan velkakirjan haltijalla ei ole osakkeenomistajille kuuluvia oikeuksia, eikä se laimenna yhtiön osakkeenomistajien omistusta. Korkokulut kirjataan maksuperusteisesti edellisten tilikausien tulokseen verovaiikutuksella oikaistuna. Osakekohtaisen tuloksen laskennassa oman pääoman ehtoisen lainan korkokulut sisällytetään tilikauden tulokseen. **L**

Osakkeiden lukumäärä	2017	2016
Ulkona olevien osakkeiden lukumäärä tilikauden alussa	127 347 151	127 810 910
Omien osakkeiden osto	0	-800 000
Osakepalkkiojärjestelmästä myönnetty osakkeet	180 904	55 105
Henkilöstön FlyShare-osakesäästöohjelmasta myönnetty osakkeet	174 693	281 136
Ulkona olevien osakkeiden lukumäärä tilikauden lopussa	127 702 748	127 347 151
Emoyhtiön hallussa olevat osakkeet	433 367	788 964
Osakkeiden lukumäärä yhteensä tilikauden lopussa	128 136 115	128 136 115

Finnair Oyj:n kokonaan maksettu ja kaupparekisteriin rekisteröity osakepääoma oli vuosien 2016 ja 2017 lopussa 75 442 904,30 euroa. Osakkeilla ei ole nimellisarvoa. Vuoden 2017 aikana yhtiö myönsi 174 693 osaketta FlyShare-osakesäästöohjelman osallistujille sekä 180 904 osaketta yhtiön 2014-2016 osakepalkkiojärjestelmän osallistujille.

Konsernin käyvän arvon rahasto ja muut laajan tuloksen erät

Milj. euroa	2017	Siirretty tulos-vaikutteisiksi	Realisoitumat- tomat voitot ja tappiot muun laajan tuloksen kautta	Laadinta- periaatteen muutos	2016	Laajan tuloslaskelman erä, johon luokittelun muutoksesta johtuva oikaisu sisältyy
Polttoaineen hintasuojaus	63,7	-2,1	38,0	8,9	18,9	Polttoainekulut
Polttoaineen valuuttasuojaus				-16,5	16,5	Polttoainekulut
Leasemaksujen suojaus	-8,6	-1,9	-16,3		9,6	Lentokaluston leasemaksut
Liiketoiminnan kassavirtojen suojaus	-9,8	-5,4	-26,7	22,3	0,0	Liikevaihto ja kuluerät*
Tulevien leasemaksujen korkosuojaus	-7,1	0,7			-7,7	Lentokaluston leasemaksut
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyjen vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	40,1		35,9		4,1	
Muuntoerot	0,7				0,7	
Suojauskustannusten rahasto	-0,5		-4,7	4,3	0,0	
Verovaikutus	-15,6		-3,5	-3,8	-8,3	
Yhteensä	63,0	-8,8	22,7	15,2	33,9	

*Ennustettujen valuuttamääräisten myyntien ja kulujen suojaukset (termiinit ja optiot) määritellään samankaltaisten suojauskohteiden ryhmän suojaksi. Realisoituneet voitot tai tappiot siirretään tulosvaikutteisiksi liikevaihtoon ja kulueriin suhteessa realisoituneisiin kuluihin. Tulosvaikutteisiksi liikevaihtoon ja kulueriin siirretyt määrät esitellään Tulosvaikutteisesti realisoituneet johdannaiset -taulukossa liitetiedossa 3.8.

Käyvän arvon rahastoon kirjattujen arvostusten erääntymisajat

Milj. euroa	2018	2019	2020	2021	2022	Myöhemmin	Yhteensä
Polttoaineen hintasuojaus	52,0	11,7					63,7
Leasemaksujen suojaus	-7,5	-1,1					-8,6
Liiketoiminnan kassavirtojen suojaus	-7,1	-2,7					-9,8
Tulevien leasemaksujen korkosuojaus	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7	-3,6	-7,1
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyjen vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	40,1						40,1
Muuntoerot						0,7	0,7
Suojauskustannusten rahasto	-0,5						-0,5
Verovaikutus	-15,3	-1,4	0,1	0,1	0,1	0,7	-15,6
Yhteensä	61,1	5,7	-0,5	-0,5	-0,5	-2,3	63,0

Oman pääoman ehtoinen hybridilaina

Omaan pääomaan (omistajille kuuluvan pääoman jälkeen) sisältyy vuonna 2015 nostettua hybridilainaa 200 miljoonaa euroa. Lainan korko on kiinteä 7,875 prosenttia vuodessa ensimmäiset viisi vuotta ja sen jälkeen vaihtuva, vähintään 12,875 prosenttia vuodessa. Finnairilla on oikeus viivästyttää hybridilainan koronmaksua, mikäli se ei maksa osinkoa tai muuta hyvitystä osakepääomalle. Lainalla ei ole eräpäivää, mutta yhtiöllä on oikeus lunastaa se viiden vuoden kuluttua liikkeelle laskusta, ja sen jälkeen jokaisena koronmaksupäivänä. Omaan pääomaan kirjattu hybridilainojen pääoma on 198,2 miljoonaa euroa kulujen jälkeen. Hybridilainat ovat vakuudettomia ja muita velkasitoumuksia heikommassa etuoikeusasemassa. Hybridilainan velkakirjan haltijalla ei ole osakkeenomistajalle kuuluvia oikeuksia.

Osakekohtainen tulos

Laimentamaton osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emoyrityksen osakkeenomistajille kuuluva tilikauden tulos kauden aikana ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotetulla keskiarvolla. Tilikauden tuloksesta oikaistaan tilikaudelle kohdistuvat oman pääoman ehtoisen lainan korot maksuhetkestä riippumatta, uuden lainan liikkeeseenlaskuun liittyvät transaktiokulut ja lainan takaisinmaksun yhteydessä maksettava preemio verovaikutukset huomioon otettuina. Laimennusvaikutuksella oikaistua osakekohtaista tulosta laskettaessa osakkeiden lukumäärän painotetussa keskiarvossa otetaan huomioon kaikkien laimentavien potentiaalisten osakkeiden osakkeiksi muuttamisesta johtuva laimentava vaikutus.

Milj. euroa	2017	2016
Tilikauden tulos, milj. euroa	169,4	85,1
Oman pääoman ehtoisen hybridilainan korot, milj. euroa	-15,8	-18,8
Verovaikutus	3,2	3,8
Oikaistu tilikauden tulos	156,8	70,1
Keskimääräinen painotettu osakemäärä, milj. kpl	127,7	127,3
Laimentamaton ja laimennettu osakekohtainen tulos, euroa	1,23	0,55
Omien osakkeiden vaikutus	0,0	0,0

Osinko

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että vuodelta 2017 maksetaan osinkoa 0,30 euroa osakkeelta. Yhtiökokous päätti 16.3.2017, että vuodelta 2016 jaetaan osinkoa 0,10 euroa osakkeelta.

Finnair Oyj:n voitonjakokelpoiset varat

Milj. euroa	31.12.2017
Voitto edellisiltä tilikausilta tilikauden lopussa	101,7
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	253,7
Tilikauden tulos	68,6
Voitonjakokelpoiset varat yhteensä	424,0

4 Konsolidointi

I Konsolidointi-otsikon alle on koottu yleinen laadintaperusta sekä konsernin yhdistelyyn liittyvät periaatteet ja niihin liittyvät liitetiedot. Konsolidointikokonaisuuteen sisältyy konsernirakenteen ja siihen liittyvän laskentaympäristön kokonaiskuvan hahmottamista helpottavat liitetiedot. Liitteissä annetaan tietoa omistusten luokittelusta ja yhdistelyperiaatteista samoin kuin olemassa olevista, hankituista ja myydyistä tytäryhtiöistä, osakkuusyhtiöistä ja yhteisyrityksistä. **I**

4.1 Yleiset konsolidointiperiaatteet

Yhdistely konsernitilinpäätökseen

Konsernitilinpäätökseen yhdistely ja yhdistelyssä käytetty menetelmä sekä omistuksen luokittelu taseessa riippuvat siitä, onko konsernilla yhtiössä määräysvalta, yhteinen määräysvalta, huomattava vaikutusvalta vai muu omistussuhde. Kun konsernilla on yhtiössä määräysvalta, yhdistellään tämä tytäryrityksenä konsernitilinpäätökseen liitetiedossa 4.2 Tytäryhtiöt kerrottujen periaatteiden mukaisesti. Kun konsernilla on yhtiössä yhteinen määräysvalta tai huomattava vaikutusvalta, mutta ei määräysvaltaa, yhdistellään yhtiö pääomaosuusmenetelmää käyttäen konsernitilinpäätökseen. Tähän liittyvästä laadintaperiaatteesta on kerrottu tarkemmin liitetiedossa 4.6 Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä. Mikäli konsernilla ei ole omistamassaan yhtiössä määräys- tai huomattavaa vaikutusvaltaa, käsitellään omistusta myytävissä olevana rahoitusvarana liitetiedossa 3.2 Rahoitusvarat kerrottujen periaatteiden mukaisesti.

Ulkomaanrahan määräisten erien muuntaminen

Kunkin tytäryhtiön tilinpäätökseen sisältyvät erät on arvostettu siihen valuuttaan, joka on tytäryhtiön pääasiallisen toimintaympäristön valuutta (toimintavaluutta). Konsernitilinpäätös on esitetty euroissa. Euro on konsernin emoyhtiön toiminta- ja esittämisenvaluutta. Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat kirjataan kussakin konserniyhtiössä tapahtumahetken kurssiin. Tilinpäätöshetkellä taseessa olevat ulkomaanrahan määräiset saatavat ja velat arvostetaan tilinpäätöspäivän kurssiin. Kurssierot kirjataan tuloslaskelmaan. Ulkomaisten tytäryhtiöiden, joiden toimintavaluutta on muu kuin euro, tuloslaskelmat muunnetaan euroiksi käyttämällä tilikauden keskimääristä kurssia. Taseet muunnetaan euroiksi käyttämällä tilikauden päätöskurssia. Ulkomaisten tytäryhtiöiden hankintamenon eliminoinnista syntyvät oman pääoman erien muuntoerot kirjataan laajaan tulokseen. Kun ulkomainen tytäryhtiö myydään, nämä kurssierot kirjataan tuloslaskelmaan osana myynnistä aiheutuva kokonaisvoittoa tai -tappiota.

4.2 Tytäryhtiöt

I Tytäryhtiöiden yhdistelyperiaatteet

Finnair Oyj:n konsernitilinpäätökseen sisältyvät emoyhtiö Finnair Oyj ja kaikki sen tytäryhtiöt. Tytäryhtiöitä ovat ne yhtiöt, joissa Finnairilla on määräysvalta. Finnair katsoo sillä olevan määräysvalta, kun se on oikeutettu sijoituskohteen muuttuvaan tuottoon ja pystyy määräysvallallaan vaikuttamaan sen määrään. Pääsääntöisesti määräysvaltasuhde syntyy, kun Finnairilla on yli puolet yhtiön äänivallasta tai kun sillä muutoin on valta määrätä yhtiön liiketoiminnasta ja talouden periaatteista. Hankitut tytäryhtiöt yhdistellään konsernitilinpäätökseen siitä päivästä lukien, jona konserni on saanut määräysvallan, ja luovutetut tytäryhtiöt siihen saakka, jolloin määräysvalta lakkaa.

Konsernin keskinäinen osakkeenomistus on eliminoitu hankintamenomenetelmällä, jonka mukaisesti hankitun yhtiön varat ja velat arvostetaan hankintahetkellä käypään arvoon. Se määrä, jolla hankintahinta ylittää hankitun, käypään arvoon arvostetun nettovarallisuuden, kirjataan liikearvoksi.

Kaikki konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset ja velat sekä realisoitumattomat voitot eliminoidaan konsernitilinpäätöksessä. Realisoitumattomia tappioita ei eliminoida siinä tapauksessa, että tappio johtuu arvonalentumisesta. Tytäryhtiöiden tilinpäätökset on muutettu vastaamaan konsernissa käytössä olevia laskentaperiaatteita.

Määräysvallattomien omistajien osuus ja liiketoimet määräysvallattomien omistajien kanssa

Määräysvallattomien omistajien osuus on esitetty taseessa osana omaa pääomaa erillään emoyhtiön omistajille kuuluvasta osuudesta. Jokaisen hankinnan määräysvallattomien omistajien osuus voidaan kirjata joko käypään arvoon tai suhteellisenä osuutena hankitun kohteen nettovarallisuudesta. Hankinnan jälkeen määräysvallattomien omistajien osuus on hankinnassa määrätty osuus lisättyä kyseisille omistajille kuuluvalla osuudella oman pääoman muutoksista. **L**

Tytäryritykset

Yrityksen nimi	Konsernin omistus %	Yrityksen nimi	Konsernin omistus %
Finnair Cargo Oy, Suomi	100,0	Balticport OÜ, Viro	100,0
Finnair Aircraft Finance Oy, Suomi	100,0	Finnair Kitchen Oy, Suomi	100,0
Finnair ATR Finance Oy, Suomi	100,0	Amadeus Suomi Oy, Suomi	95,0
Finnair Technical Services Oy, Suomi	100,0	Oy Aurinkomatkat - Suntours Ltd Ab, Suomi	100,0
Finnair Engine Services Oy, Suomi	100,0	Aurinko OÜ, Viro	100,0
Finnair Travel Retail Oy, Suomi	100,0	Matkayhtymä Oy, Suomi	100,0
Finnair Flight Academy Oy, Suomi	100,0	OOO Aurinko, Venäjä	100,0
Kiinteistö Oy Lentokonehuolto, Suomi	100,0	FTS Financial Services Oy, Suomi	100,0
Northport Oy, Suomi	100,0	Finnair Business Services OÜ, Viro	100,0
Nordic Regional Airlines AB, Ruotsi*	100,0		

* Nordic Regional Airlines (Norra) siirtyi välikaikaisesti kokonaan Finnairin omistukseen marraskuussa 2017. Finnair pyrkii löytämään uuden teollisen kumppanin kehittämään Norran toimintaa. Lisää tietoa löytyy liitetiedoista 4.3, 4.4, 4.5 ja 4.6.

4.3 Hankitut ja myydyt liiketoiminnot

Tilikauden 2017 alkupuolella Finnair allekirjoitti ateriapalvelutoimittajansa LSG Sky Chefsin kanssa sopimuksen, jonka myötä Helsinki-Vantaan lentoasemalla toimiva catering-yhtiö LSG Sky Chefs Finland Oy palasi Finnairin hallintaan. Järjestely tuli voimaan 21.4.2017, jolloin lentojen aterioiden valmistuksesta ja kehittämistä tuli jälleen osa Finnairin toimintaa. Yhtiön palveluksessa on noin 500 henkilöä. Järjestelyllä ei ollut merkittävää vaikutusta Finnairin tulokseen tai taloudelliseen asemaan.

Tilikauden loppupuolella Finnair ilmoitti ostavansa StaffPoint Holding Oy:ltä ja Kilco Oy:ltä 60 prosenttia Nordic Regional Airlines AB:n (Norra) osakkeista. Finnair omisti Norrasta ennen kauppaa 40 prosenttia. Kauppa toteutui marraskuussa ja Norra siirtyi välikaikaisesti kokonaan Finnairin omistukseen. Finnairin tavoitteena on löytää uusi, teollinen kumppani kehittämään Norran toimintaa. Kaupalla ei ollut vaikutusta Norran toimintaan eikä henkilöstöön, eikä sillä ollut merkittävää vaikutusta Finnairin tulokseen tai taloudelliseen asemaan. Norra on luokiteltu Finnairin taseessa myytävissä olevaksi omaisuuseräksi. Lisätietoja kaupasta ja yhteistyöstä löytyy liitetiedoissa 4.4, 4.5 ja 4.6.

Tilikauden 2016 alkupuolella Finnair osti Nordic Regional Airlines Oy:n ATR-lentokoneiden huoltoliiketoiminnan ja myi omistuksensa osakkuusyhtiö Amadeus Eesti AS:sta. Tilikauden loppupuolella Finnair myi tytäryhtiö SMT:n American Express Global Business Travelille (GBT).

I = Osion sisältö

L = Laadintaperiaatteet

4.4 Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä

L Osakkuusyritykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on yleensä 20-50 prosenttia äänimäärästä tai joissa konsernilla on muutoin huomattava vaikutusvalta mutta joissa sillä ei ole määräysvaltaa. Yritykset, joissa konsernilla on yhteinen määräysvalta toisen osapuolen kanssa ja merkittävät päätökset vaativat molempien osapuolien hyväksynnän, käsitellään luonteensa mukaisesti yhteisyrityksinä. Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä on yhdistetty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä. Konsernilla ei ole yhteisiksi toiminnoiksi luokiteltuja yhteisjärjestelyjä, joissa konsernilla olisi oikeuksia osuuksiin yhteisyritysten omaisuudesta tai veloista ja jotka sen tulisi yhdistellä taseeseensa.

Konsernin osuus osakkuus- ja yhteisyrityksestä sisältää sen hankinnassa syntyneen liikearvon. Konsernin osuus hankintahetken jälkeisistä tuloksista on kirjattu tuloslaskelmaan. Jos konsernin osuus osakkuusyrityksen tappiosta ylittää sijoituksen kirjanpitoarvon, sijoitus merkitään taseeseen nolla-arvoon, ellei konserni ole sitoutunut osakkuusyrityksen veloitteiden täyttämiseen.

Konsernin ja sen osakkuus- ja yhteisyritysten välisistä liiketoimista merkitään konsernitilinpäätökseen vain konsernin ulkopuolisille omistajille kuuluva osuus. Jokaisen raportointikauden lopussa tarkistetaan, onko objektiivista näyttöä siitä, että osakkuusyritykseen tehdyn sijoituksen arvo on alentunut. Jos tällaista näyttöä on, arvonalentumistappio määritetään osakkuusyrityksestä kerrytettävissä olevan rahamäärän ja sen kirjanpitoarvon välisenä erotuksena ja se merkitään tuloslaskelman erään osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista. Osakkuusyritysten ja yhteisyritysten tilinpäätökset on muutettu vastaamaan konsernissa käytössä olevia laskentaperiaatteita. Jos osakkuus- tai yhteisyrityksestä ei ole ollut käytössä vahvistettua tilinpäätöstä, on yhdistelyssä käytetty alustavia tilinpäätöslukuja tai viimeisintä saatua tietoa. **L**

Konsernin osuus osakkuusyritysten ja yhteisyritysten tuloksesta, omaisuuseristä ja veloista on esitetty seuraavassa taulukossa.

Milj. euroa	2017	2016
Tilikauden alussa	2,5	2,6
Vähennykset	0,0	-0,2
Tilikauden lopussa	2,5	2,5

Osakkuus- ja yhteisyritysten kanssa tehdystä liiketoimista on kerrottu lisäksi liitetiedossa 4.6 Lähipiiritapahtumat.

Tiedot konsernin osakkuus- ja yhteisyrityksistä 31.12.2017

Milj. euroa	Kotipaikka	Varat	Velat	Liikevaihto	Voitto/ tappio	Omistus- osuus %
Suomen Ilmailuopisto Oy*	Suomi	19,2	1,5	9,5	0,2	49,50

*Esitetyt tiedot perustuvat alustaviin, tilintarkastamattomiin lukuihin hetkeltä 31.12.2017.

Tiedot konsernin osakkuus- ja yhteisyrityksistä 31.12.2016

Milj. euroa	Kotipaikka	Varat	Velat	Liikevaihto	Voitto/ tappio	Omistus- osuus %
Nordic Regional Airlines AB	Ruotsi	34,8	34,1	107,9	0,1	40,00
Suomen Ilmailuopisto Oy	Suomi	18,8	1,1	8,8	0,2	49,50
Yhteensä		53,6	35,2	116,7	0,3	

L = Laadintaperiaatteet

Finnair-konsernin omistama osakkuusyritys, Suomen Ilmailuopisto Oy, on noteeraamaton yhtiö, joka ei ole Finnairin kokonaisuuteen nähden olennainen. Konsernin osakkuus- ja yhteisyritysten jatkuvien toimintojen laajan tuloksen mukainen tulos oli 0,2 (0,3) miljoonaa euroa, josta Finnairin osuus on 0,0 (0,0) miljoonaa euroa.

Suomen Ilmailuopisto Oy

Suomen Ilmailuopisto on Finnair Oyj:n (49,5 %), Suomen Valtion (49,5 %) ja Porin kaupungin (1 %) omistama liikennelentäjiä kouluttava ammatillinen erikoisoppilaitos. Finnairilla ei ole oikeutta yhtiön tulokseen ja nettovarallisuuteen, vaan ne tulee käyttää oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen.

Nordic Regional Airlines AB

Nordic Regional Airlines AB (Norra) on tilikaudella 2017 ja 2016 operoinut pääsääntöisesti Finnairin ostoliikennettä. Norra oli tilikauden 2017 loppupuolella asti Finnairin, StaffPoint Oy:n ja Kilco Oy:n yhteisyritys, jossa omistajilla oli yhteinen määräysvalta. Marraskuussa Nordic Regional Airlines (Norra) siirtyi väliaikaisesti Finnair-konsernin 100 %:n omistukseen. Kaupalla ei ollut merkittävää vaikutusta Finnairin tulokseen tai taloudelliseen asemaan. Norra on luokiteltu Finnairin taseessa myytävissä olevaksi omaisuuseräksi. Lisätietoja on kerrottu liitteissä 4.3 Hankitut ja myydyt liiketoiminnot, 4.5 Myytäväksi luokitellut omaisuuserät ja velat sekä liitetiedossa 4.6 Lähipiiritapahtumat.

4.5 Myytäväksi luokitellut omaisuuserät ja velat

L Myytävänä oleviksi varoiksi luokitellaan sellaiset pitkäaikaiset omaisuuserät tai sellaisten varojen ja niihin liittyvien velkojen ryhmät (luovutettavien erien ryhmät), joiden kirjanpitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiassa niiden mynnistä, myynti on erittäin todennäköinen ja sen odotetaan toteutuvan seuraavan 12 kuukauden kuluessa.

Välittömästi ennen luokittelua myytävänä olevat omaisuuserät tai luovutettavien erien ryhmän varat ja velat arvostetaan kirjanpitoarvoon tai sitä alempaan mynnistä aiheutuvilla menoilla vähennettyyn käypään arvoon. Poistot näistä omaisuuseristä lopetetaan luokitteluhetkellä. **L**

Myytävänä oleviin omaisuuseriin sisältyy Finnairin omistus Nordic Regional Airlines AB -konsernissa. Konserni siirtyi kokonaan Finnairin väliaikaiseen omistukseen marraskuussa 2017. Aikaisemmin Finnair omisti konsernista 40 % ja se oli luokiteltu yhteisyritykseksi. Finnair odottaa 60 %:n osuuden myynnin uusille kumppaneille tapahtuvan lähiaikoina. Lisätietoja löytyy liitteistä 4.3, 4.4 ja 4.6.

Myytävissä oleviin omaisuuseriin tilikauden 2016 päättyessä sisältyneistä neljästä Airbus A340 -lentokoneista on kolme palautettu Airbusille tilikauden ensimmäisellä ja yksi tilikauden jälkimmäisellä vuosipuoliskolla aikaisemman sopimuksen mukaisesti. Loput kauppasummasta, noin 100 miljoonaa euroa, saadaan vuonna 2018 ja se näkyy myynti- ja muissa saamisissa. Nämä laajarunkolentokoneet on korvattu uusilla A350-lentokoneilla. Myytävissä oleviin omaisuuseriin tilikauden 2016 päättyessä sisältynyt ATR 72-lentokone luokiteltiin uudelleen aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin tehdyn myyntisopimuksen purkauduttua.

Myytävänä olevien omaisuuserien kirjanpitoarvot

Milj. euroa	2017	2016
Aineellinen käyttöomaisuus	0,1	139,3
Myytävänä olevan tytäryhtiön varat	16,6	
Varat yhteensä	16,7	139,3
Myytävänä olevan tytäryhtiön velat	11,2	

4.6 Lähipiiritapahtumat

Finnair-konsernin lähipiiriin kuuluvat sen tytäryhtiöt, johto, osakkuusyritykset ja yhteisyritykset sekä Finnairin eläkesäätiö. Tytäryhtiöt on esitelty liitteessä 4.2 ja osakkuus- ja yhteisyritykset liitteessä 4.4. Lähipiiritapahtumina on esitetty sellaiset liiketoimet lähipiiriin kanssa, jotka eivät eliminoidu konsernitilinpäätöksessä.

Suomen valtio omistaa 55,8 % (55,8 %) Finnairin osakkeista. Kaikki liiketoimet Finnairin ja muiden suomalaisten valtionyhtiöiden välillä tapahtuvat markkinaehtoisesti.

Osakkuus- ja yhteisyritysten kanssa toteutuivat seuraavat liiketapahtumat:

Milj. euroa	2017	2016
Tavaroiden ja palvelujen myynnit		
Osakkuusyritykset ja yhteisyritykset	42,2	42,9
Eläkesäätiö	0,0	0,1
Tavaroiden ja palvelujen ostot		
Osakkuusyritykset ja yhteisyritykset	105,6	106,8
Eläkesäätiö	3,5	3,2
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset osakkuusyrityiltä ja yhteisyrityksiltä		9,3
Velat		
Pitkäaikaiset velat eläkesäätiölle	4,1	29,7
Lyhytaikaiset velat osakkuusyrityksille ja yhteisyrityksille		0,2

Lähipiiriin kanssa toteutetut transaktiot tehdään markkinaehtoisesti ja ne vastaavat ehdoiltaan riippumattomien osapuolien kanssa tehtäviä liiketoimia. Johdon palkkiot on esitetty liitetiedossa 1.3.7. Johdolle ei ole myönnetty lainoja eikä johdon kanssa ole tehty muita liiketoimia.

Nordic Regional Airlines AB -konserni siirtyi väliaikaisesti Finnairin 100 %:in omistukseen 17.11.2017. Ennen omistuksen muutosta konserni oli Finnairin, Staffpoint Holding Oy:n ja Kilco Oy:n yhteisyritys, ja omistusjärjestelyä edeltävät konsernin kanssa tehdyt liiketoimet on esitetty lähipiiritapahtumina yhteisyritysten välillä. Norra käsitellään myytävissä olevana omaisuuseränä eikä Norran ja Finnairin välisiä liiketoimia eliminoida Finnairin jatkuvien toimintojen tuloksesta, koska Norran ja Finnairin välisen ostoliikennesopimuksen odotetaan jatkuvan myös Norran omistusjärjestelyjen jälkeen. Norran ja Finnairin väliset saamiset ja velat on eliminoitu. Tämän johdosta myynti- ja ostoliiketoimet on koko tilikaudelta 2017 esitetty lähipiiritapahtumissa, mutta niitä ei esitetä saamisissa ja veloissa.

Lisätietoa osakkuus- ja yhteisyrityksistä löytyy liitetiedosta 4.4.

Finnairin eläkesäätiö

Finnairin eläkesäätiö on erillinen juridinen yksikkönsä, joka tarjoaa lähinnä etuuspohjaista lisäeläketurvaa Finnairin henkilöstölle ja hallinnoi säätiön varallisuutta. Säätiö omistaa Finnairin ulkona olevista osakkeista 0,1 % (0,1 %). Säätiön omistamat kiinteistöt on pääosin vuokrattu Finnairille. Vuonna 2017 ja 2016 Finnair ei maksanut eläkesäätiölle kannatusmaksuja. Eläkevastuu tilikauden lopussa oli 4,1 miljoonaa euroa (29,7).

4.7 Muutokset laadintaperiaatteissa

IFRS 9 Rahoitusinstrumentit

Finnair otti käyttöön IFRS 9 -standardin 1.1.2017. Rahoitusinstrumenttistandardi astui voimaan pakollisena 1.1.2018, mutta EU antoi IFRS 9:lle hyväksynnän 22.11.2016 ja näin ollen aikaisempi soveltaminen on mahdollista.

IFRS 9 -standardi korvaa kokonaisuudessaan IAS 39 -standardin. IFRS 9 -standardin tuomat muutokset koskevat rahoitusvarojen luokittelua ja arvostamista, niiden arvonalentumisen määrittämistä sekä suojauslaskennan soveltamisen periaatteita. Uudet suojauslaskentasäännöt ovat tuoneet suojauslaskennan lähemmäs konsernin riskienhallinnan käytäntöjä. IFRS 9 on mahdollistanut suojauslaskennan soveltamisen useampiin suojaussuhteisiin kuin IAS 39:ssä. Muutos on vähentänyt konsernin liiketuloksen vaihtelua, sillä realisoitumattomat käyvän arvon muutokset suuremmasta osasta johdannaisia kirjataan liiketuloksen asemesta muihin laajan tuloksen eriin. Luokitteluun ja rahoitusomaisuuserien arvon alentumisen malliin liittyvät muutokset eivät vaikuttaneet konserniin merkittävällä tavalla. Tärkeimmät Finnairin tilinpäätökseen vaikuttaneet muutokset kuvataan yksityiskohtaisemmin jäljempänä.

1 Rahoitusvarojen arvonalentuminen

Uuden arvonalentumismallin mukaan arvonalentumisvaraukset on kirjattava odotettujen luottotappioiden perusteella eikä realisoituneiden tappioiden perusteella, kuten IAS 39 vaatii. Finnairin kannalta uusi arvonalentumismalli koskee myyntisaamisia ja niiden luottotappioiden aikaisempaa kirjaamista. Konsernin luottopositio ei ole muuttunut standardivaihdoksessa.

Myyntisaamisten luottoriski - IFRS 9 -standardin mukaan Finnair voi soveltaa myyntisaamisten luottoriskin kirjaamiseen yksinkertaistettua varausmatriisia, koska myyntisaamisiin ei sisälly merkittävää rahoituskomponenttia. Näin ollen luottotappiovarauksen arvioiminen perustuu koko voimassaoloajalta odotettavissa oleviin luottotappioihin. Odotettuihin luottotappioihin perustuva malli on ennakkoiva, ja odotettu tappio-osuus perustuu historiallisten tappioiden määrään. Koko voimassaoloajalta odotettavissa olevat luottotappiot lasketaan kertomalla maksattomien myyntisaamisten bruttomääräinen kirjanpitoarvo odotetulla tappio-osuudella. Luottotappiovaraukseen liittyvä oikaisu kertyneiden voittovarojen avaavaan taseeseen oli 1,2 miljoonaa euroa vuoden 2017 alussa. Sen jälkeen odotettavissa olevien luottotappioiden muutokset kirjataan tulosvaikutteisesti. Vuosittain tuloslaskelmaan kirjattujen luottotappioiden määrän odotetaan olevan vähäinen liiketoiminnan luonteen takia: lentoliiput ja muut Finnairin tarjoamat palvelut yleensä maksetaan ennen kuin palvelu suoritetaan.

Arvonalentumismallilla ei ole vaikutusta muihin rahoitusvaroihin, koska ne arvostetaan sekä IAS 39:n että IFRS 9:n mukaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti, jolloin odotetut luottotappiot otetaan jo huomioon. Jaksotettuun hankintamenoan arvostettuja rahoitusinstrumentteja Finnair seuraa aktiivisesti ja kirjaa kriteerien toteutuessa arvonalentumista tulosvaikutteisesti.

2 Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelumuutokset

Uuteen liiketoimintamalliin perustuvaan rahoitusvarojen luokitteluun sisältyy kolme eri luokkaa: jaksotettu hankintameno (korvaa Finnairin aikaisemmin käyttämiä Lainat ja saamiset- sekä Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset -luokat), käypään arvoon tulosvaikutteisesti (korvaa Kaupankäyntitaroituksessa pidettävät -luokan) sekä käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta (korvaa Myytävissä olevat rahoitusvarat -luokan).

Finnairin laatiman analyysin mukaan IFRS 9 -standardin käyttöönnotolla ei ollut merkittävää vaikutusta konsernin rahoitusvarojen kirjaamiseen tai arvostamiseen. Rahoitusvaroina olevat velkakirjasijoitukset, kuten yritystodistukset ja talletukset, arvostetaan jaksotettuun hankintamenoan, mutta vain silloin kun liiketoimintamallin tavoitteena on pitää nämä sijoitukset ja kerätä kaikki sopimukseen perustuvat rahavirrat ja kun instrumentin sopimukseen perustuvat rahavirrat koostuvat yksinomaan pääoman ja koron maksusta. Lyhytaikaisten myyntisaamisten ja muiden saamisten luonteen vuoksi niiden kirjanpitoarvon oletetaan olevan sama kuin käypä arvo. Kaikki muut rahoitusvaroina olevat sijoitukset, kuten velkakirjasijoitukset ja rahamarkkinarahastot kirjataan käypään arvoon. Kaikki rahoitusvarojen käyvän arvon muutokset kirjataan tulosvaikutteisesti.

Rahoitusvelat luokitellaan kahteen eri luokkaan: jaksotettuun hankintamenoan (korvaa Finnairin aikaisemmin käyttämät Lainat ja saamiset- ja Jaksotettuun hankintamenoan arvostettavat -luokat) ja käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Konsernin velat on pääasiallisesti luokiteltu jaksotettuun hankintamenoan. Ainoa poikkeus on johdannaisvelat. IFRS 9 -standardin käyttöönnotolla ei ollut merkittävää vaikutusta konsernin rahoitusvelkojen luokitteluun tai arvostamiseen.

3 Suojauslaskenta

IFRS 9:n mukainen suojauslaskentamalli yksinkertaistaa suojauslaskennan soveltamista ja tuo suojauslaskennan lähemmäs konsernin riskienhallinnan strategiaa ja tavoitteita.

Tärkeimpiä Finnair-konsernin suojauslaskentaan vaikuttavia muutoksia ovat:

Riskikomponentit – IFRS 9:n mukaan johdannaiset, jotka suojaavat hintariskin ei-rahoituksellisia, erikseen yksilöitävissä olevia ja luotettavasti määritettäviä komponentteja, voidaan määrittää suojausinstrumenteiksi ainoastaan tätä riskikomponenttia varten. IAS 39:n mukaan muita kuin rahoituksellisia komponentteja ei voitu määrittää suojauskohteiksi. Konserni käyttää lentopetroliioptioita ja -swappeja. Tulevaisuudessa konsernilla on mahdollisuus käyttää mm. kaasuoiljy- ja Brent-raakaöljyinstrumentteja suojautuessaan lentopetrolihinnan muutoksia vastaan. Tässä tapauksessa Finnair saa soveltaa suojauslaskentaa IFRS 9:n mukaisesti. IAS 39:n mukaan tämä ei ollut mahdollista.

Suojauksustannus – IFRS 9 -standardin mukaan konserni saa jättää optioiden aika-arvon suojaussuhteen ulkopuolelle ja käsitellä sen kirjanpidossa suojauksustannuksena. Aika-arvon käyvän arvon muutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja siirretään suojauskohteen luonteesta riippuen tuloslaskelmaan sille kaudelle, jolle perustana oleva transaktio vaikuttaa konsernin tuloslaskelmaan, tai aktivoidaan suojauskohteen alkuperäiseen kirjanpitoarvoon. IAS 39:n mukaisesti Finnair ei soveltanut suojauslaskentaa, kun optioita käytettiin tulevien kassavirtojen suojaamiseen, ja kaikki optioiden realisoitumattomat käyvän arvon muutokset kirjattiin operatiivisen tuloksen erään Johdannaisten käyvän arvon muutokset ja lentokaluston huoltojen valuuttakurssimuutokset. Finnair voi käyttää optioita valuutta- ja lentopetrolihintariskien suojausta varten, ja mahdollisuus soveltaa suojauslaskentaa optioihin vähentää konsernin tuloslaskelmaan suojaussuhteiden ulkopuolisina johdannaisina kirjattujen johdannaisten käyvän arvon muutoksia.

Suojauksen tehokkuus – IAS 39:n mukainen retrospektiivinen tehokkuustestaus ja tehokkuusvaatimus 80–125 % poistui IFRS 9:n myötä. Finnairin käyttämien suojausten tehottomuus oli vähäinen tai sitä ei ollut lainkaan. Konserni odottaa, että tehottomuuden määrä on vähäinen myös IFRS 9:n mukaisissa suojaussuhteissa.

IFRS 9:n mukaan suojauksen tehokkuutta arvioidaan tulevaisuuden osalta eikä standardissa esitetä määriteltyä suojauslaskennan soveltamisen tehokkuuskriteeristöä. IAS 39:n mukaan suojausten tehokkuutta tuli testata sekä prospektiivisesti että retrospektiivisesti, ja suojauslaskentaa sai soveltaa vain, jos suojauksen tehokkuus oli 80–125 prosentin tasolla. IFRS 9:n mukaan suojauksen tehokkuudella tarkoitetaan sitä, missä määrin suojauksen käyvän arvon tai rahavirtojen muutokset kumoavat suojauskohteen käyvän arvon muutokset tai siihen liittyvät rahavirtojen muutokset.

IFRS 9 -standardissa määritellään kolme suojauksen tehokkuuden vaatimusta suojauslaskennan soveltamista varten: ensimmäinen vaatimus on suojauskohteen ja suojausinstrumentin taloudellinen suhde. Tällöin odotetaan, että suojausinstrumentin ja suojauskohteen arvon muutokset ovat vastakkaisia yhteisen tai suojatun riskin vuoksi. Toisekseen standardi edellyttää, ettei suojauskohteeseen tai suojausinstrumenttiin liittyvä luottoriskin muutos dominoi taloudellisesta suhteesta aiheutuvia arvonmuutoksia. Kolmantena kriteerinä on se, että suojaussuhteen suojausaste määritellään sekä suojausinstrumentin että suojattavan kohteen suhteellisen määrän mukaan. IFRS 9 edellyttää samaa suojausastetta kuin riskienhallinnassa tosiasiallisesti käytetään. Tällä muutoksella ei ollut merkittävää vaikutusta konsernin tuloslaskelmaan.

Finnair-konserni soveltaa IFRS 9:n suojauslaskentaa ei-takautuvasti. Näin ollen konsernin tuloksessa ei ole siirtymiseen liittyvää oikaisemista.

Kertyneiden voittovarojen oikaisu – Kertyneiden voittovarojen avaava saldo oikaistiin vastaamaan IFRS 9:n mukaisesti suojauslaskentaan lisättyjen lentopetrolisuojiin (optiot ja swapit) sekä operatiivisten kassavirtojen suojien (optiot ja swapit) osuutta. Tuloslaskelmalta käyvän arvon rahastoon tiettyjen siirtyneiden johdannaisten vuoksi omassa pääomassa olevat kertyneet voittovarot ovat vähentyneet 19 miljoonalla eurolla (15 miljoonalla eurolla verojen vähentämisen jälkeen).

Ensimmäisenä soveltamispäivänä 1.1.2017 konsernin rahoitusinstrumentit, luokittelumuutokset huomioon ottaen, olivat seuraavat:

	Luokitteluryhmä		Kirjanpitoarvo, 1. tammikuuta 2017		
	Alkuperäinen (IAS 39)	Uusi (IFRS 9)	Uusi, milj. euroa	Alkuperäinen, milj. euroa	Erotus
Pitkäaikaiset rahoitusvarat					
Lainat ja muut saamiset	Lainat ja saamiset	Jaksotettu hankintameno	7,4	7,4	-
Lyhytaikaiset rahoitusvarat					
Rahat ja pankkisaamiset	Lainat ja saamiset	Jaksotettu hankintameno	69,4	69,4	-
Yritys- ja sijoitustodistukset ja joukkovelkakirjalainat	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	261,2	261,2	-
Lyhyen koron rahastot	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	466,6	466,6	-
Myyntisaamiset ja muut saamiset	Lainat ja saamiset	Jaksotettu hankintameno	211,9	211,9	-
Johdannaiset	Suojauslaskennassa olevat erät	Suojauslaskennassa olevat erät	158,5	133,2	25,3
Johdannaiset	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	18,0	43,3	-25,3
Pitkäaikaiset velat					
Korolliset velat	Jaksotettuun hankintamenoan arvostettavat rahoitusvelat	Jaksotettu hankintameno	499,6	499,6	-
Rahoitusleasing-velat	Jaksotettuun hankintamenoan arvostettavat rahoitusvelat	Jaksotettu hankintameno	117,6	117,6	-
Ostovelat ja muut velat	Lainat ja saamiset	Jaksotettu hankintameno	4,9	4,9	-
Lyhytaikaiset velat					
Korolliset velat	Jaksotettuun hankintamenoan arvostettavat rahoitusvelat	Jaksotettu hankintameno	78,5	78,5	-
Rahoitusleasing-velat	Jaksotettuun hankintamenoan arvostettavat rahoitusvelat	Jaksotettu hankintameno	22,0	22,0	-
Johdannaiset	Suojauslaskennassa olevat erät	Suojauslaskennassa olevat erät	14,7	8,4	6,3
Johdannaiset	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	10,5	16,8	-6,3
Ostovelat ja muut velat	Jaksotettuun hankintamenoan arvostettavat rahoitusvelat	Jaksotettu hankintameno	773,5	773,5	-

Ensimmäisenä soveltamispäivänä 1.1.2017 konsernin johdannaiset, ottaen huomioon muutokset suojauslaskennassa, olivat seuraavat:

	Kirjanpitoarvo, 1. tammikuuta 2017	
	Uusi, milj. euroa	Alkuperäinen, milj. euroa
Valuuttajohdannaiset		
Polttoaineen valuuttasuojaus	16,5	16,5
- joista rahavirran suojauslaskennassa	16,5	16,5
Lentokonehankintojen käyvän arvon suojaus	74,6	74,6
- joista käyvän arvon suojauslaskennassa	74,6	74,6
Leasemaksujen valuuttasuojaus	9,6	9,6
- joista rahavirran suojauslaskennassa	9,6	9,6
Liiketoiminnan kassavirtojen suojaus (termiinit)	3,3	3,3
- joista rahavirran suojauslaskennassa	3,3	
Liiketoiminnan kassavirtojen suojaus (optiot)	3,5	3,5
- joista rahavirran suojauslaskennassa	3,5	
Myyttävänä olevien omaisuuserien suojaus	-7,3	-7,3
Taseen suojaus (termiinit)	1,5	1,5
Hyödykejohdannaiset		
Lentopetrolitermiinit	19,5	19,5
- joista rahavirran suojauslaskennassa	19,5	18,9
Lentopetrolioptiot	8,9	8,9
- joista rahavirran suojauslaskennassa	11,6	
Valuutan- ja koronvaihtosopimukset		
Koronvaihtosopimukset	3,6	3,6
- joista käyvän arvon suojauslaskennassa	3,6	3,6
Valuutan- ja koronvaihtosopimukset	16,1	16,1
Osakejohdannaiset		
Osakeoptiot	1,6	1,6
- joista käyvän arvon suojauslaskennassa	1,6	1,6
Johdannaiset yhteensä	151,4	151,4
-Rahavirran suojauslaskennassa olevat erät yhteensä*	64,0	45,0
-Käyvän arvon suojauslaskennassa olevat erät yhteensä	79,9	79,9

*IFRS 9:n soveltamiseen liittyvällä rahavirran suojauslaskennassa olevien erien kirjanpitoarvon muutoksella oikaistiin kertyneiden voittovarojen avaava saldo ensimmäisenä soveltamispäivänä.

IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista

Finnair ottaa käyttöön uuden tulouttamista koskevan IFRS 15-standardin vuoden 2018 alusta. Uuden standardin perusperiaatteena on, että myyntituotot kirjataan, kun tavaraa tai palvelua koskeva määräysvalta siirtyy asiakkaalle. Standardi korvaa kaikki nykyiset tuloutusta koskevat IFRS-standardit. Finnair soveltaa siirrossa ei-takautuvaa menetelmää.

Finnair on saanut päätökseen arvion uuden standardin vaikutuksista eri liikevaihtoeille (tuotteille). Finnair on osallistunut muiden lentoyhtiöiden kanssa toimialan kirjanpidollisen työryhmän työskentelyyn (IATA, International Air Transport Association, Industry Accounting Working Group), joka on toiminut yhteistyössä amerikkalaisen lentoyhtiöiden tuloutustyöryhmän (Airlines Revenue Recognition Task Force of the AICPA, American Institute of Certified Public Accountants). Työryhmä on sopinut ja julkaissut yhtenäiset tuloutus- ja laskentaperiaatteet uuden standardin tulkintaa vaativiin kohtiin. Finnair noudattaa tulkinnoissaan työryhmän julkaisemia tuloutus- ja laskentaperiaatteita. IFRS 15 muuttaa Finnairin tuloutuksen ajoitusta matkustajatuotoissa, lisämyyntituotoissa ja matkapalveluiden tuotoissa. Muutokset kuvattu tarkemmin alla, ja muutosten vaikutukset jäävät vähäisiksi.

Matkustajatuotoissa asiakkaat yleensä maksavat lentolippunsa etukäteen, mutta eivät aina käytä niihin liittyviä oikeuksia vaan liput jäävät käyttämättä (breakage). Mikäli lentoyhtiö odottaa olevansa oikeutettu tuottoihin, joita vastaan sen ei tarvitse luovuttaa suoritetta, tulisi yhtiön tulouttaa tähän odotusarvoon perustuva tuotto (expected breakage) samassa suhteessa, kun asiakkaat käyttävät lentolippuja. Tällä hetkellä lentoliput tuloutetaan kun ne käytetään, tai kun lippu on vanhentunut, eikä Finnairilla ole velvollisuutta palauttaa lipusta saatua vastiketta asiakkaalle. Käytännössä muutos aikaistaa tuloutusta nykyisestä, mutta vaikutus ei ole merkittävä. Finnair Plus kanta-asiakasjärjestelmän kirjanpitolähtökäsitteily tai pisteen arvostus ei IFRS 15 -standardin seurauksena sen sijaan muutu.

Lisämyyntituotoissa, palvelu- sekä muutosmaksut tuloutetaan nykykäytäntöä myöhemmin, koska niiden ei katsota muodostavan erillistä tuloutusstandardin alaista suoritevelvoitetta vaan olevan osa lentomatkaa. Matkapalveluiden osalta lento- ja hotellituote katsotaan erilliseksi suoritevelvoitteiksi, ja tuloutetaan palveluita luovutettaessa. Aiemmin matkapaketti on katsottu yhdeksi suoritteeksi. Muutokset eivät ole merkittäviä.

Tilikauden 2018 avaavaan omaan pääomaan voittovaroihin tehdään käyttöönoton seurauksena yhteensä -4,7 miljoonan euron laskentaperiaatteen muutoksesta johtuva oikaisu. Oikaisusta -8,7 miljoonaa euroa kohdistuu liikevaihtoon, +2,8 miljoonaa euroa kohdistuu valmistamatkuotannon kuluihin, ja 1,2 miljoonaa euroa laskennallisiin veroihin.

IFRS 16 Vuokrasopimukset

Uusi EU:n hyväksymä vuokrasopimusstandardi julkaistiin tammikuussa 2016 ja tulee voimaan tilikaudesta 2019. Finnair aikoo ottaa standardin käyttöön tilikauden 2019 alusta takautuvaa menetelmää soveltaen. Standardi korvaa aikaisemman IAS 17 Vuokrasopimukset -standardin.

Finnair arvioi, että uudella standardilla on merkittäviä vaikutuksia sen tilinpäätökseen ja tunnuslukuihin. Lähes kaikista lentokone-, kiinteistö- ja muista vuokrasopimuksista tullaan kirjaamaan omaisuuserä (oikeus käyttää vuokralle otettua omaisuuserää) ja korollinen velka taseeseen. Vuokrasopimusten perusteella kirjattava omaisuuserä ja velka arvostetaan nykyarvoon. Nykyisin tulevat vuokramaksut ei-purettavissa olevista operatiivisista vuokrasopimuksista esitetään liitetiedoissa vuokravastuina nimellisarvoonsa. Nämä vuokravastuut olivat tilikauden 2017 päättyessä 1 429 miljoonaa euroa (ks. lisää liitteestä 2.2 Vuokrasopimukset). Lentokentän ja terminaalien palvelusopimukset eivät alustavan arvion perusteella täytä vuokrasopimuksen määritelmää.

Vuokrasopimukset-standardi vaikuttaa myös Finnairin tuloslaskelmaan. Tulevaisuudessa vuokrakulua ei esitetä, vaan tuloslaskelmaan kirjataan omaisuuserästä poisto (liiketulos) ja lainasta kertynyt korko (rahoitusserät). Korkokulu on suurimmillaan vuokrakauden alussa ja pienenee kohti vuokrakauden loppua, kun leasing-velkaa lyhennetään. Nykyään vuokrakulut operatiivisista vuokrasopimuksista jakotetaan liiketulokseen lentokaluston leasemaksuiksi ja muiksi vuokriksi vuokra-ajan kuluessa, vuokrasopimuksen mukaisesti. Liiketuloksen ja EBITDA:n ohella myös liiketoiminnan nettorahavirta kasvaa, koska lainan lyhennykset siirretään esitettäväksi rahoituksen rahavirrassa.

Muutos vaikuttaa olennaisesti tasepohjaisiin tunnuslukuihin, kuten omavaraisuus- ja velkaantuneisuusasteeseen. Toisaalta, oikaistu nettovelkaantumisaste ottaa jo nykyisin tulevat vuokramaksut laskennassa seuraavasti: viimeisen kahdentoista kuukauden lentokaluston leasemaksut kerrotaan seitsemällä ja lisätään korollisiin nettovelkoihin (ks. konsernin tase "taseen lisätietoja": korollinen nettovelka ja oikaistu nettovelkaantumisaste).

Vaikka omaisuuserät vuokrasopimuksista muunnetaan euroiksi, valtaosa Finnairin lentokoneiden vuokravastuusta on US-dollarimääräinen, minkä vuoksi taseen valuuttariskipositio tulee kasvamaan nykyisestä. Finnair tutkii vaihtoehtoja, joilla vähentää taseen valuuttapositioista aiheutuvaa tuloslaskelman volatiliiteettia.

5 Muut liitetiedot

i Muihin liitetietoihin on koottu kaikki liitetiedot, jotka eivät liity erityisesti mihinkään aikaisemmissa liitteissä käsiteltyihin asiakokonaisuuksiin. **i**

5.1 Tuloverot

L Tilikauden tulokseen sisältyvä tulovero koostuu konsernin kauden verotettavaan tuloon perustuvasta verosta, aikaisempien tilikausien tuloverosta ja laskennallisesta verosta. Verot merkitään tuloslaskelmaan, paitsi silloin kun ne liittyvät muihin laajan tuloksen eriin tai suoraan omaan pääomaan kirjattuihin eriin.

Laskennalliset verot kirjataan kirjanpidon ja verotuksen välisten väliaikaisten erojen vuoksi tilinpäätöshetkellä vahvistettuna tulevien vuosien verokantaan. Laskennallinen verosaaminen on kirjattu siihen määrään asti kuin on todennäköistä, että niitä voidaan käyttää tulevia verotettavia tuloja vastaan. Suurimmat väliaikaiset erot syntyvät aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myynnistä, poistoista ja käyttämättömistä verotappioista. Ulkomaisten tytäryhtiöiden jakamattomista voittovaroista kirjataan veroa vain, mikäli niistä tiedetään aiheutuvan veroseuraamuksia.

Laskennalliset verosaamiset ja velat vähennetään toisistaan, kun ne liittyvät saman veronsaajan perimiin veroihin, ja ne voidaan laillisesti toimeenpantavissa olevan oikeuden nojalla kuitata keskenään. **L**

Tuloverot

Milj. euroa	2017	2016
Tilikauden verot		
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero	-0,6	-0,5
Aiempiä tilikausia koskevat oikaisut	0,0	0,1
Laskennalliset verot	-41,1	-20,2
Yhteensä	-41,7	-20,6

Konsernin tuloslaskelmaan sisältyvä verokulu poikkeaa Suomen nimellisen 20,0 prosentin verokannan (20,0) mukaan lasketusta verosta seuraavasti:

Milj. euroa	2017	2016
Tulos ennen veroja	211,1	105,8
Verot laskettuna kotimaan verokannalla	-42,2	-21,2
Ulkomaisten tytäryritysten erilaiset verokannat	0,1	0,1
Verovapaat tulot	0,7	1,5
Vähennyskeltottomat kulut	-0,4	-1,2
Aiempiä tilikausia koskevat oikaisut	0,0	0,1
Tuloverot yhteensä	-41,7	-20,6
Efektiivinen verokanta	19,8 %	19,5 %

Tuloslaskelman mukainen verokanta oli 19,8 prosenttia (19,5). Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero liittyy Finnair Kitchen Oy:öön, jonka määräysvalta siirtyi tilikauden aikana Finnair-konsernille.

Laskennalliset verosaamiset ja -velat

Konserni on arvioinut laskennallisten verosaamisten luonnetta ja luokittelua. Se on todennut niiden täyttävän IAS12:n mukaiset netottamisen kriteerit niiltä osin, kuin on kyse verosaamisista ja -veloista samalle veronsaajalle. Niiden laskennalliset verosaamiset ja -velat on taseessa netotettu.

Laskennallisten verojen muutokset vuoden 2017 aikana:

Milj. euroa	2016	Laadinta-periaatteen muutos (IFRS 9, Rahoitus-instrumentit)	Kirjattu tuloslaskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	2017
Laskennalliset verosaamiset ja -velat					
Vahvistetut tappiot	29,3	3,8	-22,6	3,2	13,7
Työsuhde-etuudet	6,0		2,1	-7,2	0,9
Käyttöomaisuus	-53,4		-16,3		-69,7
Rahoitusleasing	-4,7		-2,6		-7,2
Muut väliaikaiset erot	-2,5		-1,7		-4,2
Johdannaisten arvostus käypään arvoon	-7,5	-3,8		3,7	-7,6
Yhteensä	-32,7	0,0	-41,1	-0,3	-73,9
Laskennalliset verosaamiset, jotka ovat hyödynnettävissä yli 12 kk:n kuluttua	0,6				0,5
Laskennalliset verovelat, jotka odotetaan realisoituvan yli 12 kk:n kuluttua	-54,4				-70,4

Vuoden 2017 tuloksen jälkeen vahvistettavien tappioiden arvioitu määrä on noin 68 miljoonaa. Vahvistetut tappiot vanhenevat aikaisintaan 5-10 vuoden kuluttua.

Mikäli ulkomaiset tytäryritykset maksaisivat osinkoina voittovaransa, tästä aiheutuisi 0,4 miljoonan euron (0,3) verovaikutus.

Laskennallisten verojen muutokset vuoden 2016 aikana:

Milj. euroa	2015	Kirjattu tuloslaskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	2016
Laskennalliset verosaamiset ja -velat				
Vahvistetut tappiot	51,7	-26,2	3,8	29,3
Työsuhde-etuudet	0,5	1,8	3,6	6,0
Käyttöomaisuus	-59,2	5,8		-53,4
Rahoitusleasing	-3,4	-1,2		-4,7
Muut väliaikaiset erot	-2,1	-0,4		-2,5
Johdannaisten arvostus käypään arvoon	21,6		-29,0	-7,5
Yhteensä	9,1	-20,2	-21,6	-32,7
Laskennalliset verosaamiset, jotka ovat hyödynnettävissä yli 12 kk:n kuluttua	0,5			0,6
Laskennalliset verovelat, jotka odotetaan realisoituvan yli 12 kk:n kuluttua	-60,2			-54,4

i = Osion sisältö

L = Laadintaperiaatteet

5.2 Riidat ja oikeudenkäynnit

Finnair raportoi vain sellaiset riita-asiat, joiden intressi on materiaallinen ja joita ei ole katettu vakuutuksella. 31.12.2017 ei ollut vireillä kyseeseen tulevia riita-asioita.

5.3 Tilinpäätöksen jälkeiset tapahtumat

Finnair aikaistaa vuodelle 2023 suunniteltua A350-lentokoneen toimitusta vuodelle 2019, minkä seurauksena loput kahdeksan A350-lentokonetta toimitetaan vuosien 2018-2022 aikana.

6 Emoyhtiön tilinpäätös

Finnair Oyj:n tuloslaskelma

Milj. euroa	Liite	2017	2016
Liikevaihto	6.2	2 419,4	2 102,8
Liiketoiminnan muut tuotot	6.3	78,0	88,0
Liiketoiminnan tuotot yhteensä		2 497,5	2 190,8
Materiaalit ja palvelut	6.4	1 128,5	1 055,5
Henkilöstökulut	6.5	327,7	287,1
Poistot ja arvonalentumiset	6.6	9,1	12,0
Liiketoiminnan muut kulut	6.7	950,9	834,3
Liiketoiminnan kulut yhteensä		2 416,3	2 188,9
Liikevoitto/-tappio		81,2	2,0
Rahoitustuotot ja -kulut	6.8	-25,9	1,2
Voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja		55,3	3,2
Tilinpäätössiirrot	6.9	29,9	128,4
Tuloverot	6.10	-16,5	-22,4
Tilikauden voitto/tappio		68,6	109,2

Finnair Oyj:n tase

Milj. euroa	Liite	2017	2016
VASTAAVAA			
Pysyvät vastaavat			
Aineettomat hyödykkeet	6.11	24,0	18,2
Aineelliset hyödykkeet	6.12	63,4	56,1
Sijoitukset			
Osuudet saman konsernin yrityksissä		447,6	448,6
Osuudet omistusyhteisyriksissä		2,5	2,5
Muut osakkeet ja osuudet		0,4	0,4
Laina- ja muut saamiset	6.14	21,1	223,6
Sijoitukset yhteensä	6.13	471,6	675,0
Laskennalliset verosaamiset	6.15	0,0	12,3
Pysyvät vastaavat yhteensä		559,0	761,6
Vaihtuvat vastaavat			
Lyhytaikaiset saamiset	6.16	787,3	443,1
Rahoitusarvopaperit	6.17	833,0	727,9
Rahat ja pankkisaamiset	6.18	146,4	66,5
Vaihtuvat vastaavat yhteensä		1 766,6	1 237,5
VASTAAVAA YHTEENSÄ		2 325,6	1 999,1
VASTATTAVAA			
Oma pääoma			
Osakepääoma		75,4	75,4
Ylikurssirahasto		24,7	24,7
Muut rahastot			
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		253,7	252,2
Vararahasto		147,7	147,7
Käyvän arvon rahasto		42,8	28,3
Edellisten tilikausien voitto (tappio)		101,7	20,5
Tilikauden voitto (tappio)		68,6	109,2
Oma pääoma yhteensä	6.19	714,7	658,0
Tilinpäätössiirtojen kertymä	6.20	20,5	20,4
Pakolliset varaukset	6.21	98,4	83,5
Vieras pääoma			
Pitkäaikainen vieras pääoma	6.22	406,4	357,2
Lyhytaikainen vieras pääoma	6.23	1 085,8	880,1
Vieras pääoma yhteensä		1 492,1	1 237,3
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		2 325,6	1 999,1

Finnair Oyj:n rahoituslaskelma

Milj. euroa	2017	2016
Liiketoiminnan rahavirta		
Tilikauden tulos ennen tilinpäätössiirtoja	55,3	3,2
Poistot ja arvonalentumiset	9,1	12,0
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	21,9	-37,9
Rahoitustuotot ja -kulut	28,6	-1,2
Käyttöpääoman muutos	82,3	59,2
Maksetut korko- ja muut rahoituskulut	-30,6	-27,8
Saadut korko- ja muut rahoitustuotot	2,2	9,9
Liiketoiminnan nettorahavirta	168,6	17,5
Investointien rahavirta		
Investoinnit aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	-32,6	-38,7
Luovutustulot aineellisista hyödykkeistä	0,4	3,6
Laina- ja muiden saamisten muutos	-195,0	67,3
Sijoitukset tytäryrityksiin	2,4	0,0
Luovutustulot tytäryrityksiin myynnistä	0,0	8,0
Saadut osingot	0,0	17,1
Investointien nettorahavirta	-224,7	57,3
Rahoituksen rahavirta		
Omien osakkeiden osto	0,0	-4,3
Lainojen nostot	200,0	0,0
Lainojen takaisinmaksut ja muutokset	-74,9	-81,7
Hybridilainan takaisinmaksut	0,0	-38,3
Maksetut osingot	-12,8	0,0
Saadut ja maksetut konserniavustukset	128,7	139,2
Rahoituksen nettorahavirta	241,0	14,8
Rahavirtojen muutos	184,9	89,6
Rahavarojen muutos		
Rahavarat tilikauden alussa	794,4	704,8
Rahavirtojen muutos	184,9	89,6
Rahavarat tilikauden lopussa	979,4	794,4

Finnair Oyj:n tilinpäätöksen liitetiedot

6.1 Laadintaperiaatteet

Ulkomaanrahan määräiset erät

Valuuttamääräiset liiketapahtumat kirjataan tapahtumapäivän kurssiin. Tilinpäätöshetkellä taseessa olevat saamiset ja velat arvostetaan tilinpäätöspäivän kurssiin. Maksetut ja saadut ennakot ovat taseessa maksupäivän kurssiin. Myyntisaamisten ja ostovelkojen arvostamisesta syntyneet kurssierot on käsitelty liikevaihdon ja liiketoiminnan muiden kulujen oikaisuerinä. Muiden saamisten ja velkojen arvostamisesta syntyneet kurssierot on esitetty rahoituksen kurssieroissa.

Johdannaissopimukset

Rahoituspolitiikkansa mukaisesti Finnair käyttää valuutta-, korko-, osake- ja hyödykejohdannaisia pienentämään valuuttakurssi-, korko- ja hyödykeriskejä, jotka johtuvat konsernin taseen eristä, valuuttamääräisistä ostosopimuksista, ennakoiduista valuuttamääräisistä ostoista ja myynneistä sekä tulevista lentopetroliostoista. Tasepositio suojataan konsernitasolla. Konserni-yhtiöiden yhteenlaskettu tasepositio eroaa konsernin raportoidusta tasepositiosta sisäisten erien määrän verran. Näin ollen tasepositio ja sen suojaukset esitetään konsernin tilinpäätöksessä liitteessä 3.5. Myös valuuttamääräistä kassavirtapositiota suojataan konsernitasolla, jotta voidaan hyötyä netotusvaikutuksesta. Se esitetään konsernin tilinpäätöksessä liitteessä 3.5. Johdannaissopimukset arvostetaan tilinpäätöspäivän kurssiin kirjanpitolain 5:2 a §:n mukaisesti.

Johdannaissopimukset kirjataan tekohekellä taseeseen niiden alkuperäiseen hankintamenuon (käypä arvo), minkä jälkeen ne arvostetaan käypään arvoon jokaisessa tilinpäätöksessä ja osavuosiokatsauksessa. Johdannaisten käyvät arvot perustuvat arvoihin, joilla instrumentti voitaisiin asiaa tuntevien, liiketoimeen halukkaiden ja toisistaan riippumattomien osapuolten välillä ilman myyntitilanteeseen liittyvää pakkoa joko ostaa tai myydä. Johdannaisten käyvät arvot määritetään alla esitetyllä tavalla. Kaikkien johdannaisten käyvät arvot lasketaan käyttäen tilinpäätöspäivän valuuttakursseja, korkoja, volatilitetteja ja hyödykehintanoteerauksia. Valuuttatermiinien käyvät arvot lasketaan tulevien kassavirtojen nykyarvona. Valuuttaoptioiden käyvät arvot lasketaan käyttäen Black-Scholes-optiohinnoittelumallia. Koron- ja valuutanvaihtosopimusten käyvät arvot lasketaan tulevien kassavirtojen nykyarvona. Korko-optioiden käyvät arvot lasketaan käyttäen yleisesti hyväksyttyjä optioiden arvonmäärittysmalleja. Hyödyketermiinien käyvät arvot lasketaan tulevien kassavirtojen nykyarvona. Hyödykeoptioiden käyvät arvot lasketaan käyttäen yleisesti hyväksyttyjä optioiden arvonmäärittysmalleja.

Voitot ja tappiot, jotka syntyvät käypään arvoon arvostamisesta, käsitellään kirjanpidossa johdannaissopimuksen käyttö-tarkoituksen määrittämällä tavalla. Suojauslaskennan piirissä olevien johdannaisten voitot ja tappiot kirjataan yhdenmukaisesti alla olevan kohde-etuuden kanssa. Johdannaissopimukset määritellään syntymishetkellään tulevien kassavirtojen suojauksiksi, sitovien ostosopimusten suojauksiksi (rahavirtasuojaus tai käyvän arvon suojaus) tai johdannaisiksi, jotka eivät täytä suojauslaskennan ehtoja tai joihin ei sovelleta suojauslaskentaa (taloudellinen suojaus). Yhtiöllä ei ole käytössä ulkomaisen yksikön nettoinvestointien suojauksia eikä kytkettyjä johdannaisia.

Finnair dokumentoi suojauslaskentaa aloittaessaan suojattavan kohteen ja suojausinstrumentin välisen taloudellisen suhteen ja suojausasteen, sekä konsernin riskinhallintatavoitteet ja suojaukseen ryhtymisen strategian. Yhtiö dokumentoi ja arvioi suojauksen aloittaessaan ja vähintään jokaisen tilinpäätöksen yhteydessä suojaussuhteiden tehokkuutta tarkastelemalla suojaavan instrumentin historiallista ja tulevaa kykyä kumota suojattavan erän käyvän arvon tai rahavirtojen muutokset. Suojaussuhteessa olevien johdannaisten arvot esitetään taseen lyhytaikaisissa varoissa ja -veloissa.

Finnair soveltaa IFRS-suojauslaskennan periaatteita tulevien kassavirtojen suojauksessa (rahavirtasuojaus). Tätä periaatetta sovelletaan valuuttamääräisten myyntien ja ostojen valuuttariskiä, polttoaineiden hintariskiä sekä sähkön hintariskiä.

Rahavirran suojauksen ehdot täyttävien johdannaisinstrumenttien tehokkaan osuuden käyvän arvon muutos kirjataan suoraan muun laajan tuloksen käyvän arvon rahastoon niiltä osin kuin suojauslaskennan soveltamisen edellytykset ovat täyttyneet. Käyvän arvon rahastoon kirjatut voitot ja tappiot siirretään tuloslaskelmaan sillä kaudella, jolla suojattu erä merkitään tuloslaskelmaan. Kun rahavirran suojaukseksi hankittu instrumentti erääntyy tai myydään, tai kun suojauslaskennan kriteerit eivät enää täyty, suojausinstrumentista kertynyt voitto tai tappio jää omaan pääomaan siihen asti, kunnes ennakoitu liiketoi-mi toteutuu. Jos ennakoidun suojatun liiketoimen ei enää odoteta toteutuvan, omaan pääomaan kertynyt voitto tai tappio kirjataan kuitenkin välittömästi tuloslaskelmaan.

Rahoitusvarat ja -velat

Finnairin rahoitusvarat jaotellaan tulosvaikutteisesti seuraaviin ryhmiin: jaksotettu hankintameno ja käypä arvo. Luokittelu tapahtuu liiketoimintamallin tavoitteen sekä sijoitusten sopimusperusteisten rahavirtojen perusteella alkuperäisen hankinnan yhteydessä. Kaikki rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan kaupantekopäivänä. Rahoitusvelat merkitään alun perin kirjanpitoon nimellisarvoon. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat ja 12 kuukauden sisällä erääntyvät rahoitusvarat ja -velat esitetään lyhytaikaisissa saamisissa tai veloissa. Rahoitusvaroina olevat velkakirjasijoitukset, kuten yritystodistukset ja talletukset, arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon, mutta vain silloin kun liiketoimintamallin tavoitteena on pitää nämä sijoitukset ja kerätä kaikki sopimukseen perustuvat rahavirrat ja kun instrumentin sopimukseen perustuvat rahavirrat koostuvat yksinomaan pääoman ja koron maksusta. Jaksotettuun hankintamenoan arvostettavat rahoitusvarat sisältävät myyntisaamisia, siirtosaamisia ja lentokonevuokrien takuutalletuksia. Lyhytaikaisten myyntisaamisten ja muiden saamisten luonteesta johtuen niiden kirjanpitoarvon oletetaan olevan sama kuin käypä arvo. Rahoitusvarojen taseesta pois kirjaaminen tapahtuu silloin, kun konserni on menettänyt sopimusperusteisen oikeuden rahavirtoihin tai kun se on siirtänyt merkittäviä osin riskit ja tuotot konsernin ulkopuolelle.

Yhtiön luottotappiovarauksen arvioiminen perustuu myyntisaamisten koko voimassaoloajalta odotettavissa oleviin luottotappioihin IFRS 9 -standardin mukaisesti. Finnair on päättänyt soveltaa myyntisaamisten luottoriskin kirjaamiseen yksinkertaistettua varausmatriisia, koska myyntisaamisiin ei sisälly merkittävää rahoituskomponenttia. Odotettuihin luottotappioihin perustuva malli on ennakkoiva, ja odotettu tappio-osuus perustuu historiallisten tappioiden määriin. Koko voimassaoloajalta odotettavissa olevat luottotappiot lasketaan kertomalla maksattomien myyntisaamisten bruttomääräinen kirjanpitoarvo odotetulla tappio-osuudella jokaisessa ikääntymislukossa. Odotettavissa olevien luottotappioiden muutokset kirjataan tulosvaikutteisesti. Arvon alentumismallilla ei ole vaikutusta muihin rahoitusvaroihin, kuten velkakirjasijoituksiin ja rahamarkkinarahastoihin, sillä ne arvostetaan IFRS 9:n mukaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti, jolloin odotetut luottotappiot on jo otettu huomioon. Jaksotettuun hankintamenoan arvostettujen rahoitusinstrumenttien osalta Finnair suorittaa seurantaa aktiivisesti ja kirjaa kriteerien toteutuessa arvonalentumista tulosvaikutteisesti.

Pysyvät vastaavat ja poistot

Rakennukset 10–50 vuodessa hankintahetkestä 10 %:n jäännösarvoon.

Muut aineelliset hyödykkeet 3–15 vuodessa.

Menojäännöspoistomenetelmä, jota on käytetty aiemmin joidenkin rakennusten ja muiden aineellisten hyödykkeiden osalta, on muutettu vuoden 2017 aikana tasapoistomenetelmään. Muutoksella ei ollut tilikauden poistojen määrään merkittävää vaikutusta.

Tutkimus- ja kehitysmenot

Tietokoneohjelmiin liittyviä merkittäviä kehittämishankkeita lukuun ottamatta tutkimus- ja kehitysmenot kirjataan pääsääntöisesti kuluksi. Lentokoneiden, järjestelmien ja liikennöinnin teknologian tutkimus- sekä kehittämistyö suoritetaan pääosin valmistajien toimesta.

Leasing

Lentokaluston leasingmaksut ovat merkittävät. Vuosittaiset leasingmaksut on käsitelty vuokratuloina. Sopimusten mukaiset tulevat vuosina erääntyvät lentokaluston leasingmaksut on esitetty taseen ulkopuolisina erinä liitetiedoissa.

Tilinpäätössiirrot

Tilinpäätöksissä tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen kertynyt erotus, poistoero, esitetään taseen erässä tilinpäätössiirtojen kertymä ja sen muutos tuloslaskelmassa erässä tilinpäätössiirrot. Tilinpäätössiirrot sisältävät myös annetut ja saadut konserniavustukset.

Tuloverot

Tuloslaskelmaan on tuloveroina kirjattu tilikauden tuloksesta Suomen verosäännösten perusteella lasketut verot, aikaisempien tilikausien verojen oikaisut ja laskennallisten verojen muutos.

Eläkejärjestelyt

Henkilöstön lakisääteinen eläketurva on järjestetty pääosin Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisessa ja lisäeläketurva Finnairin eläkesäätiössä ja osittain kotimaisissa eläkevakuutusyhtiöissä. Eläkesäätiö on lisäeläketurvan osalta suljettu vuonna 1992 lukuun ottamatta liikennelentäjiä. Finnairin eläkesäätiön lisäeläketurvan eläkevastuu on katettu täysin. Eläkevastuita koskevia tietoja on esitetty liitetiedoissa.

Pakolliset varaukset

Taseen pakollisissa varauksissa ja tuloslaskelman kuluissa esitetään vastaisuudessa toteutuvia sopimusperusteisia tai muuten sitovia velvoitteita, jotka eivät enää kerrytä vastaavaa tuloa ja joiden rahallinen arvo voidaan kohtuullisesti arvioida.

Yhtiöllä on velvollisuus luovuttaa vuokratut lentokoneet ja moottorit tiettyssä huoltotasossa. Näiden huoltovelvoitteiden täyttämiseksi yhtiö on kirjannut varauksia perustuen huoltojakson lennettyihin tunteihin.

6.2 Liikevaihto liiketoiminta-alueittain

Milj. euroa	2017	2016
Liikevaihto toimialoittain		
	2 419,4	2 102,8
Matkustajatuotot	2 109,0	1 891,4
Lisäpalvelut	108,5	103,2
Muut	201,9	108,2
Liikevaihdon jakautuma markkina-alueittain lentoreittien perusteella, % liikevaihdesta		
Suomi	7 %	17 %
Eurooppa	39 %	40 %
Muut	53 %	43 %
Yhteensä	100 %	100 %

6.3 Liiketoiminnan muut tuotot

Milj. euroa	2017	2016
Lentokoneiden leasetuotot	26,0	28,0
Muut vuokratuotot	27,3	31,9
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	0,0	0,2
Muut tuotot	24,8	27,8
Yhteensä	78,0	88,0

6.4 Materiaalit ja palvelut

Milj. euroa	2017	2016
Aineet ja tarvikkeet		
Maaselvitys- ja cateringkulut	283,8	203,5
Polttoainekulut	472,2	491,5
Lentokaluston huoltokulut	235,5	231,1
Tietohallintokulut	72,8	68,0
Muut erät	64,3	61,4
Yhteensä	1 128,5	1 055,5

6.5 Henkilöstökulut

Milj. euroa	2017	2016
Palkat ja palkkiot	254,4	227,2
Eläkekulut	48,4	42,1
Muut henkilösivukulut	25,0	17,7
Yhteensä	327,7	287,1
Johdon palkat ja palkkiot		
Toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa	1,6	1,3
Hallitus	0,4	0,4
Henkilöstö keskimäärin	3 761	3 569

6.6 Suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset

Milj. euroa	2017	2016
Muista pitkävaikutteisista menoista	8,4	4,5
Rakennuksista	0,3	6,6
Muusta kalustosta	0,5	0,9
Yhteensä	9,1	12,0

6.7 Liiketoiminnan muut kulut

Milj. euroa	2017	2016
Lentokaluston leasemaksut	306,9	249,6
Lentokapasiteetin muut vuokrat	117,1	123,3
Toimitila- ja muut vuokrat	35,6	34,0
Liikennöimismaksut	266,5	262,8
Myynti- ja markkinointikulut	76,4	67,1
Muut kulut	148,6	97,5
Yhteensä	950,9	834,3

6.8 Rahoitustuotot ja -kulut

Milj. euroa	2017	2016
Osinkotuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	0,0	17,1
Yhteensä	0,0	17,1
Korkotuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	5,5	5,9
Muilta		
Nettotuotot kaupankäyntitaroituksessa pidettävistä varoista	-0,7	0,7
Muut korkotuotot	0,3	0,1
Yhteensä	5,1	6,7
Myyntivoitot osakkeista	2,8	4,1
Korkokulut		
Saman konsernin yrityksille	0,0	-0,2
Muille	-28,5	-25,6
Yhteensä	-28,6	-25,9
Muut rahoituskulut		
Saman konsernin yrityksille	-0,1	-1,6
Muille	0,0	-0,3
Yhteensä	-0,1	-1,9
Kurssierot	-5,1	1,1
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-25,9	1,2

6.9 Tilinpäätössiirrot

Milj. euroa	2017	2016
Poistoeron muutos	-20,1	-0,3
Jälleenhankintavarauksen muutos	20,0	0,0
Saadut konserniavustukset	30,0	128,7
Yhteensä	29,9	128,4

6.10 Tuloverot

Milj. euroa	2017	2016
Laskennallisten verojen muutos	-16,5	-22,4
Yhteensä	16,5	-22,4

6.11 Aineettomat hyödykkeet

Milj. euroa	2017	2016
Muut pitkävaikutteiset menot		
Hankintameno 1.1.	41,8	37,5
Lisäykset	14,1	11,1
Vähennykset	-3,0	-6,8
Hankintameno 31.12.	52,9	41,8
Kertyneet poistot 1.1.	-23,6	-25,4
Vähennykset	1,7	6,3
Tilikauden poistot ja arvonalentumiset	-7,0	-4,5
Kertyneet poistot 31.12.	-28,9	-23,6
Kirjanpitoarvo 31.12.	24,0	18,2

6.12 Aineelliset hyödykkeet

Aineelliset hyödykkeet 2017

Milj. euroa	Maa-alueet	Rakennukset	Muu kalusto	Ennakot	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2017	0,7	8,4	6,4	47,4	63,0
Lisäykset	0,0	46,0	1,8	4,7	52,5
Vähennykset	0,0	0,0	-0,3	-44,3	-44,6
Hankintameno 31.12.2017	0,7	54,4	7,9	7,7	70,8
Kertyneet poistot 1.1.2016	0,0	-3,1	-3,7	0,0	-6,8
Vähennykset	0,0	0,0	0,3	0,0	0,3
Tilikauden poistot ja arvonalentumiset	0,0	-0,3	-0,5	0,0	-0,8
Kertyneet poistot 31.12.2017	0,0	-3,4	-3,9	0,0	-7,4
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	0,7	51,0	4,0	7,7	63,4
Koneiden ja laitteiden osuus pysyvien vastaavien kirjanpitoarvosta 31.12.2017			1,3 %		

Aineelliset hyödykkeet 2016

Milj. euroa	Maa-alueet	Rakennukset	Muu kalusto	Ennakot	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	0,7	24,5	7,2	19,1	51,5
Lisäykset	0,0	0,6	1,6	28,6	30,8
Vähennykset	0,0	-16,7	-2,3	-0,3	-19,3
Hankintameno 31.12.2016	0,7	8,4	6,4	47,4	63,0
Kertyneet poistot 1.1.2016	0,0	-11,4	-4,2	0,0	-15,5
Vähennykset	0,0	14,9	1,4	0,0	16,2
Tilikauden poistot ja arvonalentumiset	0,0	-6,6	-0,9	0,0	-7,5
Kertyneet poistot 31.12.2016	0,0	-3,1	-3,7	0,0	-6,8
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	0,7	5,3	2,7	47,4	56,1
Koneiden ja laitteiden osuus pysyvien vastaavien kirjanpitoarvosta 31.12.2016			7,3 %		

6.13 Sijoitukset

Milj. euroa	2017	2016
Konserniyritykset		
Hankintameno 1.1.	448,6	452,6
Lisäykset	0,3	0,0
Vähennykset	-1,3	-4,0
Kirjanpitoarvo 31.12.	447,6	448,6
Osakkuus- ja yhteisyritykset		
Hankintameno 1.1.	2,5	2,5
Kirjanpitoarvo 31.12.	2,5	2,5
Osuudet muissa yrityksissä		
Hankintameno 1.1.	0,4	0,4
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,4	0,4

Osakkuus- ja yhteisyritykset	Emoyhtiön omistus-%
Suomen Ilmailuopisto Oy, Suomi	49,50

Konserniyritykset	Emoyhtiön omistus-%	Emoyhtiön omistus-%
Finnair Cargo Oy, Suomi	100,00	Finnair Travel Retail Oy, Suomi 100,00
Finnair Aircraft Finance Oy, Suomi	100,00	Finnair Kitchen Oy, Suomi 100,00
Northport Oy, Suomi	100,00	Kiinteistö Oy Lentokonehuolto, Suomi 100,00
Finnair Technical Services Oy, Suomi	100,00	Amadeus Finland Oy, Suomi 95,00
Finnair Engine Services Oy, Suomi	100,00	Oy Aurinkomatkat - Suntours Ltd Ab, Suomi 100,00
Finnair Flight Academy Oy, Suomi	100,00	FTS Financial Services Oy, Suomi 100,00
*Nordic Regional Airlines AB, Ruotsi	100,00	Finnair Business Services OÜ, Viro 100,00

* Finnair omisti Nordic Regional Airlines AB:stä ennen kauppaa 40 prosenttia. Kauppa toteutui marraskuussa ja Norra siirtyi väliaikaisesti kokonaan Finnairin omistukseen.

Kiinteistö Oy Air Cargo Center 1 ja Kiinteistö Oy Leko 8 sulautuivat emoyhtiönsä Finnair Oyj:hin 31.12.2017. Finnair otti määräysvallan takaisin itselleen LSG Sky Chefs Finland Oy:ssä ja yhtiön nimi muutettiin Finnair Kitchen Oy:ksi. A/S Aero Airlines, Estonia poistettiin Viron kauppakisteristä 29.8.2017.

6.14 Pitkäaikaiset laina- ja muut saamiset

Milj. euroa	2017	2016
Konserniyrityksiltä	19,6	222,1
Muilta yrityksiltä	1,5	1,5
Yhteensä	21,1	223,6

6.15 Laskennalliset verosaamiset

Milj. euroa	2017	2016
Laadintaperiaatteen muutos	3,8	0,0
Laskennalliset verosaamiset 1.1.	12,3	65,3
Tilikauden tuloksesta	-16,5	-22,1
Jaksotuseroista	0,0	-0,2
Verot aikaisemmalta tilikaudelta	0,0	-0,1
Johdannaisten arvostuksesta käypään arvoon	-3,6	-30,6
Netotettu laskennallisiin verovelkoihin	4,0	0,0
Laskennalliset verosaamiset 31.12.	0,0	12,3

6.16 Lyhytaikaiset saamiset

Milj. euroa	2017	2016
Lyhytaikaiset saamiset konserniyrityksiltä		
Myyntisaamiset	27,4	26,6
Konsernihilisaamiset	30,0	128,7
Siirtosaamiset	2,6	4,4
Muut saamiset	426,2	25,6
Yhteensä	486,2	185,2
Lyhytaikaiset saamiset osakkuus- ja yhteisyrityksiltä		
Myyntisaamiset	0,0	8,7
Yhteensä	0,0	8,7
Lyhytaikaiset saamiset muilta		
Myyntisaamiset	123,5	85,6
Siirtosaamiset	68,8	54,3
Johdannaissopimuksiin perustuvat saamiset	100,7	74,3
Muut saamiset	8,1	34,9
Yhteensä	301,1	249,1
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	787,3	443,1

6.17 Rahoitusarvopaperit

Milj. euroa	2017	2016
Lyhytaikaiset sijoitukset käypään arvoon	833,0	727,9

6.18 Rahat ja pankkisaamiset

Milj. euroa	2017	2016
Pankkitileillä olevat varat ja alle kolmen kuukauden talletukset	146,4	66,5

6.19 Oma pääoma

Milj. euroa	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Vara- rahasto	Käyvän arvon rahasto	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Edellisten tilikausien tulos	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 31.12.2016	75,4	24,7	147,7	28,3	252,2	129,6	658,0
Laadintaperiaatteen muutos				15,2		-15,2	0,0
Oma pääoma 1.1.2017	75,4	24,7	147,7	43,5	252,2	114,5	658,0
Suojausinstrumenttien käyvän arvon muutos				-0,7			-0,7
Osakeperusteiset maksut					1,6		1,6
Osingonjako						-12,8	-12,8
Tilikauden tulos						68,6	68,6
Oma pääoma 31.12.2017	75,4	24,7	147,7	42,8	253,7	170,3	714,7

Milj. euroa	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Vara- rahasto	Käyvän arvon rahasto	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Edellisten tilikausien tulos	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2016	75,4	24,7	147,7	-94,1	250,4	24,8	428,9
Suojausinstrumenttien käyvän arvon muutos				122,5			122,5
Osakeperusteiset maksut					1,7		1,7
Omien osakkeiden osto						-4,3	-4,3
Tilikauden tulos						109,2	109,2
Oma pääoma 31.12.2016	75,4	24,7	147,7	28,3	252,2	129,6	658,0

Jakokelpoiset varat

Milj. euroa	2017	2016
Käyvän arvon rahasto	0,0	0,0
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	253,7	252,2
Edellisten tilikausien voitto	101,7	20,5
Tilikauden voitto/tappio	68,6	109,2
Yhteensä	424,0	381,1

6.20 Tilinpäätössiirtojen kertymä

Milj. euroa	2017	2016
Kertynyt poistoero 1.1.	0,3	0,0
Poistoeron muutos	20,1	0,3
Kertynyt poistoero 31.12.	20,5	0,3

Milj. euroa	2017	2016
Kertynyt jälleenhankintavaraus 1.1.	20,0	20,0
Jälleenhankintavaruksen muutos	-20,0	0,0
Kertynyt jälleenhankintavaraus 31.12	0,0	20,0
Tilinpäätössiirrot yhteensä	20,5	20,4

6.21 Pakolliset varaukset

Milj. euroa	2017	2016
Varaukset 1.1.	83,5	89,8
Uudet varaukset	42,6	42,6
Varausten purku	-16,0	-50,8
Kurssierot	-11,8	2,0
Varaukset 31.12.	98,4	83,5
Joista pitkäaikaista	78,3	62,0
Joista lyhytaikaista	20,1	21,5
Yhteensä	98,4	83,5

Lentokaluston pitkäaikaisen huoltovaruksen odotetaan purkautuvan vuoteen 2029 mennessä.

6.22 Pitkäaikainen vieras pääoma

Milj. euroa	2017	2016
Lainat konserniyrityksiltä	0,0	1,0
Joukkovelkakirjalainat	200,0	153,6
Hybridilaina	200,0	200,0
Laskennallinen verovelka	4,0	0,0
Muut velat	2,4	2,5
Yhteensä	406,4	357,2
Korollisten velkojen erääntymisajat		
1-5 vuotta	200,0	
Myöhemmin	200,0	
Yhteensä	400,0	

6.23 Lyhytaikainen vieras pääoma

Milj. euroa	2017	2016
Lyhytaikaiset velat konserniyrityksille		
Ostovelat	40,5	37,9
Siirtovelat	20,6	4,5
Konsernipankkitilivelat	130,6	119,8
Yhteensä	191,7	162,2
Lyhytaikaiset velat muille		
Lainat rahoituslaitoksilta	65,6	0,0
Saadut ennakot	0,1	0,1
Ostovelat	73,5	82,8
Siirtovelat	739,3	616,4
Muut velat	15,7	18,6
Yhteensä	894,1	717,9
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	1 085,8	880,1
Siirtovelat		
Ennakoon saadut lentolipputulot	384,9	348,3
Lentopolttoaineet ja liikennöimismaksut	74,7	67,8
Lomapalkkavelka	56,7	52,8
Kanta-asiakasohjelma Finnair Plus	40,9	33,6
Johdannaissopimuksiin perustuvat velat	35,5	17,4
Muut erät	146,6	101,1
Yhteensä	739,3	620,9

6.24 Annetut vakuudet, vastuusitoumukset ja muut vastuut

Milj. euroa	2017	2016
Takaukset ja vastuusitoumukset		
Konserniyritysten puolesta	71,0	69,0
Muiden yritysten puolesta	0,0	0,0
Yhteensä	71,0	69,0
Lentokoneiden vuokrasopimuksista maksettavat määrät		
Seuraavan vuoden aikana	364,2	297,7
1-5 vuoden kuluessa	1 618,7	1 399,1
Myöhemmin	420,9	355,6
Yhteensä	2 403,8	2 052,4

Emoyhtiö on vuokrannut lentokaluston 100 %-sesti omistamaltaan tytäryhtiöltä.

Milj. euroa	2017	2016
Muista vuokrasopimuksista maksettavat määrät		
Seuraavan vuoden aikana	27,9	27,7
1-5 vuoden kuluessa	55,4	92,5
Myöhemmin	180,9	168,9
Yhteensä	264,3	289,1
Eläkevastuut		
Eläkesäätiön kokonaisvastuu	334,1	331,0
Lisäetuosuutta katettu	-334,1	-331,0
Yhteensä	0,0	0,0

6.25 Johdannaisopimukset

Milj. euroa	2017				2016			
	Nimellisarvo	Positiiviset käyvät arvot	Negatiiviset käyvät arvot	Käypä nettoarvo	Nimellisarvo	Positiiviset käyvät arvot	Negatiiviset käyvät arvot	Käypä nettoarvo
Valuuttajohdannaiset								
Polttoaineen valuuttasuojaus					307,3	16,6	-0,1	16,5
Liiketoiminnan kassavirtojen suojaus, termiinit	385,2	5,8	-16,3	-10,5				
Liiketoiminnan kassavirtojen suojaus, ostetut optiot	195,1	5,1		5,1				
Liiketoiminnan kassavirtojen suojaus, myydyt optiot	200,1		-4,0	-4,0				
Suojauslaskennassa olevat erät yhteensä	780,4	10,9	-20,3	-9,4	307,3	16,6	-0,1	16,5
Liiketoiminnan kassavirtojen suojaus, termiinit					157,4	5,3	-2,1	3,3
Liiketoiminnan kassavirtojen suojaus, ostetut optiot					173,2	5,9	0,0	5,9
Liiketoiminnan kassavirtojen suojaus, myydyt optiot					245,4	0,0	-2,4	-2,4
Suojauslaskennan ulkopuoliset erät yhteensä					576,0	11,2	-4,5	6,7
Valuuttajohdannaiset yhteensä	780,4	10,9	-20,3	-9,4	883,3	27,8	-4,6	23,2
Hyödykejohdannaiset								
Lentopetrolitermiinit, tonnia	808 000	58,3		58,3	650 000	26,9	-8,0	18,9
Ostetut lentopetrolioptiot, tonnia	91 000	4,8		4,8				
Myydyt lentopetrolioptiot, tonnia	91 000		-0,1	-0,1				
Sähkøjohdannaiset, MWh					13 140	0,0	0,0	0,0
Suojauslaskennassa olevat erät yhteensä		63,1	-0,1	63,0		26,9	-8,0	18,9
Lentopetrolitermiinit, tonnia					24 000	0,7	-0,2	0,6
Ostetut lentopetrolioptiot, tonnia					236 000	13,3		13,3
Myydyt lentopetrolioptiot, tonnia	37 000		-0,4	-0,4	472 000		-4,4	-4,4
Sähkøjohdannaiset, MWh					0	0,0	0,0	0,0
Suojauslaskennan ulkopuoliset erät yhteensä		0,0	-0,4	-0,4		14,0	-4,6	9,4
Hyödykejohdannaiset yhteensä		63,1	-0,5	62,7		41,0	-12,6	28,4
Korkojohdannaiset								
Koronvaihtosopimukset	64,9	0,7	0,0	0,7	150,0	3,7	0,0	3,6
Suojauslaskennassa olevat erät yhteensä	64,9	0,7	0,0	0,7	150,0	3,7	0,0	3,6
Korkojohdannaiset yhteensä	64,9	0,7	0,0	0,7	150,0	3,7	0,0	3,6
Osakejohdannaiset								
Ostetut osakeoptiot	3,0	26,0		26,0	3,0	1,8		1,8
Myydyt osakeoptiot	3,0		-14,7	-14,7	3,0		-0,2	-0,2
Suojauslaskennassa olevat erät yhteensä	6,0	26,0	-14,7	11,3	6,0	1,8	-0,2	1,6
Osakejohdannaiset yhteensä	6,0	26,0	-14,7	11,3	6,0	1,8	-0,2	1,6
Johdannaiset yhteensä*		100,7	-35,5	65,2		74,3	-17,4	56,9

* Suojausinstrumenttien positiivinen (negatiivinen) käypä arvo 31.12.2017 esitetään taseessa lyhytaikaisissa varoissa Johdannaisopimuksiin perustuvat saamiset -erässä (lyhytaikaisissa veloissa Johdannaisopimuksiin perustuvat velat -erässä).

6.26 Käypään arvoon arvostettavat varat ja velat

Käyvän arvon hierarkia käypään arvoon arvostetuista rahoitusvaroista ja -veloista
Käyvät arvot raportointikauden lopussa

Milj. euroa	31.12.2017	Taso 1	Taso 2
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat			
Kaupankäyntiarvopaperit	833,0	735,0	98,0
Kaupankäyntijohdannaiset			
Valuutan- ja koronvaihtosopimukset	0,7		0,7
- joista käyvän arvon suojauslaskennassa	0,7		0,7
Valuuttajohdannaiset	10,9		10,9
- joista rahavirran suojauslaskennassa	10,9		10,9
Hyödykejohdannaiset	63,1		63,1
- joista rahavirran suojauslaskennassa	63,1		63,1
Osakesijoitukset	26,0		26,0
- joista käyvän arvon suojauslaskennassa	26,0		26,0
Yhteensä	933,6	735,0	198,7
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat			
Kaupankäyntijohdannaiset			
Valuuttajohdannaiset	20,3		20,3
- joista rahavirran suojauslaskennassa	20,3		20,3
Hyödykejohdannaiset	0,5		0,5
- joista rahavirran suojauslaskennassa	0,1		0,1
Osakesijoitukset	14,7		14,7
- joista käyvän arvon suojauslaskennassa	14,7		14,7
Yhteensä	35,5		35,5

6.27 Lentotoiminnan polttoaineiden hintariski

Nimellismäärän ajoitus ja suojattu hinta

31.12.2017	Suojattu hinta \$/tonni	Nimellismäärä (tonnit)	Erääntymisaika	
			Vuoden aikana	1-2 vuotta
Jet Fuel CIF Cargoes NWE -indeksin mukaan laskettu polttoainekulutus	535,9	962 407	736 407	226 000
Cargoes FOB Singapore -indeksin mukaan laskettu polttoainekulutus	535,8	64 593	64 593	

Valuuttariski

Nimellismäärän ajoitus Milj. euroa 31.12.2017	Suojausinstrument- tien painotettu keskikurssi suhteessa euroon	Nimellismäärä (brutto)	Erääntymisaika	
			Vuoden aikana	1-2 vuotta
USD	1,14	502,9	350,8	152,1
JPY	129,3	277,5	213,1	64,4

Korkoriski

Nimellismäärän ajoitus Milj. euroa 31.12.2017	Nimellismäärä (brutto)	Erääntymisaika Vuoden aikana
Koronvaihtosopimukset	64,9	64,9

Tunnuslukujen laskentakaavat

Vertailukelpoinen liikutulos:

Liikutulos ilman johdannaisten käyvän arvon muutoksia, huoltovarausten valuuttakurssimuutoksia ja vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät:

Lentokone- ja muiden transaktioiden voitot ja tappiot sekä uudelleenjärjestelykulut

Vertailukelpoinen EBITDAR:

Vertailukelpoinen liikutulos + poistot + lentokaluston leasemaksut

EBITDA:

Liikutulos + poistot

Oma pääoma:

Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva osuus

Bruttoinvestoinnit:

Investoinnit aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin ilman ennakkomaksuja

Rahavarat:

Rahat ja pankkisaamiset + muut rahoitusvarat

Oikaistut korolliset velat:

Korolliset velat + valuutan- ja koronvaihtosopimukset johdannaissopimuksiin perustuvissa saamisissa ja veloissa

Korollinen nettovelka:

Oikaistut korolliset velat - rahavarat

Oikaistu korollinen nettovelka:

Korollinen nettovelka + 7 × lentokaluston leasemaksut

Sijoitettu pääoma keskimäärin:

Oma pääoma + korolliset velat (raportointikauden ja vertailukauden keskiarvo)

Osakekohtainen tulos (EPS):

Tilikauden tulos - oman pääoman ehtoisen lainan kulut verojen jälkeen

Tilikauden keskimääräinen osakeantioikaistu osakemäärä

Oma pääoma/osake:

Oma pääoma

Osakeantioikaistu osakemäärä kauden lopussa

Osinko tuloksesta, %:

Osinko/osake

Tulos/osake ×100

Efektiivinen osinkotuotto, %:

Osinko/osake

Osakkeen hinta tilikauden lopussa ×100

Liiketoiminnan rahavirta/osake:

Liiketoiminnan rahavirta

Tilikauden keskimääräinen osakeantioikaistu osakemäärä

Hinta/voitto-suhde (P/E):

Osakkeen hinta tilikauden lopussa

Tulos/osake

Omavaraisuusaste, %:

Oma pääoma + määräysvallattomien omistajien osuus

Taseen loppusumma ×100

Nettovelkaantumisaste, %:

Korollinen nettovelka

Oma pääoma + määräysvallattomien omistajien osuus ×100

Oikaistu nettovelkaantumisaste, %:

Oikaistu nettovelka

Oma pääoma + määräysvallattomien omistajien osuus ×100

Oman pääoman tuotto (ROE), %:

Tilikauden tulos

Oma pääoma + määräysvallattomien omistajien osuus ×100

omistajien osuus (keskimäärin)

Sijoitetun pääoman tuotto (ROCE), %:

Tulos ennen veroja + rahoituskulut

Sijoitettu pääoma keskimäärin ×100

Tarjotut henkilökilometrit (ASK):

Tarjottujen paikkojen lukumäärä × lennetyt kilometrit

Myydyt henkilökilometrit (RPK):

Matkustajien lukumäärä × lennetyt kilometrit

Matkustajakäyttöaste (PLF), %:

Myytyjen henkilökilometrien osuus tarjotuista henkilökilometreistä

Tarjotut rahtitonnikilometrit (rahti ATK):

Rahdin ja postin kuljetukseen tarjottujen tonnien määrä × lennetyt kilometrit

Myydyt rahtitonnikilometrit (rahti RTK):

Kuljetetun rahti- ja postitonniin määrä × lennetyt kilometrit

Kokonaiskäyttöaste, %:

Myytyjen tonnikilometrien osuus tarjotuista tonnikilometreistä

Yksikkötuotto tarjotulta henkilökilometriltä (RASK):

Yksikkötuotto (RASK) saadaan jakamalla konsernin liikevaihto tarjotuilla henkilökilometreillä (ASK).

Yksikkötuotto (RASK) kiintein valuuttakursssein pyrkii antamaan vertailukelpoisen valuuttaneutraalin kuvan yksikkötuotoista. Valuuttakurssimuutosten ja valuuttasuojausten vaikutukset on laskennassa eliminoitu.

Yksikkökustannus tarjotulta henkilökilometriltä (CASK):

Yksikkökustannus (CASK) saadaan jakamalla konsernin toiminnalliset kulut tarjotuilla henkilökilometreillä. Liiketoiminnan muut tuotot on vähennetty toiminnallisista kuluista.

Yksikkökustannus (CASK) kiintein valuuttakursssein pyrkii antamaan vertailukelpoisen valuuttaneutraalin kuvan yksikkökustannuksista. Valuuttakurssimuutosten ja valuuttasuojausten vaikutukset on laskennassa eliminoitu.

Yksikkötuotto myydyiltä henkilökilometriltä (yield):

Matkustajaliikenteen liikevaihto tuotteittain jaettuna myydyillä henkilökilometreillä (RPK).

Rahtiliikenteen yksikkötuotto myydyiltä tonnihenkilökilometriltä:

Rahtiliikenteen liikevaihto tuotteittain jaettuna myydyillä rahtitonnikilometreillä (rahti RTK).

Hallituksen esitys osingonjaosta

Finnair Oyj:n jakokelpoiset varat 31.12.2017 olivat 424 036 052,14 euroa, josta tilikauden 2017 tulos on 68 644 816,95 euroa. Yhtiön taloudellisessa tilanteessa ei ole tilikauden päättymisen jälkeen tapahtunut olennaisia muutoksia.

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että yhtiökokouksen vahvistaman taseen 31.12.2017 perusteella jaetaan osinkoa 0,30 euroa osakkeelta ja että jäljellä oleva osuus tilikauden tuloksesta jätetään omaan pääomaan. Osingon määrä olisi 15.2.2018 ulkona olevien osakkeiden perusteella yhteensä 38 310 824,40 euroa.

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitus

Helsingissä 15. päivänä helmikuuta 2018
Finnair Oyj:n hallitus

Jouko Karvinen

Colm Barrington

Mengmeng Du

Maija-Liisa Friman

Jussi Itävuori

Jonas Mårtensson

Jaana Tuominen

Pekka Vauramo
Finnair Oyj:n toimitusjohtaja

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä 15. päivänä helmikuuta 2018

PricewaterhouseCoopers Oy
Tilintarkastusyhteisö

Mikko Nieminen
KHT

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Finnair Oyj:n yhtiökokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että

- konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksyttyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti
- tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausuntonamme on ristiriidaton tarkastusvaliokunnalle annetun lisäraportin kanssa.

Tilintarkastuksen kohde

Olemme tilintarkastaneet Finnair Oyj:n (y-tunnus 0108023-3) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2017. Tilinpäätös sisältää:

- konsernin taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, mukaan lukien yhteenveto merkittävistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista
- emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiämme kuvataan tarkemmin kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa.

Käsityksemme mukaan olemme hankineet lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Riippumattomuus

Olemme riippumattomia emoyhtiöstä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Emoyhtiölle ja konserniyrityksille suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut ovat parhaan tietomme ja käsityksemme mukaan olleet Suomessa noudatettavien, näitä palveluja koskevien säännösten mukaisia, emmekä ole suorittaneet EU-asetuksen 537/2014 5. artiklan 1-kohdassa tarkoitettuja kiellettyjä palveluja. Suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 1.3.3.

Tarkastuksen yleinen lähestymistapa

Yhteenveto

Olennaisuus

- Konsernitilinpäätökselle määritetty olennaisuus: € 12 000 000, joka on 0,5 % konsernin liikevaihdosta

Tarkastuksen laajuus

- Tarkastuksen laajuus: Olemme tarkastaneet konsernin emoyhtiön ja neljä merkittävimpää tytäryhtiötä. Näiden lisäksi olemme suorittaneet yksittäisiä tarkastustoimenpiteitä ja analyttisiä tarkastustoimenpiteitä konsernin tasolla arvioidaksemme mahdollisia epätavallisia muutoksia liittyen muihin tytäryhtiöihin.

Keskeiset seikat

- Ennakkoon saadut lentolipputulot
- Lentokaluston huoltovaraus
- Etuus pohjaiset eläkkeet

Osana tilintarkastuksen suunnittelua olemme määrittäneet olennaisuuden ja arvioineet riskiä siitä, että tilinpäätöksessä on olennainen virheellisyys. Erityisesti olemme arvioineet alueita, joiden osalta johto on tehnyt subjektiivisia arvioita. Tällaisia ovat esimerkiksi merkittävät kirjanpidolliset arviot, joihin liittyy oletuksia ja tulevien tapahtumien arviointia.

Olennaisuus

Tarkastuksemme suunnitteluun ja suorittamiseen on vaikuttanut soveltamamme olennaisuus. Tilintarkastuksen tavoitteena on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena olennaisia virheellisyyksiä. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä. Niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Perustuen ammatilliseen harkintaamme määritimme olennaisuuteen liittyen tietyt kvantitatiivisia raja-arvoja, kuten alla olevassa taulukossa kuvatussa konsernitilinpäätökselle määritetyn olennaisuuden. Nämä raja-arvot yhdessä kvalitatiivisten tekijöiden kanssa auttoivat meitä määrittämään tarkastuksen kokonaislaajuuden ja yksittäisten tilintarkastustoimenpiteiden luonteen, ajoituksen ja laajuuden sekä arvioimaan virheellisyyksien vaikutusta tilinpäätöksen kokonaisuutena.

Konsernitilinpäätökselle määritetty olennaisuus	€ 12 000 000 (edellinen vuosi € 12 000 000)
Olennaisuuden määrittämisessä käytetty vertailukohde	0,5 % konsernin liikevaihdosta
Perustelut vertailukohteen valinnalle	Konsernin tulos on ollut vaihteleva viimeisten vuosien ajan ja tulokseen ovat olennaisesti vaikuttaneet vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät. Näin ollen valitsimme olennaisuuden määrittämisen vertailukohteeksi liikevaihdon, koska käsityksemme mukaan tämä muodostaa vakaan vertailukohdan vuodesta toiseen ottaen huomioon konsernin kasvu- ja investointisuunnitelmat ja koska tilinpäätöksen lukijat käyttävät yleisimmin sitä arvioiessaan konsernin suoriutumista. Lisäksi liikevaihto on yleisesti hyväksytty vertailukohde. Valitsimme sovellettavaksi prosenttiosuudeksi 0,5 %, joka on tilintarkastus-standardissa yleisesti hyväksyttyjen määrällisten rajojen puitteissa.

Konsernitilinpäätöksen tarkastuksen laajuuden määrittäminen

Tilintarkastuksemme laajuutta määrittäessämme olemme ottaneet huomioon Finnair-konsernin rakenteen, toimialan sekä taloudelliseen raportointiin liittyvät prosessit ja kontrollit.

Konserni toimii kotimaassa usean juridisen yhtiön kautta. Lisäksi konsernilla on useita pieniä juridisia yhtiöitä Suomen ulkopuolella. Konsernin liikevaihto kertyy suurimmaksi osin emoyhtiön myynnin perusteella ja olemme tarkastaneet emoyhtiön osana konsernin tarkastusta. Tämän lisäksi olemme suorittaneet tarkastustoimenpiteitä neljän merkittävimmän tytäryhtiön osalta. Muihin tytäryrityksiin ei katsota liittyvän olennaisen virheen riskiä konsernitilinpäätöksen kannalta ja täten näiden osalta tarkastustoimenpiteet ovat rajoittuneet konsernitasolla tehtäviin analyttisiin tarkastustoimenpiteisiin sekä yksittäisiin tarkastustoimenpiteisiin yksittäisten olennaisten tilinpäätöserien osalta.

Näiden toimenpiteiden perusteella olemme hankkineet tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitilinpäätöksestä.

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ovat seikkoja, jotka ammatillisen harkintamme mukaan ovat olleet merkittävimpiä tarkastuksen kohteena olevan tilikauden tilintarkastuksessa. Nämä seikat on otettu huomioon tilinpäätökseen kokonaisuutena kohdistuneessa tilintarkastuksessa sekä laatiessamme siitä annettavaa lausuntoa, emmekä anna näistä seikoista erillistä lausuntoa.

Otamme kaikissa tilintarkastuksissamme huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontroleja. Tähän sisältyy arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riski.

Konsernitilinpäätöksen tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka	Miten seikkaa on käsitelty tilintarkastuksessa
Ennakkoon saadut lentolipputulot	
Asiaa koskevia tietoja on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa 1.2.4. Lentoliput myydään tyypillisesti etukäteen, jolloin saadut ennakkomaksut kirjataan velaksi taseeseen. Velka liittyen ennakkoon saatuihin lentolipputuloihin oli 385,2 miljoonaa euroa vuoden 2017 lopussa.	Olemme arvioineet liikevaihtoprosessiin liittyvien kontrollien asianmukaisuutta ja lisäksi olemme testanneet tiettyjen tuloutukseen liittyvien avainkontrollien tehokkuuden.
Lentolipputulot kirjataan liikevaihdoksi, kun lento on lennetty tai kun käyttäjän lentolippu erääntyy. Liikevaihdon kirjaaminen liittyen erääntyneisiin lentolippuihin tehdään manuaalisesti. Tämä manuaalinen oikaisu perustuu lippujen erääntymiseen, jolloin Finnairilla ei ole velvollisuutta palauttaa ennakkomaksua asiakkaalle.	Olemme tarkastaneet lentolippuihin liittyvän liikevaihdon otantaperusteisesti. Olemme tarkastaneet ennakkoon saatuihin lentolipputuloihin liittyvän velan otantaperusteisesti.
Johtuen erän olennaisuudesta ja siihen liittyvästä manuaalisesta oikaisusta ennakkoon saadut lentolipputulot on katsottu konsernitilinpäätöksen tilintarkastuksen kannalta keskeiseksi seikaksi.	Olemme suorittaneet tietokoneavusteisia tilintarkastustoimenpiteitä ennakkoon saatuihin lentolipputuloihin liittyvään velkaan.
Tämä seikka on EU-asetuksen 537/2014 10. artiklan 2 c -kohdassa tarkoitettu merkittävä olennaisen virheellisuuden riski.	

Lentokaluston huoltovaraus

Asiaa koskevia tietoja on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa 1.3.5.

Konsernin lentokoneelaivasto koostuu itse omistetuista sekä vuokratuista lentokoneista. Konsernilla on velvollisuus luovuttaa vuokratut lentokoneet ja moottorit tietyn huoltotason mukaisessa kunnossa vuokralle antajalle. Näiden huoltovelvoitteiden täyttämiseksi konserni on kirjannut rungon raskas-huoltoon, moottoreiden performanssihuoltoihin ja moottoreiden käyntiaikarajoitteisiin osiin liittyviä varauksia. Nämä varaukset olivat 97,3 miljoonaa euroa vuoden 2017 lopussa.

Huoltovelvoite kertyy vuokra-ajan kuluessa liittyen operatiivisiin vuokrasopimuksiin. Huoltovelvoitteeseen liittyvä varaus perustuu sopimukselliseen velvoitteeseen vuokralle antajaa kohtaan.

Huoltovaraus arvioidaan käyttämällä arviointimallia, joka sisältää useita muutujia ja arvioita. Näitä arvioita ovat esimerkiksi: kuinka monta lentotuntia voidaan lentää kunkin huoltojakson aikana, milloin kukin huolto arvioidaan tehtävän ja kuinka paljon kukin huolto maksaa tulevaisuudessa.

Johtuen erän olennaisuudesta, varauksen laskentaan liittyvästä monimutkaisuudesta ja siihen liittyvistä arvioista lentokaluston huoltovaraus on katsottu konsernitilinpäätöksen tilintarkastuksen kannalta keskeiseksi seikaksi.

Arvioimme lentokaluston huoltovarauksen laskentamallin asianmukaisuuden ja testasimme laskelman matemaattisen oikeellisuuden. Arvioimme johdon käyttämän prosessin asianmukaisuuden liittyen varauksen määrittämiseen ja käytettyjen arvioiden järkevyyteen. Lisäksi testasimme laskelman syöttötietojen oikeellisuuden.

Haastoimme johtoa käytettyjen arvioiden asianmukaisuuteen osalta esimerkiksi liittyen arviointien huoltojen ajankohtaan ja arvioituihin kustannuksiin. Arvioimme varauksen asianmukaisuutta myös vertaamalla aikaisempia arvioita toteutuneisiin huoltokustannuksiin.

Konsernitilinpäätöksen tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka	Miten seikkaa on käsitelty tilintarkastuksessa
Etuuspohjaiset eläkkeet	
Asiaa koskevia tietoja on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa 1.3.7.2. Konsernilla on etuuspohjaisia eläkejärjestelyjä, joissa työntekijöiden tulevaisuudessa saamat eläke-etuudet on arvioitu ja arvio riippuu useasta eri tekijästä kuten työntekijän iästä, palveluvuosista ja palkkatasosta. Taseeseen kirjattu veloitte etuuspohjaisiin eläkkeisiin liittyen on esitetty arvioitujen tulevaisuuden eläke-etuuksien nykyarvon ja eläkejärjestelyyn kuuluvien varojen erotuksena. Etuuspohjaisten eläkkeiden nettovelka oli 6,4 miljoonaa euroa vuoden 2017 lopussa. Etuuspohjaisista järjestelyistä johtuvan veloitteen määrä perustuu riippumattomien vakuutusmatemaatikkojen vuosittaisiin laskelmiin, joissa käytetään ennakoituun etuusoikeusyksikköön perustuvaa menetelmää. Veloitteen nykyarvo määritetään diskonttaamalla arvioituid vastaiset rahavirrat korolla, joka vastaa yritysten liikkeeseen laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen korkoa. Lainat, joiden korkoa käytetään, on laskettu liikkeeseen samassa valuutassa kuin maksettavat etuudet ja erääntyvät suunnilleen samaan aikaan kuin vastaava eläkeveloitte. Eläkejärjestelyihin kuuluvat varat kirjataan käypään arvoon ja arvonmääritys sisältää arvioita erityisesti liittyen listaamattomiin sijoituksiin. Johtuen erän olennaisuudesta ja siihen liittyvistä arvioista etuuspohjaiset eläkkeet on katsottu konsernitilinpäätöksen tilintarkastuksen kannalta keskeiseksi seikaksi.	Olemme käyttäneet omaa vakuutusmatemaattikkoa arvioidessamme yhtiön käyttämien riippumattomien vakuutusmatemaatikkojen eläkelaskelmien asianmukaisuutta. Tämä on sisältänyt eläkelaskelmissa käytettyjen vakuutusmatemaattisten oletusten asianmukaisuuden arvioimisen. Olemme testanneet eläkejärjestelyihin kuuluvien varojen arvostuksen otantaperusteisesti vertaamalla yhtiön käyttämää arvostusta kyseisten sijoitusten markkina-arvoihin vuoden lopussa. Listaamattomien sijoitusten osalta olemme arvioineet yhtiön arvostuksen asianmukaisuutta vertaamalla sitä meidän omaan arvostukseen, joka perustuu sijoituksen luonteeseen, hankintahintaan, aiemmin tarkastettuun arvostukseen sekä julkisesti saatavaan informaatioon vastaavanlaisista sijoituksista.
Emoyhtiön tilinpäätöksen osalta ei ole sellaisia tilintarkastuksen kannalta keskeisiä seikkoja, joista olisi viestittävä kertomuksessamme.	
Emoyhtiön tilinpäätöksen osalta ei ole EU-asetuksen 537/2014 10. artiklan 2 c -kohdassa tarkoitettuja merkittäviä olennaisen virheellisuuden riskejä.	

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksyttyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emoyhtiön ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emoyhtiö tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhtiön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö selaista tapahtumia tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emoyhtiön tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emoyhtiö tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.
- arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liike-toimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnittelusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Lisäksi annamme hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoimme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan riippumattomuuteemme, ja soveltuvin tapauksissa niihin liittyvistä varotoimista.

Päättämme, mitkä hallintoelinten kanssa kommunikoiduista seikoista olivat merkittävimpiä tarkasteltavana olevan tilikauden tilintarkastuksessa ja näin ollen ovat tilintarkastuksen kannalta keskeisiä. Kuvaamme kyseiset seikat tilintarkastuskertomuksessa, paitsi jos säädös tai määräys estää kyseisen seikan julkistamisen tai kun äärimmäisen harvinaisissa tapauksissa toteamme, ettei kyseisestä seikasta viestitä tilintarkastuskertomuksessa, koska siitä aiheutuvien epäedullisten vaikutusten voitaisiin kohtuudella odottaa olevan suuremmat kuin tällaisesta viestinnästä koituva yleinen etu.

Muut raportointivelvoitteet

Tilintarkastustoimeksiantoa koskevat tiedot

PricewaterhouseCoopers Oy on toiminut Finnair Oyj:n yhtiökokouksen valitsemana tilintarkastajana 14.8.1964 alkaen yhtäjaksoisesti 53 vuotta. Tuolloin vuonna 1964 tilintarkastajaksi valittiin yhtiössämme toiminut KHT -tilintarkastaja.

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen ja vuosikertomukseen sisältyvän informaation, mutta se ei sisällä tilinpäätöstä eikä sitä koskevaa tilintarkastuskertomustamme.

Tilinpäätöstä koskeva lausuntonamme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Toimintakertomuksen osalta velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että

- toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia
- toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että muussa informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Muut lausumat

Puollamme tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen vahvistamista. Hallituksen esitys taseen osoittaman voiton käyttämisestä on osakeyhtiölain mukainen. Puollamme vastuuvapauden myöntämistä emoyhtiön hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta.

Helsingissä 15.2.2018

PricewaterhouseCoopers Oy

Tilintarkastusyhteisö

Mikko Nieminen

KHT